Constantin Buchet

România, frontul informaţiilor şi sfârşitul Războiului Rece (1980-1989)

Constantin Buchet

România, frontul informațiilor şi sfârşitul Războiului Rece (1980-1989)

Editura SITECH
Craiova, 2011

Corectura aparține autorului.

Editura SITECH din Craiova este acreditată de C.N.C.S.I.S. din cadrul Ministerului Educației şi Cercetării pentru editare de carte ştiințifică.

Editura SITECH Craiova, România
Aleea Teatrului, nr. 2, Bloc T1, parter
Tel/fax: 0251/414003
E-mail: sitech@rdslink.ro





ISBN 978-606-11-1151-0

Evenimentele internaţionale din perioada 1985-1989 reflectate în documentele Centrului de Informaţii Externe (C.I.E.)

Analiza percepţiei instituţionale a relaţiilor internaţionale în perioada finală a Războiului Rece rămâne o temă constantă pentru scrisul istoric şi reflexia politologică în sistemul ştiinţelor sociale contemporane.

Mai mult, abordarea acestor teme ale politicii mondiale dominate de disputa Est-Vest (fundamentată de bipolaritatea opozabilă dintre «imperiul răului»[1] - Uniunea Sovietică şi «soldatul democraţiei liberale»[2] - S.U.A.) prin prisma surselor documentare ale aparatului de informaţii externe al fostei Securităţi, reprezintă o cercetare istorică critică provocatoare.

Arcul temporal 1985-1989 descrie o serie de momente importante în decomunizarea Europei de Est, destinderea progresivă a cursei înarmărilor şi a relaţiilor directe dintre superputerile sistemului mondial, S.U.A. şi U.R.S.S. Cercetând acest context de istorie recentă a raporturilor instituţionale internaţionale, am crezut că o analiză asupra manierei de reflectare a transformărilor din arhitectura politico-statală mondială (power politics - politică de putere) ar reprezenta un demers ştiinţific binevenit, dar şi util.

Desigur, în evaluarea acestor aprecieri generate de ofiţerii Centrului de Informaţii Externe[3], documentele aflate în custodia C.N.S.A.S. (Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii) reprezintă un izvor documentar esenţial pentru a cristaliza percepţia factorilor de decizie, a centrelor instituţionale ale României din perioada 1985-1989 asupra dinamicii internaţionale.

Pentru reflectarea rolului D.I.E./C.I.E. în sistemul instituţional al regimului comunist, istoriografia română are câteva contribuţii prin lucrările lui Mihai Pelin (*Culisele spionajului românesc D.I.E.* (1955-

---

[1] Sintagma a fost utilizată de preşedintele S.U.A., Ronald Reagan pentru a sublinia rolul U.R.S.S. ca centru de putere represiv în Europa de Est, prin aplicarea principiilor „*doctrinei Brejnev*", a tezei suveranităţii de stat limitate pentru statele răsăritene şi universalismul modelului sovietic pentru lumea comunistă.

[2] Expresia este de extracţie wilsoniană sugerând convingerea politică în democratizarea relaţiilor internaţionale prin extensia modelului american de democraţie liberală şi economie de piaţă.

[3] Metamorfoza serviciilor de informaţii externe ale Securităţii a cuprins în anii '70-'80 următoarele restructurări: 1. în martie 1978, după schimbarea generalului colonel Nicolae Doicaru, denumirea de D.I.E. (Direcţia de Informaţii Externe) a fost schimbată în D.G.I.E.(Direcţia Generală de Informaţii Externe) în timpul mandatului generalului-locotenent Al. Dănescu; 2. după defectarea lui I. M. Pacepa, sub conducerea lui Remus Dima titulatura D.G.I.E. a fost transformată în C.I.E. (Centrul de Informaţii Externe).

1980), Bucureşti, Evenimentul Românesc, 1997; *Un veac de spionaj, contraspionaj şi poliţie politică*, Bucureşti, 2003), analist care a utilizat fonduri din arhiva S.R.I..

Un istoric consacrat pentru cercetarea evoluţiei serviciilor secrete din ţara noastră, Cristian Troncotă a analizat structurile, acţiunile de poliţie politică şi informativ- operative ale fostei Securităţi în câteva lucrări de referinţă pentru paradigma serviciului de informaţii externe din perioada comunistă.[4] În registrul contribuţiilor asupra evoluţiei dinamicii operativ–informativ externe din era comunistă a ţării noastre, sunt de referinţă studiile cercetătorilor de la C.N.S.A.S.[5], profilaţi pe aprofundarea acestei teme de cercetare istorică şi politologică.

Din perspectiva publicării materialului de arhivă creat de fosta Securitate sunt necesare istoriile documentare[6], care ne oferă o microistorie a societăţii româneşti prin prisma agresării sale de către activităţile organelor de represiune şi urmărire informativă.

Utile – dar privite cu circumspecţie şi spirit critic datorită abordării subiective –sunt pentru cercetarea împletirii poliţiei politice şi spionaj în activitatea D.I.E./C.I.E şi volumele de memorialistică scrise de foşti lideri ai aparatului de Securitate sau înalţi ofiţeri superiori[7].

Pe problematica studiilor asupra structurii de spionaj a României comuniste, cercetările au proliferat într-un ritm moderat, datorită precarităţii documentării în arhivele fostelor structuri de informaţii externe prerevoluţionare, în special fondurile D.I.E./C.I.E.

Interacţiunile dintre serviciile de informaţii est-europene comu-

[4] Cristian Troncotă, *Istoria serviciilor secrete româneşti. De la Cuza la Ceauşescu*, Bucureşti, Editura Ion Cristoiu, 1999; Idem, *Istoria Securităţii regimului comunist din România 1948-1964*, Bucureşti, I.N.S.T., 2003, Idem, *Duplicitarii. O istorie a Serviciilor de Informaţii şi Securitate ale regimului comunist din România*, Bucureşti, Editura Elion, 2004; Idem, *About the Espionage activity of the Romanian Comunist Regime*, 1965-1989, în „Totaliarianism Archives”, Romanian Academy, National Institut for the Study of Totalitarianism, no. 1-2, 2002, p. 215-p. 233.

[5] Liviu Ţăranu, *Direcţia de Informaţii Externe în vremea lui Gheorghe Gheorghiu Dej*, în volumul *In Honorem Viorel Faur*, Oradea, Editura Universităţii, p. 534-545; Florian Banu, *Activitatea Direcţiei de Informaţii Externe a Securităţii – între atribuţiile oficiale şi acţiunile reale (1951-1989)*, în „*Cetatea Bihariei*”, seria a II-a, nr 1/2005, p. 99.-111, Idem, *Direcţia de Informaţii Externe şi emigraţia românească*, în „*Dosarele Istoriei*”, februarie 2005, p. 17-20; Idem, *Direcţia I-a Informaţii Externe (D.I.E.). Atribuţii şi organizare*, în *Totalitarism şi rezistenţă, teroare şi represiune în România comunistă*, Bucureşti, C.N.S.A.S., 2001, p. 41-51.

[6] Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securităţii în documente,* Iaşi, Polirom*, 2002; Securitatea. Structuri-cadre, obiective şi metode*, vol. 1 *(1948-1967)* şi vol. 2 *(1967-1989*), Bucureşti, C.N.S.A.S.., Editura Enciclopedică, 2006.

[7] Neagu Cosma, *Cupola. Securitatea văzută din interior. Pagini de memorii*. Bucureşti, Editura Globus, 1994; Neagu Cosma, Ion Stănescu, *De la iscoadă la agentul modern în spionajul şi contraspionajul românesc*, Bucureşti, Editura Paco, 2001; Filip Teodorescu, *Un risc asumat,* Bucureşti, Viitorul Românesc, 1992; Ionel Gal, *Raţiune şi represiune în Ministerul de Interne 1965-1989*, 2 vol., Bucureşti, Editura Domino, 2002; Ion Mihai, Pacepa, *Cartea Neagră a Securităţii*, Bucureşti, 1999, Gh. Raţiu. „*Cutia Pandorei”. Arhivele Securităţii. Surprize şi capcane*, Bucureşti, Editura Paco, f. a.

niste – printre care şi componenta externă a Securităţii – şi K.G.B. au fost cercetate de o serie de analişti care au oferit cercetări de referinţă în acest domeniu de investigaţie[8]. Am încercat să surprindem în tipologia documentelor specifice C.I.E. enumerate mai sus, nu atât aspectele de propagandă (reliefate de sintagma «politica ţărilor imperialiste», promovarea în străinătate a operelor politice ale lui Nicolae Ceauşescu»), sau cele de poliţie politică (urmărirea informativă a «vocilor incomode» pentru regimul comunist, supravegherea emigraţiei sau coloniilor româneşti din străinătate).

În dinamica cercetării de arhivă şi a evaluării critice a documentelor create de C.I.E. (dimensiunile operative) am urmărit cu precădere aspectele informative care evaluau situaţia internă şi politica statală a spaţiului de referinţă est-vest european sau nord-american.

Ne-a interesat dacă aceste analize ale ofiţerilor de informaţii din exterior şi a referinţelor de spaţiu au surprins reacţiile statelor socialiste sau politica marilor centre de putere ale sistemului mondial (S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie, Franţa, R. F. Germania, Italia). Pentru a preciza mai bine evaluarea informativă a realităţilor politice, sunt utile şi materialele de arhivă ale fostei Direcţii a IV-a de Contrainformaţii Militare şi Direcţiei de Informaţii Militare care cuprind reacţii, poziţii ale ataşaţilor militari est-europeni sau occidentali.

În fapt, istoriografia românească a produs o valoroasă contribuţie pentru analiza proceselor de putere şi fenomenelor politico-militare din perioada celei de-a doua conflagraţii mondiale[9], depeşele militare fiind un adevărat barometru pentru evenimente ca Anschluss-ul, criza sudetă, agresiunea Wermachtului asupra Poloniei, invazia şi colapsul militar al Franţei (mai iunie 1940). Interesant şi demn de urmărit pentru problema cercetată este acţiunea de coroborare a documentelor CIE cu

---

[8] Radu Tudor, Gheorghe *Gheorghiu Dej, D.I.E. şi K.G.B.*, în „Dosarele Istoriei”, an II, nr. 3 (8), 1997, p. 31-32; Laurenţiu Constantiniu*, Reţeaua Caraman a acţionat în interesul lui Ceauşescu sau al K.G.B.?,* în „Cotidianul”, 9 noiembrie, 1998; Vladimir Alexe, *Afacerea Charles Hernu: O cutie a Pandorei pentru a Franţa postbelică*, în „Dosare ultrasecrete”, „Ziua”, an 1, nr.17, 15 august 1998; Emil Berdeli, *Lista celor 20 de urmăriţi din arhiva celebrei unităţi anti-KGB 0110*, în „Cotidianul”, 7 septembrie 1998; Albina F. Noskova, *Consilierii sovietici, între cerere şi ofertă*, în „Magazin Istoric”, 1998, nr. 4, p.33-37; Cristian Troncotă, *Politica de cadre în Securitate*, în *„Psihosociologia mass- media*”, an IV, nr. 3 (15) septembrie, 1998, p. 21-24; Ioan Scurtu, *Consilierii sovietici din România*, în „Magazin Istoric” mai 1998, p. 12-15; Mihai Pelin*, Ceea ce nu se spune: Defectorii,* în „Cotidianul”, 24 noiembrie 2000;, Andrei Bădin, *Securitatea l-a vrut pe generalul Phillipe Rondot*, în „Jurnalul Naţional” 23 iulie 2007 (vezi şi articolul *Generalul Rondot cocheta cu Securitatea*, în „Cotidianul”, 3 mai 2006); Sorin Ivănescu, *The Desovietization of the System of the Securitate after 1960*, în „Revue Roumaine d’Histoire”, Tome XL-XL, Academia Română, 2001-2002, Christian Levant, *Reţeaua Caraman, glonţ pe ţeavă între NATO şi KGB*, Istorie şi Dosare, „Adevărul”, 3 noiembrie 2007, p. 21.

[9] Alesandru Duţu, Lenuţa Nicolescu, Alexandru Oşca, *Ataşaţii militari transmit* (*1938-1944*), 4 volume, Bucureşti, Editura Europa Nova, Editor: Fundaţia „General Ştefan Guşă), 2001-2003.

expertiza factorului diplomatic român acreditat în capitalele vecine şi occidentale, situaţie reflectată într-o lucrare singulară[10], cu focalizare pe schimbările geopolitice şi de sistem societal din anul revoluţionar 1989.

Documentele create de fostul aparat de informaţii externe al României anilor '80 – reprezentate de materialul arhivistic al Centrului de Informaţii Externe/C.I.E. – reprezintă încă o *«terra incognita»* pentru analiza istorică şi cercetarea politologică din ţara noastră.

Procedura de declasificare a acestor documente s-a accelerat progresiv în perioada 2004-2006 prin comisiile mixte de lucru formate – în temeiul Legii 187/1999 privind accesul la propriul dosar şi deconspirarea Securităţii, ca poliţie politică – din deţinătorul de arhivă, Serviciul de Informaţii Externe şi Colegiul C.N.S.A.S.

Tipologia specifică dosarelor create de către C.I.E. se definesc prin următoarea taxonomie: 1. *dosare de spaţiu* care cuprind acţiunile operativ - informative desfăşurate de organele de informaţii externe atât în zona necomunizată (S.U.A., Canada, Statele Vest-europene, ţările latino-americane, actorii Africii Negre sau ai Maghrebului, Japonia, India) cât şi în „lagărul socialist" (cu monitorizarea efectivă a celebrei unităţi U.M. 0110) cu focalizare pe U.R.S.S., R. P. Ungară, R.S. Cehoslovacă. R. D. G., R. P. Polonă, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Bulgaria, Albania, R. P. Chineză, R.D Vietnam; 2. *dosare de problemă* care se structurau prin urmărirea/ supravegherea informativă a emigraţiei şi coloniilor româneşti din străinătate sau monitorizarea cetăţenilor aflaţi în interes de serviciu în afara graniţelor ţării (acţiunea «Atlas»); 3. *dosare de obiectiv* cu referinţă la activitatea unor anumite instituţii din «lumea liberă», posturi de radio occidentale care analizau procesele politice din Răsăritul continentului sovietizat postbelic, partide politice, corpul diplomatic, centre de cercetare, firme; 4. *dosare de corespondenţă* definite prin documente trimise de «Centrală » rezidenţilor din capitalele continentale; 5. *dosare organizatorice* structurate pe câteva tipuri de acte ca ordinele de misiune[11], rapoarte de culegere a informaţiilor tehnico-ştiinţifice (T.S.), scrisori, note, sinteze pentru conducerea C.I.E..

Dosarele de spaţiu (U.R.S.S., R. P. Ungaria, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă ş.a.) – care, pe lângă aspectele de poliţie politică, cuprind şi acţiuni de *intelligence* „procurarea de informaţii politico-militare",

---

[10] *1989. Principiul dominoului. Prăbuşirea regimurilor comuniste europene*, ediţie de Dumitru Preda şi Mihai Retegan, Ministerul Afacerilor Externe, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti 2000 (Direcţia Arhivelor Diplomatice, seria „Eveniment"). Extrem de folositoare pentru percepţiile politico-diplomatice româneşti din perioada de referinţă este sinteza regresivă a activităţii nivelelor de politică externă în anii 1985-1989 (Vezi *Istoria politicii externe româneşti în date,* coordonator Ion Calafeteanu, Bucureşti, Fundaţia Europeană Titulescu, Editura Enciclopedică, 2003, p. 549-603).

[11] Acest tip de documente din nomenclatorul C.I.E. a fost precizat de fostul ofiţer de informaţii externe Liviu Turcu în articolele –serial din „Jurnalul Naţional", octombrie-noiembrie 2006; vezi din nou Liviu Turcu, *Miturile realităţii şi realitatea miturilor*, în „Jurnalul Naţional", 4 octombrie 2007, p. 8-9; Idem, *Dincolo de cazul „Dăianu*", în „Jurnalul Naţional" 4 octombrie 2007.

„obţinerea de date despre invenţiile ştiinţifico-tehnice din ţările capitaliste şi realizările în acest domeniu[12]" sau probleme de spionaj[13]- sunt o resursă documentară importantă pentru a preciza natura exactă a informaţiei transmise de agenţii C.I.E. despre evoluţiile regionale unde erau arondaţi şi gradul de viciere ideologică a materialelor informative raportate Centrului de Informaţii Externe al D.S.S. (Departamentul Securităţii Statului). Această constantă analitică este importantă, deoarece urmăreşte un atribut esenţial al activităţii de informaţii care trebuie să reflecte realitatea procesului evaluat, fără o cosmetizare subiectivă – politică, ideologică, mentală, axiologică- care poate denatura evoluţiile cercetate sub unghiul unei aprecieri individuale „ aşa am vrea noi să arate realitatea".

Pentru a configura disputa strategică dintre cele două blocuri ale lumii Războiului Rece şi evaluarea poziţiilor politico-militare ale statelor est-europene în sistemul de securitate internaţional al anilor 1985-1989, de referinţă pentru o cercetare amănunţătă a mediului strategic european este eminenta contribuţie *Romania and the Warsaw Pact, 1955-1989*, vol I-II, document reader compiled by Mircea Munteanu, translations by Cornel Ban and Mircea Munteanu, Bucharest, 2002. Reconfigurarea mediului internaţional al deceniului opt din secolul trecut a fost concepută temeinic de către Ioan Scurtu, *Revoluţia română din decembrie 1989 în context internaţional*, Bucureşti, 2006 şi Alesandru Duţu, *Revoluţia din decembrie 1989. Cronologie*, Bucureşti, 2006[14].

Istoriografia est-europeană asupra serviciilor de informaţii comuniste a fost înfloritoare, iar despre activitatea externă a acestora există o serie de contribuţii cunoscute fundamentate interdiciplinar (istorie politică, sociologie, politologie) în Cehia[15], Ungaria[16], Polonia[17], Germania[18].

---

[12] Florian Banu, *Activitatea Direcţiei de Informaţii Externe a Securităţii –între atribuţiile oficiale şi acţiunile reale (1951-1989)*, p. 108.

[13] Arhiva C.N.S.A.S., fond Centrul de Informaţii Externe, dosar 14386, vol. 6, f. 149-151, documentul intitulat *Lista categoriilor de materiale existente în Fondul documentar la Serviciul Arhivă din Centrul de Informaţii şi Documentare*, 24.02.1984.

[14] Ambele lucrări au fost elaborate sub egida Institutului Revoluţiei Române din Decembrie 1989 (I.R.R.D.)

[15] Oldrich Cerney, fost consilier pe probleme de securitate naţională al preşedintelui cehoslovac Vaclav Havel (1990-1993) şi director general al Serviciului de Informaţii al Republicii Cehe (1993-1998) a elaborat un cunoscut studiu, *Czechoslovak (Czech) Intelligence after the Cold War,* Centrul pentru Controlul Democratic al Forţelor Armate, Geneva, 2000. Jirina Siklova a lansat o temă a dosarelor externe instrumentate de StB („Securitatea" cehoslovacă) printr- un studiu interesant (*Ruguri care nu scot fum*, în „Lettre internationale", ediţia română, iarna 1997/1998).

[16] Istoricul militar maghiar Ladislau Gyarmaty a scris despre serviciul de informaţii externe al Ungariei comuniste

[17] Andrzej Zybertowicz, *Privatizing the Police-State: The Case of Poland*, Hardcover, Palgraver MacMillan, 2004, autorul este profesor la Universitarea Nicolaus Copernicus, Varşovia.

[18] În jurul temei Stasi („scutul şi spada Partidului" comunist Partidul Socialist Unit –din R. D.G.) şi activităţii serviciului de informaţii externe condusă de Markus Wolff sunt utile lucrările lui Erhart Neubert Walter Süb, *Anatomie der Staatsicherheit. Geschichte, Stasiprotokolle*, Frankfurt am Main, 1992; Delphine Serre, *O poliţie politică în dezbatere: Fenomenul Stasi (1989-1995)*, Iaşi, Institutul European, 1999.

Evoluția relațiilor internaționale din perioada 1985-1989 se subscrie principiului bipolarității politico-militare Est-Vest şi condominiului hegemonic sovieto-american, cu mențiunea că UR.S.S. devine o „Voltă superioară cu arme nucleare”[19] pierzând competiția pentru armament strategic – datorită programului Inițiativa de Apărare Strategică – „Războiul Stelelor” – demers inițiat de preşedintele S.U.A., Ronald Reagan.

Încercarea lui Mihail Gorbaciov de a salva la „firul ierbii” „imperiul răului” – cum a fost definită imagologic UR.S.S. de către Ronald Reagan – prin politicile interne de glasnost (transparență comunicațională a statului şi partidului către societatea sovietică) şi perestroika (restructurarea mamutului birocratic sovietic şi eficientizarea performanței manageriale publice) a fost sortită unui eşec istoric.

În statele vecine României, spre exemplu în Ungaria, opoziția democratică, cum ar fi cercul “Viitorul” a forțat desfăşurarea unor alegeri parlamentare (8 iunie 1985), iar în 1987 această formațiune civico-politică îi cerea lui Janos Kádár « să plece ».[20]

Țara noastră a cunoscut *forme de protest* la nivelul primei jumătăți a decadei anilor ’80, cu precădere în bazinele miniere, în 1981, regiunea Văii Motrului, iar în 1983 greva de la mina Borşa a tensionat zona mineritului maramureşan.[21]

La nivelul convulsiilor politice din vârful eşichierului politic comunist, consemnăm tentativa de înlăturare a lui Nicolae Ceauşescu de grupul generalului Ion Ioniță, în 1984, cu prilejul vizitei acestuia în R.F. Germania.[22]

În arhitectura relațiilor cu democrațiile occidentale latine, România ocupă un rol din ce în ce mai periferic datorită temei «drepturilor omului» codificată prin Acordul de la Helsinki (1975), austerității economice interne, resurecției poliției politice, strategiei sistematizării rurale şi a demolării bisericilor incluse în patrimoniul istoric.

Perioada 1985-1989 cuprinde contacte la amplitudine medie ale palierelor de politică externă (preşedintele statului, Ministerul de Externe, «*diplomația de partid*», diplomația parlamentară) cu «axa latină» a Comunității Economice Europene: Lisabona-Madrid-Paris, deşi în cele trei state erau la putere administrații socialiste.

---

[19] Sintagma îi aparține lui Zbigniew Brzezinski, fost consilier pe probleme de securitate națională al preşedintelui Jimmy Carter care a sprijinit abordarea americană a diferențierilor politice între actorii socialişti est- europeni, a acelor „maverick” (după expresia politologului canadian Jacques Levesque) care edificau un policentrism al lumii comuniste.Vezi Zbigniew K. Brzezinski, *The Soviet Bloc*, *Unity and Conflict*, Harvard University Press, 1967, Idem.

[20] Alesandru Duțu, *Revoluția din 1989, Cronologie*, Bucureşti, Editura Institutului Revoluției române din decembrie 1989, 2006, p. 59.

[21] Arhiva C.N.S.A.S., fond „Corespondență”, nr. 3594, *Evenimentele din Valea Jiului,* (Hunedoara).

[22] Ioan Scurtu, *Revoluția Română din decembrie 1989 în context internațional,* Bucureşti, Editura I.R.R.D., 2006, p. 71.

Astfel, pe relaţia cu Portugalia înregistrăm doar o primire a ministrului de Externe, Ştefan Andrei, la premierul lusitan, Mario Soares şi la preşedintele António Ramallo Eanes (februarie 1985) pe intervalul cercetat, iar în ceea ce priveşte cealaltă ţară iberică, contactele la nivel înalt s-au redus la prima vizită a unui şef de stat spaniol, regele Juan Carlos, în România (mai 1985).[23]

Scăderea de temperatură a relaţiilor franco-române în anii '80 a fost determinată de sprijinul administraţiei Mitterand pentru gorbaciovism şi ideea «Casei comune» a Europei - proiecte respinse doctrinar şi politic de Nicolae Ceauşescu - dezvoltării strategiei de apărare a «drepturilor omului» (ca principiu continental) de către diplomaţia de la Quai d'Orsay, sau sprijinirea operaţiunii «Villages Roumaines».

Pe de altă parte remarcăm şi o activare a potenţialului revizionist al emigraţiei ungare din Hexagon şi conexiunile acesteia pe acest subiect, cu lideri comunişti reformatori sau conducerea structurilor partidiste necomuniste (Victor Orban).

Pe nivelul superior al relaţiilor oficiale cu Franţa, înregistrăm doar o vizită a ministrului de externe, Ştefan Andrei (12-15 mai 1984), la Paris, unde a avut întâlniri cu François Mitterand, preşedintele Republicii, Charles Hernu, ministrul Apărării Naţionale[24] şi Jacques Chirac, primarul Parisului, preşedintele partidului Adunarea pentru Republică.

Potenţialul relaţiilor cu Parisul s-a diminuat considerabil faţă de deceniul şapte, deşi s-a spus că Nicolae Ceauşescu a susţinut compania candidatului socialist, François Mitterand cu 400.000 de dolari, după defecţiunea ofiţerului Matei Haiducu în Franţa, Securitatea a acţionat dur în mediul românesc de aici, moment care l-a determinat pe şeful de la Elisée să califice C.I.E. ca o «bandă de asasini».[25]

[23] *Istoria politicii externe româneşti în date*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003, p. 553.

[24] Charles Hernu, ministrul apărării în guvernarea socialistă Pierre Mouroy (1981) a fost racolat de Serviciul secret bulgar, D.I.E. român (recrutat de Mihai Caraman) şi K.G.B. în perioada 1957-1963 în contextul penetrării structurilor nord-atlantice. După venirea sa la putere, F. Mitterand a reacţionat în forţă pentru decontaminarea ţării de agenturile est-europene; în acest sens, preşedintele francez a ordonat - în 1983 - expulzarea a 47 de ofiţeri de informaţii sovietici, agenţi epuraţi datorită fostului lucrător K.G.B, Vladimir I. Vetrov, care prin operaţiunea „Farewell", a deconspirat sistemul de agenturi sovietice pe domeniul „ştiinţă şi tehnică" din economia Hexagonului (vezi Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *Arhiva Mitrokhin. K.G.B. în Europa şi în Vest*, Bucureşti, Editura Orizont, Editura Sirius, 2003, p. 474). Administraţia prezidenţială Mitterand a reacţionat politic dur criticând proliferarea spionajului industrial al C.I.E. în Franţa (cazul Oltcit), iar partea română aducea în atenţie tentativa de racolare de către D.S.T. a şefului informaţiilor externe, generalul N. Pleşiţă.

[25] Cristian Troncotă, *About the espionage activity of the Romanian Communist Regime, 1965-1989*, în „Totalitarianism Arhives", 1-2, 2002, p. 225. După defectarea lui Matei Haiducu în Franţa, la o conferinţă de presă serviciul de contrainformaţii din Hexagon (DST) a arătat planurile de atac terorist împotriva lui Paul Goma. Tot atunci, pe frontul independent al bătăliei serviciilor de informaţii, şeful C.I.E., Nicolae Pleşiţă arăta că spionajul francez a vrut să îl recruteze.

De asemenea, personalul diplomatic acreditat la Bucureşti emitea poziţii critice la adresa regimului Ceauşescu, iar în acest registru menţionăm reacţiile verbale ale ambasadorului Michael Rougagnou cu ocazia zilei naţionale a României, 23 august.

Astfel, la sărbătorirea din 1984 a «revoluţiei antiimperialiste şi antifasciste», o notă întocmită de ofiţerii C.I.E. din cadrul Departamentului Securităţii Statului specifica următoarele aspecte: «ambasadorul Franţei, Michel Rougagnou, în prezenţa ministrului secretar de Stat la Ministerul Relaţiilor externe, Jean Michel Bayiete, şef al delegaţiei guvernamentale franceze, care a participat la festivităţile organizate în cinstea zilei de 23 august, în timp ce asista în tribună la parada militară şi la demonstraţia oamenilor muncii, a făcut afirmaţii necorespunzătoare, comentând cu foarte multă ironie, începând de la tehnica militară, la demonstraţia oamenilor muncii şi încheind cu oamenii din serviciul de ordine.

Singurele comentarii pozitive au fost făcute la adresa şi în special a gimnastelor (n.n. România nu a boicotat Jocurile Olimpice de la Los Angeles din 1984). Comentariile cele mai ironice s-au referit la tablourile cu portretul comandatului suprem şi al tovarăşei Elena Ceauşescu, la metodele dure de conducere, de dictatură imprimate şi prin militarizarea şi pasul cadenţat al tuturor formaţiunilor, inclusiv la femei, tineret şi copii, la abundenţa de cifre, grafice şi panouri, care nu ar fi reale.

Reprezentantul partidului Adunarea pentru Republică din Franţa (n.n. în orientare de dreapta, progaullist) care se afla în tribună şi a auzit aceste comentarii, a afirmat faţă de interpretul român că se simte jenat ca francez, de comentariile neavenite ale ambasadorului ţării sale şi că va informa conducerea partidului său despre comportarea ambasadorului.[26]

Considerăm necesar să subliniem că, din structura delegaţiilor străine prezente la Bucureşti, cu ocazia zilei de 23 august 1984, singura reprezentanţă occidentală (vest-europeană/nord-americană), a fost aceea a Franţei, printr-un demnitar de rang secund, prin persoana Secretarului de Stat la Ministerul Relaţiilor Externe al Republicii Franceze.

La rigoare, pentru a evidenţia amplitudinea interferenţelor politico-diplomatice la nivel înalt româno-franceze în perioada studiată, putem menţiona că preşedintele francez, fruntaşul socialist François Mitterand, nu a avut nici o convorbire cu Nicolae Ceauşescu, atât la

[26] Arhiva C.N.S.A.S., Fond C.I.E., dosar nr. 13838, f. 104-105, notă adresată de secretarul de Stat, şeful C.I.E., general-locotenent Aristotel Stamatoiu, către adjunctul ministrului de Interne, general-colonel Iulian Vlad, document datat 6 septembrie 1984. Referitor la reacţia română asupra aprecierilor făcute de trimisul Franţei, liderul informaţiilor externe al D.S.S. preciza că: „au fost luate măsuri pentru a se face cunoscut la Ministerul Relaţiilor Străine atitudinea neprietenoasă a ambasadorului francez la Bucureşti”. După câte cunoaştem, reprezentantul diplomatic din România nu a fost atenţionat de Quai d’Orsay.

Bucureşti, cât şi la Paris (doar în 1984, conducătorului de la Palatul Elysée i s-a înmânat un mesaj despre conţinutul relaţiilor bilaterale şi problemele securităţii europene, de către vicepreşedintele Consiliului de Stat, Manea Mănescu).

Analiza vieţii politice europene (structurată pe câteva teme principale: dinamica comunităţii continentale C.E.E. – Comunitatea Economică Europeană, relaţiile euroatlantice, problema rachetelor cu rază medie de acţiune, raporturile U.R.S.S. cu statele occidentale) prin prisma cercetării documentelor create de fostele reprezentanţe C.I.E. din străinătate ne oferă şi informaţii interesante despre evoluţiile internaţionale.

Rapoartele, notele-sinteză şi scrisorile operative pregătite de ofiţerii acoperiţi reuniţi în grupe de acţiune pe scheletul fostei Brigăzi U (desfiinţată după defectarea lui I.M.Pacepa, în 1978), reorganizate pe spaţiul Europei de Vest, sub forma U.M. 0101, sunt câteva noutăţi documentare în analiza istorică.

O serie de documente din arhiva C.I.E. sunt reprezentate de informaţiile constituite prin utilizarea surselor deschise - mass media - şi surselor secrete de către Brigada ZI, care întocmea sintezele sau buletinele de informaţii care erau remise factorilor de conducere guvernamentali sau şefului statului.

Ca studiu de caz, relaţiile sovieto-vest-germane au fost relativ calme în timpul ultimului mandat al fruntaşului socialist Helmuth Schmidt (1980-1982), guvernare social-liberală bazată pe cooperarea dintre Partidul Social Democrat (S.P.D.) şi Partidul Liberal, executiv creat ca rezultat al înfrângerii dreptei conservatoare UCD/UCS reprezentată de carismaticul lider bavarez, Franz Joseph Strauss.

Încordarea în dialogul politic Bonn-Kremlin s-a datorat deciziei N.A.T.O. de «înarmare suplimentară» (R.F.G. a cunoscut o amplă mişcare de protest împotriva acestei măsuri), strategie pe care H. Schmidt a susţinut-o în pofida unei opoziţii consistente a propriului partid.

Dar spre deosebire Franz Josef Strauss - s-a încercat compromiterea lui prin K.G.B. printr-o agentă HVA (Serviciul de Informaţii Externe al R.D.G.), Inge Goliath,[27] secretară a Comisiei de politică externă a Uniunii Creştin–Democrate, prin dezinformarea lansată că preşedintele catolic bavarez era legat de neonazism - urmaşul lui Willy Brand în leadership-ul stângii vest-germane urmărea o autonomie energetică a Europei prin transferul gazului siberian, strategie criticată de administraţia Reagan.

---

[27] Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *op.cit.,* p. 454. Operaţiunea de compromitere a lui F.J.Strauss a purtat numele de „COBRA 2”, fiind supervizată de Iuri Andropov, şeful K.G.B. şi Erich Mielke, conducător al STASI, printr-o întâlnire la Moscova între cei doi şefi ai serviciilor secrete (iulie 1979). În ianuarie 1980 şi martie 1981, primul-ministru al landului Bavaria, F.J. Strauss, a fost primit şi a avut un schimb de vederi cu Nicolae Ceauşescu.

Preocupați de această temă, agenții C.I.E. de pe spațiul german pregăteau un document asupra relațiilor sovieto-germane în timpul erei Cernenko şi după doi ani ai administrației Kohl, de orientare creştin-democrată.

Astfel, o unitate C.I.E. specializată pe analiza spațiului vest-european a structurat tematic o *Notă privind relațiile dintre U.R.S.S. şi R.F.G.*, datată 21 decembrie 1984, după sfârşitul epocii sovietice personalizate de secretarul general al P.C.U.S., Iuri Andropov şi începuturile politicii reunificării concepute de cancelarul Helmuth Kohl.

Documentul - bazat pe datele deținute de acest compartiment al centralei de informații externe a Departamentului Securității Statului - evalua situația interferențelor dintre cele două centre de putere ale lumii Războiului Rece prin ideea că: « în relațiile politice cu U.R.S.S., R.F.G. este acuzată că promovează o *politică revanşardă* (un atac de acest fel a avut loc şi în cadrul dezbaterilor conferinței pentru măsuri de încredere, securitate şi dezarmare, care se desfăşoară la Stockholm) ».[28]

„Poziția revanşardă" precizată de documentul C.I.E. se referă la politica de „Anschluss" a lui Helmuth Kohl, prin care unificarea este receptată ca o *anexiune* şi nu ca o unire a două ansambluri egale şi autonome[29] (R.F.G. şi R.D.G.).

Analiza referenților de spațiu de la C.I.E. încearcă să sublinieze că încrederea Bonn-ului de a „a promova o politică de deschidere şi apropiere față de R.D.G. ar periclita strategia sovietică în domeniul politicii externe" ceea ce reprezenta o realitate, deoarece Kremlinul condus de I. Andropov şi K. U. Cernenko se opunea chestiunii unificării germane, printr-un dialog susținut intergerman între două entități statale (zweistaatlichkeit).[30]

Documente ale „centrului" K.G.B. de la Karlhorst prezentau contacte ale liderului P.S.U.G., Erich Honecher, cu oficiali P.S.D., prin care acesta le propunea - în 1978 - anularea unor restricții de călătorie între R.F.G. şi R.D.G.

Problematica unificării - deschisă dezbaterii în mediul german

---

28 Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 19838, *Notă privind relațiile dintre U.R.S.S. şi R.F.G.*, datată 21 decembrie 1984, f. 181, document pregătit de U.M. 0199 cu regim de circulară şi utilizat probabil şi de U.M. 1110 - unitatea de monitorizare informati a Serviciilor de informații din statele socialiste, apreciată lacunar doar o unitate anti - K.G.B. - structură condusă de generalul V. Niculcioiu şi care avea în componență o grupă operativă pentru STASI coordonată de colonelul Ioan Grosan.

29 Delphine Serre*, O poliție politică: Fenomenul Stasi (1989-1995),* Iași, Institutul European, 1999, p. 69; Politicii de unificare germană promovată de către dreapa creştin-democrată germană i s-a opus o abordare ponderată a temei de către o parte a elitei Partidului Social-Democrat, reprezentată de Oskar Lafontaine, candidat la fotoliul de cancelar, în vreme ce foştii cancelari şi lideri social-democrați, Willy Brandt şi H. Schimidt admit unificarea fără rezerve.

30 Facilitarea călătoriilor în Occident pentru cetățenii R.D.G. a diluat puțin psihoza „zidului Berlinului"; în 1984, ne confruntăm cu o surprinzătoare generozitate a avizării vizelor de ieşire, aproape 40.000 de aprobări.

– cu rădăcini în anii 1970[31], a provocat reacţii atât în rândul intelectualilor de dreapta, cât şi în cadrul partizanilor stângii din R.F.G.

În contextul alterării relaţiei sovieto-germane din timpul mandatelor Andropov-Cernenko, unul dintre oamenii de spirit care au sprijinit destinderea germană şi Ostpolitik, scriitorul Günter Grass[32] critica poziţia rigidă a Kremlinului postbrejenevian, dominat mental de cunoscuta „*doctrină a suveranităţii limitate*” pentru tipul de socialism construit de fiecare fostă „democraţie populară”. Deşi regimul Ceauşescu s-a opus cunoscutei „*doctrine Brejnev*”, România nu s-a preocupat de chestiunea reunificării germane datorită relaţiei excelente cu R.D.G., condusă de Erich Honecher şi a unei strategii politico-diplomatice „formale” faţă de R.F.G. (a se vedea punctajul întâlnirilor descrise la tema interferenţe statale dintre Bucureşti şi Bonn), proces diminuat simţitor de către spiritul „convenţiilor de reîntregire a familiilor germane” încheiată în 1974, 1978, şi 1983[33] (care aduceau prin planul „HERMES” în contul Gospodăriei de Partid, 32 de milioane de mărci anual, în cote de câte opt milioane D.M. trimestrial.

Tabloul relaţiilor româno-est-germane a avut o dimensiune cooperantă constantă în intervalul cronologic 1985-1989,[34] aserţiune întărită de vizitele dese la nivel înalt (*1985* – sesiunea a XI-a a Comisiei Interguvernamentale de Colaborare Economică şi Tehnico-Ştiinţifică, urmată de convorbiri între Gh. Oprea, membru al C. P. Ex. şi Erich Honecher, Willi Stoph, preşedintele Consiliului de Stat; vizita la Berlin a preşedintelui C.S.P., Ştefan Bârlea pentru coordonarea planurilor comune pe perioada 1985-1990; primirea de către Nicolae Ceauşescu a lui Günter Kleiber; vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al R.D.G.; întâlnirea dintre preşedintele român şi Horst Sindermann, şeful Camerei Populare; vizita în ţara noastră a lui Gerhard Schürer, preşedintele Comisiei de Stat a Planificării; *1986* – turneul la Bucureşti al lui Egon Krenz, secretar al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania; a doua consfătuire politică cu Berlinul răsăritean, reprezentat de Günter Kleiber; *1987* – convorbiri ministeriale C. Dăscălescu – Willi Stoph,

[31] Tratatul de bază între R.F.G. şi R.D.G. a fost semnat la 21 decembrie 1972, fiind negociat de Egon Bahr din partea Bonn-ului şi Michael Kohl, reprezentant al Berlinului comunist

[32] Günter Grass este un apreciat scriitor şi jurnalist, fost diplomat. Se numără printre cei mai vizibili oameni de stânga care a susţinut dialogul germano-german.

[33] *Convenţiile privind reîntregirea familiilor de naţionalitate germană* au fost încheiate de Vasile Pungan (1978, 1983) şi au expirat la 1 iulie 1988; într-o notă-raport, datată 30 iunie 1986. ministrul de Interne, Tudor Postelnicu, îi raporta lui Nicolae Ceauşescu că partea vest-germană va transfera retroactiv suma de 32 milioane D.M. dar în contul B.R.C.E. şi nu al Gospodăriei de Partid. Lui Aristotel Stamatoiu, şeful C.I.E., T. Postelnicu îi preciza printr-o rezoluţie olografă despre avizul „conducerii superioare pentru acest transfer de cont bancar” („acţiunea C”) – Arhiva C.N.S.A.S., dosar C.I.E., nr. 52873, vol. VII, Acţiunea „C”, f. 1-5.

[34] Liderii R.D.G. şi ai R.S.România, Erich Honecher respectiv Nicolae Ceauşescu, au dezvoltat o poziţie comună de respingere a gorbaciovismului politic, tradus prin glasnost şi perestroika.

preşedintele Consiliului de Miniştri al R.D.G.; reuniunea liderilor de partid – P.C.R. şi P.S.U.G. la Bucureşti; întâlnire în capitala Germaniei democrate între Gheorghe Oprea, primviceprim-ministru şi Willi Stoph, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.D.G.; *1988* – primirea ministrului Apărării Naţionale, general Vasile Milea de către secretarul general al P.S.U. German, Erich Honecher; vizita de lucru a lui N. Ceauşescu în R.D.G; *1989* - participarea secretarului general al P.C.R. la festivităţile legate de a 40-a aniversare a proclamării R.D.G.).

Deşi conţinutul raporturilor bilaterale cu Germania răsăriteană a avut o expresie politică înaltă, frontul informativ deschis de Securitate şi STASI a înregistrat tensiuni şi suspiciuni între cele două servicii de informaţii comuniste.

Orientarea externă în munca informativă a celor două structuri de informaţii comuniste (cu rol de poliţie-politică în apărarea regimurilor Honecher şi Ceauşescu) era diferită; în timp ce STASI era parte a unui sistem informativ bazat pe o cartotecă comună la Lubianka, sediul K.G.B., Securitatea a conţinut în structura sa U.M. 0920 (ulterior U.M. 0110) cu profil de contraspionaj pe statele socialiste.[35]

Securitatea, în general şi C.I.E., în mod special, considerau serviciile de informaţii ale fostelor „democraţii populare" est-europene ca adversare şi nu partenere pe „piaţa informaţiilor" Războiului Rece.

Potenţialul contrainformativ al unităţii de supraveghere a structurilor de spionaj ale statelor comuniste a fost cristalizat pe paradigma germană în jurul „Compartimentului anti-Stasi", al Serviciului IV din C.I.E.

Acest nucleu operativ era redus la trei ofiţeri şi îl avea comandant pe maiorul Ioan Rusan, dar mijloacele de tehnică operativă erau concentrate pe „ruşi şi unguri".[36]

În replică, H.V.A. (Serviciul de Informaţii Externe al R.D.G.) condus de generalul Markus Wolf, „Mişa"[37] puncta spaţiul informativ al României prin „surse" la nivel înalt din aparatul central de partid ca - E Eisenburger[38] – sau studenţi şi diplomaţi care îşi desfăşurau activita-

---

[35] Geneza acestei unităţi a D.I.E./C.I.E. se plasează după direcţia antisovietică a lui N. Ceauşescu determinată şi de intervenţia Kremlinului în Cehoslovacia (1968) şi tentativele de puci împotriva lui Mao Tse Dung – inspirate de U.R.S.S. – prin fostul ofiţer al Armatei Roşii, generalul chinez Lin Biao, principalul arhitect al „cultului personalităţii" maoiste.

[36] Alex Mihai Stoenescu, *Interviuri despre revoluţie*, Bucureşti, Eitura RAO, p. 125, Într-o serie de interviuri din perioada postrevoluţionară, şeful compartimentului de monitorizare a acţiunilor STASI pe spaţiul românesc, Ioan Rusan afirmă că o bună parte a documentelor din arhiva fostei U.M. 0920 (impropriu şi jurnalistic denumită numai anti-KGB), acesta ocupându-se de contracararea spionajului ţărilor socialiste) au fost distruse în zorii Revoluţiei „ pentru a nu cădea în mâinile sovieticilor".

[37] Markus Johannes Wolf, cel mai longeviv dintre şefii informatorilor din blocul estic (1952-1986), în tinereţe filostalinist convins, adept al colaborării totale între K.G.B. şi STASI.

[38] Georg Herbstritt, Stejărel Olaru, *Stasi şi Securitatea*, Bucureşti, Humanitas, 2005, p. 113-114.

tea la Bucureşti, iar unele din informaţiile strânse erau livrate Direcţiei Generale Unu a K.G.B. (Direcţia de Informaţii Externe), Departamentul 11 ”Legături cu ţările socialiste”.[39]

Mai mult, antagonismul „socialist” pe frontul informaţiilor s-a reliefat şi pe aliniamentul militar, datorită supravegherii reciproce dintre Direcţia de Informaţii Militare (D.I.M.), G.R.U. şi Biroul de Informaţii al armatei est-germane. Rivalităţile dintre cele trei structuri au fost reliefate în anii ‘90 de către conducătorii D.I.M., contraamiralul Ştefan Dinu şi general de divizie (r) Marin Pancea.[40]

Reflectarea temei germane (sub unghiul chestiunii interferenţelor R.D.G.-R.F.G. sau a reunificării) în raporturile Bonn-Washington a fost grevată în perioada „triumviratului” Brejnev-Andropov-Cernenko de analizele de spaţiu ale K.G.B.

În acest sens, la sfârşitul anilor ’70, şeful informaţiilor externe, Vladimir Aleksandrovici Kriucikov (1974-1988; preşedinte al K.G.B. în perioada 1988-1991) transmitea rezidenţei sovietice de la Karlhorst: „activitatea împotriva Germaniei occidentale capătă o importanţă şi mai mare în contextul actual, ca urmare a creşterii potenţialului ei economic, precum şi a influenţei ei în rezolvarea unor probleme internaţionale stringente. Atât din punct de vedere economic, cât şi militar, Republica Federală Germania este principala putere vest-europeană capitalistă. Totodată, reprezintă cel mai mare cap de pod strategic al N.A.T.O., unde poate fi observată o concentrare semnificativă a forţei militare a adversarului, ponderea numerică totală a forţelor aliaţilor occidentali (inclusiv *Bundeswehr*) se cifrează la circa un milion de oameni în ţară. Această situaţie deosebeşte R.F.G. de celelalte state capitaliste europene şi face din ea cea mai importantă componentă a blocului militar. În R.F.G., cercetările ştiinţifice militare în domeniul energiei atomice, aviaţiei, construcţiei de rachete, electronicii, chimiei şi biologiei sunt continuate în mod intensiv”.[41]

Această adevărată directivă concepută şi emisă de către V. Kriucikov se adăuga la un spionaj sovietic industrial agresiv împotriva R.F.G. (prin linia X a K.G.B. s-au penetrat informativ firmele Bayer, Messerschmidt şi Thyssen), unde U.R.S.S. a fost ajutată de serviciile de spionaj aliate, H.V.A. german şi StB (Securitatea cehoslovacă).

România anilor ’80 nu a mai avut relaţii excelente cu RFG din anii ’60 (când Bucureştii au fost o componentă activă în strategia politcii răsăritene-Ostpolitik concepută de Willy Brandt după stabilirea raporturilor diplomatice cu Bonnul.

---

[39] După retragerea generalului Iosif Constantin (1986) din fruntea U.M. 0110 datorită poziţiilor prosovietice şi legăturii directe cu fostul instructor sovietic de la D.I.E. şi şef al K.G.B. (1956-1971), Aleksandr M. Saharovski, reacţia anti STASI şi anti K.G.B. a U.M.0110 a crescut în intensitate.

[40] General de divizie (r) Marin Pancea, *Armata. Securitatea. Populaţia*, *Revoluţie sau lovitură de stat*, Bucureşti, 1999.

[41] Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *op.cit.*, p. 456.

În perioada conducerii Partidului Social-Democrat German (SPD) de către Oscar Lafontaine, acesta nu a vizitat România, iar la nivelul delegaţiilor parlamentare prezente în ţara noastră structura acestora a fost dominată de reprezentanţii dreptei conservatoare (CDU-CSU). Ca amănunt istoric, cancelarul Willy Brandt a vizitat România în perioada 3-7 august 1967, în plină desfăşurare a politicii răsăritene a Bonnului.

În fapt, după părerea noastră, regimul Ceauşescu a încercat dezvoltarea unei strategii de nişă în relaţia cu RFG, prin valorificarea interferenţelor active din era Ostpolitik în contextul guvernării Helmuth Kohl, de orientare creştin-democrată.

Dar administraţia de dreapta, conservatoare şi tradiţională condusă de H. Kohl nu agreea un parteneriat cu guvernul de la Bucureşti, datorită problemei etnicilor germani care doreau să emigreze în R.F.G., chestiunilor drepturilor omului şi legăturilor „conservatoare" ale Bucureştilor cu R.D.G.(după Revoluţia din decembrie, cercurile decidente din perioada post- honecheriană l-au însărcinat, la 29 decembrie 1989, pe ambasadorul Herbert Plashke „să relanseze" relaţiile bilaterale prin întâlnirea cu Ion Iliescu, preşedintele CFSN).

În acest context aproape „îngheţat" la vârful executiv al relaţiilor bilaterale (cancelarul H. Kohl nu a vizitat România, doar vicecancelarul şi ministrul de Externe Hans Dietrich Genscher – 17 decembrie 1988 - a fost prezent la Bucureşti), dar şi al nivelului prezidenţial prin faptul că preşedintele Richard von Weiszächer nu a efectuat o vizită în ţara noastră.

Pe palierul raporturilor guvernamentale la nivel înalt şi al instituţiei prezidenţiale au rămas notabile prin conţinutul dicuţiilor, vizitele din anii '70 la Bucureşti ale cancelarului socialist Helmuth Schmidt (ianuarie 1978) şi preşedintelui Karl Carstens, când România încă mai era percepută la Bonn ca un actor promotor al politicii de destindere dintre blocurile politico-militare antagonice conduse de cele două superputeri.

Absenţa unui dialog oficial strcuturat şi concret cu guvernarea creştin – democrată, dar şi diluarea realţiilor cu social-democraţii după epoca Brandt Schmidt, au determinat autorităţile de la Bucureşti să deschidă un nou „front strategic" în mediul politic din RFG şi anume cultivarea la vârf a sistemului decizional bavarez, reprezentat de puternica personalitate a primului ministru al landului catolic din Sudul Germaniei, Franz Joseph Strauss (liderul creştin –social bavarez a vizitat România la 29 ianuarie 1980, 26-27 martie 1981, iar în ianuarie 1986 a primit o delegaţie parlamentară la München, autorităţile de la Bucureşti au cultivat şi politicieni din alt land majoritar catolic – Baden Würtemberg, iar în acest registru putem încadra vizita primului ministru Lothar Spath (1982).

Revenind la Franz Joseph Strauss, acesta apare în câteva monitorizări ale organelor de Securitate, printr-o sursă, „Velescu", utilizată

ca interpret în timpul vizitei din 28-30 noiembrie 1980 a omului politic bavarez.

Documentul făcea o radiografie a proziţiilor lui F. J. Strauss faţă de problema etnicilor germani din România, sursa apreciind că premierul Bavariei credea că „guvernul de la Bonn face mult caz propagandistic în problema „emigrării" şi consideră că acestă problemă trebuie tratată separat. Consideră că „elementul german" din România trebuie să rămână „elementul german" şi că trebuie tratate numai cazurile pur umanitare. Emigrarea unor familii atrage după sine noi probleme. Cazuri umanitare sunt după părerea sa părinţi/copii, soţ/soţie, dar nu frate/frate. A prezentat o listă cu rugămintea de a fi analizată (lista a fost predată de către şeful de cabinet tov. Ministru-secretar de Stat, A. Duma).

În anii '80, organizaţiile etnicilor germani („Asociaţia compatriotică" a saşilor transilvăneni, Asociaţia şvabilor bănăţeni, ambele cu sediul în München, Asociaţia şvabilor dunăreni, Asociaţia nemţilor bucuvineni din Stuttgart, Asociaţia şvabilor sătmăreni cu sediul la Biberbach) au formulat memorii de protest către guvernul german în problema emigraţiei.

Revenind la nota analiştilor C.I.E. asupra relaţiilor sovieto-vest-germane în perioada postbrejnevistă, documentul citat indica exact orientarea atlantistă a cabinetului H. Kohl şi tendinţa liderilor sovietici de a discredita guvernul de la Bonn în ochii populaţiei, datorită amplasării eurorachetelor S.U.A. pe teritoriul său.[42]

Spiritul public german era conectat la demonstraţii socialiste pentru denuclearizarea, iar Kremlinul sconta pe o revenire a S.P.D. la putere, schimbare politică care ar fi adus posibile avantaje politice Uniunii Sovietice în problema rachetelor americane instalate în Europa (Pershing 2 şi Cruise).

Mai mult, la nivelul mentalului colectiv relaţiile oficiale americano-germane s-au deteriorat în timpul vizitei contestate a preşedintelui Ronald Reagan la Bonn şi cimitirul militar Bitburg (9 mai 1985).

Într-adevăr, după cum s-a arătat mai sus, dorinţa conducerii sovietice s-a concretizat prin trimiterea de mesaje stângii germane, dar şi utilizarea K.G.B. în exploatarea opoziţiei interne faţă de instalarea bazelor americane pentru rachetele cu rază medie de acţiune în R.F.G.[43]

După venirea la conducerea U.R.S.S. a lui Mihail S. Gorbaciov, K.G.B. nu a păstrat în totalitate concepţia strategică andropoviană care

---

[42] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 13838, *Notă privind relaţiile dintre U.R.S.S. şi R..F.G.*, f. 181.

[43] Printre operaţiunile operativ-informative declanşate de K.G.B. pe spaţiul german s-au numărat tentativa de recrutare a primarului din Saarbrücken, Oskar Lafontaine (fost candidat al P.S.D. pentru funcţia de cancelar şi ministru de finanţe în Cabinetul G. Schröder – 1998) şi aprecierile laudative că serviciul de informaţii externe sovietic a determinat asimilarea de către social-democraţii din R.F.G. a poziţiilor „pacifiste" şi critice la adresa S.U.A. (Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *op. cit.*, p. 455).

postula rolul represiv al acestuia în dispozitivul de intervenție militară descris de doctrina Brejnev, al cărei „spirit” de la 1968 a dominat gândirea liderilor sovietici în perioada 1970-1985.

Această reconfigurare pentru abordările continentale ale K.G.B. a fost impulsionată de câştigarea inițiativei pe spațiul informativ vest-european, acțiune ce trebuia să conducă la baze mai bune de negociere pentru factorul politic în discuțiile cu administrațiile principalelor puteri din C.E.E. Pe teatrul confruntării Est-Vest din partea răsăriteană a continentului, structura de informații externe a K.G.B. a urmărit susținerea politicii de putere (power politics) concepută de Gorbaciov care dorea o *hegemonie soft* asupra fostelor „democrații populare” prin acceptarea modelului perestroikăi.

Sovietismul de tip Gorbaciov a încercat o soluție de ieşire din arcul de crize generat de brejnevismul târziu (conflictualitatea problemei germane, episodul „Solidarității” poloneze) prin discuții constante cu liderii vest-europeni, remarcându-se sprijinul Kremlinului pentru absorbția R.D.G. în R.F.G. în „schimbul dividendelor păcii” (Henry Kissinger), adică achitarea facturii reunificării prin împrumuturi masive nerambursabile către Moscova.[44]

Retragerea informativă din Europa de Est, în general, şi Germania, în special, a dezamăgit pe Markus Wolf şi H.V.A. care ceruseră K.G.B. şi lui M. Gorbaciov să oprească persecuțiile potențiale împotriva STASI (astfel, s-a sfârşit cea mai eficientă alianță informativă din timpul Războiului Rece dintre „scutul şi spada” STASI şi aceleaşi însemne simbolice ale C.E.K.A./N.K.V.D./K.G.B).

O atenție deosebită s-a acordat în telegramele operative ale rezidenților C.I.E. şi strategiei de politică externă europeană şi atlantică a Franței (denumită cifrat „Panciu”), dinamicii axei comunitare Paris-Bonn, diplomației atomice a forței de descurajare nucleară -„force de frappe”- pregătită la *Elysée* şi *Quai d'Orsay*.

Prin informațiile obținute de la diplomați occidentali contactați la Paris, agentul C.I.E. de pe spațiul francez, „Gabriel” transmitea centrului o telegramă operativă asupra întâlnirii H. Kohl – F. Mitterand, desfăşurată la Baden-Baden (16 ianuarie 1986).

[44] Această tendință a accentuat acceptul U.R.S.S. pentru formatul de negocieri 2+4 (R.D.G. şi R.F.G. - U.R.S.S., Franța, Marea Britanie, S.U.A.) pentru problema germană care a pus bazele juridice ale *Tratatului de reunificare*, (Moscova, 12 septembrie 1990). Obținerea de beneficii economico-financiare de la R.F.G. - în urma retragerii graduale din spațiul german culminând cu evacuarea din 1994 a trupelor încartiruite în fosta R.D.G. - s-a reflectat şi în celebra întâlnire Gorbaciov-Kohl de la Jelezniovosk (1990), despre care s-a spus că partaja din nou „sfere de influență” ale celor două puteri în tradiția istorică a Tratatului de reasigurare ruso-german (1881), Acordului de la Rapallo (1922) sau Pactului de neagresiune sovieto-german (1939). Această retragere informativă şi militară din „străinătatea apropiată” a provocat reacțiile complexului militar - industrial sub forma puciului din august 1991, condus de „troika” Ghenadi Ianaev, Dimitri Iazov şi V. Kriucikov, nucleul conservator din partid, armată şi serviciile secrete.

Reuniunea bilaterală citată era plasată în contextul „dorinței Franței de a participa în caz de conflict la apărarea teritoriului R.F.G. alături de trupele vest-germane”,[45] deoarece preşedintele francez F. Mitterand arătase că țara sa era „gata să asigure protecția teritoriului vest-german cu ajutorul rachetelor nucleare tactice”.[46]

Într-o evaluare exactă a dorinței Bonnului de impulsionare a „colaborării Franței cu N.A.T.O. la nivel operațional şi strategic”, ofițerul de informații externe-referent pe Hexagon – preciza clar că „în concepția lui H. Kohl alianța franco-vest-germană nu poate fi în nici un caz o alternativă la umbrela nucleară americană care este decisivă”.[47]

Peste aproape trei ani de la conceperea acestei analize asupra relației dintre R.F.G. şi Franța, într-un raport al ambasadorului României la Washington, Ion Stoichici, diplomatul aprecia că viziunea politico-diplomatică a vicecancelarului Hans Dietrich Genscher acorda o mare „importanță menținerii N.A.T.O. datorită prezenței militare sovietice în Europa”.[48]

Continuând să analizeze sfera tematică a relațiilor franco-germane, într-o telegramă expediată din „Panciu”, acelaşi „Gabriel” profila conținutul discuțiilor bilaterale delimitate cu ocazia întâlnirii dintre Jacques Chirac şi Helmuth Kohl, din 17 aprilie 1986.

Agentul C.I.E. preciza că „în evoluția internă din Panciu (cifrat pentru Franța n.n.), J. Chirac şi-a impus prietenii în posturi-cheie şi duce o politică mai naționalistă decât de Gaulle”.[49]

Anul 1986 a însemnat o implicare constantă a lui J. Chirac, primarul Parisului şi preşedintele partidului Adunarea pentru Republică în câmpul politicii externe a celei de-a V-a Republici, iar documentul indicat punctează aceste inițiative: vizita la Beirut („Arieş”) discuțiile cu trimisul american („Vădean”) V. Walters despre bombardamentele asupra Libiei („Tuşnadului”), participarea la reuniunea la nivel, înalt alături de F. Mitterand din capitala U.R.S.S. („Movila”), negociator în discuțiile asupra compensațiilor germane („câmpinene”) pentru produsele agricole franceze („panceze”) în schimburile din cadrul „orchestrei” (Comunității Economice Europene – C.E.E.), impulsionarea construcției satelitului european („brateşan”) EUREKA.

Dinamica raporturilor franco-germane a fost surprinsă şi într-un

[45] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 13836, f. 118, scrisoare operativă necifrată, datată 18 ianuarie 1986, semnată „Gabriel”.
[46] *Ibidem*.
[47] Raportul ambasadorului I. Stoichici către ministrul Afacerilor Externe, Ion Stoian, datat 22 noiembrie 1989, document publicat în 1989. *Principiul dominoului* (editori Dumitru Preda, Mihai Retegan), Bucureşti, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 317-318.
[48] Evaluarea făcută în documentul privind relațiile franco-germane confirmă „guallismul” lui Mitterand în politica nucleară şi promovarea „spiritului de la Elysée” (1963), care postula cooperarea militară Paris-Bonn (vezi Frederic Bozo, *La France et l'OTAN. De la guerre froide ou nouvel ordre européen*, Paris, Mosson, 1991).
[49] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 13836, f. 206.

document operativ - din 25 aprilie 1985 - care prezintă contextul întâlnirii F. Mitterand – H. Kohl, de la Treves, consacrată „stabilirii modului de acţiune al Panciului (Franţa) şi Câmpinei (R.F.G.), în probleme politice, comerciale şi financiare ce vor fi abordate la reuniunea celor 7 (G 7 n.n.)”.[50]

Nivelul de analiză al materialului operativ-informativ era concentrat pe câteva puncte de reper: poziţie comună franco-germană în „realizarea unui acord antistupină” (antiterorist) unde „în esenţă poziţiile celor doi fruntaşi concordă”.

Analizând exact parcursul motorului integrării vest-europene - reprezentat de axa Paris-Bonn - documentul preciza perenitatea colaborării franco-germane „dincolo de schimbarea majorităţii dispecerale (guvernamentale) din Panciu” (Franţa). Iar cei doi lideri politici - dincolo de coloratura lor politică diferită - au vrut să demonstreze că „prietenia pancezo-câmpineană nu este o prietenie între dispecerate, ci este o prietenie între popoare, care rămâne”.

Poziţia comună a celor două cancelarii occidentale s-a reliefat şi în problematica reacţiei împotriva terorismului libian („combaterea stupinei”), guvernul german (dispeceratul câmpinean”) expulzând „21 de curieri tuşnădeni” (libieni).[51]

Tot în planul „corespondenţelor bilaterale”, întâlnirea de la Treves, Kohl-Mitterand, a determinat o strângere a „cooperării tehnologice”, realizarea unei întâlniri culturale la nivel înalt şi „a pieţei interne brăteşene (europene) în cadrul orchestrei” (C.E.E.).[52]

Agentul C.I.E. aprecia că „relaţiile sulineano-movilene” (sovieto-suedeze) au fost îngheţate pe perioada „guvernării burgheze”, înainte de venirea la putere a socialistului Olof Palme.

Dincolo de corecţiile ideologice inerente culturii politice a unui ofiţer de informaţii dintr-un regim totalitar comunist, materialul de analiză preciza dimensiunea activismului politicii externe suedeze: dezvoltarea „relaţiilor literare” (energetice) cu „Movila” (U.R.S.S.), angajarea ca mediator în „situaţia din Zărneşti” (Orientul Mijlociu), propunerea suedeză „de creare a unei zone denuclearizate în centrul Brateşului (Europei)”.[53]

Acest sistem tematic a fost afirmat şi în cadrul relaţiei Suediei cu C.E.E., pe marginea întâlnirii dintre premierul Olof Palme şi adjunctul directorului „orchestrei” (C.E.E.), Pierre Schori, dar şi în cursul

---

[50] *Ibidem*, telegramă operativă semnată „Gabriel”, cu o rezoluţie a tov. Oniga, către tov. Lupan prin care se cere „întocmirea unei note la conducere”. (C.I.E.), f. 18.

[51] Cele două mari puteri ale C.E.E. au fost solidare în a susţine politic decizia S.U.A. de a bombarda oraşele libiene Tripoli şi Bengazi (15 aprilie 1986) ca represalii pentru un act terorist la o discotecă din Berlin, inspirat se pare de M. Al-Gaddafi.

[52] Pentru aceste chestiuni esenţiale pentru construcţia şi securitatea europeană vezi Jean-Marie Le Breton, *Europa Centrală şi Orientală între 1917-1990*, Bucureşti, Cavaliotti, 1996, p. 100-101; William I. Hitchcock, *France restored Cold War Diplomacy and the Quest of Leadership in Europe*, Chapel Hill, 1998, cap. 3.

[53] *Ibidem*, f. 7-7 verso.

vizitei întreprinse la Stockholm de „fruntaşul Hârşovei" (Finlandei), preşedintele Mauno Koivisto.[54]

Strategia politico-militară a superputerii americane a fost analizată într-un document (prezentat în anexa documentară) care arată „continuarea pe plan global a liniei politice anticomuniste din prima etapă a preşedinţiei lui Ronald Reagan".[55]

Analiza se suprapune peste imperativul geostrategic al unui „sistem mondial american",[56] unde tabloul geopolitic al lumii este partajat în patru orbite geopolitice cuprinzând:

1. „Teritoriile etnice care şi-au câştigat independenţa" în 1917, dar „apoi au fost anexate la U.R.S.S.";
2. „Teritoriile care au intrat sub controlul direct al Uniunii Sovietice după 1939";
3. „Ţările socialiste europene şi Cuba";
4. „Ţările aflate sub influenţa Uniunii Sovietice începând din anii 1970: Yemenul de Sud, Vietnam, Mozambic, Angola, Laos, Kampuchia, Etiopia, Nicaragua, Afganistan".

România a fost situată de conceptul strategic al administraţiei Reagan pe orbita geopolitică a statelor comuniste, unde S.U.A. au încercat – în ciuda declinului[57] relativ de putere – să materializeze un condominium[58] cu U.R.S.S. într-o zonă creditată ca sferă de influenţă hegemonică a Kremlinului.

Pe palierul diplomatic şi al relaţiilor interstatale, în sistemul internaţional au apus „zilele de aur" când România era considerată de S.U.A. un „*maverick*" în cadrul blocului comunist – prin prisma gândirii „policentrismului" [59] în lumea fostelor „democraţii populare" – o „voce" spre China şi Iugoslavia, „ancoră" sau partener privilegiat al Israelului şi actorilor arabi.

Încercarea diplomaţiei de la Bucureşti în timpul mandatului lui Ştefan Andrei de a concilia dialogul politic cu Occidentul prin cultivarea „*puterilor medii*" latine: Franţa, Italia, Spania, Portugalia, - mai ales

---

[54] Pe larg pentru politica europeană a lui Olof Palme: Hans Mauritzen, T*he Nordic Model as a Foreign Policy Instrument: Its Rise and Fall*, in „Journal Of Peace Research", vol. 32, nr. 1, 1995, p. 9-21.

[55] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E. dosar nr. 34, documentul intitulat *Preocupări americane în aplicarea în continuare a Doctrinei Reagan*„ 26 martie 1989, f. 10-13.

[56] Zbigniew Brzezinski, *Marea tablă de şah. Supremaţia americană şi imperativele sale geostrategice*, Bucureşti, Univers Enciclopedic, p. 35-37; Termenul de „doctrina Reagan" a fost popularizat de Charles Krauthammer în „New Republic" (1985) prin ideea preşedintelui american de oprire a expanisunii sovietice (Graham Evans, Jeffrey Newnham*, Dicţionar de relaţii internaţionale*, Bucureşti, Editura Universal Dalsi, 2001, p. 475).

[57] Paul Kennedy, *The Rise and Fall of the Great Powers*, New York, 1987.

[58] Robert Gilpin, *The theory of hegemonic War*, în „Journal of Interdiciplinary History", no. 18, 1988; Idem, *Război şi schimbare în politica mondială*, Craiova, Scrisul Românesc, 2000.

[59] Constantin Buchet, *Reacţii americane la „independenţa" comuniştilor români,* 1964, în „Arhivele totalitarismului", an VIII, nr 26-27, 1-2/2000, p. 128-138.

pe filiera unor guvernări de stânga - s-a soldat cu rezultate modeste. Această tendinţă de a depresuriza raporturile cu lumea occidentală prin activism în dialogul cu *„axa latină”* a C.E.E. („Piaţa Comună”) sau cu puterile neutrale, ca Finlanda sau Suedia (deşi raporturile au avut dimensiuni parlamentare moderate, iar discuţiile la nivel înalt nu au cuprins în sfera lor întâlniri cu premierul charismatic suedez Olof Palme sau preşedinţii finlandezi Mauno Koivisto şi Kalevi Sorsa) criza majoră pe această temă s-a profundat prin tensiunea dintre regimul Ceauşescu şi capitalele anglo-saxone.

Liderul P.C.R. Nicolae Ceauşescu nu a acceptat modelul perestrokăi –susţinut tacit şi de marile puteri occidentale – datorită ideii sale că anii de după declaraţia de « independenţă » a P.M.R. din 1964 au fundamentat « excepţionalismul » comunismului românesc în opoziţie cu preceptele sovietice, iar la această reacţie politică se adăuga şi creşterea unui sentiment colectiv de rusofobie/sovietofobie.

Sfera relaţiilor externe ale României devine tot mai restrânsă în ceea ce priveşte sistemul raporturilor Bucureştilor cu marile capitale occidentale (anglo-saxone şi vest-europene).

Anii ’80 au reflectat palid interferenţele politico - diplomatice ale României cu actorii „capitalişti” în comparaţie cu era anilor ’70, când N. Ceauşescu devenise „copilul teribil” al Occidentului, prin prisma contraponderii opoziţiei sale la hegemonia strategică şi ideologică a Moscovei din perioada postpragheză (1968).

Perioada fertilă a relaţiilor româno-americane – 1965-1980- a apus în anii ’80, când contactele la nivel înalt au fost reduse la nivele joase de reprezentare.

Astfel, în perioada cercetată (*1985*-1989), întâlnirile la vârf au fost relativ puţine şi nu au inclus vizite prezidenţiale sau la nivelul liderilor diplomaţiilor naţionale. Astfel, avem un ciclu de întâlniri bilaterale pe intervalul cercetat: *1985* –31 mai, vizita liderului grupului republican din Senat, Robert (Bob) Dole care a avut întâlniri cu Nicolae Ceauşescu, preşedintele R.S. România şi liderul Marii Adunări Naţionale, N. Giosan; la 1 octombrie, ministerul de Externe Ştefan Andrei a fost primit de vicepreşedintele S.U.A., George Bush; *1987* - primirea de către şeful statului român a preşedintelui Comitetului pentru forţe militare din Senat, Sam Nunn şi John Warner, membru (15 aprilie), primirea de către preşedintele român a şefului grupului american de negociatori pentru arme strategice la tratativele sovieto-americane de la Geneva, Ronald Lehmann (21 mai) şi Steny Hoyer, liderul Comisiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (1 septembrie); 1988 – întâlnirea dintre Nicolae Ceauşescu şi John Whiteland, secretar de Stat adjunct (10 octombrie).

În registrul „politicii mici” menţionăm momentele diplomatice ale anilor 1985-1989: întânirile din cursul anului 1985, dintre Ştefan Andrei-Gregory Z. Newel, asistent al secretarului de Stat (27 aprilie), Nicolae Ceauşescu – Eduard Derwinski, consilier al Departamentului

de Stat (28 mai), dar şi elementele de diplomaţie militară reprezentate de convorbirile dintre generalul colonel, Vasile Milea şi amiralul Wiliam Crowe Jr., preşedintele Şefilor de Stat Major ai S.U.A., (25-31octombrie 1986).

Cu o altă mare putere a sistemului internaţional, Marea Britanie, legăturile oficiale la nivel de şef de stat au lipsit, iar pe componenta executivă, guvernamentală, contactele au fost de mică intensitate: *1985*-vizita lui Geoffrey Home, secretar de stat pentru Afaceri Externe şi Commonwealth (8 februarie); *1986* întâlnirea dintre ministrul Cometului Exterior Ilie Văduva şi Timothy Renton, ministru de Stat în cadrul Ministerului Afacerilor Externe al Regatului Marii Britanii (21-23 mai); 1987-convorbirile dintre şeful diplomaţiei române, I. Totu şi Goeffrey Home, secretar de Stat la Foreign Office (16-18 noiembrie); *1988*- runda de discuţii dintre ministrul Comerţului din Marea Britanie, Alan Clark şi ministrul român de resort, Ilie Văduva (18 noiembrie).

Pe segmentul diplomaţiei parlamentare româno-britanice, cronologia perioadei 1985-1989 înregistrează doar vizitele lordului Francis Newall, membru în Comisia de Apărare a Camerei Lorzilor care a avut convorbiri cu Nicolae Ceauşescu şi Nicolae Giosan (19 mai 1987, 16 septembrie şi 10 octombrie 1989).

Semnalele C.I.E. arătau că, politica de putere anglo-saxonă şi mai ales cea a Washigtonului pledau pentru stabilirea „unei stricte interdependenţe între atitudinea S.U.A., faţă de aceste ţări şi politica lor internă privind descentralizarea economică", „introducerea unui anume pluralism politic şi „liberalizarea" vieţii sindicale".

Contextul specific al relaţiei dintre puterea politică a partidului comunist şi securitate a fost determinat şi de o tendinţă păguboasă pentru structurile de informaţii ale D.S.S. şi Ministerului Apărării Naţionale (Direcţia de Informaţii Militare a Marelui Stat Major) „*de a nu deranja conducerea*"[60], obiectiv fundamental opus principiilor muncii informative.

În cadrul structurilor de informaţii ale armatei s-a evitat afilierea României la linia informativă a Tratatului de la Varşovia, iar colaborarea în sânul acestei formule de apărare colectivă s-a limitat doar la aprecieri cu caracter general sau evaluarea fenomenului militar internaţional[61]. Ca o excepţie de la spiritul politic intervenţionist al Tratatului de la Varşovia[62], în perioada cercetată liderii militari români au dezvoltat relaţii pozitive la nivel de Stat Major cu Ocidentul –generalul John

[60] *Direcţia de Informaţii Militare*, p. 130. Aprecierile aparţin contramiralului/viceamiralului Ştefan Dinu.
[61] *România and the Warsaw Pact*, 1955-1989, vol II, Bucharest, 2002, p. 70-71; precizarea „armata şi marina să rămână în subordinea comandamentului naţional" apărea în documentul înaintat spre aprobare de către ministrul Apărării Naţionale, general colonelul Vasile Milea ca răspuns la noul Statut al Forţelor armate unite ale statelor participante la Tratatul de la Varşovia, 3 iulie 1988.
[62] *Ibidem*, p.72-74.

W Wesley jr., preşedintele Comitetului întrunit al şefilor de state majore al S.U.A., şi şeful Marelui Stat Major, generalul olandez, G.L.J. Huyser au fost la Bucureşti în anul 1985.

Refluxul de informaţii în sistemul informativ-operativ al României anilor '80 – legată de o constantă izolare externă –s-a reflectat şi în dinamica diplomaţiei militare, Bucureştii având, în 1989, doar 5 birouri de ataşaţi militari în străinătate (paradoxal mai multe reprezentanţe militare externe erau în 1958 în: U.R.S.S, S.U.A., R. P. Chineză, Italia, Marea Britanie, Turcia).

Pe palierul relaţiilor militare germano-române - cu nivele de intelligence, ca studiu de caz – documentele operativ-informative ale Direcţiei a III-a (contraspionaj) remarcau prezenţa gândirii lui Georg Leber (ministrul Apărării în cabinetele „politicii răsăritene) care afirma că un ataşat militar german este necesar la Bucureşti pentru strângerea legăturilor cu conducerea militară a M.Ap.N. român, dar şi cunoaşterea unei „anumite intenţii de independenţă a României faţă de Pactul de la Varşovia".

Serviciile secrete sunt organizaţii închise, cu o structură a câmpului instituţional cvasiermetică, iar caracteristicile unui regim totalitar accentuează această autarhie, datorită absenţei controlului civil sub forma parlamentară (comisiile legislativelor naţionale ale statelor democratice) şi absenţei comunicării publice.

Sistemul operativ-informativ cristalizat prin aparatul de informaţii intern şi extern (agenturi, rezidenţe) a rămas în regimurile comuniste tributar dominaţiei fundamentale a binomului stat-partid şi mecanismelor de propagandă definite prioritar ideologic.

În România, ca şi în celelalte ţări comuniste, pe paradigma informativă, aparatul de informaţii externe al Securităţii a devenit un factor emitent de informaţii externe – uneori viciate prin percepţiile ideologice - şi un difuzor de informaţii în mediul extern cu privire la regimul politic, societate, cultură, dar sub atenta corijare a puterii politice.

Deşi structurile informative româneşti au încercat să evite abordarea antagonistă „ de la bloc la bloc"(comunism versus capitalism, N.A.T.O. versus Pactul de la Varşovia), totuşi amprenta construcţiei instituţionale ideologice a modelat reacţii şi atitudini în sistemul de informaţii externe al D.S.S.

Desigur, anii '80 nu se aseamănă cu era Vâlcu (1952-1954), dar în anii 1980-1989, activitatea C.I.E. a fost influenţată de preceptul emis de Nicolae Ceauşescu (ofiţerul de securitate era un „activist într-un domeniu special"), iar la Centrul de pregătire de la Brăneşti –care „aspira" absolvenţi merituoşi de ASE, Drept, Filologie, Istorie, - orele de pregătire de luptă ideologică şi militară deveniseră un etalon formativ.

Din perspectiva dinamicii unui grup instituţional, C.I.E. generase o anume autarhie definită de acţiuni specifice de urmărire informativă în rândul diasporei, emigraţiei sau exilului, combinaţii specifice

de intelligence (dosarul ST –ştiinţă şi tehnică) întărite cu analize şi expertize pe evoluţia de „spaţiu”) (statele comuniste, ţări occidentale, actori latino şi nord-americani, puterile medii asiatice, jucătorii geopolitici arabi).

Cercetarea structurii, funcţiei de decizie a grupului din CIE o arăta ca o comunitate distinctă, chiar o „aristocraţie” a Securităţii datorită raportării la decidenţi (ministrul de Interne, şeful Statului) prin relaţionare /comunicare directă cu aceştia, spre deosebire de serviciul intern comunist de informaţii, perceput chiar de oficialii de vârf ca o masă instituţională amorfă cu valenţe de „ stat în stat”. Mai mult, rezidenţele externe activau în paralel, iar unele nu ştiau de altele în contextul structural specific al C.I.E.

Conţinutul instituţional şi funcţiile CIE nu s-au rezumat însă doar la o funcţie de informare, analiză şi prospectivă, activitatea acestui subgrup din cadrul Securităţii s-a ordonat şi către acţiuni tipice poliţiei politice cu monitorizarea comunităţilor române din Occident sau politici de propagandă (cultul personalităţii, publicarea lucrărilor cuplului prezidenţial).

Interferenţele C.I.E. cu marile servicii de informaţii ale Războiului Rece

C.I.A. şi F.B.I.(S.U.A.).

Componenta externă a Securităţii - Centrul de Informaţii Externe - a avut în relaţia cu serviciile de informaţii ale statelor capitaliste asimilată concurenţa ideologică dintre structurile operativ-informative ale „blocului socialist” şi cele ale „lumii libere”. Din rândul serviciilor de informaţii occidentale, în constelaţia luptei pentru putere informativă în timpul Războiului Rece s-au distins C.I.A. (Agenţia Centrală de Informaţii) şi F.B.I. (Biroul Federal de Investigaţii).

Fiind o agenţie de informaţii independentă, subordonată preşedintelui S.U.A., C.I.A. şi-a desfăşurat activitatea în strânsă conexiune cu politicile administraţiilor americane din perioada de referinţă (1985-1989), dominate de hegemonia Partidului Republican în era postcarteriană.

Fost agent al F.B.I. în perioada sa hollywoodiană, preşedintele Ronald Reagan a acordat un sprijin esenţial structurilor interne ale C.I.A., în special Directoratului Operaţii, dimensiune informativă esenţială în dispozitivul agenţiei.

C.I.A. a desfăşurat operaţiuni de culegere de informaţii prin rezidenţele legale şi ilegale, dar şi operaţiuni acoperite şi activităţi de contrainformaţii în diferite regiuni ale globului.

În organizarea sa pe 12 direcţii[63], Europa de Est era focalizată în acţiunile „Directoratului Operaţii” prin triada „ţări slave, euroasiatice

[63] Cristian Troncotă, Horaţiu Blidaru, *Serviciile secrete ale Marii Britanii, S.U.A., Rusiei şi Israelului,* Bucureşti, Editura Elion, 2004.

şi europene”, iar acţiunile acoperite se concentrau pe instrumente nevi-olente ca influenţarea opiniei publice prin acţiuni mediatice, propa-gandă sau contrapropagandă.[64]

Interesant de remarcat că, în limbajul ofiţerilor C.I.E. sau ai Di-recţiei a III-a Contraspionaj marea majoritate a diplomaţilor americani la Bucureşti erau consideraţi agenţi C.I.A., deşi rezidenţa românească a agenţiei nu avea anvergura celor de la Varşovia sau Praga, capitale es-tice esenţiale în strategia Brzezinski.

La acestea se adăuga o oarecare relaxare a comunităţii de in-formaţii a S.U.A. în a doua parte a decadei anilor ’80 - după expresia fostului general K.G.B., Oleg Kalughin - care ţinea de o eficienţă a ar-mei politice reprezentate de tema „drepturilor omului” în dialogul structurat cu regimurile comuniste răsăritene.[65]

Mai mult, palierul instituţional al C.I.A., care reprezenta spaţiul U.R.S.S. prin „Divizia sovietică şi Europa de Est” a suferit o hemoragie informativă prin executarea spionilor din reţeaua estică[66], iar micile ofi-cii ale agenţiei din Berlinul de Răsărit sau Moscova au cunoscut feno-menul de deconspirare a acoperirii ofiţerilor.

La aceasta se adăuga activitatea unor „cârtiţe” celebre ca Aldrich Ames, Robert Hanssen, Harold Nicholson care au oferit multe informaţii despre dinamica mişcărilor C.I.A. şi F.B.I. pe spaţiul blocu-lui comunist est-european.

Deşi documentele C.I.A. pe problematica Estului şi a evoluţii-lor U.R.S.S. au fost declasificate - printr- un volum editat de Benjamin Fischer intitulat *La sfârşitul Războiului Rece*, apărut în 1999 – arată că expertiza agenţiei era valoroasă şi eficientă pentru leadership-ul S.U.A. în paradigma confruntării nucleare sau a disputei mondiale Kremlin-Washington.

După apariţia celui de-al doilea volum *Analizele C.I.A. pentru Uniunea Sovietică (2001)*[67], au apărut critici ai acestei radiografii ca profesorul Melvin Goodman, fost analist al agenţiei, care sublinia eşe-cul acestor evaluări, în primul rând, datorită cheltuielilor astronomice pentru programul nuclear din epoca Reagan şi lipsa de predicţie pentru anticiparea dezintegrării interne a U.R.S.S.

---

[64] Vezi Christopher Andrew, *C.I.A. şi Casa Albă, serviciul secret şi preşedinţia americană de la George Washington,* Bucureşti, 1998, Enzo Cotoni, *Mâna lungă a spionajului american*, Bucureşti, Editura Diana, 1993, Catherine Durandin, *C.I.A. în război*, Bucureşti, Editura Incitatus, 2003.

[65] Horaţiu Blidaru, *Noi confruntări pe frontul secret după încheierea Războiului Rece*, în „Studii şi cercetări socio-umane”, nr. 2/2002, Editura Academiei Naţionale de Informaţii; Miruna Munteanu, *Generalul K.G.B. Oleg Kalughin acuzat de trădare la Moscova,* în „Dosare ultrasecrete”, „Ziua”, 11 mai 2002.

[66] Tim Weiner, C.I.A. – *O istorie secretă*, Bucureşti, Editura Ilitera Internaţional, 2009, p. 305.

[67] Vezi şi Catherine Durandin, *C.I.A. în război*, Bucureşti, Editura Incitatus, 2003, p. 202-203. Politologul francez promovează o critică a analizelor C.I.A. pentru spaţiul sovietic.

Pentru a slăbi preventiv capacitatea informativ-operativă a poliţiilor politice răsăritene şi a K.G.B., S.U.A. au conceput acţiuni ale C.I.A. de publicare a unor cărţi şi distribuire a unor reviste în „lagărul socialist”, acţiune iniţiată încă în 1979-1980, de Zbigniew Brzezinski, consilierul pentru securitate naţională al preşedintelui Jimmy Carter.

Un alt nivel al aparatului de spionaj al C.I.A., Directoratul de informaţii (Directorate of Intelligence), pregătea sinteze informative despre Europa de Est şi analize economice, strategice, politice asupra evoluţiilor lumii comuniste.

Din păcate pentru interesul strategic al S.U.A., dezinformarea prin agenţii dubli în Europa de Est era un proces real care a condus la dispariţia unor agenţi C.I.A., evoluţie confirmată şi de maiorul Florentino Aspillaga Lombard, şeful serviciului cubanez de informaţii din Cehoslovacia (1987).[68]

Şeful rezidenţei cubaneze al R.S. Cehoslovace a defectat la Viena şi i-a dezvăluit lui Jim Ilson, şeful bazei C.I.A. din Austria aceste aspecte care au condus la o operaţiune de intoxicare masivă a spionajului american.

Interacţiunile cu aparatul informativ american - C.I.A. şi F.B.I. - ale Securităţii au fost determinate de câteva teme ale politicii internaţionale, dar şi de o serie de diferende bilaterale în perimetrul agendei politice a relaţiei Washington-Bucureşti.

Ca subiect al bipolarităţii Războiului Rece din anii ’80, conflictul dintre organizaţia nord-atlantică (N.A.T.O.) şi Pactul de la Varşovia a crescut în intensitate prin profilul acestora, ca structuri de apărare colectivă a celor două blocuri.

Spirala cursei înarmărilor nucleare (arms race) şi divergenţele strategice ca prezenţa trupelor sovietice - U.R.S.S. se constituia în hegemonul absolut al pactului de la Varşovia, unde România avea o poziţie autonomă – în Europa de Est (R.D.G., R.P.Ungară, R.S. Chehoslovacă) şi Afganistan au cristalizat o contradicţie în sfera serviciilor de informaţii din cele două „lagăre”.

În portofoliul relaţiilor cu actorii euroatlantici, România a exersat o abilă diplomaţie militară (prin contactele externe promovate de miniştrii Constantin Olteanu şi Vasile Milea), cu rol de comunicare politică în raporturile complexe şi delicate dintre regimul Ceauşescu şi administraţiile Reagan, iar ulterior guvernământul lui G. Bush.

Deşi recepta C.I.A. şi F.B.I. ca servicii ale S.U.A., liderul blocului „imperialist” al N.A.T.O., Securitatea nu a mai fost o avangardă K.G.B. după sfârşitul erei Mihai Caraman (1958-1969), încercând singură un „duel” operativ-informativ cu serviciile de informaţii ale S.U.A.

Mai mult, mediul operativ-informativ internaţional descris de ciocnirea intereselor celor două blocuri în timpul Războiului Rece con-

[68] Tim Weiner, *op.cit.,* p. 306.

semna antagonismul dintre serviciile de informații militare române și sovietice, Direcția de Informații Militare, respectiv, G.R.U.[69]

Implicarea informativă a C.I.A. pe spațiul românesc s-a axat pe subminarea regimului Ceaușescu, prin sprijinirea temei „drepturilor omului" în dinamica de politică externă a S.U.A. în anii 1980-1989.

S.U.A. a sprijinit intens respectarea drepturilor omului în blocul estic - și în mod special în România - încurajând afirmarea libertăților civile (de conștiință individuală sau asociere) în rândul căreia se detașa și libera circulație a persoanelor.

Securitatea monitoriza atent mișcarea de populație care cerea azil politic în statele occidentale, dar și liniile de emigrație economică deschise de către cetățenii români datorită condițiilor grele de trai din țara noastră în decada optzecistă. Organele informative americane - C.I.A. și F.B.I. - informau progresiv și atent factorul diplomatic american acreditat la București, administrația prezidențială și Departamentul de Stat, despre aceste stări de lucruri din societatea românească.

Acțiunile informativ-operative ale Departamentului Securității Statului s-au îndreptat spre acțiuni de „poliție politică" împotriva cetățenilor care urmăreau să emigreze în S.U.A., iar Bucureștii nu respectau libertatea de mișcare spre marele stat de peste Atlantic.[70]

Cazul părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa este emblematic prin supravegherea informatică dură a disidenților care urmăreau stabilirea în S.U.A., care, după încheierea celor cinci ani de detenție (1979-1984), a primit pașaportul de plecare definitivă, prin sprijinul major al consilierului politic al ambasadei americane, Noel Pasdral.[71]

Percepția Washingtonului că „România este un *stat militar* condus de o mână de oameni"[72] era dimensionată și de neutralizarea acțiunilor unor oficiali americani ca David Funderburk, istoric, ambasadorul la București, 1981-1985, Lawrance Urly (atașat cultural) sau Noel Pasdral (consilier politic).

În același timp, pentru a îmbunătăți imaginea regimului Ceaușescu și a cuplului prezidențial, organele de Securitate încercau capacitarea mediului politic american prin influențarea pozitivă a demnitarilor care erau în vizite oficiale sau private în România.

Practica acestei tehnici o întâlnim, de exemplu, în timpul vizitei efectuate în România de congresmenii de Kentucky, Mark Siljander, Eugene Hoff și Tom Riner (10-17 decembrie 1984), când un document

---

[69] Serviciul de informații al Armatei române monitoriza atent ofițerii superiori care intrau în contact cu factori de decizie sovietici, după episodul de spionaj descris de generalul Ion Șerb (sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70) și relațiile generalului Nicolae Militaru cu structurile G.R.U.

[70] Joseph Harrington, Bruce Courtney, *Relații româno-americane 1940-1990*, Iași, Institutul European, 2002, p. 334-335; David Funderburk, *Un ambasador american între Departamentul de Stat și dictatura comunistă din România*, 11981-1985, Constanța, Editura Dacon, 1994, p. 87-88.

[71] Arhiva C.N.S.A.S., *Fond „Documentar"*, dosar nr. 8252, vol I, p. 2008.

[72] David Funderburk, *op. cit*., p. 87-88.

al fostei securităţi preciza că: „Direcţia I-a, a III-a, U.M. 0544 şi Serviciul „D" vor lua măsuri pentru determinarea membrilor grupului de a avea o atitudine cât mai favorabilă ţării noastre.

În acest scop, printr-o combinaţie operativă, li se va plasa un memoriu contrafăcut, redactat în numele unor persoane din România, care au primit aprobarea de emigrare în S.U.A."[73], un instrument care se dorea eficace pentru temperarea opiniilor critice ale delegaţilor străini şi se referea la influenţarea pozitivă personalităţilor din S.U.A. şi Marea Britanie.

Vizita în România a congresmenilor americani (1984) pe problematica drepturilor religioase a arătat un grad mare de monitorizare informativă pentru obiectivele „Ricu" (Tom Reiner) şi „Hector" (Eugene Hoff) din partea Direcţiei a III-a Contraspionaj a Departamentului Securităţii Statului.

O temă constantă a acţiunilor Securităţii s-a îndreptat spre monitorizarea politicienilor americani, mai ales în contextul problemei acordării „clauzei naţiunii celei mai favorizate" (a doua jumătate a anilor '80).

Ca „organ de specialitate" - cum era denumit Departamentul Securităţii Statului - linia informativă a substructurii C.I.E. (U.M. 0544) deservea o atentă acţiune de radiografie a mediului politic din S.U.A., unde o serie de personalităţi trebuiau sensibilizate pentru a percepe pozitiv acţiunile regimului Ceauşescu.

De asemenea, factorul diplomatic la Bucureşti a militat instituţional printr-o notă înaintată de ministrul de externe, Ioan Totu, în vederea „contracarării acţiunilor ostile" (martie 1987) din partea politicienilor americani.

Pe linia acestei direcţii de abordare a relaţiilor româno-americane se preconiza vizita unor oficiali ai cultelor recepte din ţara noastră în S.U.A. pentru a informa despre respectarea libertăţilor religioase interne.

Implicarea Securităţii în planificarea acestei vizite - cu obiectiv de propagandă - în S.U.A. a fost demonstrată în cadrul operaţiunii intitulate „Acţiunea Parlamentarii"[74], fapt istoric atestat şi de materialele de arhivă ale fostului D.S.S.

Întâlnirea reprezentanţilor Cultelor cu deputatul Frank Wolf - parlamentarul care introdusese un amendament ce preciza un mecanism de monitorizare a respectării drepturilor omului în România - nu a avut o finalitate deosebită deoarece, congresmenul a pus o singură întrebare delegaţilor de la Bucureşti, după care s-a retras din cadrul discuţiilor bilaterale.

---

[73] Vasile Valentin, *Acţiunea „Denigratorii-84" (1983-1986)*, în „Caietele C.N.S.A.S." an. 1, nr.1/2008, p.25.

[74] Denisa Bodeanu, *Din culisele unei misiuni eşuate. Vizita întreprinsă în primăvara anului 1987 în S.U.A. de reprezentanţii cultelor din România,* în „Caietele C.N.S.A.S.", nr. 1, 2008, p. 40-41.

Documentele de arhivă ale fostei Securităţi consemnează că, în cursul întâlnirii dintre preşedintele Departamentului Cultelor, Ion Cumpănaşu, şi adjunctul Secretarului de Stat, Richard Schifter (Bucureşti, iulie 1988), demnitarul român i-a reproşat secondantului lui George Schultz atitudinea congresmenului F. Wolf în timpul întâlnirii din anul precedent de peste ocean.[75]

Pentru alţi politicieni americani - ca deputaţii Lee Hamilton şi Sam Gibbons - obiectivul esenţial era cultivarea „atitudinii favorabile" faţă de politica românească, în vreme ce dimensiunea importantă era reprezentată de anihilarea acţiunilor întreprinse de congresmenii Frank Wolf, Tony Hall, Christopher Smith sau senatorii Paul Tribe şi Jesse Helms, care afectau imaginea atitudinii regimului de la Bucureşti faţă de libertăţile religioase.

În plan politic, deşi au existat o serie de rezoluţii parlamentare care au condiţionat acordarea clauzei de lărgire şi respectare a drepturilor omului (documente iniţiate de congresmenul Robert Damon, apoi de colegul acestuia Frank Wolf, respectiv senatorul Paul Trible), fruntaşii Securităţii credeau în încercarea de sensibilizare a politicienilor americani care nu îşi precizaseră poziţia faţă de acţiunile administraţiei comuniste de la Bucureşti.

Însă, din unghiul procedural, moţiunile privind respectarea drepturilor omului în România nu puteau fi adoptate ca document politic decât după adoptarea acestora ca hotărâri ale celor două Camere ale legislativului american şi contrasemnarea actelor de către preşedintele Ronald Reagan.

Pentru a determina succesul acestei operaţii s-a încercat trimiterea în statul american şi a unor reprezentanţi ai cultelor neoprotestante pentru a tempera poziţiile unor politicieni cu preocupări în domeniul respectării drepturilor religioase, ca Tony Hall, Christopher Smith.

În ideea unei sensibilizări a percepţiilor politice ale cercurilor politice şi religioase, vederi intersectante cu abordările celor două formaţiuni de referinţă ale S.U.A. – Partidul Republican şi Partidul Democrat - instituţiile care au pregătit vizita ecleziastică a reprezentanţilor din ţara noastră au inclus în structura delegaţiei, fruntaşi neoprotestanţi lideri ca Vasile Talpeş, secretar general din partea Cultului Baptist sau preşedintele Uniunii de Conferinţe Adventiste.[76]

O notă a Serviciului IV din Direcţia I (21 aprilie 1981) atrăgea atenţia că, în timpul turneului american, reprezentanţii cultelor trebuiau să insiste pentru păstrarea „atitudinii favorabile"[77] a senatorului John Dohnforth,, a congresmenului Sam Gibbons şi a lui Thomas Simons, asistentul pentru Europa al Secretarului de Stat.

O atenţie deosebită în acţiunile Centrului de Informaţii Externe

[75] *Ibidem,* p. 45.
[76] Denisa Bodeanu, *op. cit.,* p. 41.
[77] *Ibidem*, p. 42.

a fostului Departament al Securității Statului, consemnată în documentele de arhivă, se referă la problema „adevărului istoric”, prin care autoritățile statului comunist urmăreau să contracareze acțiunile de propagandă revizionistă ale emigrației ungare din S.U.A., dar şi implicarea informativă a serviciului de Securitate maghiar în timpul erei Ianos Kadar.

În acest sens, se încuraja circulația unor lucrări istorice, culturale, etnografice traduse în limba engleză, dar şi pregătirea „contrainformativă” a unor conferențiari care predau la universități sau participau la conferințe în spațiul academic american.

Totodată, se încerca penetrarea mediului politic din S.U.A. prin agenți de influență care să modifice percepția cercurilor oficiale şi oficioase asupra „problemei naționale şi legitimității juridice a integrării Transilvaniei în corpul statului român”.

De asemenea, S.U.A. au reprezentat o atracție pentru C.I.E. în ceea ce priveşte munca de informații în domeniul „tehnico-ştiințific” (T.S.), acțiuni informative care vizau întărirea potențialului industrial al României.

Pentru Securitatea română o chestiune esențială era reprezentată de influențarea pozitivă a emigrației române din Statele Unite, pentru ca acest grup socio-național să asimileze realizările regimului comunist.

Pe terenul acestei reprezentări informativ-operative, o atentă monitorizare a acestor operațiuni a fost exercitată de către un alt pion al comunității de informații a S.U.A., F.B.I.[78] (Biroul Federal de Investigații), organism specializat al Ministerului Justiției.

Neutralizarea acțiunilor emigrației anticomuniste dimensiona un obiectiv major în activitățile C.I.E. în acest context, cazul episcopului român de America, Valerian Trifa,reprezentând un studiu de denigrare profundă a ierarhului ortodox.

Unul dintre liderii contrainformațiilor din F.B.I. pentru spațiul sovietic şi România, Wayne A. Barnes, care s-a ocupat 29 de ani de problematica acoperirii informativ-operative a blocului comunist, făcea o radiografie a activității rezidenței D.I.E./C.I.E. de la Washington prin acțiunile de influență în rândul emigrației, prin operațiunea „Clauza”.[79]

Divizia a III-a din D.I.E. a reuşit ca printr-o acțiune operativă, condusă de generalul Gheorghe Bolânu, derulată de rezidența din S.U.A., să compromită figura episcopului V. Trifa, un fruntaş anticomunist şi critic al regimului Ceauşescu.[80]

Prin Divizia Contrainformații a Serviciului de informații de la Quantico, F.B.I. a sesizat că, sub îndrumarea D.I.E., agentul C.K. a de-

78.Ronald Kessler,*FBI*, Bucureşti, Editura Allfa, 2000.

[79] Andrei Bădin, *Dezvăluirile unui superagent F.B.I.,* în „Jurnalul Național”, 29 iulie 2008.

[80] *Ibidem.*

clanşat în presă o campanie împotriva episcopului V. Trifa[81] (în ziarul „Dreptatea" editat de Dedu Milhovan) ca fost „criminal de război", liderul religios fiind expulzat din S.U.A., în urma unei hotărâri judecătoreşti care apreciase participarea acestuia la „genocid" – „rebeliunea legionară" din 1940.

În fapt, dosarele de problemă pentru emigraţia română din S.U.A. cuprindeau o serie de materiale documentare despre „elementele fasciste" unde se ataşau note, sinteze despre legionarii stabiliţi pe continentul nord-american.

La fondul documentar al C.I.E., la capitolul Grupa I-a – Partide, Grupări şi Organizaţii Fasciste, Subgrupa I-a - cuprinde materiale de arhivă despre mişcarea legionară din S.U.A. (membri ai partidului „Totul pentru Ţară", Garda de Fier),[82]unde se regăsesc aspecte ale cazului Trifa.

Deşi F.B.I. monitoriza atent şi eficient spaţiul român - mai ales după defectarea lui I.M. Pacepa, preluat la 28 iulie 1978 de Wayne A. Barnes la baza aeriană Andrews - instituţia de la Quantico cunoştea fenomenul „cârtiţelor" ca Robert (Bob) Hannsen (agent special şef în Biroul de Analiză Sovietică[83]) care a minat potenţialul de expansiune informativă în blocul socialist.

La această defecţiune din sistemul de informaţii al Departamentului Justiţiei s-a adăugat şi defecţiunea din cadrul C.I.A., prin Aldrich Ames (liderul Secţiei Sovietice a Grupului de Contraspionaj din cadrul Departamentului Sovietic – Europa de Est), care a divulgat în anii 1985-1990 identitatea surselor agenţiei de la Langley din U.R.S.S. şi ofiţerii K.G.B. şi G.R.U. cooptaţi de serviciile de informaţii ale S.U.A.

Deşi C.I.E. avea ca obiectiv instituţional contracararea acţiunilor C.I.A. şi F.B.I. (prin Grupa a II-a Spionaj, Subgrupa II-a Spionaj S.U.A. şi Subgrupa II-a Spionaj - Pactul Nord Atlantic), organismul de informaţii externe al Securităţii nu a avut surse în dispozitivul decizional al comunităţii de informaţii a superputerii occidentale atlantice.

Pe de altă parte, în anii 1985-1988, C.I.A. nu a dezvoltat o reţea extinsă în statele blocului comunist deoarece, a fost preocupată de problemele Americii Centrale, conflictului afgan, terorismului arab în Orientul Mijlociu sau riscul proliferării programului nuclear taiwanez, fenomen care ar fi condus la un conflict între R.P.Chineză şi S.U.A.

Cu venirea lui George Bush la Casa Albă (20 ianuarie 1989), instituţia de la Langley (Virginia) şi-a redimensionat abordarea informativă asupra spaţiului est-european, concept instituţional şi informativ impregnat de calitatea de fost director al C.I.A.

---

[81] *Ibidem;* publicarea unui articol despre „fascistul" V. Trifa, în The New York Times" - sub semnătura lui Ralph Blumenthal - a avut un ecou devastator în opinia publică din S.U.A.

[82] Arhiva C.N.S.A.S., Fond Central de Informaţii Externe (C.I.E.), vol 6, f. 149-151.

[83] Robert (Bob) Hannsen (nume de cod: Roman Garcia, Jim Baker, G. Robertson) a furnizat informaţii K.G.B./F.S.B. în perioada 1985-2003.

Eficienţa dispozitivului agenţiei în România era limitată datorită autonomiei factorului diplomatic (secretarul de Stat, George Schultz, limitase ingerinţele agenţiei în afacerile politice ale reprezentanţilor S.U.A.) în raporturile cu ofiţerii C.I.A. din rezidenţele externe.[84]

De aceea, cunoaşterea coordonatelor deteriorării stării sociale, politice şi economice din ţara noastră era un proces configurat în mare măsură datorită percepţiei, acţiunii celor doi diplomaţi fundamentali pentru politica românească a S.U.A. în anii '80: David Britton Funderburk şi Roger Kirk.

Desigur, o bună parte din sintezele şi materialele despre *strategia de politică internă* (anihilarea disidenţilor, emigraţia în Occident, spiritul public, revoltele din bazinele miniere şi platforma industrială de la Braşov - 1987, sistematizarea satelor, demolarea bisericilor, problema drepturilor omului) sau *relaţiile externe* (raporturile cu U.R.S.S. şi actorii occidentali, poziţia în cadrul C.A.E.R. şi Tratatului de la Varşovia), erau concepute de specialiştii de *inteligence* ai Departamentului de Stat (Bureau of Intelligence and Research) sau Departamentului Apărării (D.I.A. - Defence Intelligence Agency), care utilizau rapoartele ataşaţilor militari acreditaţi la Bucureşti.

În interferenţele dintre structurile informative americane (C.I.A. şi F.B.I.) şi fosta Securitate, o chestiune interesantă a fost reprezentată de către defectorii Securităţii române spre spaţiul S.U.A.

Dacă în anii '70, Ioan Iacob (Iacobescu)[85], Constantin Răuţă şi Ion Mihai Pacepa[86] au trecut în tabăra *„duşmanului ideologic*", în perioada 1980-1989 a cunoscut un context definit de escaladarea negativă a relaţiilor româno-americane şi credinţa factorilor de decizie de la Washington că regimul de la Bucureşti este o structură neostalinistă, care nu se poate adapta nici cerinţelor reformiste ale „perestroikăi".

Astfel, bătălia între cele două sisteme de informaţii a căpătat forme radicale de comunicare şi schimburile de informaţii au încetat ca practici cutumiare între Securitate şi C.I.A. sau F.B.I.

Această serie istorică a procesului de alterare profundă pentru relaţiile româno-americane a conţinut şi afacerea Răceanu, moment de încordare suplimentar în perimetrul relaţiilor bilaterale.

În analiza cazului Mircea Răceanu, considerăm necesar să precizăm indiciile documentare care configurează tabloul interferenţelor Bucureşti-Washington, dar şi monitorizarea informativă a fostului di-

[84] Tim Weiner, *op. Cit*., p. 268-269. faţă de anii '70, când C.I.A. putea recruta mulţi est-europeni (sau primeau defectori ca I.M.Pacepa sau Ryszard Kuklinski) după expresia lui Haviland Smith, un analist C.I.A. care rema rca noul front al agenţiei în timpul Războiului Rece, acţiune sprijinită de Zbigniew Brezezinski.

[85] Ioan Iacob (Iacobescu) s-a stabilit în S.U.A. împreună cu familia sa, în octombrie 1974 Ion Mihai Pacepa a aprobat un plan de anihilare a defectorului, ceea ce a generat o reacţie fermă a ambasadorului american.

[86] Recuperarea lui I.M.Pacepa din centrala C.I.A. de la Frankfurt (1978) a consemnat utilizarea lui informativă de către aparatul de informaţii al S.U.A.

plomat, director al Direcției a V-a – America de Nord din Ministerul Afacerilor Externe.

Materialele de arhivă aflate în custodia Centrului de Informații Externe consemnează note de analiză fundamentate pe supravegherea informativă a lui Mircea Răceanu, note de convorbiri ale fostului diplomat, scrisori operative despre obiectivul (M.R.) „aflat în atenție", dar şi date despre negocierile româno-americane pentru acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate.

Într-o notă din 1987, pregătită de C.I.E., se specifica despre M. Răceanu că „în relațiile oficiale a avut contacte cu elemente care s-au dovedit cadre C.I.A."[87], dar nu se prezintă legătura exactă cu agenții acestei structuri informative S.U.A.

De asemenea, documentul preciza „relațiile cu diplomații S.U.A. care depăşeau uneori cadrul „relațiilor oficiale sobre",[88] aspecte generatoare ale deza- vuării instituționale a diplomatului român.

Evaluările Centrului de Informații Externe sunt critice la adresa prezentării de către M. Răceanu a " aşa-ziselor evenimente de la Braşov", prin prisma ştirilor posturilor de radio "Europa Liberă" şi „Vocea Americii". Din punct de vedere al strategiei externe a Bucureştilor, fostul şef al Direcției America de Nord sublinia în „cercul său de relații de la M.A.E.", că „politica actuală a statului nostru față de S.U.A. este greşit orientată şi insuficient de activă".

Telegramele operative ale C.I.E. pe spațiul „Vadu"[89] (S.U.A.) consemnează conținutul discuțiilor bilaterale cu referire specială la întâlnirea de la Washington (1 aprilie 1988) dintre adjunctul ministrului de Externe, Olimpia Solomonescu şi secretarul de stat adjunct, John Whitehead, Fritz Earmarth, asistentul special al preşedintelui pentru Europa şi U.R.S.S. din cadrul Consiliului Securității Naționale şi Franklin Varga, asistent al Secretarului Comerțului.

După un excurs asupra celor două decenii în care S.U.A. „au avut" o „relație specială cu România", aceasta „s-a deteriorat" (F. Earmarth), dar Statele Unite doresc „continuarea dialogului politic pe probleme internaționale şi bilaterale (John Whitehead).[90]

În cuprinsul acestor întâlniri, M. Răceanu a remarcat că „*politica diferențiată* a S.U.A. față de statele est-europene se bazează pe respectarea *drepturilor omului*", iar directorul în Consiliul Național de Securitate, Rudolf Perina, aprecia că: „independența" față de Moscova pierde în fața „glasnost" şi „perestroika".[91]

[87] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 50500, f. 6.
[88] *Ibidem.*
[89] Ibidem, f. 53, telegrama din 2 aprilie 1988, semnată „Gorun".
[90] Secretarul de Stat Adjunct, John Whitehead ar fi considerat *clauza „suspendată"* şi nu *„terminată"* (*Ibidem*, p. 53).
[91] Ibidem, f. 53; R. Perina ar fi afirmat, în cadrul întâlnirii amintite, că în domeniul respectării drepturilor omului „U.R.S.S. avansează mai rapid decât majoritatea țărilor socialiste.

O analiză a telegramelor transmise de „trădătorul Răceanu Mircea, perioadele aprilie-mai 1985, martie 1988, rezultă că potrivit evaluărilor C.I.E. „a mai strecurat” datele prezentate mai sus, deşi coordonatele expuse reprezentau profilul real al politicii est-europene a administraţiilor americane Reagan şi Bush.

Tema defectorilor din fostul C.I.E. - structura de informaţii externe a fostului Departament al Securităţii Statului - a reprezentat un nivel problematic în interferenţele dintre cele două servicii antagonice în condiţiile Războiului Rece.

În contextul războiului informaţiilor dintre Est şi Vest, se impune ca analiza noastră să cuprindă şi rolul „cârtiţelor” din C.I.A. care au oferit amănunte K.G.B. şi Securităţii despre „lanţurile” de defectori.

După unele aserţiuni din presă[92] sau lucrări[93] semnate de foşti şefi ai serviciilor de informaţii din ţara noastră, sistemul de comunicare informatică fundamentat de Aldrich Hazeh Ames se pare că a raportat la K.G.B. şi pe maiorul Ioan Stana, care lucra în serviciul de Contrainformaţii Externe (U.M. 0195), în subordinea generalului Ion Moţ.[94]

Probabil prin cunoscuta cutumă a schimburilor de informaţii între serviciile de Securitate est-europene, D.S.S. a intrat în posesia numelui agentului C.I.E. care lucra pentru C.I.A.

C.I.E. şi K.G.B.

Interferenţele dintre C.I.E. şi K.G.B. la sfârşitul anilor ’80 au fost determinate de schimbările strategice la nivelul politicii de putere a P.C.U.S. în era Mihail S. Gorbaciov (1985-1991), reculul influenţei Kremlinului în *„străinătatea apropiată”* (blijnâie zarubejnâie) configurată de Europa de Est comunizată.

La rigoare, cultura ofiţerilor din „noua gardă” a K.G.B. nu mai era sensibilă la comandamentele „doctrinei Brejnev”, instrument intervenţionist al Uniunii Sovietice în statele răsăritene (poate doar preşedintele instituţiei de informaţii de la Moscova, V. Kriucikov apăra *teza acţiunii militare* în spaţiul de influenţă tradiţional).

Vitrina estică a expansiunii sovietice soft a fost modelată de noua viziune a K.G.B., un centru informativ a cărui gândire prevala împământenirea modelului „perstroikăi” în regiune şi grăbirea sfârşitului „dinozaurilor” politici de tipul J. Kadar, Gustav Husak, Edward Gierek, Todor Jivkov, Erich Honecher, Nicolae Ceauşescu.

Astfel, perestroika şi glanost deveniseră obiective strategice pentru K.G.B. în perioada post-Andropov şi nu circumstanţe tactice în relaţia politico-militară dintre U.R.S.S. şi fostele democraţii populare.

[92] Emil Berdeli, *Virgil Măgureanu, doi superspioni celebri şi supărarea lui Ion Iliescu*, în „Gardianul”, 21 februarie 2009.
[93] Virgil Măgureanu, Alex Mihai Stoenescu, *De la regimul comunist la regimul Iliescu*, prefaţa.
[94] Mihai Pelin, *Un veac de spionaj, contraspionaj şi poliţie politică*, p. 257.

Factorii informativi ai C.I.E. au înțeles substanța modificării raporturilor de putere ale actorilor dominanți ai bipolarității - U.R.S.S. şi S.U.A. - fenomen definit de sovietologul Condoleezza Rice (fost şef al diplomației americane în administrația George W. Bush, 2004-2008) ca o *„relație de lucru”* pentru zona răsăriteană a Europei.

Dacă N. Ceauşescu nu a asimilat „spiritul Maltei” (decembrie 1989) descris de armonizarea țelurilor de putere ale Moscovei şi Washingtonului pentru regiunea de referință, analiştii C.I.E. identificau logica condominiumului hegemonic al superputerilor care definea dinamica evoluțiilor politico-ideologice est-europene.

Ceea ce nu a putut C.I.E. decanta în dinamica relațiilor dintre cele două servicii de informații ale superputerilor Războiului Rece - C.I.A. şi K.G.B. - comunicarea instituțiilor de la Langley şi Lubianka în ceea ce priveşte schimbul de informații sau de agenți.

Pe registrul sistemului informativ al lumii comuniste, K.G.B. urmărea o *„suveranitate limitată”* a serviciilor de securitate est-europene şi asigurarea „implementării” perstroikăi, ca metodă de preeminență a U.R.S.S. în Centrul şi Estul Europei.

Nivelul de analiză al conexiunilor dintre C.I.E. şi K.G.B. s-a cristalizat şi în jurul *intereselor de spațiu* ale celor două structuri informative de la Bucureşti şi Moscova.

Instituția din Batiştei (sediul C.I.E.) nu putea face abstracție de cei 1000 de kilometri ai frontierei comune şi calitatea de actor carpato-pontic a U.R.S.S., factori geostrategici care generau un interes operativ al K.G.B. pentru România.

Din perspectiva temelor politice ale raporturilor dintre statele socialiste, K.G.B. a întreținut relații strânse cu organismele din R.P. Ungară şi R.P. Bulgaria în problematica propagandei revizionismului.

Cuplarea K.G.B. la obiectivele operativ-informative ale K.D.S. ungar şi A.H.V. maghiar din domeniul revizionist, intra în coliziune cu interesul apărării „adevărului istoric” promovat de C.I.E.

De asemenea, în anii ’80 se constată o resurgență a abordărilor oficiale şi oficioase româneşti în problema Basarabiei, iar structurile informative ale D.S.S. – printre care şi C.I.E. - propagau o contra-propagandă pentru neutralizarea *moldovenismului* şi a *„suveranității sovietice* în R.S.S. Moldovenească”.[95] (L.V.Rusakov, secretar al C.C. al P.C.U.S., aserțiune exprimată în cadrul unor discuții bilaterale din anul 1978).

În arhitectura relațiilor dintre structurile informative ale lumii comuniste, C.I.E. şi structura externă a K.G.B. au avut abordări diametral opuse în acest fenomen dinamic care accentua policentrismul „lagărului” socialist, unde R. P. Chineză ocupa un loc central.

Datorită relațiilor speciale sino-române, C.I.E. a urmărit cu prudență transformările din era sintagmei „o țară, două sisteme” (Deng

[95] Dr. Vasile Buga, *România şi U.R.S.S. pun capăt disputelor de probleme teritoriale*, în „Historia” an IX, nr. 90, iunie 2009, p. 45.

Xiaoping), practicând o neutralitate în raporturile cu serviciul secret al Pekinului.

Iar rivalitatea sud-est asiatică nipono-chineză pe problematici regionale şi globale reprezenta o realitate a sistemului mondial din anii '80, iar C.I.E. – ca şi orientarea statului român - încerca o echidistanță între serviciile de informații de la Tokyo şi Pekin, capitale care aveau un dosar de litigii teritoriale cu U.R.S.S.

Bucureştii şi nivelul informativ extern - C.I.E. - au cultivat o neutralitate pe palierele diplomatic şi de intelligence, menținând un activism economic cu țara „Soarelui Răsare", stat puternic industrializat care dezvoltase o anumită nealiniere în cadrul sistemului „capitalist".

O coliziune între interesele informativ-operative ale C.I.E. şi direcția de informații externe a K.G.B. a avut loc pe zona Orientului Mijlociu, cu ramificații în lumea arabă.

C.I.E. venea cu expertiza exactă asupra evoluțiilor statelor arabe urmărind cu atenție procesul de pace din Orientul Apropiat prin prisma statutului de mediator între Israel şi actorii regionali care sprijineau cauza palestiniană (Egiptul, Siria, Iordania, Irak).

Mai mult, în anii '70-'80, Bucureştii au dezvoltat o relație activă cu blocul arabo-magrebian prin construcții de unități economice, volumul crescut al schimburilor comerciale, pregătirea în România de specialişti şi studenți.

Pe acest palier de politici regionale, K.G.B. a susținut interesele politice sovietice şi strategia lui Evgheni Primakov, un specialist în programele spațiului arab şi ale Orientului Mijlociu, acțiune sistemică care trebuia să asigure preeminența Kremlinului asupra lumii arabe, în dauna fostelor puteri coloniale, Anglia, Franța şi superputerii rivale, S.U.A.

Nivelele de analiză ale interacțiunilor dintre *Securitate* (ca departament de informații şi represiune al regimului comunist din România), *structurile de ordine internă, şi spionaj ale sateliților* Kremlinului (R.P.Ungară, P.P. Polonă, R.S. Cehoslovacia, R.D. Germană, R.P. Bulgaria) *şi K.G.B.* implică un registru tematic amplu care trebuie să cuprindă problematica arhivelor şi chestiunea formării în U.R.S.S. a ofițerilor serviciilor est-europene.

Pentru a centraliza informațiile, dar şi în ideea unui control politico-militar rigid asupra fostelor „democrații populare", K.G.B. a creat o bază de date integrată denumită *S.O.U.D.*[96] (Systema objedinonnogo uchota donych o protivnike) care cuprindea „acțiunile ostile" anticomuniste, persoanele „indezirabile" din blocul comunist, dar şi evaluări politice, militare, ştiințifice, strategice, cu un caracter secret.

Încă din 1977, s-a implementat printr-un acord colectiv sub

[96] Cercetătorul ceh Pavel Začek (Institutul pentru Studiul Totalitarismului – Praga) a studiat dinamica fondului S.O.U.D. (*K.G.B. nd cestê ke komunismu – K.G.B. şi calea spre comunism)*, Bratislava, no. 1/2005, p. 42-58.

egida K.G.B., celebrul *sistem S.O.U.D.*[97] (Sistemul Registrului Colectiv de Documente asupra Inamicului) la care Securitatea română nu a participat instituțional, deşi pe piața serviciilor secrete din Europa de Est, D.S.S./C.I.E. efectua schimburi de informații cu instituția din Lubianka.

Acest *sistem de informații integrate* a cuprins, se pare, o bază de date pentru 200.000 de persoane, deşi participația individualizată a statelor contribuitoare devenise scăzută (Stb cehoslovacă avansase către S.O.U.D. în 1986, doar 50 de urmăriți).

Puținătatea informațiilor va deveni un fapt real odată cu efervescența anului revoluționar 1989 – în R.S. Cehoslovacă acest aspect a fost monitorizat de şeful Directoratului I K.G.B., locotenent-colonelul A.I. Czernikov, dar trebuie să subliniem şi precaritatea analizei, spre exemplu numele cunoscutului Simon Wiesenthal (suspectat de activitate ostilă împotriva regimului comunist cehoslovac şi activitate de spionaj pentru Israel), era trecut „Vizental”.[98]

K.G.B. nu trimitea informații spre partenerii săi estici, deşi folosea din plin datele Soud pentru persoane, însă centrul de la Lubianka nu a putut pune temelia unei baze de date tematice.

Spre sistemul de date unificat al K.G.B. mergeau acțiuni de spionaj occidentale - numele de cod al operațiunii - detectate de structura de informații a STASI, HVA[99] sau se implementau acțiuni informative comune, cum a fost cazul monitorizării tehnice a ambasadelor vest-europene din R.S.Cehoslovacia, prin 8 operațiuni StB- K.G.B.

Instalarea tehnicii operative (T.O.) în cadrul cooperării Securității cehoslovace (StB) şi K.G.B. (1985-1989) s-a constituit într-o dimensiune concretă în cadrul operațiunilor S*umperk* – supravegherea prin T.O. a ambasadei Spaniei la Praga - *Popgrad* şi *Belehrad* - urmărirea prin tehnică a ambasadelor Portugaliei, respectiv Belgiei.[100]

În cazul Securității române şi a ramurii sale externe - C.I.E. - nu se poate vorbi de o cooperare informativă pe baze tehnice sau utilizarea unor vectori exploatați împreună (surse, informatori, agenți), cu K.G.B., existând probabil doar unele schimburi de informații inerente în practica

---

[97] Istoriografia germană a studiat problema SOUD prin Monika Tantzscher, Bodo Wegmann, SOUD – *Das geheimdienstliche Datennetz des östlichen Bundnissystem*, Berlin, 1996, apud Ladislau Bukovsky, *The Archive of the Nation's Memory Institute in the Capacity of Resources pr. K.G.B. Activities,* p. 27, în *N.K.V.D./K.G.B. Activities and its Cooperation with other Secret Service in Central and Eastern Europe, Bratislava, Nation's Memory Institute,* 2008.

[98] Prokop Tomek, *S.O.U.D. and its utilization in Czechoslovak Conditions*, in volumul *N.K.V.D./K.G.B. – Activities and its Cooperation With other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945-1989*, edited by Alexandra Grunova, Bratislava, Nation's Memory Institute, 2008, p. 228.

[99] Problematica de referință a fost atent studiată de cercetătorul german, Georg Herbstritt, *Bundesbürger im Dienst der D.P.R.-Spionage. Eine analytishe Studie*, „Analize şi documente ale BstU”, 29, Götingen, 2007, p. 54-64.

[100] Radek Schovanek, *Soviet Ears in communist Prague*, în volumul *N.K.V.D./K.G.B. Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945-1989*, Bratislava, N.M.S., 2008, p. 76-77.

serviciilor speciale. Desigur, reticența factorului politic şi a D.S.S. pentru o comunicare cu instituția de la Lubianka rezidă în reticiența integrării României în complexul „perestroikăi" sau asimilării organice a Securității în sistemul informațiilor blocului comunist, aranjament dominat de K.G.B. Este important să precizăm că fenomenul „dekaghebizării" (expresie utilizată de presa postrevoluționară şi de fostul premier Victor Ciorbea, în 1997), a cuprins structurile de informații (militare şi D.S.S.) care prin compartimentul U.M. 0110 (jurnalistic denumită *„anti-K.G.B.",* deşi cuprindea monitorizarea serviciilor din țările socialiste) şi Direcția a III-a Contraspionaj prezervau spațiul de Securitate informativă al României.

Literatura de specialitate care a studiat conexiunile dintre K.G.B. şi Securitatea română (Larry Watts, Victor Negulescu, Cristian Trancotă), nu a identificat un perimetru dual al activităților celor două servicii ale regimurilor comuniste de la Moscova şi Bucureşti, la nivelul monopolului de la Lubianka asupra bazei de date a D.S.S. – cu input-uri dinspre C.I.E. - sau preluării unor producții informative „naționale", de tipul StB, cum am subliniat anterior. O altă temă importantă în ecuația bilaterală K.G.B.-D.S.S. din anii '80 a reprezentat-o managementul resurselor umane prin specializarea în cadrul structurilor de informații sovietice.

Perioada studiată de noi consemnează un recul total al studiilor formative la celebra universitate F.E.Dzerzinski a K.G.B., de la Moscova, unde serviciile de informații comuniste cehoslovac (StB),[101] ungar (A.V.O.) sau bulgar[102] trimiteau la specializare agenții lor.

În acelaşi context de educație „informativă", factorii politici de decizie de la Bucureşti au redus specializările de ordin tehnic (cele la nivel de comandă s-au diminuat drastic după 1968) la cunoscuta Academie Militară Frunze din U.R.S.S.

Această acoperire contrainformativă construită progresiv de către Direcția de Informații Militare încerca să evite racolarea de către G.R.U – serviciul de informații al armatei sovietice a ofițerilor superiori români, după modelul cunoscut al generalului Ioan Şerb.

Statele est-europene ocupate de trupele Armatei Roşii (R.P. Polonă, R.P.Ungară, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană), au cunoscut fenomenul unei subordonări şi supravegheri informative din partea K.G.B., iar cazul Cehoslovaciei comunizate este ilustrativ exemplul celor două departamente speciale ale comisariatului sovietic de informații situate la Milovice (zona cehă) şi Zvolen (regiunea Slovaciei).[103]

---

[101] Milan Churaň, *Encyclopedie špionaže*, Praha, 2000, p. 348. Marea majoritate a ofițerilor superiori din StB urmau un stadiu de trei luni la Universitatea K.G.B. Felix E. Dzerzinski, iar şefii directoratelor şi ai structurilor regionale (spionaj şi contraspionaj) se specializau în această structură integrată instituției din Lubianka.

[102] Eric Frattini, *K.G.B.*, p.26.

[103] Ladislaw Bukovsky, *The Archive of the Nations's Memory Institute in the Capacity of Resources for K.G.B. Activities,* în volumul *N.K.V.D. /K.G.B. and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe, 1945-1989,* Bratislava, N.M.I., 2008, p. 30-31

În arhivele fostei S ecurității a statului cehoslovac - StB - deținute într-o anumită parte de Institutul pentru Studiul Regimurilor Totalitare, Ministerul de Interne, Statul Major al fostei ČSLA[104] - Serviciul Spionaj şi Institutul pentru Memorie Națională din Slovacia dețin fişele autonome ale ofițerilor specializați la Academia Felix Dzerzinski. Arhivele româneşti, din câte cunoaştem, nu cuprind această categorie de documente, dar această specializare moscovită ar putea fi găsită în structura dosarelor profesionale ale foştilor ofițeri din aparatul C.S.S./ D.S.S. – K.G.B.

Desigur, pentru a cunoaşte dimensiunea implicării consilierilor M.G.B./K.G.B. în construcția aparatului de Securitate, evidența sistemului informativ-operativ (rezidentura) al instituției de la Lubianka, dezvoltat în țara noastră, ar trebui cercetate fostele arhive sovietice.

Astfel, în Arhiva de Stat a Federației Ruse de Istorie Social Politică (РГАСПИ) cuprinde rezoluțiile ***Politburo*** asupra organizării şi rolului K.G.B. în statele satelite din Europa de Est,[105] iar Arhiva Serviciului de Informații al U.R.S.S. cuprinde Directoratul I K.G.B., cuprinde contactele externe ale structurii de informații externe a epocii sovietice (1918-1991).

Totuşi, şi în arhivele fostelor țări comuniste din Europa de Est se pot găsi documente care ne pot arăta o colaborare trilaterală K.G.B.-StB-HVO în cazul operațiunii „ALAN” (1982-1986) cu obiectivul penetrării informative a sistemelor de informații a statelor N.A.T.O., planul de lucru fiind trasat de generalul-colonel V. Kriucikov, preşedinte al K.G.B. (1974-1988) şi acceptat de locotenent-colonelul Vilem Vaclavek („KAINAR”), adjunct al Directoratului I al Ministerului Apărării din R.S. Cehoslovacia (ofițer superior format la Academia K.G.B. din Moscova în 1978).

Cooperarea extinsă dintre K.G.B. şi structurile de informații comuniste din Europa de Est a cuprins şi domeniul lichidărilor fizice a disidenților, orientare asimilabilă crimei politice de stat. În acest context de reprimare, putem încadra episodul otrăvirii lui Ghiorghi Marcov cu un pistol-umbrelă de către agenți ai spionajului bulgar (Durjavna Sigurnost),[106] ofițeri pregătiți de K.G.B.

Securitatea nu a avut însărcinări directe demonstrate documentar de la K.G.B. sau relații de cooperare cu organismele de informații sovietice în problema lichidării fizice a disidenților.

Totuşi, după apariția *Raportului înaintat conducerii C.I.E.,* la

[104] Lubomir Durina, Radoslav Radac, *Reconstruction of files in the ŰPN Archive,* în „Nation's Memory”, vol. 3, 2007, p. 77-85.
[105] Nikita Petrov, *Keynotes,* în volumul *N.K.V.D. /K.G.B. activities and its cooperation with other Secret Service in Central and Eastern Europe 1945*-1998*,* 2008, p. 42-43.
[106] Eric Frattini,*K.G.B.*, *Fantomele din Lubianka, Bucureşti, Tritonic*, 2008, p. 146. Asasinarea de pe Podul Waterloo a disidentului bulgar (1978) a fost greu dovedită de Comisia Methodi Andreev (2002-2003), structură votată de Parlamentul de la Sofia, dar desființată în 2004.

21 februarie 1990, conceput de locotenent-colonelul Sergiu Nica[107] ramificaţiile unui terorism de stat se regăsesc şi în abordările instituţiei din Batiştei (sediul Centrului de Informaţii Externe).

Fostul şef al Serviciului de Informaţii al U.S.L.A. (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă), locotenent-colonelul Sergiu Nica l-a „ofertat" pe Carlos pentru un atentat de „neutralizare a trădătorului Pacepa"[108], aranjând şi întâlniri succesive cu generalul-locotenent Nicolae Pleşiţă, şeful C.I.E.

Protejat de comunităţile de informaţii ale principalelor state din structura Pactului de la Varşovia)R.D.G., R.P. Polonă, R.P.Ungară, R.S.F. Jugoslavia, R.S. Cehoslovacia) şi de K.G.B., Carlos „Şacalul" a fost iniţial reţinut în contactele cu C.I.E. datorită bivalenţei opţiunii politice româneşti de conexiune la nucleele de putere ale lumii arabe şi relaţiei speciale cu Israelul (legăturile preliminare ale teroristului cu aparatul de informaţii externe s-au statuat prin soţia sa, Magdalena Koop.

Până la aceste conexiuni cu structurile de informaţii externe de la Bucureşti, Carlos a fost monitorizat operativ-informativ de către U.M. 0920 (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă), iar dosarul de tehnică operativă (T.O.) purta numele de cod „*MALICIUS"*.

Se pare că, în 1979, locotenent-colonelul Helmuth Voigt (şeful compartimentului anti-terorism din cadrul STASI) a transmis C.I.E. că „Şacalul" ar pregăti un atentat asupra unui avion TAROM care deservea ruta Tel Aviv-Bucureşti, la ordinul regimului baas de la Bagdad.

Raportul Nica consemnează atitudinea de prevenire a unor acte teroriste potenţiale comise de V.I. Ramirez Sanchez pe teritoriul României, dar nu consemnează şi capacitatea sa de acţiune împotriva indezirabililor, defectorilor C.I.E. sau disidenţilor din exil.

Până la contactele cu C.I.E. din capitalele ungară şi cehoslovacă (1979), Carlos era considerat în documentele emise de Ministerul de Interne un „terorist fanatic, care a săvârşit multe acţiuni teroriste la Paris şi asupra sediului O.P.E.C. la Viena, din 21 decembrie 1975".[109]

Într-o notă adresată de U.M. 0625, către Inspectoratul Judeţean Constanţa se preciza că se deţineau date conform cărora teroristul „se

---

[107] Sergiu Nica a fost ofiţer U.S.L.A. (ocupând funcţiile de şef birou şi şef serviciu), cu gradele de maior şi locotenent-colonel, implicat în monitorizarea operativ-informativă a lui Carlos „Şacalul" – Vladimir Ilici Ramirez Sanchez, ca vector al aripii militare a Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei. Sub numele de acoperire „Niţescu" şi „Andrei Niţescu" s-a întâlnit la Praga şi Budapesta (1979), cu teroristul Carlos „Şacalul", iar în 1981 a fost mutat la C.I.E. (U.M. 0544), datorită complexităţii cazuisticii.

[108] *Raport înaintat conducerii C.I.E.* la 21 februarie 1990, conceput de S. Nica,publicat în „Ziua", 21 aprilie 2000.

[109] Arhiva C.N.S.A.S., fond „Documentar", dosar NAVROM nr.3445, vol. 50, f. 108-108 verso. Documentul precizează „numele false" utilizate de Carlos: Carlos Clarke Lemon, Geb Had Glenn, Martinez Torres Capoos Andre, Eusepi Massing, Muller Bernal Adolfo Jose.

află în țara noastră" fiind încadrat informativ prin sistemul comandamentului „Arta"[110], dispozitivul Ministerului de Interne pentru prevenirea acțiunilor teroriste pe teritoriul României.

Integrat aripii militare a Frontului Popular de Eliberare a Palestinei (structură teroristă cu valențe anarhice în perturbarea procesului de pace în Orientul Mijlociu), V.I. Ramirez Sanchez a primit promisiuni pentru găzduire în România, iar la începutul anilor '80, C.I.E. i-a pus la dispoziție un centru de antrenament la Dejani-Vaida Rece.

Informații apărute în presă[111] - care ar cita documente de arhivă ale Securității Maghiare (A.H.V.) - consemnează circuitul de informații spre K.G.B., care știa de la „colegii" unguri că „Șacalul" avea contacte strânse cu C.I.E. din România.

Desigur, raportul Nica[112] nu consemnează pregătirea atentatelor de la postul „„„Europa Liberă" (1981), de către adjunctul lui Carlos Ramirez Sanchez, Johannes Weinrich (Steve), dar implicarea C.I.E. – măcar la nivel logistic - nu poate fi exclusă din această afacere a anilor '80, denumită codificat „tangoul münchenez".

După evenimentele de la München, o întâlnire bilaterală STASI - (A.H.V.) a arătat că „Șacalul" nu putea să aibă ședere nelimitată pe teritoriul statelor comuniste, ci doar vizite scurte, perioade în care putea primi și armament. Contactele dintre colonelul Heinrich (Harry) Dahl[113] - șeful compartimentului de Antiterorism a Securității est-germane și omologul său ungur, locotenent -colonelul Jozsef Varga au arătat tendința factorilor de decizie maghiari de a nu mai permite intrarea lui Carlos în interiorul frontierelor R.P.Ungare.

La recomandarea K.G.B. – prin strategia imaginată de colonelul Boris Serghei Smirnov,[114] șeful Direcției a II-a Contraspionaj și generalul Aleksandr A. Kojov – șeful K.G.B. la Budapesta - serviciile de informații est-europene s-au abținut să ia măsuri împotriva teroristului originar din Chile. Această orientare s-a exercitat prin mijlocirea unor ofițeri de informații din STASI - serviciul est-german cultiva relații strânse cu K.G.B. - ca Rainer Wiegand.[115]

---

[110] *Ibidem.*

[111] „Ziua", 22 iunie 2005 citează documentul integrat în dosarul C-79 al A.H.V., unde se consemnează discuția dintre colonelul Lajos Kovacs (șeful Secțiunii de Terorism a A.H.V.), generalul Miklos Redey (comandantul Direcției a II-a Contraspionaj) și generalul Lajos Kárász (septembrie 1980) referitoare la acțiunile teroriste ale lui Carlos.

[112] *Raport înaintat conducerii C.I.E.,* autor Sergiu Nica, în „Ziua", 21 aprilie 2000. Implicarea C.I.E. în acțiunile teroriste de la München (1981) au fost confirmate prin afirmațiile lui Constantin Constantinescu, ofițer C.I.E. care a defectat spre C.I.A. (1984).

[113] Anne Worst, *Das Ende eines Gheimdienstes. Oder: Wie lebeding ist STASI* ? Berlin, 1991, p.275

[114] *Russia Intelligence*, disponibil pe www.russia-intelligence.fr.

[115] Numele ofițerului STASI (decedat la 18 iunie 1996 la Setubal, Portugalia),a fost legat de atentatul de la discoteca „La Belle" din Berlinul Occidental (5 aprilie 1986); John O. Koehler, *Fața nevăzută a poliției secrete est-germane*, București, vol. I, Editura

În ecuaţia teroristă a Războiului Rece, K.G.B. nu a sprijinit direct operaţiunile lui Carlos „Şacalul", deoarece Kremlinul nu agrea extravaganţa, nonconformismul şi apetitul pentru asasinate[116] al teroristului sud-american.

Alături de Sabri al Banna (Abu Nidal) unul dintre cei mai activi terorişti ai anilor '70-'80, Carlos a fost sprijinit indirect de K.G.B., datorită directivei trasate serviciilor de informaţii est-europene de tolerare şi încurajare a operaţiunilor celor doi lideri ai terorii mondiale.

Această orientare s-a materializat sub conducerea K.G.B. de la Iuri Andropov la V. Kriucikov, după şederea „Şacalului" în Ungaria, baza de lucru a acestuia s-a mutat în R.D.G. care devenise un *„El Dorado al teroriştilor",* după expresia ultimului ministru de interne, Peter Michael-Diestel.[117]

Cadrul analizei interacţiunii dintre C.I.E. şi K.G.B. relevă şi dimensiuni operativ-informative concrete care au determinat acţiuni specifice din partea celor două structuri de informaţii ale lumii comuniste.

K.G.B. a încercat să-şi plaseze rezidenţii în medii de presă (ca agenţia de ştiri ITAR-TASS), viaţa comercială (agenţi comerciali, translatori), de unde încerca să perceapă dinamica puterii politice interne (nivelele legitimităţii lui N. Ceauşescu), substanţa regresului economic şi social din perioada finală a regimului ceauşist. Problematica specială operativ-informativă în inter-relaţia româno-sovietică a fost relevată de perimetrul acţiunilor G.R.U. (cazul generalilor Ioan Şerb sau Nicolae Militaru), sau o comunicare constantă cu foştii lideri din era stalinistă (Silviu Brucan). Desigur, în complexul raporturilor raporturilor de informaţii K.G.B. – Securitate (Direcţia a III-a Contraspionaj, C.I.E.), o componentă esenţială a fost definită şi prin activitatea rezidenţilor şi surselor române din spaţiul sovietic, integraţi în sistemul educaţional (doctoranzi, studenţi) sau în structurile economice (specialişti, economişti, ingineri detaşaţi în U.R.S.S.).

Afluxul de turişti sovietici va creşte în toamna lui 1989, iar volumul numărului de intrări a cetăţenilor cu paşaport sovietic îl făcea pe primul şef al S.I.E., generalul Mihai Caraman să îi comunice premierului Petre Roman că în România sunt 10.000 de agenţi sovietici (1990).

Pe de altă parte, deoarece România nu era o ţară ferm integrată politic în blocul Pactului de la Varşovia, fiind abordată istoric prin prisma statutului „deviaţionist", K.G.B. a încercat progresiv să extindă reţeaua sa informativă în cadrul oamenilor de cultură, studenţilor, experţilor TESA, economiştilor, diplomaţilor aflaţi în statul sovietic.

Omega, 2001, p. 206; John Follain, *The Jackal (Şacalul) Complete Story of the legendary terrorist,* New York, Little, Brown and Company, 1998, p. 124.

[116] Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *Arhiva Mitrokhin. K.G.B. în lume*, vol. II, Bucureşti, Editura Orizonturi, 2006, p. 153.

[117] *Ibidem.*

Printr-o notă internă a Securității se recomanda urmărirea „celor care au contact cu factorii de decizie sovietici „, iar în contrapartidă, serviciile de informații de referință ale U.R.S.S. (K.G.B. şi G.R.U) „*lucrau România ca stat inamic ostil ca orice stat occidental*”, după cum demonstra o instrucțiune emanată de la Lubianka, interceptată de D.S.S.[118] (1982).

În contextul absenței unor relații operaționale regulate între D.S.S. şi K.G.B., recrutarea unor potențiali factori de conducere de la Bucureşti de către Serviciul de Securitate al Kremlinului era îngreunată, iar România nu a avut în această circumstanță un „caz Olesky”.[119]

Vidul informativ asupra spațiului politic românesc nu putea fi suplinit nici prin funcționalitatea sistemului de propagandă şi resurse ideologice *INTERKIT*[120] - fundamentat de Leonid Ilici Brejnev la sfârşitul anilor ’60, după „Primăvara de la Praga”- care nu proiecta operabilitate asupra României, mai ales în condițiile favorabile extensiei gorbaciovismului în Europa răsăriteană şi respingerea de către Ceauşescu a acestui model de renovare a sistemului comunist.

Problematizarea interacțiunilor K.G.B. – Securitate include o dimensiune strategică, unde aspectele geoteritoriale erau esențiale datorită dispozitivului geopolitic expansionist configurat de U.R.S.S. după al doilea război mondial. Acest cadru de analiză integrează chestiunea Basarabiei în condițiile atacării Pactului Ribbentrop-Molotov de către discursul politic şi istoriografic conceput la Bucureşti şi resurecției mişcării unioniste la Chişinău în anii 1987-1989.

Securitatea, în general, şi C.I.E., în special, acționau informativ pe linia apărării „adevărului istoric”, temă operativă care intră în coliziune cu interesele revizioniste promovate de (A.H.V.) ungar şi ramura externă a serviciului extern bulgar, Durjavna Sigurnost.

Pe fundalul politic bilateral Moscova-Bucureşti configurat de avansul perstroikăi, tânăra gardă a K.G.B. abandonase preceptele intervenționiste ale Doctrinei Brejnev, mizându-se pe o strategie de înlocuire a gerontocraților poststalinişti (Kadar, Honecker, Jivkov, Husak, Gierek, Ceauşescu), cu fruntaşi din rezerva politică a unor partide comuniste „renovate”.

Pasivul relației politico-militare sovieto - române definit de „insurgența” României în cadrul comunității informative şi de Securitate a Tratatului de la Varşovia, reprezenta o realitate concretă descrisă de

---

[118] Larry Watts, *Control and Over of Security Intelligence in România*, pe www.cia-gov., June 2008.

[119] Eric Frattini, *K.G.B. – Fantomele din Lubianka, Bucureşti*, Tritonic, 2008, p. 147; Procurorul militar Slawomir Gorzkiewicz a lansat în 1995 o acuzație la adresa premierului Josef Olesky de relații cu K.G.B. *Raportul Macierecz* (2007) preciza că trei lideri şi patru adjuncți din sistemul de informații al Poloniei - membră a U.E. - absolviseră Academia K.G.B. Felix Dzerjinski.

[120] Larry Watts, *op. cit.* Sistemul activiza schimburi de informații politice între actorii comunişti est-europeni, la care se adăuga R.P.Mongolia şi Cuba.

autonomia Serviciului de Informații al Armatei (Direcția de Informații Militare) în interoperabilitatea de resort a pactului est-european.

Dintr-o perspectivă strategică asupra sistemului militar al pactului de la Varşovia, România reprezenta o variabilă operativă formală în comparație cu pilonul denumit „*cvartetul nordic*", format din R.D.G., R.S. Cehoslovacia, R.P. Polonă, R.P. Ungară.

Pe de altă parte, exista o fisură în relațiile cu structurile de Securitate răsăritene: STASI (datorită relației speciale Bucureşti-Bonn), StB şi A.H.V., datorită subordonării rigide față de K.G.B., ca organism central de informații al polului comunist.

Profilul politic al R.S.R. în sistemul raporturilor internaționale a diferit într-o serie de etape istorice în intervalul 1966-1989, față de opțiunile altor capitole din blocul comunist în ceea ce priveşte teme de referință ale Războiului Rece: dezarmarea, relațiile Est-Vest şi Nord-Sud, raporturile cu R.F.G. şi Israel, problema palestiniană.

Rivalitatea şi divergența dintre D.S.S. şi serviciile omoloage din lumea comunistă a fost asimilată problematic de structura U.M. 0110 – compartimentul din C.I.E. – U.M. 0544 care monitoriza structurile de informații din Europa de Est – concentrată pe trei paliere: 1) K.G.B. şi G.R.U; 2) Securitățile din statele vecine, Jugoslavia, Bulgaria, Ungaria şi 3) alte comunități informative din spațiul fostelor democrații populare.

În sânul acestei proliferări structurale din mediul operativ determinat de acțiunile de spionaj, contraspionaj ale statelor comuniste, Bulgaria avea o afinitate rusofilă cu Moscova - s-a spus că Securitatea de la Sofia era o prelungire naturală a celei de la Lubianka - iar serviciile secrete de la Belgrad şi agenția Tanjug[121] promovau conexiuni cu diverse nivele din structura K.G.B.

Ramificațiile regionale ale sistemului de informații al U.R.S.S. s-au răspândit în zona balcanică, constatându-se o anumită conlucrare cu serviciile omoloage ale R.P. Bulgaria.

„Direcția Generală nr. 4"[122] sau G.R.U (Direcția Generală de Informații a Marelui Stat Major) a avut în Sudul Dunării un centru la Ruse[123], cu atribuții extinse pe întregul spațiu balcanic.

În România, culegerea de informații economice, tehnico-ştiințifice se executa prin angajații AEROFLOT, ataşatul militar, dar şi prin tendința de a contacta militari români care urmaseră cursuri la *Academia Statului Major General „Kliment V. Voroşilov", Academia Navală*

[121] *Politică şi servicii secrete*, interviu cu şeful compartimentului anti-STASI din U.M. 0110, Ioan Ruşan, în „Lumea", an XV, nr. 9 (198), 2009, p. 90.
[122] Radu Tudor, *G.R.U – faimosul spionaj militar rusesc*, în „Cotidianul", an VIII, nr. 1(2046), 11 mai 1998.
[123] Traian Valentin Poncea, *Spionaj şi contraspionaj la Dunărea de Jos*, vol. I, Bucureşti, Editura Paco, f.a., p. 177; Sorin Oprea, *Obiectivele, mijloacele, metodele şi acoperirile folosite în activitatea desfăşurată împotriva României de serviciile de informații ale Bulgariei*, Bucureşti, I.N.I., 1996, p. 7-9.

„A.A. Gretciko” Leningrad, Academia de Transmisiuni Militare” S. M. Budionâi”.

Direcţia de Relaţii Externe a G.R.U. (U.V.S.) grupa un corp de lucru care reunea ofiţeri de informaţii, referenţi de spaţiu pentru România, cu operaţiuni de monitorizare a politicii interne, raporturilor militare internaţionale ale ţării noastre dar şi interferenţele de resort cu statele N.A.T.O. (vizite la nivel de miniştri ai Apărării de Stat Major, delegaţii parlamentare).

În contrapartidă, Direcţia de Informaţii Militare supraveghea informativ personalul militar de la reprezentanţele diplomatice sovietice, deoarece *doctrina generalului Ivaşiutin* (liderul G.R.U. între 1973 şi 1986) prevedea verificarea obiectivă a datelor strategice despre fiecare stat din blocul comunist.

Planurile operative ale K.G.B. conţineau o dimensiune balcanică[124] prin specularea unor divergenţe politice între Bucureşti şi Belgrad (problema minorităţii române pe Valea Timocului, diferenţe de „dezvoltare socialistă”, chestiunea lagărelor de refugiaţi peste Dunăre) în era postitoistă.

Într-un sistem de evaluare regională, notele C.I.E. înaintate preşedintelui R.S.România, Nicolae Ceauşescu, diagnosticau variabilele problemei iugoslave definite de impulsurile republicilor din federaţie spre autodeterminare, relaţia militari-civili într-un prezumtiv scenariu al dezintegrării formulei statale titoiste, politica occidentală faţă de schimbările interne (reacţiile „statelor N.A.T.O.”).

Radiografia iugoslavă realizată de ofiţerii de spaţiu şi specialiştii în analiză-sinteză ai Centrului de Informaţii Externe, ne arată evoluţii bilaterale în raporturile Moscova-Belgrad, la nivelul anului 1989.[125]

Studiul fenomenelor politice interne din R.S.F. Iugoslavia sesiza reculul autorităţii U.C.I), tendinţa factorului militar de a menţine unitatea federaţiei, dar şi obiectivele sovietice enunţate de vizita la Belgrad a lui Lev Zaikov, membru al Biroului Politic al P.C.U.S.

Iugoslavia reprezenta un senzor important pentru tema schimbărilor reformatoare din Europa de Est şi Sud-Est, cu percepţii diferite reliefate la Bucureşti şi Moscova.

De la Nordul Dunării, vecinul român şi factorul politic de decizie (secretar general, Comitet Central al P.C.R., Marea Adunare Naţională, Ministerul de Externe), a privit cu reţinere flexibilităţile administrative iugoslave („subsidiaritate” acordată republicilor, principiul rotaţiei politice la conducerea federaţiei), dar nu încuraja secesiunea sau implozia statului sud-slav, entitate construită în perioada interbelică (1929).

---

[124] George Dora, *Comploturi sau acţiuni revoluţionare; K.G.B. în România*, în „Alerta” nr. I, 2000 nr. 3, p. 7.

[125] Arhiva C.N.S.A.S., fond Centrul de Informaţii Externe, dosar nr. 44781, vol. 2, f. 31-23, notă referitoare la situaţia politică internă din Iugoslavia şi evaluările P.C.U.S. asupra evoluţiilor de la Belgrad, 9 februarie 1989.

Mai mult, Bucureştii sprijineau *mişcarea de nealiniere* inițiată de Iugoslavia prin spiritul de la Bandung (1954), orientare politică în consonanță cu autonomia R.S.România în cadrul blocului C.A.E.R. şi al Tratatului de la Varşovia.

Aceste puncte de vedere au fost reiterate în cadrul întâlnirii N. Ceauşescu-Raif Dizdarevici, preşedinte al Prezidiului R.S.F. Iugoslavia (22-23 decembrie 1988)[126] şi participării ministrului Afacerilor Externe, Ioan Totu, la a IX-a Conferință la nivel înalt a *țărilor nealiniate*[127] (4-8 septembrie 1989).

Problemele construcției socialismului (tipul, modelul de regim politic, economic, de proprietate) dar şi chestiunea teritorială bilaterală (ca teme ale exporturilor din interiorul lumii comuniste), a determinat negativ relațiile ungare la finele anilor '90.

Bucureştii nu puteau accepta potențiala secesiune a Iugoslaviei, abordare concretizată în raporturile cu Budapesta prin conținuturile întâlnirii de la Arad (28 august 1988), dintre Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R., preşedintele României şi Karoly Grosz, secretar general al P.M.S.U.

K.G.B., dar şi C.I.E. monitorizau schimbările politice din Ungaria, urmărindu-se dimensiunile decomunizării dar şi accentele revizoniste exprimate din zona conservatoare a vieții politice şi publice.

Fundamentul politic al raporturilor dintre cele două state vecine devenise înca descent prin acțiunea consilierului economic al R.P. Ungare la Bucureşti, Gyorfi Karoly, când dintr-un autoturism au fost aruncate manifeste cu conținut antiromânesc (19 noiembrie 1988).[128]

Cu ocazia reînhumării fostului prim-ministru, Imre Nagy, la 16 iunie 1989, la Budapesta au avut loc manifestări antisocialiste, antiromâneşti, naționaliste, şovine şi revizioniste",[129] acțiuni care au generat protestul oficial al guvernului român şi care a fost înmânat ambasadorului R.P. Ungare, Pál Szűts.

Rețeaua ungară de informații externe a avut un vector activ pe spațiul românesc în persoana colonelului Arany Sandor,[130] ataşat militar al R.P. Ungare la Bucureşti în anii '80.

În planul evoluțiilor politice răsăritene, K.G.B. a practicat o *„doctrină Brejnev" inversată* printr-un intervenționism operativ-informativ „soft", reductibil la influențarea pozitivă a procesului de schimbare a „vechii gărzi" cu lideri progorbaciovieni, de „tip nou", model

[126] *Istoria politicii externe româneşti*, coordonator Ion Calafeteanu, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003. p- 594.
[127] *Ibidem*, p. 601. La nivel militar ideea unei cooperări româno-iugoslave extinse a fost exprimată cu ocazia întâlnirii dintre miniştrii Apărării, Constantin Olteanu şi amiralul de flotă Branko Mamula (ianuarie 1985).
[128] *Ibidem*, p. 594.
[129] *Ibidem*, p. 599.
[130] General de divizie(r) Victor Negulescu, *De la informații la contraspionajul militar – drumul anevoios al unui serviciu secret (amintiri, mărturii, speranțe),* Târgovişte, Editura Bibliotheca, 2000, p. 208-209.

formulat de fostul lider K.G.B. de la Tbilisi, devenit şef al diplomaţiei sovietice.

Instituţia de pe *Lubianka,* precum şi cea din *Langley* urmăreau cu interes contextul social şi politic din România, dar tendinţa generală din Europa de Est de modificare a leadership-ului stagna la nivelul ţării noastre (deşi evaluări ale Departamentului de Stat ”*neostalinist”,* prognozau înlocuirea lui N. Ceauşescu cu Ştefan Andrei sau Gogu Rădulescu).

Conservatorismul conducerii de la Bucureşti se configura prin percepţiile occidentale de regim „iar din perspectivă sovietică, latura politică „reziduală” a României era determinată de spiritul anti-gorbaciovist. Mai mult, se remarca insularitatea României în dispozitivul strategic al Tratatului de la Varşovia, în opoziţie cu linia „*cvartetului nordic*” - dominat de U.R.S.S. - situaţie relevată de întâlnirea dintre N. Ceauşescu şi generalul de armată P.G. Luşev, comandant şef al Forţelor armate unite ale Statelor participante la tratat şi generalul de armată V. N. Lobov (4 aprilie 1989).

Notele-sinteză elaborate de aparatul C.I.E. reprezentau materiale care se transmiteau „*cabinetului 1”,* în tendinţa administrativă de informare a şefului statului, constituindu-se într-un potenţial informativ cu grad concret de acurateţe în configurarea arhitecturii internaţionale.

Cristalizarea acestor documente se producea după ce membrii rezidenţiaturii externe sau reprezentanţii nivelului diplomatic recepţionau aspecte politice internaţionale prin *surse deschise* (presă, agenţii de ştiri, lucrări jurnalistice sau ştiinţifice).

La această componentă se adăugau *materiale operativ-informative* culese de pe spaţiul de referinţă (statul respectiv) prin *mijloace specifice* muncii de informaţii. După această procedură cumulativă, referenţii de spaţiu şi ofiţerii de la structura de analiză-sinteză procesau critic întregul sistem de informaţii.

Analizând documentele C.I.E. transmise „*conducerii de partid şi de stat”,* acestea nu erau grevate grav de un „puritanism ideologic”, surprinzând procesul de transformare a sistemului politic spre pluripartidism, în fostele democraţii populare din Europa de Est (în aceeaşi notă sunt şi documentele diplomatice ale instituţiei de la Palatul Victoria).

Perspectiva interrelaţiei D.I.E.- K.G.B. (în special *Directoratul I*, structură pentru exterior), a fost influenţată de practica împământenită în sistemul de informaţii din interiorul blocului comunist (Europa de Est, Cuba, R.P. Mongolă, R.D. Vietnam), prin tendinţa hegemonică a KGB de a controla sistemele de informaţii est-europene. Centralismul informativ implementat de K.G.B. era definit de foşti factori de decizie din aparatul Securităţii, cum ar fi colonelul Ioan Rusan, şeful *compartimentului anti-STASI*, din cadrul U.M. 0110, unitate specializată în monitorizarea structurilor de informaţii ale statelor socialiste (denumită în sensul unei expresii jurnalistice, anti-K.G.B.)

Fostul ofițer al D.S.S. aprecia că rezidenții din ambasadele statelor socialiste aveau întâlniri informale lunare (conținutul acestora se imprima prin tehnică), deoarece serviciul secret sovietic coordona aceste grupuri de spionaj formate din ofițeri cu acoperire diplomatică[131] (secretarul I care era consilierul ambasadorului R.D.G. cumula funcția de șef al rezidenței).

Efectele acestor reuniuni se cuantificau în informări complexe în materie de spionaj care se transmiteau la Moscova, după această interoperabilitate informativă ungaro-polono-germano-bulgară sub cupola sovietică.

În dinamica activității U.M. 0110, un rol particular l-au avut conexiunile informativ - operative cu mediul de inteligence chinez, republica socialistă din Extremul Orient reprezentând un actor special în arhitectura politicii externe a R.S. România.

Din unghiul de abordare al arhitecturii relațiilor din blocul comunist, sub regimul Ceaușescu, Bucureștii au găsit în polul de putere de la Pekin/Beijing o contrabalansare la tendințele hegemonice ale U.R.S.S.

Strategia maoistă - continuată și de liderul Deng Xiao Ping - s-a circumscris ideii diplomatice de construcție a unui pilon balcanic fundamentat pe relația româno-iugoslavă, sub „oblăduire” chineză, în contextul activismului mișcării de nealiniere la scară mondială.

Desigur, factorii de decizie ai R.P. Chineze urmăreau evoluțiile dispersării modelului perestroikăi în Europa de Est și reacțiile R.S. România la această realitate, dar și la proiectul reformator sinocentric intitulat generic „o țară, două sisteme”.

În anii ’70, N. Ceaușescu a sprijinit dimensiunile chineze de fundamentare a unei organizații de securitate cu participarea statelor comuniste proscrise și a țărilor nealiniate, ca o contrapondere la Organizația Tratatului de la Varșovia, structură dominată de Moscova.

D.S.S. și C.I.E. nu au complicat ecuația informațiilor în raporturile cu serviciile secrete ale R.P. Chineză - un jucător autonom pe piața mondială a fenomenului de intelligence - limitându-se la anumite punctări informative ale unor segmente din aparatul diplomatic, studenți sau profesori.

Baza de recrutare era îngustă și marginală pentru reprezentanții Pekinului în R. S. România, C.I.E. insistând pentru monitorizarea informativă a statelor comuniste est și sud-est asiatice ca R.P. Mongolă sau R.P.D. Vietnam, deoarece la Ulan Bator și Hanoi existau percepții antichineze, datorită politicii de putere a marelui vecin.

După turneul asiatic al lui N. Ceaușescu, în 1978 (Laos, Campuchia democrată,Vietnam), partea română urmărea distribuția puterii în Asia de Sud-Est după închiderea dosarului cambodgian prin eliminarea Khmerilor roșii de către trupele vietnameze (1979), fapt politico-militar care a îngrijorat regimul comunist chinez, fostul aliat al

[131] Alex Mihai Stoenescu, *Interviuri despre revoluție,* București, RAO, 2004, p. 119.

grupării Pol Pot. Cercurile decidente ale D.S.S. erau interesate de colaborarea dintre K.G.B. şi serviciile de Securitate ale puterii de la Hanoi.

Fondul *F.C.X.* din arhivele fostei Securităţi – aparţinând fostei U.M. 0110, ramură operativă care răspundea de urmărirea activităţii structurilor de informaţii din ţările socialiste - cuprinde informaţii despre cetăţenii români aflaţi la studii sau în interes de serviciu pe spaţiile mongol şi vietnamez, susceptibili de a fi racolaţi, dar şi note, rapoarte, sinteze despre situaţia statelor comuniste.

C.I.E. urmărea cu interes rivalitatea dintre K.G.B. şi Ministerul Securităţii Statului din R.P. Chineză, serviciul de informaţii externe al instituţiei de la Lubianka dezvoltând un sistem de operaţiuni numit linia K (K reprezenta *Kitai*, denumirea în limba rusă a Chinei).

Directoratul general I al K.G.B. – Serviciul de Informaţii Externe a urmărit penetrarea sistemului informativ intern al R.P. Chineze, în principal prin vulnerabilităţile generate de regiunile autonome, cum ar fi Tibetul şi provincia sigură Xianjing.

Şeful informaţiilor externe al K.G.B., Vladimir Kriucikov, remarca în 1984 că:"Beijingul blochează normalizarea relaţiilor chino-sovietice, încercând să obţină avantaje pentru sine din manipularea ţărilor socialiste şi a Occidentului şi urmăreşte să şantajeze Occidentul cu ameninţarea îmbunătăţirii relaţiilor sale cu U.R.S.S.".[132]

Un raport intern al Directoratului I - K.G.B. îl făcea pe V. Kriucicov să-şi arate nemulţumirea faţă de eficienţa *Liniei K*, datorită numărului mic de rezidenţe şi recrutări ale persoanelor de naţionalitate chineză, reuşindu-se doar infiltrarea prin tehnică operativă (*SIGINT*) a ambasadei rivalului comunist de la Ulan Bathor.

De asemenea, informaţiile *Direcţiei T* (Spionaj ştiinţific şi tehnologic) rămâneau lacunele serioase de informare asupra Chinei, ponderea informaţiilor despre aceasta reprezentând 1 % din totalul sistemic deţinut de K.G.B.

Este de presupus că în România agenţii externi ai K.G.B. din cadrul Departamentelor 11 „*Ţări Socialiste*" şi 6 „China, Vietnam, Laos, Cambodgia, Coreea de Nord" încercau să culeagă informaţii – posibil şi prin sistemul Sigint despre mişcările structurilor informative ale regimului de la Beijing.

După părerea noastră, D.S.S. şi C.I.E. au păstrat o neutralitate binevoitoare faţă de reţelele Ministerului Securităţii din R.P. Chineză, fostul şef al Secretariatului General al Departamentului Securităţii Statului, generalul Aurel Rogojan indicând „relaţii excelente" şi vizite bilaterale cu omologii asiatici.[133]

Pe teatrul strategic est-asiatic, C.I.E., susceptibilităţile părţii nipone, datorită încercărilor factorului politic de la Bucureşti de a construi o relaţie economică fertilă cu Japonia – prin organizaţia Keidaren-

[132] Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *op. cit,* p. 277-278.
[133] „Jurnalul Naţional", supliment „Scânteia" 21 august 2009.

şi un mecanism parlamentar bilateral, abordare sistemică încurajată în anii 80 de premierul nipon Yasukiro Nakasone, în opoziție cu doctrina Yoshizawa, o gândire de tip Hallstein a Extremului Orient configurată prin detaşarea de țările comuniste.

Această orientare era contrastantă cu optica K.G.B., care proiectase Tokyo între „țintele" majore ale activităților K.G.B. pentru erodarea legăturilor cu S.U.A., Europa de Vest şi descurajarea pretențiilor asupra Kurilelor, „teritoriu sovietic".

În mod sigur, serviciile secrete chineze şi japoneze ştiau că Direcția I-a K.G.B. (Informații Externe) inclusese România pe lista Departamentului 5 care cuprindea ca spații: Benelux, Franța, Spania, Portugalia, Elveția, Grecia, Italia, Iugoslavia şi Albania.

Cooperarea dintre K.G.B., STASI şi serviciul secret castrist în Africa devenise o realitate a lumii informațiilor comuniste din anii '80, raporturile trilaterale precizate încercând să contrabalanseze prezența chineză în regiune.

După războiul din Vietnam, K.G.B. a reluat ofensiva punctării liderilor politici şi militari de la Hanoi, pe linia relațiilor speciale din era Ho Şi Min, când Cominternul şi N.K.V.D.-ul dominaseră operațiunile elitei comuniste din Asia de Sud-Est.

Iritarea Kremlinului şi a factorilor de decizie din K.G.B. (I. Andropov. V. Kriucikov) sporea datorită clamării Beijingului ca pol central al lumii comuniste, şi avansului strategic al Vietnamului - aliat natural al U.R.S.S. în zonă - în Cambodgia (Kampuchia Democrată).

Activismul Hanoiului în spațiul limitrof determinase acțiuni programatice în Laos (1975) prin victoria forțelor comuniste Pathet Lao, dar a pus şi bazele intervenției împotriva regimului khmer, încheiată cu ocuparea Pnom Penhului (7 ianuarie 1979 – cu un regim de ocupație până în 1989).

Moscova critica „clica antipopulară pro - Beijing"[134] reprezentată de conducerea comunistă cambodgiană, încadrând Vietnamul popular în rândul „*națiunilor progresiste*".

N. Ceauşescu se erijase într-un canal de comunicare al Vietnamului de Nord cu S.U.A., dar datorită rivalității Beijing-Hanoi, Bucureştii prezentau raporturile speciale cu R.P. Chineză.

Ramura economică a relațiilor româno-nord-vietnameze cataliza conținutul acestora datorită exporturilor agrare ale statului sud-est asiatic (orez, în special) spre R.S. România şi interesului regimului de a dezvolta capacități industriale în R.S. Vietnam.

Securitatea română a încercat o infiltrare în mediul studențesc indochinez aflat la studii în țara noastră, dar şi o atragere a profesorilor şi specialiştilor vietnamezi pentru cristalizarea unui sistem de informații despre zona de referință.

Factorii de decizie de la C.I.E. şi Direcția a III-a erau interesați

[134] Vasili Mitrokhin, Christopher Andrew, *op. cit.,* pentru. 254.

de statutul raporturilor dintre U.R.S.S. şi Vietnamul de Nord, dar şi puterea de penetrare a K.G.B. în fosta colonie franceză şi la nivel macroregional în Asia de Sud-Est.

O contribuție importantă în configurarea evaluărilor de țară efectuate de Serviciul de Analiză şi Sinteză al C.I.E. a avut-o dispozitivul de informare al persoanelor integrate în programul ALFA.

Astfel, într-o articulare a atitudinii de neutralitate informativă față de organismele de informații ale R.P. Chineze, D.S.S. şi C.I.E. nu au viciat expansiunea politică a Beijingului spre Africa.

Filiera diplomatică română de pe continentul negru releva prezența chineză în Congo-Brazaville sau Senegal, unde se fructifica spiritul negritudinii, ca o comunitate politică nealiniată. Vectorii informativi români aveau cunoştință de prezența în Africa neagră a aliaților naturali ai K.G.B.: securitățile est-germană (*STASI*) şi cehoslovacă (*Stb).* Practic, notele sinteză preparate de C.I.E. confirmă bătălia politică a marilor puteri comuniste pentru dominarea în spațiile decomunizate.

Doctrina de informații a Chinei comuniste se circumscria viziunii întemeietorului serviciului special, Kang Sheng, prin promovarea unui concept militant de proliferare a unei hegemonii informative în Asia de Sud, Est şi Sud-Est.

După *turneul sud-est asiatic* al lui N. Ceauşescu (1978 – Laos, Birmania, Campuchia democrată, Cambodgia), România a urmărit cu atenție disputa chino-vietnameză pentru paradigma comunizării în regiune, dar şi influențele proiectate de Kremlin şi implicit de K.G.B.

În evaluările spațiului asiatic ale C.I.E., un loc important a fost ocupat de India, datorită poziției strategice şi conflictuale cu două *centre de putere regionale* majore: R.P. Chineză şi Pakistan.

Diagnosticul dat de factorul diplomatic de la *Palatul Victoria* (sediul M.A.E.) şi instituția din Batiştei plasa evoluția Indiei pe orbita U.R.S.S. (1980-1989), cu atenție pe rolul conflictului dintre partidul comunist şi Partidul Congresului în configurarea sistemului de putere, dominat în anii ’80 de către „dinastia politică” Ghandi.

Bucureştii priveau India ca pe un stat campion al mişcării de nealiniere (Indira Ghandi a fost preşedinte al „*Mişcării de Nealiniere*” în anul 1983, după Fidel Castro), dar şi un stat necomunist care prin politicile sale practica un mesaj socialist la scara administrării subcontinentului.

Structurile speciale ale D.S.S. se preocupau de un aspect coroziv pentru securitatea statului indian, identificat în componenta terorismului sikh în provincia Punjab, regiune cu potențial secesionist.

După trimiterea de trupe în regiunea cu tendințe separatiste (iunie 1984), Indira Ghandi a fost asasinată de militanții sikh, membri ai gărzilor de corp, aceştia erijându-se în susținători ai creării statului Khalistan. Recrudescența terorismului sikh în anii ’80 s-a reflectat în documentele Securității, iar perioada postrevoluționară a consemnat şi

un atentat al militanţilor sikh asupra ambasadorului Indiei la Bucureşti[135] (1991).

Linia rezervată faţă de politica U.R.S.S. în Orientul Apropiat, ca modalitate de exprimare statală a României s-a definit şi în relaţiile cu Pakistanul proamerican - sprijinitor al mujahedinilor în Afganistan - condus de generalul Zia Ul-Haq (1978-1988).

C.I.E., mişcarea arabă, lumea africană şi spaţiul latino-american

Regimul N. Ceauşescu a insistat ca pe nişa lăsată de „noua gândire" a lui M.S. Gorbaciov - definită prin retragerea sovietică din domeniile consultanţei industriale, ajutorului economic, consilierii militare - România să se implice la nivelul ţărilor decolonizate din spaţiul Africii negre, regiunile arabofone sau zona sud-americană.

Politica africană a lui Ceauşescu s-a axat pe coordonate pragmatice de cooperare interstatală construite pe baze „marxist-leniniste" cu regimuri promarxiste francofone, ca cele conduse de Ahmed Sékou Toure (Guineea), sau liderul tradiţional Omar Bongo (Gabon), cu excelente relaţii la vârful ierarhiei politice din Hexagon, inclusiv preşedintele Francois Mitterand.

Direcţia a III-a Contraspionaj şi D.I.E.- C.I.E. monitorizau studenţii din R.S.România care aveau conexiuni cu sistemele de informaţii gabonez şi guineez, dosarele de „problemă africană" (să le numim într-o expresie informativă) conţinând o serie de note, sinteze despre activitatea cursanţilor de pe „continentul negru" trimişi la Cluj, Iaşi, Timişoara, Braşov, Galaţi şi Bucureşti.

Pregătirea contrainformativă pentru specialiştii trimişi în medii economice locale (exploatări petroliere şi de lemn, fabrici de ciment, uzine de fosfaţi, capacităţi de exploatare a resurselor minerale) se realiza în sistemul programelor de expertiză în străinătate „ALFA" şi „ATLAS".

Monitorizarea informativă continua şi asupra studenţilor români care întreţineau o comunicare cu studenţi, doctoranzi africani la Universitatea Prieteniei „Patrice Lumumba" de la Moscova, al cărei prorector era ofiţer superior K.G.B.

Protejarea informativă era considerată „naturală" de către cei de la D.S.S., deoarece serviciile de Securitate ale „Africii Negre" decolonizate (Ghana din era post Nkrumah, Etiopia lui Mengistu Haile Mariam, Angola, Mozambic) colaborau cu K.G.B., în special cu Direcţia I, „Spionaj Extern".

În corpusul structural al Direcţiei I a K.G.B. (Spionaj extern) se regăseau două departamente pentru continentul negru, a căror identitate

---

[135] Anghel Andreescu, Niţă Dan, *Terorismul. Analiză psiho-sociologic*ă, Timişoara, 1999, p. 82.

era determinată prin criteriul apartenenței coloniale: Africa anglofonă şi Africa francofonă.

C.I.E. consemnase seria infiltrațiilor informative practicate de serviciile rivale din lumea comunistă, ca STASI sau Securitatea cubaneză, structuri prezente în statele succesoare imperiului afroportughez (Mozambic, Angola) sau în Ghana, Guineea şi Etiopia.

Orientarea politico-ideologică internă nu prevala în câmpul raporturilor regionale ale R.S.România, deoarece perspectiva ceauşistă a dinamizat relații cu politiceni filo-occidentali - lideri care nu promovau în interior valorile liberale, dar atrăgeau firme din Occident pentru multiplicarea averii proprii - ca mareşalul zairez Joseph Désire Mobutu (Mobutu Sese Seko KuKu Ngbendu Wazabanga – ca nume tribal), preşedintele Samuel Doe (Liberia) sau liderul Hastings Banda (Malawi).

Desigur, prioritate în orientarea africană a regimului de la Bucureşti au avut-o administrațiile prosocialiste din Tanzania (guvernarea Partidului Revoluționar, condus de Julius Nyerere), Mozambic (preşedinția lui Samora Moises Machel, liderul FRELIMO) fosta Rodhesie, Zimbabwe (şeful Uniunii Național Africane – ZANU, Robert Mugabe), Ahmed Sekou Toure (Senegal).

Compania propagandistică şi strategia politică de influențare a statelor decolonizate din Africa intrau în contradicție cu viziunea hegemoniei sovietice în raporturile cu actorii continentului negru, concept enunțat de generalul K.G.B. Vadim Kiripicenko.[136]

Expertul în probleme africane al instituției din Lubianka prognoza sprijinul total al Moscovei pentru regimurile politice independente şi „progresiste" şi încerca să le „alăture" (bandwagoning) pe acestea la politica Kremlinului.

Interesul fundamental pentru predominanța sovietică în afacerile africane s-a tradus şi prin implicarea K.G.B. şi G.R.U în transformarea serviciilor de securitate ale statelor continentului negru, ca structuri represive, exponente ale unor autocrații, dictaturi ideologice de stânga sau regimuri militare.

Dispozitivul militar informativ al G.R.U (serviciul de informații al Armatei Roşii) a avut baze de rezidență în Zambia, dezvoltând asistență militară prin vânzări de armament către Algeria, Somalia, Kenya (anii '80).

Totuşi, în virtutea unei prevenții a asasinatelor şi comploturilor politice, mulți lideri africani au devenit reticienți cu proprii ofițeri care au studiat la Academia Militară Frunze (exemplul purificării corpului de ofițeri superiori în timpul „revoluției somaleze" din timpul regimului Mohammed Siad Barc). După eşecul implementării unui „sovietism somalez", Moscova şi-a concentrat eforturile spre sprijinirea regimurilor marxiste din Etiopia (dictatura lui Mengistu Haile Mariam), Angola, Guineea Bissau, Mozambic.

[136] Vadim Kiripicenko, Razvedka: pița i licinosti (PA**ЗВЕDKA ПNЦA ЛИЧНОСТИ)**

În acţiunile sale din Cornul Africii, K.G.B. a resimţit influenţa islamică a Arabiei Saudite şi presiunea S.U.A. – care vor suferi însă un eşec regional prin operaţiunea „Restore of Hope", din Somalia (1993) - în zona Cornului Africii.

Dincolo de perfectarea unui transfer de armament masiv în epoca brejnevistă (4 miliarde dolari) în Algeria, Guineea Bissau, Ghana, Mali), perioada lui Iuri Andropov - ca şef al K.G.B. şi secretar general al P.C.U.S. - s-a caracterizat prin multiplicarea rezidenţelor africane ale instituţiei din Lubianka.

Dar aceste eforturi de a domina politic lumea africană decolonizată s-au dovedit inutile prin costurile uriaşe ale implicării în Angola (conflictul MPLA şi rebelii proamericani din UNITA sau Mozambic, unde existau confruntări „fratricide" în Frelimo.

„Noua gândire" a lui M.S.Gorbaciov reflecta disensiunea cu Fidel Castro asupra problemei angoleze şi tendinţa Kremlinului de a accepta negocierile dintre taberele rivale în Angola, Mozambic, dar şi asimilarea sistemelor de comunicare regionale de la sfârşitul anilor '80, cum ar fi relaţia dintre factorii namibieni şi Africa de Sud.

Desigur, în ecuaţia regională africană - la nivelul anilor '80 - s-a vorbit despre Euroafrica şi raporturile speciale dintre C.E.E. şi Africa prin sistemul acordurilor de la Lome I-IV, ceea ce a însemnat o contrapondere relativă la hegemonia americană sau tendinţele de preeminenţă sovietice în regiune.

În ansamblul politico-ideologic local, o serie de puteri comuniste au acordat o importanţă deosebită unui sistem de informaţii, dar şi de represiune a actorilor regionali decolonizaţi în anii '50-'60 ai secolului XX.

Astfel, pe lângă K.G.B., două organisme de informaţii şi poliţii politice comuniste (Cuba şi R.D.G.) au avut rolul de a secunda structurile sovietice, deşi au avut proiectate unele tendinţe de autonomizare în materie de coordonare a serviciilor interne ale ţărilor africane.

Ramificaţiile operativ-informative cubaneze şi est-germane s-au dezvoltat în imperiul african portughez, prin consolidarea unor puncte de reper zonale reflectate de Angola şi Mozambic.

Conducerea MPLA (Mişcarea Populară Naţională pentru Eliberarea Angolei) reprezentată de Augustino (Agostinho) Neto a fost protejată de misiunea militară castristă, care reprezenta structura de vârf a prezenţei militare cubaneze în această fostă colonie lusitană (17.000 soldaţi). Pe de altă parte, pe lângă cei 400 de consilieri est-germani, STASI a creat un serviciu de siguranţă internă la Luanda, denumit DISA (Direção de Informaçãoe Seguranca de Angola), organ renumit prin duritatea reprimării oponenţilor UNITA.

Influenţa sovietică la nivelul dispozitivului de securitate angolez se reflectă în pregătirea de informaţii la baza K.G.B. de la Simferopol[137].

[137] Vasili Mitrokhin, *op. cit.*, p. 425.

Pentru asigurarea unei acoperiri informative eficiente în regiunea Africii Australe s-a consolidat şi fenomenul cooperării bilaterale STASI-K.G.B. în dosarul mozambican. Pe această rezultantă, cele două poliţii politice est-europene au înfiinţat un organism de „informaţii populare" în Mozambic, intitulat SNSP (Servico National de Seguranca Popular), fidel liderului Samora Moises Machel.

Implicările la nivel informativ ale celor două servicii represive din Europa de Est la scara zonală a continentului negru sunt acţiuni însoţite de proiecte idealiste de inginerie socială, regională, spre exemplu crearea de către U.R.S.S. a unei „confederaţii marxist-leniniste" formată din Somalia, Etiopia, Yemenul de Sud, Djibouti), sau ideea liniei dure („puriste" ideologic) honekeriene de construcţie a *Germaniei de Est în Africa*.

Corpul instituţional al D.S.S. nu a participat la instrucţia unor forţe de securitate şi represiune în Africa sudică: Angola, Mozambic, Zimbabwe, ţări care aveau guvernări de orientare prosocialistă, bazate pe ideologia partidului unic şi a modelului economic de comandă.

Se impune o precizare corectivă în ceea ce priveşte aserţiunea de mai sus, deoarece nu există probe documentare care să ateste implicarea C.I.E. sau a unor structuri de Securitate în procesul de sistematizare a serviciilor de represiune din tinerele state decolonizate din regiunea australo-africană.

Raporturile României socialiste cu statele din zona „*Cornului Africii*" au reprezentat o dimensiune activă datorită compatibilităţilor ideologice, liniilor de politică autoritară, unipartidistă, coordonate omogenizate prin proiecţia cultului personalităţii.

Pentru a exemplifica aserţiunea dinamismului bilateral pe relaţia cu Addis-Abeba şi Mogadiscio, vom încerca să surprindem conţinuturile relaţiilor bilaterale la nivel înalt-prezidenţial, prim-miniştri, interferenţele economice şi bazele ideologice ale raporturilor interetatice.

Se impune precizarea că strategia politico-ideologică pentru zona subsahariană a fost definită de perspectivele turneului african al lui Nicolae Ceauşescu (iulie 1983), întâlnire multilaterală care a rămas de referinţă în sistemul politicii africane a regimului de la Bucureşti.

În cadrul acestei arhitecturi subregionale - Cornul Africii - se evidenţiază vizita din „*Etiopia socialistă*"[138], unde convorbirile cu dictatorul Mengistu Haile Mariam au determinat semnarea unui protocol de colaborare tehnică şi economică şi acordului de cooperare aeriană.

Aprofundarea acestei abordări fundamentate pe compatibilitate ideologică s-a transferat şi asupra relaţiei dintre R.S. România şi Somalia, baza economică fiind extinsă prin crearea unor societăţi mixte sau altor forme cooperative în domeniile agricol, minier, al construcţiilor şi transporturilor (întâlnirea la nivel prezidenţial dintre N. Ceauşescu şi Mohammed Siad Barré, 22-23 iulie 1983).

[138] *Istoria politicii externe româneşti*, p. 526-527.

Legăturile politice dintre actorii statali din Cornul Africii şi regimul de la Bucureşti s-au circumscris proiecţiilor „socialiste" comune, deşi uneori interacţiunile celor două dispozitive au primit accente caricaturale.

Pentru a sublinia această ipostază cu ilustraţii de anecdotă istorică, fostul diplomat Marcel Dinu (ambasador la Bonn 1985-1989, ambasador la Chişinău şi Secretar de Stat în M.A.E. după Revoluţia din decembrie 1989), arată că, în cursul unor discuţii bilaterale cu omologii de la Addis-Abeba, rămăsese surprins de feţele negre de pe portretele lui Marx, Engels, Lenin şi … Isus Christos.[139]

Diplomatul somalez dăduse o turnură rasială temei discutate, prin aserţiunea că aceste personalităţi trebuiau prezentate ca aparţinând negritudinii, deoarece cetăţenii republicii barreze trebuiau să fie mândri că sunt africani şi (nu) indivizi exploataţi ca în perioada împăratului Haile Selasie, liderul abisinian antifascist.

Regimul Mengistu - la rigoare - a absolutizat gradul de represiune al unui regim fundamentalist de stânga, apreciat ca „*Teroarea Roşie*" din Cornul Africii, mecanism definit prin lichidarea opoziţiei politice.

Ceauşismul târziu a încercat relansarea dialogului cu lumea a III-a africană prin raporturi strânse cu tinere state independente filomarxiste (Zimbabwe, Angola, Mozambic) şi entităţi statale cu regimuri de autoritate personală aşezate pe „*baze socialiste*" (Etiopia, Somalia).

La rigoare, strategia Bucureştilor a plasat pe o orbită secundară relaţiile cu statele din Maghreb (Maroc, Algeria, Libia, Mauritania, Tunisia), Mashrek (Egipt), comparativ cu perioada anilor '70, când au existat tendinţe de creştere a volumului de schimburi comerciale, aport românesc pentru edificarea infrastructurii locale, construirea unor unităţi de exploatare şi rafinare a petrolului, fabrici de ciment, dar şi schimburi bilaterale culturale şi educaţionale consistente.

Această orientare secundară în sfera politicii africane s-a reflectat prin vizitele la nivel guvernamental din timpul anului 1983 (convorbirile Constantin Dăscălescu – premierul R.A. Egipt, Ahmed Fuad Muhiad-Din la Bucureşti şi vizita minstrului de Externe, Ştefan Andrei în Regatul Maroc), demersul regresiv al conducerii politice comuniste definindu-se prin prisma apropierii dintre Rabat şi Paris, sau efectelor filoccidentalismului saddatist şi diluării nasserismului socialist la Cairo.

În aria africană arabofonă s-au multiplicat contractele cu Sudanul, condus de regimul militar al generalului Mohammed Gaafar el-Nimeiri, fapt politic consemnat de evaluările C.I.E., analiză conexabilă stabilirii poziţiilor exprimate de studenţii sudanezi din ţara noastră faţă de guvernarea islamică articulată pe arabitate politică (tendinţă exprimată şi de administraţia actuală a preşedintelui Omar Bashir).

---

[139] Marcel Dinu, *42 de ani de diplomaţie, Ambasador sub patru preşedinţi, Bucureşti,seria C.H. Beck, „Relaţii Internaţionale",* 2009, p. 84.

Ceauşismul târziu în materie de strategie externă a reflectat expresia unui prezidenţialism excesiv exprimat pe palierul reprezentării internaţionale, mediu politic în care alte structuri instituţionale oficiale (Ministerul Afacerilor Externe, Comisia de politică externă a Marii Adunări Naţionale, Secţia de relaţii internaţionale a C.C. al P.C.R.).

Atributele de reprezentare externă au fost exercitate discreţionar de Nicolae Ceauşescu, liderul de partid şi de stat având o plenipotenţă fundamentală de reprezentare şi negociere la cel mai înalt nivel cu şefii de stat ai Africii Negre.

În acest context de articulare a direcţiei africane din câmpul politicii externe a R.S.România, se remarcă o dezideologizare a abordării - menţinându-se relaţii speciale atât cu „democraţiile populare” promarxiste, ca M. Siad Barre şi Mengistu Haile Mariam, cât şi cu despoţii de tip Mobutu, Bokassa sau Idi Amin - fundamentată pe convergenţa autoritarismelor şi spiritul de asociere transregional al dictaturilor, abordarea diplomaţiei de partid şi de stat transgresând conţinutul ideologic al acestora.

Desigur, această ofensivă politică pe teatrul strategic african se poate traduce prin tendinţa lui Nicolae Ceauşescu de a avea influenţă prin fereastra deschisă în relaţiile internaţionale ale Războiului Rece, de către tema nealinierii (în contextul detaşării progresive de strategia de putere a Kremlinului brejnevist, dar şi gorbaciovian).

Nealinierea ar fi adus o excelenţă potenţială pentru R. S. România în lumea a III-a africană, reprezentând o chestiune perenă în politica externă a Bucureştilor, chiar în perioada postrevoluţionară, când ambasadorul Constantin Ene, Secretar de Stat în M.A.E. a participat la reuniunea Biroului de Coordonare a *Mişcării de Nealiniere* (Indonezia, 1992).

Perspectiva informativă asupra continentului african era în strânsă legătură cu rezidenţele din Africa şi culegerea de informaţii de natură politico-militară prin sistemul ataşaturii militare din Libia, ca pol de informaţii pentru continentul negru (Tripoli devenise o placă turnantă a informaţiilor zonale prin prisma strategiei unioniste africane concepute de colonelul Moammar al Gaddafi).

Prezenţa românească în punctele fierbinţi ale Africii s-a tradus prin transfer de armament şi unele operaţiuni aeriene autonome (Angola), dar şi o monitorizare informativă întreprinsă de C.I.E. şi Direcţia de Informaţii Militare.

Componenta politico-ideologică s-a răsfrânt asupra politicii Bucureştilor în sfera africană, deoarece compatibilizarea politică cu regimuri de stânga, promarxiste edifica fundamentarea unor relaţii economice solide. Astfel, ca puncte de reper în dezvoltarea raporturilor cu lumea „socialistă” africană, putem evidenţia relaţia cu Republica Zimbawe (acordul minier şi geologic din 1985), reînnoit progresiv; înţelegeri în aceste domenii s-au încheiat şi cu Zambia condusă de preşedintele Kenneth David Kaunda), dar şi cu Republica Mozambic.

Radiografia sistemului structural al interferenţelor româno-afri-

cane din a doua jumătate a secolului al XIX-lea include şi aspecte informative relevate de poziţiile analitice şi operative ale fostului D.S.S., din structura căruia făcea parte şi C.I.E.

Astfel, vectorii informativi pe problematica africană erau articulaţi în jurul unui dispozitiv care se definea prin monitorizarea studenţilor, chiar elevilor din state aparţinătoare „*continentului negru*".

Pe acest palier de analiză se identifică acţiuni de culegere a informaţiilor în mediul cursanţilor libieni de la licee din Braşov sau Câmpulung, sau al studenţilor sudanezi, urmărindu-se poziţia acestora faţă de politica regimurilor Al Gaddafi şi Al Nimeiri.

Dispozitivul relaţiilor externe ale R.S.România pe paradigma africană s-a definit prin dimensiunea ideologică semnalată de *acordurile politice* cu partide promarxiste, abordare ilustrată de „*acordul de cooperare*" dintre P.C.R. şi FRELIMO (Mozambic), protocolul de colaborare între cele două partide pe perioada 1984-1985. La această regionalizare ideologică la scara Africii sudice, se adaugă şi Programul de aplicare a acordului de cooperare între P.C.R. şi partidul condus de Mohammed Said Baflat la putere în perioada 1969-1991.

Desigur, după cum am remarcat, nu putem găsi numai o afinitate ideologică în aceste relaţii speciale cu ţările africane, deoarece acest excepţionalism african s-a dezvoltat prin matricea raporturilor privilegiate cu state-imperiu conduse de Jean Barthlemy Bokassa[140] (Republica/Imperiu Centru-African) sau regimuri militariste arhaice – cu lideri asasini politici[141], ca mareşalul zairez Mobutu sau guvernări de tip baas arabe socialiste (Jamahiria Arabă Libiană Socialistă) şi administraţii arabofono-islamiste (Republica Islamică Sudan).

Componenta economică a avut o pondere importantă, spre exemplu, lucrările de construcţii ale fabricii de ciment Assiut III (1986-1987) în R.A.Egipt, impulsionarea schimburilor comerciale (vizita liderului liberian Samuel Kanyon Doe – 1985), dar şi dimensiunea militară a ocupat un loc important prin comunicarea cu liderii Comitetelor Militare din statele islamice, ca Republica Islamică Mauritania sau Republica Islamică Sudan.[142]

Referitor la raporturile bilaterale cu regimul de la Harare, structurile C.I.E. monitorizau şi volumul schimburilor în contrapartidă prin livrarea cantităţilor de uree pentru însămânţări în schimbul minereului de ferocrom.[143]

---

[140] Peter Strandberg, *Bokassa*, *Le fantomes du passe rodent encore*, în „ New Arican", Fevrier-Avril 2008, p. 102.
[141] Osei Boateng, *Confessions d'un agent de la C.I.A., subcapitolul Mobutu, un genie?* în „New African", Fevrier-Avril, 2008, p. 15.
[142] Colonelul Mauritian Mohamed Lemine Ould Saad Balla şi colonelul sudanez Abdul Rahman Mahommed Hassan Swar al Dahab au urmărit şi punerea bazelor unui transfer de armament românesc.
[143] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 5056, f. 335, notă referitoare la relaţiile comerciale dintre Zimbabwe şi R.S.România, nedatată.

Pentru mediul politic al Africii sudice se remarcă cercetarea procesului de reconciliere a statelor din „prima linie” (state decolonizate desprinse din Imperiul colonial lusitan şi Rhodesia britanică), ca Mozambic şi Zimbabwe cu Republica Sud-Africană, cu rezultantă finală în aplicarea pactului de neagresiune mozambicano-sud-african.

Aceste informații erau legate de informațiile unei „surse zimbabwene de nivel”[144], fiind integrate unui document amplu care urmărea etapele de asigurare a unei bune vecinătăți regionale şi o garanție de securitate asigurată de Africa de Sud.

Evaluatorii C.I.E. subliniau şi potențiala dezangajare sovietică din Angola şi Mozambic, în condițiile unui proces de securitate zonal, moment benefic pentru inserția capitalurilor occidentale în aceste țări, care manifestau „o anumită distanțare în relațiile cu U.R.S.S.”.

Expertiza „referenților de spațiu” ai C.I.E. observau incisivitatea politicii S.U.A. în regiunea Africii australe, prin misiunile trimisului special C. Crocker, dar şi retorica, precum şi acțiunea politică a grupării de guerilă SWAPO, care milita pentru independența Namibiei, obiectiv antagonic cu interesele regimului de la Pretoria. Noua arhitectură de putere zonală rezultată din multiplicarea procesului de apariție a statelor noi (Mozambic, Angola, Zimbabwe) a inaugurat pentru Bucureşti şi apariția unor activități de export de tehnică militară românească.

Acest pilon al raporturilor cu actorii statali sud-africani a fost impulsionat prin concluziile vizitei delegației militare, conduse de James Chitauro pentru elicoptere PUMA din România (1983), articole de luptă care ar fi trebuit cumpărate prin credite de şapte ani.[145] După părerea noastră, originile acestui militarism intern în Zimbabwe au generat o importantă şubrezire a finanțelor publice şi pauperizare internă accentuată, fenomene acute pentru societatea de la Harare, odată cu permanentizarea regimului prezidențial R. Mugabe.

În documentele interne intitulate *Orientare tematică specială*, pregătite de unitățile C.I.E., se cereau estimări cu privire la poziția militară economică a U.R.S.S. în zone conflictuale ale lumii, îndeosebi în Africa, Asia, Orientul Mijlociu.

Masa documentară emisă de unitatea de analiză din dispozitivul C.I.E. a cunoscut un anumit recul pe problematica africană în perioada 1986-1987, cercetarea şi radiografia analitică concentrându-se în acest domeniu pe acțiuni referitoare la Libia; centrul de greutate al acestor preocupări a avut dispunere asupra „*perspectivei relațiilor țării noastre cu state din America Latină şi „raporturile Mexicului, Perului, Columbiei, Braziliei, Argentinei cu S.U.A.”*.[146]

[144] Ibidem, notă a U.M. 0.208 către U.M. 0282, datată 26.03.1984.

[145] Notă a U.M. 0208 care se ocupa de spațiul african, datată 16 noiembrie 1983. documentul precizează că evaluările vizitei delegației militare din Zimbabwe vor fi înaintate prim-ministrului Robert Mugabe.

[146] Arhiva C.N.S.A.S. fond C.I.E., *Orientare tematică specială*, 9 decembrie 1986, f. 170-171.

Un aspect de orientare analitică în organica internă a C.I.E. – dincolo de aspectele „poliţiei politice” cuprinse în problematica emigraţiei şi urmăririi cetăţenilor români în cadrul programelor „*ATLAS”* şi „*ALFA*” - se raportează la monitorizarea informativă a grupurilor alogene africane, care reacţionau politic faţă de administraţia centrală a statului-mamă.

Conexiunile româno-africane s-au articulat şi pe linia interferenţelor interlegislative dintre R.S. România şi statele „continentului negru”, la rigoare, trebuie să precizăm că nu erau relaţii între adunări legislative democratice, ci între forme instituţionale decorative care se plasau la remorca partidelor unice şi a guvernărilor autocrate.

Democratizarea raporturilor parlamentare nu putea fi o realitate interstatală concretă, în condiţiile ceauşismului târziu şi existenţei regimurilor arabofone militare (Sudan), autorităţii baas arabe socialiste („Jamahiria Populară” libiană), statelor arhaice (Zair) sau a guvernărilor de tip leninist (Somalia).

Dinamica parlamentară a relaţiei româno-africane a cunoscut pe perioada de referinţă o evoluţie moderată - în comparaţie cu interacţiunile factorilor politico-instituţionali de la Bucureşti cu legislativele latino-americane - consemnându-se vizite ale preşedintelui Senatului Republicii Zimbabwe, Nollan Chipo Makombe (1996) sau liderului Adunării Naţionale a Zambiei, Robinson M. Nabulyato (1986).

Această abordare operativ-informativă s-a materializat în cazul problemei sudaneze în cadrul operaţiunilor concepute de către C.I.E. şi Direcţia a III-a Contraspionaj, prin care se cristalizau informaţii despre situaţia politică a Republicii Islamice, fost Piemont britanic al Africii de Nord-Est.

Linia informaţiilor trimise de rezidenţa de la Khartoum era completată cu programul acţiunii „*SAFIR*” prin prisma poziţiilor studenţilor, doctoranzilor care criticau strategia de eliminare a adversarilor politici de către preşedintele Gaafar Mohammad EI Nimeiri prin înscenarea unor procese.

Analiza de spaţiu preciza că, din rândul studenţilor, mulţi nu intenţionau să se întoarcă acasă, iar „dintre cei căsătoriţi cu cetăţene romance, unii preconizau să se stabilească în ţara noastră”.[147]

În complexul relaţiilor externe ale R.S. România o specificitate marcantă s-a definit prin natura şi conţinuturile interacţiunilor Bucureştilor cu actorii latino-americani, ca vectori importanţi în sfera de putere euroatlantică.

Complementar cu evaluarea diplomatică a Ministerului de Externe, găsim în structura documentelor statale din perioada finala a regimului comunist analizele C.I.E. pentru tendinţele politicilor externe ale capitolelor sud-americane.

[147] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 5056, vol. 2, a unităţii de spaţiu U.M. 0208 către unităţile de analiză sinteză, U.M. 0282 (14 august 1983).

Documentul fundamental pentru radiografia expertizelor serviciului de informaţii externe este ilustrat de nota internă a unităţii de analiză-sinteză a C.I.E. care încadra producţiile pe spaţiul latino-american în funcţie de categoriile materialelor concepute:

- „note-raport întocmite pentru tovarăşul Comandant Suprem";
- note pentru conducerea D.S.S.;
- telegrame decodificate raportate conducerii D.S.S.

Aceste coordonate ne impun o aplecare critică asupra „creşterii substanţiale a aportului la informarea conducerii a informaţiilor de pe spaţiul Americii Latine" a „lectoratelor Bradu, Cetate şi Lehliu nume care semnificau acoperirea informativă în capitalele Mexicului, Braziliei şi Argentinei. La nivelul anului 1986, se preciza în această notă de evaluare că aceste informaţii „au contribuit la întocmirea unui număr important de note-raport pentru tovarăşul Comandant Suprem".

Desigur, precumpănitoare pentru munca documentar-informativă era orientarea de studiu a S.U.A., cu accent pe problematica „ORIZONT", definită prin atitudinea membrilor Congresului, poziţia oamenilor de afaceri aflaţi în relaţii comerciale cu R.S.România, strategia est-europeană a Washingtonului.

În structurarea abordării C.I.E. în domeniul politico-militar al celor două Americi, problema *„ORIZONT"* prevala datorită situării S.U.A. ca superputere referenţială a sistemului mondial bipolar, dar lumea latino-americană reprezenta o oportunitate de expansiune diplomatică şi ofensivă comercială pentru regimul Ceauşescu, sistem decizional aflat într-o izolare internaţională pronunţată.

Datorită acestei complexităţi regionale şi conflictualităţi globale între blocul comunist şi statele „lumii libere", analizele de informaţii externe urmăreau obiectivele mexicane, braziliene şi argentiniene în raporturile cu Washingtonul, deoarece statele sud-americane erau catalogate ca „ţări aflate în preocupare" (informativă).

Bazele analizei operativ-informative a C.I.E. se cumula cu orientarea specială asupra Americii de Sud prin impulsionarea mecanismelor diplomatice şi dinamismul diplomaţiei parlamentare.

Acest ultim nivel de bilateralizare a exporturilor cu statele latino-americane s-a remarcat prin înfiinţarea de grupuri parlamentare comune, după cum a fost cazul structurii de securitate interlegislative România-Brazilia (1 iulie 1985).

Formatul parlamentar român-brazilian a fundamentat o apropiere politică constantă şi durabilă prin vizitele în ţara noastră ale delegaţiei conduse de Francisco B. Fonseca de Carvalho, preşedintele Comisiei de Relaţii Externe a Camerei Deputaţilor (1985) şi a grupului de parlamentari din „ţara cafelei", reprezentat la nivel înalt de Jose Manuel Fontanillas Fragelli, liderul Senatului Republicii (1986). Aceeaşi reprezentare s-a dimensionat şi pe palierul relaţiilor parlamentare cu Argentina (1986) prin întâlnirea cu Petru Enache, vicepreşedintele Consiliului de Stat cu preşedintele Senatului şi vicepreşedintele Argentinei,Victor

Martinez, şi vizita delegaţiei parlamentare din „ţara argintului", condusă de Roberto Pascual Silva, prim-vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor.

Conţinuturile parlamentarismului bilateral româno-sud-american erau configurate de abordări generale internaţionale, dar şi chestiuni legate de fenomenul *„contras*" (mişcări armate paramilitare sprijinite de S.U.A., conservatoare şi simpatii de dreapta promilitariste) sprijinite de S.U.A., aspect relevat de întâlnirea cu liderul Camerei Deputaţilor a Argentinei, Roberto Pascual Silva.[148]

Factorii civili de putere argentinieni aderau la *platforma „fronturilor*" central şi latino-americane în confruntarea cu regimurile de autoritate personală, juntele militare, dictaturile politice de tip *„caudillo*", dar această opţiune s-a exprimat după sfârşitul guvernării militare conduse de generalul Leopoldo Galtieri (1983), administraţie care a înregistrat un eşec strategic din partea Londrei în bătălia Malvinelor (Falkland).

România sprijinea ideea de *„front"* popular („Farabundo Marti" în Salvador) sau sandinist (Nicaragua), care se baza pe teoria lui Che Guevara asupra extinderii „focului" revoluţionar (*fuoco*) în toată regiunea Americii Latine.

Nivelele parlamentare ale raporturilor dintre Bucureşti şi capitolele sud-americane au cuprins şi perioada finală a anilor '80, prin vizita lui Luiz Henrique Da Silva, prim-secretar al Prezidiului Executiv al Camerei Deputaţilor (24 iulie 1989) a Republicii Federative a Braziliei.

Trebuie să amintim că sistemul relaţiilor româno-latino-americane a cunoscut o impulsionare prin diplomaţii acreditaţi la Bucureşti de către Argentina (Enrique Florencio Lupiz Raul M. Gonzales Arquati în perioada 1984-1989) şi Brazilia (Antonio Sabino Cantunaria Guimares, Milton Bezerra Cabral între anii 1986-1989).

Natura raporturilor cu statele-naţiune din America de Sud era legată de un excepţionalism construit în jurul *bolivarismului*[149] - doctrina independenţei etatice şi a secesiunii de coroana spaniolă, cu fundamente politice „anticolonialiste" - şi a unei afinităţi ideologice dictate de percepţia politică a unui stat comunist, la care se adaugă şi contradicţia originară cu S.U.A. (America de Sud) sau cristalizată pe scara parcursului istoric postbelic (R.S.România).

Documentele oficiale ale P.C.R. precizau ca obiectiv extern „dezvoltarea colaborării cu statele Americii de Sud. Cu unele ţări am semnat acorduri economice, am semnat Declaraţii comune care creează o bază propice pentru intensificarea schimburilor economice de coope-

---

[148] Doru Bratu, *Istoria relaţiilor României cu ţările Americii Latine,* Bucureşti, Editura Fundaţiei România de Mâine, 2004, p. 249.

[149] Cu ocazia Congresului Internaţional de Ştiinţe istorice de la Bucureşti (1980) s-a publicat lucrarea Simon Bolivar, *Idei fundamentale*, vezi şi A. Cernatoni, *Bolivar, El Libertador (1783-1830),* în Revista Consiliului Naţional UNESCO,25, nr. 3, l983, p. 220-233.

rare pe multiple planuri, de întărire a relaţiilor de prietenie şi întrajutorare reciprocă în efortul pentru dezvoltarea economiilor noastre naţionale.[150]

Evaluarea ideologică de partid prospectiva apariţia unei „revoluţii antiimperialiste, agrare, democratice”,[151] cu opţiuni pentru „socialism” în spaţiul politic latino-american.

În anumite cadre culturale, raporturile politice românitate-hispanitate/lusofonie/sud-americane din perioada comunismului târziu au înglobat într-o manieră timidă temele romanităţii[152]/latinităţii.

Din punct de vedere economic dimensiunea cea mai bine definită a relaţiilor bilaterale se concentra pe efectele acordului de cooperare minieră cu Argentina[153], acordurile de cooperare în domeniul industriei uşoare cu Mexicul, protocolul pentru livrarea de minereu feros brazilian către România pentru transferul de tehnologii farmaceutice şi exportul românesc pentru subansamble de tractoare.

Abordarea culturală împrumutată unor tendinţe de apropiere politică româno-latino-americane s-a circumscris „*afinităţii de latinitate*”[154], numărului mare de români din statele Americii de Sud - cu un potenţial antiregim mai scăzut - complementaritatea legată de industrializarea târzie, limitată a finalului „epocii Ceauşescu” şi resursele transatlantice.

Trebuie să precizăm că dispozitivul geoeconomic al relaţiilor cu actorii statali din America Latină s-a tradus prin volumul moderat al schimburilor comerciale cu unitatea politico-continentală latino-americană (3% din totalul volumului comerţului exterior al R.S.România în anii ’80).

Din perspectiva politică, chiar şi *factorii militari* au manifestat „politeţe şi amabilitate” (aserţiunea şefului Oficiului de la Buenos Aires, Francisc Păcurariu, în anul 1960), existând chiar unele momente de convergenţă cu regimuri de autoritate militară, cu exemplificare prin relaţia specială dintre Juan Peron şi Petru Groza, primul-ministru al democraţiei populare fiind numit de preşedintele Argentinei „Mare şi Bun Prieten”[155].

---

150 Doru Bratu, *Contribuţii cu privire la relaţiile Cubei cu ţările americii Latine*, în „Revista de istorie”, tom 34, nr. 12, 1981, p. 2263.

151 *Ibidem.*

152 *Convergenţe Brazilia-România în căutarea unei românităţi fertile*, Bucureşti, Editura All, 1998.

153 În 1981 s-a creat Camera de Comerţ România-Argentina care a dat un impuls mediu schimburilor comerciale bilaterale.

154 Doru Bratu, *Istoria relaţiilor România cu ţările americii Latine*, p. 105; raportul Oficiului român din Argentina, Victor Dimitriu, document datat 1958.

155 Evaluările ideologice ale factorului diplomatic român definesc guvernarea peronistă ca o ţară cu „regim fascist” care afişa „masca loialităţii” pentru a conserva relaţii economice pozitive. Psihoza Războiului Rece indica chiar prezenţa unui submarin (!) românesc în apele teritoriale argentiniene în Golful Nuevo (Dorin Bratu, *Episoade navale din istoria relaţiilor româno-argentiniene*, în „Revista de istorie militară” nr. 4 (56) 1999).

Paradoxul istoric al scăderii de temperatură a raporturilor româno-argentiniene - în a doua jumătate a anilor ’80 - este dat de realitatea istorică definită de compatibilitatea „ideologică” cu administraţia social-democrată de la Buenos Aires (1983 – alegerea lui Paul Ricardo Alfonsin Foulkes ca preşedinte al Republicii), dar reculul contactelor politice bilaterale la nivel înalt devine o evidenţă factologică în câmpul raporturilor externe ale R.S.România.

Relaţionarea la nivel superior - preşedinte, prim ministru - a fost suplinită parţial prin mecanismele de comunicare prin diplomaţia parlamentară, după cum este şi cazul Braziliei, stat aflat într-un „*dezgheţ*” politic după revenirea la o viaţă politică pluripartidistă prin alegerea lui Jose Sarney Costa (primul preşedinte civil după 1964).

În fapt, diluarea conţinuturilor politice ale dialogului la nivel înalt se reflectă prin primirea lui Bernardo Grinspun, secretarul cu probleme de planificare la preşedinţia Republicii Argentina (noiembrie 1988), de către preşedintele N.Ceauşescu; singurul moment de reluare a comunicării de grad oficial superior s-a definit prin întâlnirea din era postrevoluţionară a premierului Petre Roman cu preşedintele Carlos Saul Menem (noiembrie 1990), în cadrul turneului său sud-american.

În analiza făcută în cadrul C.I.E. – cu informaţii transmise prin conducerile D.S.S. sau Centrului de Informaţii Externe - se individualizează prin analizele de spaţiu, coroborate cu radiografia spectrală a strategiilor centrelor de putere (S.U.A., U.R.S.S., C.E.E.,) pentru abordările sud-americane cristalizate la Washington, Moscova sau Bruxelles.

Astfel, prin prisma administraţiei George Bush, la un an de la instalarea la Casa Albă a fostului şef al C.I.A. (1989) politica latino-americană a S.U.A. era circumscrisă unei „*strategii mai flexibile* care să ducă la întărirea legăturilor economice şi militare dintre S.U.A. şi statele Americii latine”[156].

Hermeneutica textului documentului C.I.E. – la rigoare analiza unui referent de spaţiu - ne arată utilizarea sintagmelor „*America Latină*”, „*state latino-americane”, „ţări latino-americane*”, ceea ce induce o anumită perspectivă apriorică de convergenţă a României în spaţiul Americii de Sud pe baza „*latinismului*” politic.

Acest pilon strategic tradiţional al politicii externe româneşti - latinitatea - nu a fost activat concret în perioada comunistă decât în plan retoric sau al schimburilor culturale Est-Vest.

Ca dovadă pentru această aserţiune, putem preciza că legăturile politice cu organizaţia instituţională a statelor latinofone - *Uniunea Latină* - au fost stabilite după Revoluţia din Decembrie 1989, prin vizita la Bucureşti a secretarului general al acestei structuri geoculturale cooperative, Philippe Rossillon.

Un aspect esenţial în abordarea problemelor regionale era le-

[156] Arhiva C.N.S.A.S., fond C.I.E., dosar nr. 44781, f. 31, Notă-raport a D.S.S. pentru preşedintele R.S.România, datată 13 februarie 1989.

gată de tendința „acțiunilor Venezuelei de a crea un front al statelor latino-americane în problema datoriilor externe”[157], ceea ce ar fi atras aprehensiunile americane.

Referitor la acest proces de contrapunere locală la influența S.U.A. trebuie să individualizăm relația specială a României cu Grupul de la Contadora (Mexic, Panama, Columbia, Venezuela), format regional care urmărea păstrarea unei identități politice hispano-americane pentru zona septentrională a Americii de Sud.

Dialogul româno-venezuelean a consemnat un recul politic - comparativ cu anii ’70 - în a doua jumătate a anilor ’80[158], datorită unei rețineri a cercurilor politice de dreapta de la Caracas de a întreține raporturi dinamice la nivel înalt cu regimul Ceaușescu.

Pentru a ilustra acest hiatus politico-economic,[159] trebuie să spunem că schimbul de mesaje la nivel înalt București-Caracas a rămas „înghețat” la momentul alegerii președintelui Jaimé Lusinski (urmată de vizita vicepreședintelui Consiliului de Stat, Petru Enache), în februarie 1984.

În interiorul grupului de la Contadora, Venezuela a militat pentru eradicarea regimurilor de „*front popular*” prin America Centrală, deși bolivarismul său politic milita pentru *identitatea latino-americană*[160], și o contrapunere la interesul strategic al S.U.A.

Structura relațiilor interamericane conținea planul administrației George Bush – obiectiv precizat și în documentul C.I.E. - de a coagula progresiv prin mijloace diplomatice și economice cristalizarea unui „*grup de presiune*” în jurul Columbiei, Costa-Ricăi, Salvadorului, Guatemalei și Hondurasului, care „să acționeze pentru determinarea

---

[157] Arhiva C.N.S.A.S. fond C.I.E., notă raport a D.S.S. pentru problematica Americii Latine, datată 13 februarie 1989, f. 31. documentul preciza obiectivele urmărite de S.U.A. - prin prisma critică a referenților C.I.E. - se concentrau pe activizarea relațiilor militare cu statele sud-americane și penetrația capitalurilor S.U.A. pe piața latino-americană

[158] Ultima întâlnire la nivel prezidențial a fost în anul 1973, în contextul discuțiilor bilateral de la Caracas dintre președintele Republicii Venezuela, Rafael Caldera și Nicolae Ceaușescu (Doru Bratu, *op. cit*., pentru. 232).

[159] După Revoluția din decembrie 1989, comunicarea la nivel politic superior s-a reluat prin turneul președintelui României, Ion Iliescu, în Venezuela și Costa Rica (iulie 1991).

[160] Vezi Guillermo Moron, *Istoria Venezuelei*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1980, 242 p.

Istoriografia și analiza politică românească au încercat să efectueze o radiografie a relațiilor București-Caracas, dar producțiile academice au fost lacunare - în general - pentru spațiul Americii de Sud (Vasile Cândea, Constantin Turcu, *României și America latină*, București, 1970; Lucreția Băluță Kiss, *Un secol de la stabilirea primelor contacte oficiale între România și state din America Latină,* Ilie Saftiuc, *Procese social-politice în America Latină,* în vol. *O lume în schimbare. Realități, contradicții, perspective*, București, Editura Politică, 1981; C. Bușe, *Între Panama și San Francisco,* București, Editura Științifică, 1991; Idem, *De la Bolivar la Cardenas*, București, 1984; Ion Neacșu, Raul Ioan, *Nuevos aspectuos sobre las relaciones entre America latina y Rumania*, în „Revue Roumanie d’Histoire”, nr. 5, 1971)

Guvernului din Nicaragua să reia necondiţionat negocierile cu forţele „*contras*" şi să accepte constituirea lor în organizaţii politice de opoziţie. Evaluarea referenţilor de spaţiu din cadrul C.I.E. era de tipul unei prognoze care va încadra o *serie istorică regională,*[161] care va deschide pentru Nicaragua drumul spre alegeri prezidenţiale democratice şi venirea la putere a Violetei Chamarro (1990).

La acest grup regulator în interiorul lumii latino-americane se adăugau centrele de putere exponenţiale ale continentului: Mexic, Brazilia şi Argentina[162], state pe care S.U.A. le doreau integrate în câmpul „strategiei lor mai largi „antiinsurgenţă" de destructurare a „*fronturilor populare*" de tip Sandino[163], sau „Farabundo Marti".

Desigur, factorii-cheie în procesele de reconciliere naţională din America Centrală (Salvador, Nicaragua) erau regimul sandinist şi administraţia castristă, structuri politice care sprijineau *insurgenţa* „Farabundo Marti".

România a avut contacte speciale cu puterea de la Managua, în acest registru intrând vizita preşedintelui Daniel Ortega Saavedra şi convorbirile de la Snagov (26-27 iunie 1985), purtate între liderul Juntei Guvernului de Reconstrucţie Naţională, Comandantul Revoluţiei şi N. Ceauşescu.

Partea română îşi exprimă soluţionarea prin tratative ale litigiilor dintre S.U.A. şi Nicaragua, Bucureştii insistând pentru activizarea formatului *Grupului de la Contadora*, mecanism regional esenţial în abordarea crizelor din America Centrală.

Ultimul demnitar comunist care a vizitat Managua a fost Gheorghe Rădulescu, Vicepreşedinte al Consiliului de Stat în contextul unei convorbiri cu D. Ortega (iulie 1989).

În ceea ce priveşte Cuba - precizată de documentele C.I.E. ca o ţară esenţială în procesul de pace centralo-american - relaţiile politice bilaterale înregistrează o tendinţă descendentă la nivelul contactelor instituţionale (preşedinţie, guvern, legislativ) şi ideologice (pe linie de partid).

Până la Revoluţia din Decembrie 1989, dispunerea interferen-

---

[161] Cercetarea istorică a problmaticii nicaraguane (decolonizare, clivajele societale, chestiunea socială agrară; disputa stânga-dreapta) se circumscrie studiilor lui C. Buşe, *Mişcarea de eliberare naţională şi socială din Nicaragua (1909)*, în „Revista de Istorie", 31, nr. 12, 1978, p. 2259-2284.

[162] Laura Gomez, *Exploring Mercosur's Survival*, în „Journal of Latin and American Studies", nr. 37, 205, p. 11
0-111; Mexicul a avut aprehensiuni faţă de S.U.A. până la declanşarea procesului NAFTA (1992-1993) în timpul administraţiei Bill Clinton (1992-1993), Argentina nu a fost un partener proamerican decât în timpul mandatelor preşedintelui Carlos Menem iar Brazilia a fost reţinută în raporturile cu S.U.A., după cum s-a observat în timpul administraţiilor Fernando Henrique Cardoso şi Ignacio Lula da Silva.

[163] Constantin Buşe, *Generalul muncitor (August Cesar Sandino) refuză să se predea (Nicaragua 1900-1934)* în „Magazin Istoric", 13, nr. 9, p. 28-31.

țelor cubano-române[164] s-a restrâns la vizitele miniştrilor de Externe la Bucureşti, Ricardo Cubrisas Ruiz (24 octombrie 1985 şi 24 septembrie 1986) şi Isidoro Malmeirca Peole (14 noiembrie 1989), la care se adaugă conexiunile parlamentare (întâlnirea N. Ceauşescu – Severo Aguirre del Cristo, preşedintele Adunării Naționale a Puterii Populare a Republicii, 23 martie 1989).

Analiza abordărilor româneşti în perioade istorice definite de criza finală a sistemului comunist şi apariția tinerelor democrații din europa de Est este o întreprindere intelectuală determinată fundamental de schimbările majore de regim politic din partea răsăriteană a continentului.

Din perspectivă metodologică, cercetarea conexiunilor României cu fenomenele de politică mondială din perioada 1988-1990 trebuie făcută printr-o comparație între intervale cronologice definite de forme de conducere politico-administrative şi economice diferite.

Temele de referință pentru acest demers de cercetare sunt precizate de: principiile şi obiectivele de plină externă, reacțiile Bucureştiului la evoluțiile mediului la evoluțiile mediului internațional, raporturile cu superputerile perioadei şi marile centre de putere mondiale, diplomație şi abordarea oficială a problematicii instituțiilor pancomuniste: CAER şi Tratatul de la Varşovia.

După 1968 - când Bucureştii nu s-au conformat coeziunii organice a Tratatului de la Varşovia şi reacției de bloc în parametrii „suveranității limitate" ai „Doctrinei Brejnev" –România a dezvoltat principii de politică externă în conformitate cu reglementările de drept internaționale contemporan: Charta ONU (1945), Pactele Internaționale pentru drepturi politice şi economice, Actul Final de la Helsinki (CSCE-1975).

Documentele de politică externă care configurau filosofia politicii externe româneşti în deceniul opt al secolului XX –din care distingem Declarația –Apel al Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat şi guvernului RSR din 1 august 1980[165] proiecta principii generoase ca respectarea independenței şi suveranității de Stat, egalitatea suverană a statelor[166], neamestecul în afacerile interne ale unui stat sau dreptul statelor de a opta singure la modelul de dezvoltare şi evoluție externă (l-am numi dreptul la aliniere sau la nealiniere), nerecurgere la forță sau la amenințarea cu forța în relațiile internaționale.

---

[164] Pe intervalul cronologic 1985-1989 nu a fost înregistrată o întâlnire N. Ceauşescu – Fidel Castro Ruz. Preşedintele cubanez a primit un oficial român abia după Revoluția din Decembrie 1989, prin prisma vizitei ministrului Comerțului Exterior în Guvernul Petre Roman, în perioada 10-11 iunie 1990.

[165] *Relații internaționale postbelice, 1965-1980*, volumul II, coordonatori Nicolae Ecobescu, Petre Bărbulescu, George Marin, Ilie Şerbănescu, Ion Calafeteanu, Bucureşti, Editura Politică, p. 465.

[166] Vezi Valentin Lipatti, *În tranşeele Europ*ei, Bucureşti, 1993, Ioan Madoşa, *România şi strategia integrării europene*, în volumul *Interesul național şi politica de securitate*, bucureşti, Institutul Român de Studii Internaționale, 1995, p. 276.

Obiectivele de politică externă ale României în anii ‘80 s-au definit prin următoarele coordonate: sporirea autonomiei din cadrul blocului comunist răsăritean şi în relaţiile cu URSS care trecuse de la guvernarea dură brejnevistă la perestroika – păstrarea identităţii strategice în cadrul Pactului de la Varşovia şi a CAER, menţinerea contactelor strânse cu ţările socialiste, în curs de dezvoltare (Brazilia, Nigeria, Iran) sau state nealiniate (Indonezia, Iuhgoslavia, R.P. Chineză).

Desigur, în conţinuturile şi dinamica acestor raporturi externe un rol major l-a avut factorul ideologic care determina o respingere a doctrinei gorbacioviene de „glasnost” şi „perestroika” şi adâncirea relaţiilor cu Beijingul sau actorii nealiniaţi la nivelul diplomaţiei parlamentare sau contactelor interguvernamentale.

La nivelul principiilor, în perioada postrevoluţionară în sistemul de valori al politicii externe româneşti s-a dimensionat fundamental tema respectării drepturilor omului, prevedere înscrisă în profilul politicii externe „de deschidere”[167] bazată pe interesele naţionale, dar şi pe dreptul umanitar şi internaţional.

Pe acest palier tematic al drepturilor omului România a fost primită cu drepturi depline în Consiliul Europei (1993), organizaţia interguvernamentală de referinţă pentru această paradigmă universală, iar pe 3 martie 1990 ţara noastră a primit vizita Catherinei Lalumiere[168] secretarul general al lui Juao de Deus Pineiro, preşedinte al Comitetului Miniştrilor Afacerilor Externe ai organizaţiei.

Din perspectiva raportării la cele două super puteri ale lumii bipolare – URSS şi SUA România a dezvoltat relaţii complexe cu cele două mari centre de putere ale lumii Războiului Rece.

După pierderea statutului de *maverick*[169] (persoană neafiliată unui partid sau grupări), calitate dobândită ca urmare a politicilor SUS de creare a unui policentrism al lumii comuniste în anii ‘60-‘70, România a pierdut relaţia privilegiată cu Washingtonul, datorită diluării rolului Bucureştiului de comunicator între SUA şi organizaţiile palestiniene sau RD Vietnam, între Israel şi lumea arabă.

Dincolo de această optică strategică, viziunea administraţiilor Ronald Reagan (1980-1984; 1984-1988) şi George Bush (1988-1992) a trecut de la abordarea H. Kissinger, de sprijinire a detaşărilor de Kremlin a actorilor socialişti, la abordarea drepturilor omului la rangul de temă fundamentală a politicii internaţionale.

Mai mult, Washingtonul inocula un spirit pozitiv de comunicare

---

[167] Adrian Năstase, *România după Malta*, Bucureşti, volumul I, Fundaţia Europeană Titulescu, 2006 p. 67.

[168] Istoria politicii externe româneşti, ccordonatori Ion Calafeteanu, Bucureşti, Fundaţia Europeană Titulescu,200 p. 607; În special al Comisiei ONU pentru drepturile omului a vizitat România.

[169] Florin Constantiniu, *Interesul naţional al României, percepţia postbelică (1945-1989*), în volumul *Interesul naţional şi politica de securitate*, Bucureşti, IRSI, 1995, p. 269.

cu guvernele est-europene reformatoare, „liberale” întreprindere politică care ar fi putut pune bazele unei politici americane active şi influenţe geostrategice Europa Centrală şi de Est (cum a fost grupul filoamerican la Vişegrad).

Pe acest palier politic, diminuarea potenţialului de liberalizare al regimului Ceauşescu însoţit de o dinamică „neostalinistă” (după aprecierile ambasadorului de la Bucureşti, Roger Kirk), nerespectarea drepturilor omului s-au constituit în factori care au generat reacţia fermă a SUA, mergându-se până la intenţia de retragere a clauzei naţiunii celei mai favorizate (1987-1988).

În acest context critic al politicilor publice de la Bucureşti, Congresul SUA a criticat în anii 1986-1987 afectarea libertăţilor religioase prin rezoluţiile congresmanului republican de Virginia, Frank Rudolph Wolf (acesta va vizita România în anul 1990) şi congresmanului democrat de Ohio, Tony Hall[170].

Decăderea statului român din rolul de „fiu favorit al SUA”[171], de copil teribil al Occidentului”,[172] a fost adâncită de „relaţia de lucru” sovieto- americană după expresia sovietologului şi diplomatului american Condoleeza Rice, care urmărea instaurarea unui nou condominium hegemonic în Europa de Răsărit în termenii teoriei „deal-ului”.

Mai mult, noul „atlantism” promovat de secretarul de stat James Baker în raporturile SUA CEE punea în centrul abordărilor occidentale chestiunea reunificării germane.

Scăderea de temperatură a relaţiilor româno-americane este definită şi de absenţa vizitelor la nivel înalt – preşedinţi,[173] sau frecvenţa mică la nivelul secretarilor de stat în cazul SUA – în acest context amintim în anii ‘80 doar vizita şefului diplomaţiei de la Washington la Bucureşti, generalul Alenader Haig (februarie 1981; oficialul de la De-

---

[170] Denisa Bodeanu, *Din culisele unei misiuni eşuate. Vizita întreprinsă în primăvara anului 1987 în SUA de reprezentanţii cultelor din România*, în „Caietele CNSAS”, anul 1, nr. 1/2008, p. 37. Operaţiunea „*Acţiunea Parlamentarii*” a reprezentat monitorizarea operativ-informativă a Securităţii asupra iniţiativelor congresmenilor SUA în domeniul apărării libertăţii confesionale în România.

[171] Bernard Cook, *Opinia publică şi autorităţile americane despre Revoluţia Română din Decembrie*, în „Clio” an II, nr. 1-2/2006, Institutul Revoluţiei Române din Decembrie 1989, p. 97

[172] Florin Constantiniu, *Independenţa naţională şi politica de alianţe.Istorie şi actualitate*, Bucureşti, Institutul Român de Studii Internaţionale, 1995, p. 284; Istoricul român citează criteriile de emancipare ale dependenţei de Kremlin, emise în 1970 de către politologul canadian Jacques Levesque (*Le conflict sino-sovietique et l'Europe de l'Est*, Montreal, 1970) care cita statutul de „învingător” al României. De asemenea, academicianul F. Constantiniu aminteşte de evaluarea kremlinologului Helene Carrere d'Ecausse *(Le grand frere*, Paris, 1983) care plasa Bucureşti ca singurul stat care s-a despărţit de statutul de satelit al Moscovei.

[173] Ultima vizită la Bucureşti a unui lider al executivului american a fost în timpul mandatului lui Gerald Ford(1975). La 16 decembrie 1986, preşedintele Nicolae Ceauşescu l-a primit pe George Schultz, şeful Departamentului de Stat.

partamentul de Stat a avut şi o întâlnire la Beijing cu ministrul de Externe, Ştefan Andrei în cursul aceluiaşi an).

Secretarul de stat al administraţiilor Bush, James Baker, nu a vizitat ţara noastră, deşi de ambele părţi s-a încercat replierea pe dimensiunea parlamentară (sosirea la Bucureşti a liderului majorităţii replublicane din Senat, Robert (Bob) Dole (1985), sau a lui Sam Nunn, preşedintele Comitetului pentru Forţele Armate ale Senatului)[174] sau diplomaţiei militare (întâlnirea dintre generalul John Wessey jr., preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore şi generalul Constantin Olteanu, ministerul Apărării Naţionale)[175].

Mai mult, în anul 1989, leadership-ul SUA utiliza nivele secundare de comunicare astfel: în decembrie ambasadorul Ion Stoichici la Washington primea un mesaj de schimbare a conţinutului politicilor interne ale regimului, prin Fred White, asistent al Secretarului de Stat (în anii 1985-1986, preşedintele României îl primea pe Edward Derwinski, consilier al Departamentului de Stat ceea ce arăta clar periferizarea României în câmpul strategiei americane, în contextul crizei progresive a blocului comunist.

Proiectul de cercetare al structurării, activităţii, analizei şi perspectivei Centrului de Informaţii Externe implică necesarmente o evaluare critică a bazei documentare instituţionale specifice.

Rezultatul acestei radiografii ştiinţifice a cuprins reflectarea vieţii internaţionale – evoluţii politice în Europa de Est, relaţiile dintre superputeri, strategii de politică externă la nivelul puterior majore şi medii şi analize regionale, şi doar într-o măsură redusă fenomenul poliţiei politice concentrat pe problematica emigraţiei, transfugilor, potenţialilor evazionişti şi exilul politic postbelic, în general urmărirea diasporei româneşti[176] de peste hotare.

Desigur, C.I.E. reprezenta o prelungire naturală a „poliţiei politice” instrumentalizate de Departamentul Securităţii Statului, organism care se situa la baza axiologică a regimului comunist, de îngustare concretă a drepturilor şi libertăţilor civice.

Excursul nostru istoriografic şi interdisciplinar (o sinteză între istoria diplomaţiei, analiza de sistem politic, sociologia relaţiilor internaţionale, studii strategice-cercetările despre politica de putere) nu s-a cantonat în sfera unui pozitivism clasic sau logografii moderne care „să înregistreze” litera sau canonul documentului cercetat.

Critica documentelor concepute de „organele” Centrului de Informaţii Externe ne arată o evaluare nemijlocită a unui factor de informaţii definit represiv - deoarece Securitatea nu a promovat cultura sigu-

---

[174] Pentru detalii ale relaţiilor bilaterale între Bucureşti şi Washington în anii ’80 vezi Constantin Buchet, Evenimentele internaţionale în lumina documentelor CIE

[175] Constantin Olteanu, Relaţiile militare ale României în secolele XIX-XX, Bucureşti, Editura Fundaţiei România de Mâine, 2008, p. 203.

[176] Gh. Zbuchea, Constantin Buchet, *Românii din afara graniţelor*, Bucureşti, 2008, p. 7-11.

ranței cetățeanului și nu era controlat parlamentar cum se prezintă tabloul serviciilor speciale în societățile democratice - asupra fenomenului internațional.

Diagnoza C.I.E. asupra dinamicii sistemului mondial bipolar profilat de tensiunile Est-Vest, Nord-Sud - era în mare măsură o operațiune corectă, dar aceste analize nu au fost însușite de către nivelul de decizie prezidențial și unipartidist.

Desigur, „distanța de legitimare” - ca exprimare a detașării temporale de momentul istoric cercetat, sintagmă asertată de istoricul fascismului, Renzo De Felice - ne arată că documentele C.I.E. studiate nu au modificat percepția, analizele și prospectivele regimului Ceaușescu asupra fenomenului internațional aflat în dinamică și schimbare.

Dificultatea majoră în cercetarea epocii Securității comuniste stă în intervalul de timp redus (două decade), care nu condiționează atingerea pasiunilor și controverselor asupra unui subiect de istorie recentă (Zeitgeschichte).

Folosirea publică a istoriei recente asupra structurilor de informații și represiune din perioada comuniștilor generează polemici atât în societate, cât și în mediul politic și interiorul discursului istoriografic.

În mod natural, după interferențele în marile servicii de informații ale Războiului Rece, radiografia efectuată de C.I.E. asupra relațiilor internaționale și a sistemelor regionale de putere s-ar fi putut constitui în dimensiuni generatoare de normativitate instituțională reformatoare.

În structura socio-politică a româniei, cristalizarea procesului de luare a deciziilor la nivelul instituțional nu se fundamenta pe modele alternative de gândire intelectuală, pe producțiile posibile mediului de dezbatere în interiorul P.C.R. sau pe activitatea unei „societății de nișă”, embrion emergent al societății civile.

C.I.E. era înfeudat în conceptul „instituție de partid și de stat”, influențele ideologice fiind relevate de direcția imprimată structurii de securitate de informații prin care se aserta că „ofițerul de Securitate era un activist într-un domeniu special” (N. Ceaușescu), iar filozofia instituțională inducea o toxomanie grupată pe „țări socialiste” și „țări capitaliste”.

Analiza profilului instituțional al C.I.E. ne arată o interferență cu tabloul politicii externe, datorită obiectivelor de strângere a informațiilor politico-economice din țările care aveau raporturi diplomatice cu Bucureștii, dar și tendinței de cristalizare a evoluțiilor regionale și problemelor globale.

Participația agenților C.I.E. se reflectă în structura companiilor economice mixte și a societăților comerciale externe cu capital de stat, această mișcare instituțională reflectând o organică totalitară în care diviziunea dintre serviciile de informații și aparatul civil statal.

Această complementaritate cu M.A.E. se fundamenta pe dinamica resursei umane utilizate „în comun”, deoarece o serie de diplomați

aveau „acoperire” informativă, uneori până la un nivel înalt, cum a fost cazul lui Cornel Pacoste. În contextul monopolului de stat al comerţului exterior, C.I.E. servea mecanismul diplomaţiei economice dezvoltate de regimul comunist[177], prin ofiţerii care erau integraţi sistemului instituţional al Ministerului Comerţului Exterior.

Structura activităţilor de comerţ exterior privată în jurul acţiunilor de intelligence, iar ambele operaţiuni recrutau formaţiuni de personal alcătuit şi din membrii D.I.E./C.I.E.

Circuitul informaţional emanat de C.I.E. nu cristaliza o fractură între această structură - ca emitent - şi receptorul oficial al informărilor, încarnat în primul rând de nivelul prezidenţial şi de polul absolut de putere reprezentat de secretarul general al P.C.R.

Analiza aparatului şi a funcţionalităţii instituţionale a C.I.E. ne indică o substructură a Securităţii (Departamentului Securităţii Statului – D.S.S.) cu un format autarhic, legată masiv de raportarea la factorul ideologic şi decizional major în sistemul „de partid, şi de stat”, Nicolae Ceauşescu.

După defecţiunea pacepistă (1978), „statul” paralel al Securităţii – autonomizat în unele etape istorice ale regimului comunist la etajul politic al P.M.R./P.C.R. - a fost destructurat de „reforma” din 1978 care a generat originile C.I.E., ca aparat de informaţii extene şi poliţie politică dezvoltată în mediul politic alogen („Occident” şi „blocul socialist” socializat prin C.A.E.R. şi Tratatul de la Varşovia).

Exprimându-se în cadrele statului totalitar comunist în care cultul liderului absolut era exacerbat prin tipare neostaliniste, C.I.E. a promovat o loialitate faţă de „preşedinte”, „secretar general” şi „Comandant suprem”, trinitate ideologizată şi personalizată de Nicolae Ceauşescu.

Fiind o structură militară, C.I.E. era supusă obedient singurului palier politic „civil” care emana autoritate în stat, secretarul general al P.C.R. şi preşedintele R.S.România.

În condiţiile hegemoniei politice totale exercitate de „cultul personalităţii”, notele-raport pentru evaluarea situaţiei internaţionale şi a sistemelor regionale de putere se prezentau ca documente analitice înaintate spre „informarea conducerii superioare a partidului şi Comandantului suprem”[178], dar şi „Cabinetului 2” [179] (formularea „instituţionalizată” şi codificată în analizele C.I.E. de spaţii şi sistem internaţional).

Nici nu putea fi vorba în formatul instituţional al unui regim totalitar - cu puternice accente de autoritate/dictatură personală - de un control civil „parlamentar”, care ar fi trebuit să fie exercitat - după ca-

---

[177] Stelian Octavian Andronic*, 36 de ani în serviciile secrete ale României*, Bucureşti, Compania,2010, p. 209-225.

[178] (Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond C.I.E., dosar nr. 27977, f.183.

[179] Este denumirea oficializată în dinamica aparatului de partid – şi în jargonul social-civic - a funcţiei şi poziţiei în piramida „puterii de partid şi de stat” a Elenei Ceauşescu.

noanele relației dintre serviciile de informații și autoritățile publice născute prin exercitarea „voinței poporului suveran" - de legislativul comunist, Marea Adunare Națională!

Loialității absolute față de „Comandantul Suprem" - exprimate și de reflecțiile unor foști ofițeri superiori[180] din cadrul Ministerului de Interne și D.S.S. - i se adăugau unele abordări reziduale din anii '50-'60, când analizele interne ale Securității[181] erau preocupate de „contrarevoluție" în contextul frontului informativ extern.

Desigur, referențial, „contrarevoluția" era plasată în contextul resurecției poliției politice din anii '80 în mediile emigrației politice din străinătate - de exemplu, acțiunea „SCUTUL"[182] în Brazilia, Argentina, S.U.A., Canada - dar și în lumea satelor în celebrele tabele A (foștii reprezentanți ai partidelor istorice) și B (membrii Mișcării Legionare).

Cercetarea istorică și abordarea interdisciplinară a fenomenului poliției politice comuniste se plasează în aria unei dileme istoriografice asupra istoriei Securității, [183] în primul rând, datorită explorării fragmentare a arhivelor C.I.E. și caracterului subiectiv și hagiografic al memorialisticii produse de foștii ofițeri ai D.S.S.

În cercetarea critică a istoriei recente a activității C.I.E., direcția poliției politice (plecarea etnicilor germani în R.F.G. și a celor de origine evreiască în Israel), monitorizarea persoanelor care aveau „concepții de dreapta și neofasciste" și „elogierea modelului de viață occidental", toate aceste caracteristici socio-politice „influențând negativ cetățenii români".[184]

Criza sistemică a ceaușismului târziu a însoțit și evoluția C.I.E. reflectând o întoarcere la originile fenomenului represiv din dinamica istorică a regimului comunist.

---

180 Dumitru Iancu Tăbăcaru, *Sindromul Securității,* București, Editura PACO, f.a.

181 Vezi revista de circuit intern „Securitatea".

182 (Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 195, vol. 35, f. 189 verso.

183 Florian Banu, *Câteva considerații privind istoriografia Securității, în Caietele C.N.S.A.S.*, nr. 1/2008, p. 195-196.

184 Documentele C.I.E. se refereau și la „Supravegherea militarilor (români) care aveau legături cu atașații militari, supravegherea cetățenilor din R.S.România pe perioada vacanțelor în străinătate".

De la D.I.E. la C.I.E. Radiografie documentară

Documentul nr 1.

Ministerul de Interne
Departamentul Securităţii Statului
Centrul de informatică şi documentare

SECRET

Ex. nr. 1
Nr. D/A /0652584 din 24.02.84

Lista

Categoriilor de materiale existente în Fondul documentar de arhivă din Centrul de informatică şi documentare:

Materialele clasate la Fondul documentar sunt organizate pe grupe şi subgrupe, astfel:

Grupa I-a – Partide, Grupări şi Organizaţii Fasciste
Subgrupa I/a –Organizaţia Legionară (Garda de Fier, partidul „Totul pentru ţară" etc).
„ I/b- Partidul Naţional Creştin (P.N.C.) Goga –Cuza.
„ I/c- Liga apărării naţionale creştine (L.A.N.C.)
„ I/d- Partidul naţional socialist român.
„ I/e -Uniunea corporatistă.
„ I/f- Blocul cetăţenesc
„ I/g -Alte grupări şi organizaţii fasciste.
„ I/h -Emigraţia fascistă română înainte şi după 23 august 1944.

Grupa II-a – Spionaj
Subgrupa II/a-Spionaj S.U.A.
„ II/b-Englez
„ II/c-Francez
„ II/d-German
„ II/e-Turc
„ II/f-Grec
„ II/g-Israelian
„ II/h-Italian
„ II/i-Maghiar
„ II/j-Sovietic

„ II/k-Bulgar
„ II/l-Polonez
„ II/m-Japonez
„ II/n-Jugoslav
„ II/o/Spionaj Sud American
„ II/p-Austriac
„ II/r-Spionaj Pactul Nord Atlantic
„ II/s-Spionaj spaniol-portughez
„ II/t-Spionaj arab
„ II/u-Spionaj african
„ II/v-Spionaj indian
„ II/x-Spionaj din partea companiilor transnaționale, a firmelor şi întreprinderilor industriale, comerciale şi bancare străine.
„ II/y-Spionaj din partea altor țări

Grupa III-a Partide, grupări şi organizații politice burgheze
Subgrupa III-a -Partidul Național Țărănesc (P.N.Ț)
„ III-b- Partidul Național Liberal (P.N.L.)
„ III-c- Partide, grupări şi dizidențe național-țărăniste
„ Partidul țărănesc (1918-1926)
Partidul țărănesc (1926-1934)
Partidul țărănesc - democrat (1930-1936)
Partidul radical-țărănesc (1932-1940)
Partidul țărănesc din Banat
Gruparea țărănească, condusă de Dem. Dobrescu
Frontul românesc (1934-1938)
Partidul socialist țărănesc (1942-1946)
Partidul național țărănesc (1945-1947)
„ III-d –Partide, grupări şi disidențe național liberale
-Gruparea național liberală (a tinerilor) 1934-1947
-Partidul Liberal (1930-1940)
-Grupările liberale de stânga: „H" şi Păreri liberale
„ III/e –Partidul naționalist democrat
„ III/f – Liga şi partidul poporului (1918-19138)
„ III/g- Partidul conservator progresist
„ III/h -Partidul agrarian (1927-1934)
„ III/i -Frontul românesc (1934-1938)
„ III/j - Partidul național român din Transilvania (P.N.R.)
„ III/k –Frontul Renaşterii Naționale
„ III/l -Partidul Națiunii(1938-1940)
„ III/m-Partide şi grupări social democrate;
„ Partidul social democrat
„ Partidul social democrat independent
„ Partidul socialist independent
Partidul național popular
„ III/n - Alte partide

Grupa IV-a - Organizaţii complotist teroriste, grupări subversive şi bande înarmate

- Organizaţii subversive şi acţiunii complotiste ale reacţiunii în perioada 23 august 1944-30 decembrie 1947;
- Grupări subversive, bande înarmate şi organizaţii contrarevoluţionare în anii construcţiei socialismului (1950-1970)
- Organizaţii şi acţiuni teroriste în anii 1971-1980 deturnări de nave şi aeronave
- Organizaţii şi acţiuni teroriste din partea studenţilor şi specialiştilor străini aflaţi în ţara noastră.
-Acţiuni teroriste pe plan internaţional cu implicaţii asupra ţării noastre

Grupa V Infracţiuni, fenomene şi stări de fapt negative din economia naţională

Subgrupa V/a- Industrie şi construcţii

„ V/b -Transporturi şi comunicaţii

„ V/c- Agricultură şi silvicultură;

„ V/d -Comerţ intern şi extern, aprovizionarea populaţiei

„ V/e- Finanţe-credit;

„ V/f - Infracţiuni de sabotaj, diversiune, subminarea economiei naţionale, furt şi delapidare din avutul obştesc, divulgarea secretului economic

„ V/g-diverse aspecte negative (avarii, incendii etc) din economia naţională

Grupa VI-a Activitatea revizionist-iredentistă, partide, organizaţii şi asociaţii naţionalist –şovine, fasciste, şi profasciste ale naţionalităţilor conlocuitoare

Subgrupa VI/a- Partide şi organizaţii politice ale naţionalităţilor germane:

-Acţiuni revizioniste ale Germaniei hitleriste împotriva României

-Partidul naţional-socialist din Germania-Secţia pentru România

-Partidul german

-Grupul etnic german

-Partidul Naţionalist Socialist al muncitorilor germani

(Arhiva C.N.S.A.S, fond CIE, vol. 6 filele 149-151)

Documentul nr. 2

CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

DECRET
privind
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA
DEPARTAMENTULUI DE INFORMAŢII EXTERNE

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România decretează:

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1-Departamentul de Informaţii Externe se organizează şi funcţionează în cadrul Ministerului de Interne.

Art. 2-Departamentul de Informaţii Externe îşi desfăşoară activitatea pe baza ordinelor comandantului suprem al forţelor armate ale Republicii Socialiste România şi este subordonat nemijlocit Ministerului de interne.

Art. 3-În îndeplinirea atribuţiilor, colaborarea cu ministerele şi celelalte organe centrale ale administraţiei de stat, precum şi cu unităţi ale Ministerului de Interne se realizează prin ministrul de interne şi conducerea departamentului.

Capitolul II

Art. II Atribuţii

Art. 4 Departamentul de Informaţii Externe îndeplineşte prin mijloace specifice misiuni subordonate înfăptuirii politicii partidului şi statului în domeniul apărărării ţării împortiva acţiunilor ostile întreprinse de diverse state, organizaţii sau persoane din străinătate, de natură să aducă atingere independenţei şi suveranităţii naţionale, integrităţii teritoriale a patriei, cuceririlor revoluţionare ale poporului român, în care scop:

- Desfăşoară activitate informativă şi de influenţă în domeniile politic, economic şi politico-militar din ţările cercetate.

Acţionează prin mijloace specifice pentru procurarea de date şi documentaţii tehnico-ştiinţifice necesare economiei naţionale; procură din străinătate materiale supuse embargoului, precum şi mostre, modele, noutăţi utile diferitelor sectoare ale economiei.

Desfăşoară activitate informativă în cadrul emigraţiei – organizează acţiuni de influenţă pentru atragerea emigraţiei pe poziţii loiale, precum şi acţiuni de dezmembrare şi compromitere în rândul emigraţiei reacţionare române şi de alte naţionalităţi.Coordonează toate acţiunile întreprinse în exterior de organele Ministerului de Interne;

Organizează şi desfăşoară activitate de contrainformaţii externe: coordonează măsurile întreprinse în afara graniţelor ţării de organele de securitate, potrivit obiectivelor şi sarcinilor ce le sunt stabilite de conducerea partidului şi statului;

Asigură transportul curierului diplomatic;

Organizează şi realizează legăturile cifrate către şi de la misiunile diplomatice ale Republicii Socialiste România: asigură mijloacele de cifrare şi transmisiuni cifrate, securitatea cifrului de stat şi a documntelor secrete din străinătate;

Recuperează din străinătate, prin mijloace specifice, documente cu caracter istoric, obiecte cu valoare muzeistică precum şi bunuri, valori, valută, aparţinând statului sau unor cetăţeni români;

Realizează activitatea de documentare externă, analiza verificarea şi valorificarea informaţiilor pe linia obiectivelor de muncă din competenţa sa de activitate;

Asigură verificarea persoanelor ce urmează a fi atrase în activitatea de informaţii externe, folosind mijloace ale muncii de securitate;

Organizează verificarea, pregătirea şi instruirea cadrelor, asigurând permanenta capacitate de luptă a efectivelor sale;

Asigură dotarea şi înzestrarea marilor unităţi şi unităţilor din subordine; planifică mijloacele materiale şi financiare;

Îndeplineşte orice alte atribuţii rezultate din misiunile ordonate de comandantul suprem al forţelor armate ale Republicii Socialiste România şi de ministerul de Interne.

În condiţiile legii are dreptul să obţină de organele de stat şi organizaţiile socialiste date, informaţii, documente necesare îndeplinirii atribuţiilor sale. În raporturile cu aceste organe şi organizaţii, precum şi în relaţiile internaţionale, departamentul este reprezentat de ministrul de interne, şeful departamentului şi adjunctul şefului de departament.

Capitolul III
Organizare şi funcţionare

Art. 6 -Departamentul de Informaţii Externe are un consiliu de conducere al departamentului, organ deliberativ, care hotărăşte în problemele generale privind activitatea acestuia.

Art. 7- Consiliul de conducere al departamentului este alcătuit din 5-9 membrii: şeful departamentului, adjunctul şefului de departament, şefii de divizii, şefi de brigăzi independente.

Preşedintele consiliului de conducere este şeful departamentului, iar în lipsa acetuia adjunctul şefului de departement.

Art. 8 Consiliul de conducere al departamentului îşi desfăşoară activitate în prezenţa a cel puţin două treimi din numărul membrilor săi şi adoptă hotărâri cu majoritatea membrilor ce-l compun.

ART. 9 Consiliul de conducere al departamentului şi majoritatea membrilor consiliului de conducere, problema asupra căreia nu s-a

realizat un acord, se supune ministrului de interne pentru a hotărî.

Art. 10 Departamentul de Informații Externe are în conducerea sa un şef de departament care este prim-adjunct al ministrului şi un adjunct al şefului de departament care este secretar general al Ministerului de Interne

Şeful de Departament şi adjunctul său se numesc prin hotărâre a Consiliului de Miniştri.

Art. 11-În cadrul departamentului funcționează consiliul de înzestrare şi comisia de coordonare a cercetărilor ştiințifice.

Organizarea şi atribuțiile consiliului de înzestrare şi a comisiei de coordonare a cercetării ştiințifice sunt stabilite prin regulement aprobat de şeful departamentului, pe baza hotărârii consiliului de conducere, iar membrii acestora sunt numiți prin ordinul ministrului de interne.

Capitolul IV
Structura organizatorică

Art. 12. Departamentul de Informații Externe are următoarea structură organizatorică:

I. Mari Unități şi Unități de Informații Externe

Divizia Europa (două brigăzi)

Divizia America de Nord, America de Nord, America de Sud, Australia, Africa şi Asia (trei brigăzi)

Direcția emigrație, contrainformații externe, legături cifrate cu misiunile diplomatice ale Republicii Socialiste România, curieri diplomatici, legături externe speciale (trei brigăzi)

Brigada activitate specială „X”

Brigada activitate de informații tehnico-ştiințifice, consilieri şi experți internaționali;

Brigada verificarea, analiza şi exploatarea informațiilor; activitate de documentare specifică

Brigada asigurare tehnico-materială şi deservire

Centrul de pregătire şi perfecționare a cadrelor

II. Aparat departament

Brigada Personal şi Învățământ;

Sector: organizare –mobilizare; control; verificări speciale şi control financiar intern;

Sector „F”

Sector evidență operativă, secretariat

Încadrarea, atribuțiile, dotarea, normele de funcționare şi structura organizatorică a marilor unități şi unități prevăzute în prezentul articol se stabilesc de şeful departamentului.

Art. 13-Departamentul de Informații Externe îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu normele generale prevăzute în anexa nr 1

care face parte integrantă din prezentul decret.

Capitolul V
Personal

Art. 14 Personalul departamentului se compune din militari şi salariaţi civili.

Numărul maxim de ofiţeri, maiştrii militari, subofiţeri şi salariaţi civili, la pace şi mobilizare, al departamentului este cel prevăzut în anexa nr 2, care face parte integrantă din prezentul decret.

Nomenclatorul funcţiilor militare şi funcţiilor specifice pentru salariaţii civili din departament, este cel prevăzut în anexa nr. 3, care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 15- Militarii din departament au drepturile şi obligaţiile prevăzute în normele legale pentru militarii forţelor armate ale Republicii Socialiste România.

Prevederile statutelor corpului ofiţerilor, corpului maiştrilor militari şi subofiţerilor forţelor armate ale Republicii Socialiste România, se aplică şi ofiţerilor, maiştrilor militri şi subofiţerilor departamentului.

Salariaţii civili sunt supuşi dispoziţiilor Codului Muncii şi celorlalte norme legale.

Bucuresti, 23 iunie 1973

Nr. 363 Preşedintele Consiliului de Stat

N. Ceauşescu

În vederea asigurării conspirativităţii;

Departamentul de Informaţii Externe:

Conduce, îndrumă şi controlează nemijlocit marile unităţi şi unităţile operative de informaţii externe, grupurile operative de informaţii externe, grupurile operative externe, centrul de pregătirea şi perfecţionarea cadrelor, subunităţile teritoriale de profil, preia de la toate organele de securitate şi conduce nemijlocit activitatea cu toţi colaboratorii ce lucrează în calitate de salariaţi sau delegaţi în cadrul misiunilor diplomatice. Misiunilor consulare, agenţiilor economice, societăţilor mixte şi celorlalte forme de reprezentare ale Republicii Socialiste România în străinătate; asigură legătura şi conduce nemijlocit activitatea tuturor colaboratorilor şi informatorilor organelor de securitate care sunt trimişi în străinătate.

Înregistrează în evidenţe proprii cadrele de informaţii externe; înscrierea acestora în ştatele de organizare şi în ştatele de plată a salariilor se face cu nume conspirative sau indicative, care vor fi folosite şi în alte documente de securitate;

Trimite la post în străinătate, ca salariaţi permanenţi ai M.A.E., M.C.E., O.N.T., sau alte acoperiri cadre proprii, încadrate pe ştatele de funcţiuni ale instituţiilor de acoperire sau salarizate efectiv din fondu-

rile valutare ale departamentului;

Foloseşte în munca de informații externe cadre cu identități legendate, de cetățeni străini sau români;

Cu aprobarea ministrului de interne, a şefului de departament sau a adjunctului şefului de departament, întocmeşte şi foloseşte acte de identitate şi alte documente necesare conspirării cadrelor, susținerii legendelor şi acțiunilor întreprinse;

Foloseşte sedii, case de lucru şi mijloace de transport auto, conspirate ca fiind în administrarea unor instituții sau întreprinderi proprietate privată, asigură statut juridic cadrelor, folosind ca acoperire instituții de stat şi organizații economice;

În planul financiar şi material al Ministerului de Interne necesarul pentru Departament se înscrie în valori globale, defalcarea pe poziții de plan se efectuează numai în planurile proprii ale departamentului; cheltuielile în lei şi valută se finanțează, în totalitate de la poziția de plan 65 „Cheltuieli speciale" respectiv de la poziția „Cheltuieli informative speciale" deconturile şi actele de cheltuieli se distrug prin ardere, lunar sau cel mult la şase luni, făcându-se în registre mențiunea „documentele au fost distruse"; cheltuielile în lei şi valută nu se supun operațiunilor de casă; ele se controlează prin organele proprii de control financiar intern al departamentului.

Mijloace tehnico-operative, apartamente, autovehicule, alte bunuri de inventar mobile sau imobile obținute gratuit sau prin acțiuni operative, din țară şi străinătate, rămân în dotarea departamentului, luându-se în evidența acestuia pe baza aprobării ministrului de interne sau a şefului de departament;

Întreaga activitate de control pe linie informativ –operativă, financiară, înzestrare, servicii, atc. Atât în unitățile departamentului cât şi în grupele operative externe se efectuează, la ordinului ministrului de interne, a şefului departamentului sau adjunctului acestuia, numai prin sectorul propriu de control şi inspecții al Departamentului de Informații Externe;

Activitatea contrainformativă în rândul cadrelor departamentului ce lucrează în țară sau în afara granițelor, indiferent de forma de acoperire, se realizează numai prin organe proprii ale departamentului, temeinic conspirate, la ordinul ministrului de interne, a şefului departamentului sau adjunctului acestuia.

Trimiterile în exterior (temporar şi la post) a cadrelor, inclusiv din nomenclaturile C.C. al P.C.R., se aprobă de conducerea D.I.E., asigurându-se operativitatea, conspirarea şi secretul misiunilor.

Cadrele trimise la post: în lei, drepturile de militari şi diferența dintre salariile de funcție; în valută, echivalări şi suplimentări de salariu, prime, premii.

I. Număr de posturi pe structuri

- Numărul maxim de personal în departament * exclusiv demnitarii este de: 2548

- Numărul maxim al personalului de conducere în departament, exclusiv demnitarii este de: 153

- Numărul maxim al personalului de execuție de specialitate în departament este:2258

- Numărul maxim al personalului de execuție administrativ în departament este de: 127

Referenți speciali pentru informații externe: 500

II Efective pe categorii de personal

La pace

- ofițeri 2140
- maiştrii militari şi subofițeri 280
- salariații civili 158

La mobilizare

- ofițeri 744
- maiştrii militari 175
- salariații civili 2

Funcții militare

A. Funcții de conducere

- Şef direcție generală
- Şef divizie i.e.
- Şef direcție
- Şef brigadă i.e.
- Şef grup operativ extern I

Locțiitor şef direcție

- Locțiitor şef brigadă i.e
- Şef sector I-II i.e.
- Şef grup operativ extern II
- Şef centru cifru şi transmisiuni cifrate
- Locțiitor şef brigadă asigurare materială şi financiară
- Comandant centru pregătire i.e.
- Ofițer specialist principal I-III i.e.

- Şef serviciu
- Şef sector secretariat i.e.
- Şef sector asigurare materială şi financiară
- Locțiitor comandant centru de pregătire i.e.
- Medic militar şef unitate sanitară i.e.
- Ofițer specialist principal IV-V

Şef birou
-Şef grupă cifru
-Şef laborator

B. Funcţii de execuţie de specialitate
Ofiţeri
- Ofiţer specialist I-V i.e.
- Inginer specialist i.e.
- Inginer principal i.e.
- Instructor specialist I-II i.e.
- Instructor învăţământ I-II i.e.
- Ofiţer principal i.e.
- Ofiţer specialist cripto-analiză i.e.
- Ofiţer economist principal i.e.
- Ofiţer economist i.e.
- Medic militar unitate sanitară i.e
- Inginer i.e
- Ofiţer tehnic principal I-II i.e
- Ofiţer tehnic I-II i.e
- Ofiţer I-IV i.e.
- Tehnician I-II i.e.

Maiştrii militari şi subofiţeri
- Maistru specialist I-V
- Subofiţer i.e.
- Subofiţer pază i.e.
- Subofiţer pază în unităţi acoperite
- Subofiţer tehnician i.e.

C. Funcţii de conducere administrativ
Ofiţeri
-Şef cabinet i.e.

Maiştrii militari şi subofiţeri
- Şef depozit i.e.
- Subofiţer administrativ principal
- Subofiţer administrativ
- Subofiţer dactilograf i.e.

Funcţii de deservire
Ofiţeri
- Şef garaj i.e.

Maiştri militari şi subofiţeri
- Maistru specialist I-V i.e.
- Subofiţer conducător auto i.e.

II. Funcţii pentru salariaţii civili

Departamentul are dreptul să folosească referenţi de informaţii externe în aparatul central, în exterior şi instituţii de acoperire.Aceştia au calitatea de salariaţi civili; plata salariilor şi indemnizaţiilor se face de la poziţia 65 „cheltuieli speciale” sau C.I.S.. Angajarea se aprobă de şeful departamentului sau adjunctului său. Posturile pe care sunt încadraţi, nu se includ în numărul maxim de posturi din anexa 2.

Departamentul este autorizat să plătească din fondul C.I.S. indemnizaţii lunare, neimpozabile, unor salariaţi din instituţii şi întreprinderi civile precum şi unor pensionari din Ministerul de Interne, pentru activitatea informativ operativă, de documentare, filaj, investigaţii s.a. pe care o depun temporar sau permanent.

(Arhiva C.N.S.A.S, fond C.I.E., dosar nr. 259, f. 3-15).

Documentul nr 3

Ministerul de interne
Departamentul de Interne — Strict secret
-UM 0544- — Exemplar unic
071099 DIN 10.06.85

Norme de lucru
Privind sistemul de evidenţă operativă în cadrul U.M.

Evidenţa operativă a U.M. 0544, ca mijloc al muncii de informaţii externe, contribuie efectiv la executarea sarcinilor şi misiunilor ce revin unităţilor operative, punându-le la dispoziţie date şi informaţii acumulate în procesul realizării obiectivelor fundamentale ale muncii de informaţii externe, respectiv de apărare a ţării împotriva oricăror acţiuni ostile indiferent din partea cui ar veni şi de promovarea a intereselor a R.S.România în exterior; asigură trimiterea spre exploatare a materialelor primite de la celelalte unităţi ale Ministerului de Interne; triază şi prelucrează materialele clasate în arhivă.

Organizată în mod centralizat, inclusiv pentru grupele operative teritoriale ale U.M. 0544 de la Inspectoratele judeţene ale Ministerului de Interne, evidenţa operativă permite utilizarea informaţiilor datelor, şi documentelor în vederea dezvoltării frontului de lucru al unităţilor operative.

Prin structura sa, prin documentele şi datele elaborate de unităţi, prin dosarele utilizate, prin metodele şi normele de microfilmare, înjachetare, păstrare, consultare şi de transfer al dosarelor cât şi prin modul de obţinere şi trimitere spre exploatare a materialelor primite de la celelalte unităţi ale Ministerului de Interne, evidenţa operativă asigură respectarea principiilor şi normelor muncii privind compartimentarea, secretizarea şi exploatarea eficientă şi operativă a informaţiilor, datelor şi documentelor secrete de stat şi de serviciu din U.M. 0544.

I. Structura evidenței operative

Evidența operativă se compune din:

a. Cartoteca persoanelor care au făcut şi fac obiectul muncii de informații externe

Cuprinde date de interes informativ-operativ despre:

- cetățeni străini care desfăşoară activități ostile împotriva R. S. România, sunt cunoscuți sau suspecți de activități teroriste ori de acțiuni de atentat care pun în pericol securitatea statului nostru;

- cadre şi agenți ai organelor de spionaj străine, contraspionaj şi de poliție, provocatori şi alte elemente folosite în acțiuni ostile țării noastre

- elemente din emigrație (români sau de alte naționalități) care desfăşoară activitate ostilă țării noastre, precum şi acele elemente care pot fi atrase la colaborare în vederea folosirii lor pentru realizarea de acțiuni pe linia obiectivelor fundamentale ale muncii;

- cetățeni români aflați în străinătate în misiuni temporare sau de lungă durată, semnalați că desfăşoară activități ostile țării noastre sau cu comportări.

- Cetățeni străini (aflați în exterior sau temporar în țara noastră) care prin poziția lor în diverse domenii de activitate (politic, diplomatic, economic, tehnico-ştiințific, financiar, social etc.) şi prezintă utilitate pentru munca de informații externe.

- informatori, rezidenți, surse de influență, gazde case de întâlniri, persoane folosite pentru adrese poştale, precum şi elemente luate în studiu în vederea recrutării;

- alte categorii de persoane care prezintă interes informativ operativ din problemele, obiectivele şi acțiunile date în competență

- Cartoteca persoanelor este organizată strict alfabetic pe bază de fişe (anexa 1), care se completează de către lucrătorii din unitățile 0544 şi grupele operative ale U.M. 0544 de la Inspectoratele județene ale Ministerului de Interne şi se trimit la U.M. 0503

- Având în vedere importanța acestei operațiuni, toate cadrele au obligația obținerii şi comunicării unor date suficiente pentru a permite ulterior identificarea cu certitudine a elementelor semnalate în centrală (nume, locul şi data naşterii, loc de muncă, studii, profesie, funcție domiciliu, cetățeni etc). Dacă apar schimbări în situația elementului, de fiecare dată se va completa o nouă fişă tip (anexa nr. 1), cu noile rezul tate. Introducerea în cartoteca generală a fişelor anexa nr. 1 se face cu aprobarea şefilor de sectoare dată pe cererea de verificare care însoțeşte fişa anexa 1, iar luarea în evidență trebuie să se bazeze pe existența de date şi materiale de interes informativ-operativ despre elementul respectiv. Fişele tip (anexa 1) nu pot fi scoase din evidență, decât prin trimiterea materialelor pe baza cărora elementul a fost introdus în cartoteca UM 0544. Se exceptează de la această regulă datele de

primă sesizare pe baza cărora elementul a fost luat în evidență, iar organul informativ apreciază că nu prezintă interes, precum şi materialele care se referă strict la munca unităților speciale, care pot fi distruse, de la caz la caz pe bază de proces verbal, comunicat prin adresă la U.M. 0503 – evidența operativă – pentru a efectua modificările necesare.

Unitățile operative pot introduce în cartoteca generală fişe cartonaş (anexa 1 modificată) cu dungă albastră pentru persoane despre care nu se dețin date certe de identificare, dar prezintă interes pentru securitatea statului. Aceste elemente nu vor fi considerate că sunt luate în evidență şi lucrate de unitatea care a trimis fişa. Pe măsura obținerii de noi informații utile, în funcție de interesul operativ pot fi luate în evidență şi lucrate în mod organizat.

Fişele cartonaş trimise de unități pentru această categorie de parsoane vor fi însoțite de tabelul anexă nr. 12 pe care U.M. 0503 va aplica ştampila evidenței operative.

b. Cartoteca dosarelor înregistrate

Este organizată pe bază de fişe tip (anexa 2) pentru fiecare dosar în parte, în ordine crescândă a numerelor date, în vederea cunoaşterii unității care l-a deschis, a indicativelor care au lucrat cu dosarul şi unde se află în orice moment.

c. Cartoteca conturilor personale

Cuprinde fişe-tip (anexa 3) pentru fiecare cadru care are în răspundere dosare înregistrate la U.M. 0503 –evidența operativă.Este organizată pe unități şi indicative şi ținută la zi cu orice transfer de dosare intervenit între unități sau cadre din aceeaşi unitate.

Această cartotecă este organizată atât la evidența U.M. 0503 cât şi la unităților 0544 de către lucrătorul cu munca de evidență operativă. Acesta efectuează modificările intervenite în conturile personale ale cadrelor din unitate şi le comunică la U.M. 0503 –evidența operativă.

d. Cartoteca caselor conspirative

Cuprinde fişe tip (anexa 18) care se completează şi se trimit la UM 0503 –evidența operativ imediat după obținerea aprobării de creare şi folosire a caselor conspirative, cu excepția unităților operative speciale ale căror fişe vor fi ținute în plicuri sigilate, de către şefii acestor unități.

e. Cartoteca materialelor documentare

Cuprinde fişe tip (anexa 22) asupra materialelor documentare provenite din prelucrarea dosarelor de spațiu, de obiectiv, de problemă şi de acțiune informativă, clasate la arhivă de către unitățile operative. Cartoteca pe țări şi pe probleme.

II. Verificarea elementelor în evidența operativă

Verificarea persoanelor în evidența operativă se face pe baza de cerere-tip, completată citeț cu majuscule, cel puțin la rubricile ce conțin date sigure de identificare (nume, prenume, dat şi locul naşterii, profesia, locul de muncă). Nu se admit inițiale sau prescurtări ale numelui şi prenumelui.

U.M. 0503 – evidența operativă - execută verificarea în termen de 48 ore de la primirea cererii, iar în cazurile urgente, imediat. Pentru unitățile C.I.E., se menționează pe versoul cererii numărul dosarului şi indicativul unde persoana verificată apare cunoscută şi se returnează unității care a solicitat verificarea.

Dacă elementul cunoscut este verificat de o unitate din afara C.I.E., cererea de verificare se trimite unității C.I.E. care îl are în preocupare pentru a da răspunsul corespunzător în termen de 3 zile.

Indiferent de solicitant, atunci când persoana căutată în evidență apare cunoscută la o unitate specială, cererea va fi trimisă acesteia pentru răspuns.

În situația când un element verificat se află în atenția unei grupe operative teritoriale, U.M. 0503 – evidența operativa va indica unității solicitante să se adreseze Inspectoratului județean al M.I. –securitatea în a cărui subordonare se află grupa operativă.

În toate situațiile, se va menționa data şi indicativul lucrătorului de evidență care a efectuat verificarea.

La cererile de verificare solicitate de unitățile din afara C.I.E. şi de grupele operative teritoriale ale U.M. 0544 ale căror elemente sunt cunoscute cu materiale clasate la arhivă, răspunsul îl dă U.M. 0503 – evidență operativă.

Pentru persoanele care pleacă în interes de serviciu în exterior verificate la U.M. 503 –evidența operativă - de către U.M. 0200 şi care se află în atenția unităților 0544, în cazul că nu au obiecțiuni ca persoana să facă deplasarea solicitată, pentru o mai bună conspirare a bazei de lucru, unitățile vor aplica cu avizul şefului de unitate sau al locțiitorului acestuia ştampila „Necunoscut" special destinată acestui scop.

Dacă unitățile operative nu sunt de acord să avizeze plecarea, pe versoul cererii vor menționa „Aviz negativ". În acest caz cererile vor fi semnate de şeful unității sau locțiitorul acestuia, aplicându-se apoi ştampila U.M. 0544.

III. Categorii de dosare şi sistemul de evidență a acestora

Pentru rezolvarea eficientă a sarcinilor şi misiunilor muncii de informații externe, pentru lucrarea calificată a elementelor din baza de lucru şi pentru asigurarea secretizării, compartimentării şi operativității exploatării datelor şi informațiilor obținute, în cadrul U.M. 0544 se deschid următoarele dosare:

1. Dosarul de spaţiu

Se deschide pentru fiecare spaţiu din preocuparea unităţilor operative, în scopul centralizării şi sintetizării datelor, informaţiilor şi materialelor despre spaţiul respectiv şi va cuprinde:

- Documentarul asupra spaţiului, ţinut la zi, referitor la situaţia politică, economică, tehnico-ştiinţifică, militară, emigraţie, stadiul relaţiilor cu ţara noastră, în special a derulării acordurilor economice bilaterale şi a înţelegerilor încheiate cu ocazia vizitelor la nivel înalt; aşte aspecte specifice.
- note de stadiu asupra muncii desfăşurate pe spaţiu; elemente caracteristice ale situaţiei informativ-operative, stadiul prezent; planul de muncă;
- tabel cu ofiţerii, referenţii, colaboratorii care au lucrat pe spaţiu;
- tabel cu cadre şi agenţi ai organului contrainformativ;
- tabel cu persoanele care au trădat sau desconspirat legătura cu organele noastre;
- tabel cu sursele abandonate

2. Dosarul de obiectiv

Se constituie pentru obiectivele studiate, stabilite în raport de interesele ţării noastre în domeniile: economic, politic, politico-militar, spionaj şi contraspionaj, tehnico-ştiinţific şi cuprinde datele obţinute despre obiectivul respectiv, situaţia informativ-operativă din acesta, precum şi măsurile întreprinse pentru penetrarea informativă.

Dosarul de obiectiv se deschide de unităţi în funcţie de necesităţi şi spaţiu, pe domenii de activitate *organe supreme ale puterii de stat, partidele politice, ministere, corpul diplomatic al ţărilor capitaliste.

De asemenea, pot fi deschise dosare de obiectiv şi pentru concerne, întreprinderi industriale, centre de cercetare tehnico-ştiinţifice, organizaţii iredentist maghiare, culte secte, legionari şi asociaţii ale emigraţiei reacţionare.-

În cadrul unităţii specializate T.S., dosarele de obiectiv vor fi deschise pe ministere şi instituţii centrale de profil. Ele vor cuprinde materiale privind unităţile economice subordonate ministerelor (centrale industriale, institute de cercetări şi proiectare etc.) lista persoanelor folosite în exploatare şi valorificare materialelor; tematicile economice şi T.S., aprecieri obţinute de la beneficiari etc.

Capitolul I

- Lucrarea documentară care va cuprinde date referitoare la activitatea, organizarea, amplasarea şi păstrarea documentelor secrete, paza şi apărarea obiectivului, măsuri contrainformative în obiectiv, încadrarea şi situaţia personalului.
- Materiale documentare privind organizaţiile, asociaţiile şi

centrele emigrației originare din România, numărul membrilor acestora, principalii lideri, mod de organizare, de finanțare, poziția politică pe care o adoptă față de țara noastră şi alte date care pot asigura cunoaşterea activității lor, evoluția situației operative etc. Aceste materiale se rețin la dosarul de obiectiv până la completarea lucrării documentare după care se distrug cu proces verbal.

- Documente privind stadiul lucrării obiectivului în vederea penetrării informative: planuri de măsuri pe termen scurt sau de perspectivă, note de stadiu sau analiză, alte materiale privind activitatea informativ-operativă, desfăşurată în obiectiv.

Capitolul II

- Materialele obținute despre persoane care lucrează sau au posibilități şi relații în obiectiv, urmând ca elementele să fie luate în evidență conform tabelului anexa 12. Materialele vor fi păstrate până la luarea unei decizii asupra elementelor, respectiv introducerea într-o altă formă de evidență (dosar de caz, personal, de acțiune informativă).

Se interzice introducerea în dosarul de obiectiv a datelor şi materialelor care duc la identificarea rețelei informative sau a elementelor aflate în preocupare activă.

3. Dosarul problemă

Se deschide în scopul concentrării satelor şi informațiilor referitoare la aspecte ce privesc securitatea statului nostru, pe domenii cum ar fi: legionari, culte secte, iredentişti-maghiari, acțiuni de atentat care pun în pericol securitatea statului, surse informative abandonate ca fiind suspecte; condamnați pentru infracțiuni contra securității statului, emigrație română, contracararea şi neutralizarea propagandei străine R.S., România, Atlas, Alfa, Masoneria, Venus, etc.

Capitolul I

- Lucrarea documentară care va cuprinde date referitoare la: istoricul şi evoluția problemei respective, precum şi stadiul actual al situației operative a acesteia; materialele obținute ulterior vor fi reținute la dosarul problemă până la completarea lucrării documentare cu datele noi apărute, după care se distrug pe baza de proces verbal.

- Planuri de măsuri, note de analiză şi sinteze ale activității de securitate desfăşurate, rezultatele concrete obținute în lucrarea problemei.

Capitolul II

- Materialele obținute despre persoane care lucrează sau au posibilități şi relații în problemă, urmând ca elementele să fie luate în evidență conform tabelului anexa 12. Materialele se vor păstra până la lua-

rea unei decizii asupra elementelor, respectiv introducerea într-o altă formă de evidență (dosar de caz, personal, de acțiune).

4. Dosarul de acțiune informativă

Se deschide pentru:

- cunoaşterea, prevenirea şi anihilarea activității ostile sau contrare intereselor țării, desfăşurată de elemente, grupări sau organizații din străinătate;
- promovarea intereselor politice, economice şi tehnico-ştiințifice ale țării noastre în străinătate;
- realizarea de acțiuni de dezinformare sau popularizare, în diferite probleme sau domenii.
- Dosarele de acțiuni informative pot fi: de urmărire informativă individuală sau de grup; acțiuni de influență politică, economică şi tehnico-ştiințifică.

Vor cuprinde date referitoare la motivele deschiderii acțiunii, la persoana în cauză sau problema de rezolvat, sarcinile care trebuie realizate şi măsurile ce se vor întreprinde în acest scop (planuri de măsuri şi note de studiu); rezultate concrete ale măsurilor întreprinse, raport privind finalizarea acțiunii.

Se interzice introducerea în dosarul de acțiune informativă a datelor şi materialelor care duc la desconspirarea rețelei informative folosite în desfăşurarea acțiunii.

5. Dosarul personal

Se deschide pentru informatori, rezidenți, surse de influență, gazde case de întâlniri, case conspirative, adrese poştale, elemente luate în studiu în vederea recrutării şi va cuprinde:

a) pentru informatori, rezidenți, surse de influență şi elemente în studiu

- tabel cu informatorii din legătura rezidentului;
- raport cu propuneri de includere în rețea sau de luare în studiu;
- fişa personală
- fotografii;
- materiale privind sistemul de legătură;
- lista de relații;
- materiale obținute în procesul studiului, verificării şi al muncii cu elementul (planul de instruire şi dirijare, note de analiză, scrisori operative)
- raport privind motivele de închidere şi clasare a dosarelor

Mapa anexă - va purta acelaşi număr ca şi dosarul personal şi va cuprinde materiale care nu duc la identificarea sursei (informații, note, documentații, aprecieri asupra materialelor furnizate).

b) pentru gazde case de întâlniri

- raport cu propuneri de folosire a casei de întâlniri

legende

- legende folosite
- rezultatelor verificărilor periodice

c) pentru casele conspirative

-raportul cu aprobarea de creare şi folosire
-legendele folosite
-rezultatele verificărilor periodice
-inventarul bunurilor
-acte privind întreţinerea caselor

d) pentru adresa poştală

-raport cu propuneri de folosire a adresei poştale
-cazuri de folosire
-legenda folosirii
-rezultatul verificărilor periodice

6.Dosarul de caz

Se deschide elementelor cu materiale de primă sesizare din care rezultă că ar desfăşura acţiuni ostile ţării noastre, precum şi în cazul semnalării unor stări de pericol sau alte aspecte deosebite referitoare la problemele ce privesc securitatea statului, urmărindu-se cunoaşterea, prevenirea şi neutralizarea acestora în faza incipientă.

Dosarul de caz va cuprinde:

- Materialele şi informaţiile de primă sesizare,
- Planuri de măsuri şi materiale obţinute în procesul verificărilor

Raport privind finalizarea cazului

7. Dosarele de operaţiuni A.V.S.

Se deschid pentru:

- recuperarea de comisioane confidenţiale
- obţinerea de rabaturi confidenţiale
- sume în valută din operaţiuni speciale
- identificarea şi finalizarea unor drepturi succesorale,
- identificarea şi aducerea în ţară a unor bunuri de patrimoniu şi a altor bunuri aparţinând persoanelor particulare, cetăţeni ai R. S. România
- Dosarele de operaţiuni A.V.S. vor cuprinde:
- raportul privind deschiderea operaţiunii;
- planuri de măsuri
- rapoarte privind încasarea sumelor sau transformarea sumelor în valută
- documente bancare de înregistrare a sumelor în conturi speciale;
- rapoarte de cheltuieli efectuate în operaţiuni
- raportul de cheltuieli efectuate în operaţiuni
- raportul de închidere al operaţiunii

8. Dosarele organizatorice

Se deschid pentru fiecare ofiţer şi referent, pe fiecare sector, precum şi la nivel de unitate.

Dosarul organizatoric va cuprinde:

- ordine de misiune
- planuri de muncă şi de pregătire (individuale, ale sectoarelor sau unităţilor)
- scrisori operative
- orientări, rapoarte de analiză şi sinteză, cu privire la anumite domenii de activitate (economic, tehnico-ştiinţific, emigraţie, A.V.S. etc) rapoarte, buletine şi note prezentate conducerii, precum şi norme şi metodologii de muncă.

La clasarea dosarelor organizatorice, unităţile operative vor trebui să analizeze şi păstreze materialele cu valabilitate nelimitată;

-alte documente cu caracter personal referitoare la ofiţer (rapoarte C.I. etc)

- note sinteză cu probleme personale stabilite cu ocazia plecării în misiune (casă, aranjamente financiare, legătura cu familia etc)

-autobiografia reală şi legendă

Este interzis a se introduce în acest dosar date care pot duce la desconsiprarea reţelei informative sau a acţiunilor, telegrame cu informaţii, borderouri, facturi, acte de cheltuieli etc –acestea urmând a fi clasate şa dosarele corespunzătoare.

9. Dosarul financiar

Se deschide pentru fiecare spaţiu sau lucrător şi va cuprinde –

-acte de cheltuieli (borderouri, acte justificative) efectuate în lei sau valută, în centrală sau la grupele operative externe, pentru munca informativ operativă sau pentru procurarea de mijloace T.O.

Este interzis ca în dosarele financiare să se introducă date sau acte care duc la desconspirarea elementelor aflate în lucruori acţiunilor, cum sunt:chitanţe originale semnate de surse, chitanţe privind plata întreţinerii, a telefonului, chiria caselor conspirative etc. Aceste documente cor fi anexate la dosarele personale ale elementelor respective.

10. Dosarul de coresponenţă diversă:

Se va deschide pe spaţii, sectoare şi la nivelul unităţilor şi va cuprinde:

- corespondenţa cu celelelalte unităţi ale Ministerului de Interne şi alte instituţii
- alte materiale ce nu fac obiectul celorlalte categorii de dosare

Toate categoriile de dosare se înregistrează la U.M. 0503

- evidenţa operativă în termen de 48 ore de la obţinerea aprobării deschiderii lor. Înregistrarea dosarelor se face prin trimitarea unei „cereri de înregistrare” (anexa nr 4)

U.M. 0503 repartizează numerele de dosar trimiţând unităţii solicitante coperta cu număr imprimat odată cu anexa nr. 24 şi consemnează acest lucru atât în „Fişa de evidenţă a dosarelor” (anexa nr. 2), cât şi în „Contul personal” (anexa nr.3).

Pentru a se evita ca o persoană să fie lucrată concomitent de două sau mai multe indicative, la înregistrarea unui dosar persoanl, odată cu anexa nr. 4 se trimite la U.M. 0503- evidența operativă cererea de verificare a persoanei căreia i se deschide dosarul, precum şi fişa de luare în evidență (anexa nr. 1) a acesteia.

Deschiderea unui volum nou la dosar înregistrat se anunță la UM. 0503 – evidență operativă- prin formularul tip (anexa nr. 4) care, după efectuarea operațiunilor necesare, se restituie unității.

Spațiile, obiectivele şi problemele care fac obiectul muncii de informații externe sunt cele stabilite în normale de lucru ale fiecărei unități, aprobate de ministrul secretar de stat şi şef al Departamentului Securității Statului. Pe această bază, deschiderea şi închiderea dosarelor operative de spațiu, problemă, obiectiv, acțiune informativă, precum şi a celor organizatorice, financiare şi de corespondență diversă, se aprobă de şefii de unități iar a dosarului de caz, de către şefii de sectoare.

După obținerea aprobărilor necesare, hotărârea de deschiderea şi închidere a dosarului personal se ia de către şefii unităților.

Dosarele prevăzute în prezentele norme de lucru se deschid şi se închid pe baza aprobărilor date de factorii competenți.

Dosarele vor fi numerotate şi opisate la zi şi vor conține obligatoriu:

- Hotărârea de deschidere-închidere (anexa nr 10).

Tabel cu ofițerii care consultat dosarul – la toate dosarele, cu excepția dosarului de corespondență diversă (anexa 11).

Opisul materialelor din dosar (anexa nr 13)

Tabel cu persoanele luate în evidență – la dosarul personal, pe lângă dosarul de obiectiv şi dosarul de problemă, acțiune informativă (anexa nr. 12)

Tabel cu remunerările acordate (anexa nr. 14)

Tabel cu elemente provocatoare suspecte sau care au refuzat contactele cu organele noastre – la dosarle de spațiu, obictive şi problemă (anexa nr. 16)

Tabel cu actualii sau foştii cetățeni români care lucrează în obiectiv (anexa nr. 17).

Tabel cu ofițerii sau elementele care au intrat în casă (anexa nr 15)

Pentru dosarele ce urmează a fi deschise este necesar ca pe cererea de înregistrare (anexa nr 4) să se menționeze şi categoria (personal, de problemă, de obiectiv).

Macrofilmarea şi înjachetarea

a) Microfilmarea

Dosarele personale şi mapele anexe ale acestora, întocmite pe informatori, surse de influență din rândul cetățenilor străini, precum şi informatori scoşi definitiv cu sarcini în exterior vor fi microfilmate şi

înjachetate periodic de către unitățile operative. Microfilmarea se executa în doua exemplare de către lucrătorul cu muncă în evidență, în prezența ofițerului care deține dosarul.

Un exemplar al filmului se introduce developat, în cutii metalice sigilate pe se menționează numărul dosarului filmat și numărul de pagini. Acest exemplar se predă la U.M. 0503 –evidența operativă, spre păstrare, pe baza unei adrese. Al doilea exemplar al filmului, developat, se va înjacheta și păstra în cadrul fiecărei unități, până la clasarea sa la U.M 0503.

Materialele din dosare vor fi pregătite pentru filmat, iar documentele apreciate ca fără importanță se barează, urmând ca numărul paginilor respective să se consemneze în procesul verbal(anexa nr. 8) Astfel pregătit dosarul se prezintă șefului nemijlocit care verifică și aprobă microfilmarea, semnând și procesul verbal sus menționat.

Ordinea filmării documentelor este: numărul dosarului și al volumului, tabelul cu ofițerii care au consultat dosarul, tabel cu evidența remunerărilor acordate, tabel cu persoanele luate în evidență, opisul de materiale, procesul-verbal al filelor barate, hotărârea de deschiderea-închidere și documentele în ordinea numerotării.

Toate materialele care urmează a fi microfilmate și nu sunt suficient de vizibile, vor fi recondiționate de către unități pentru a asigura buna calitate a operațiunii de filmare.

b) Înjachetarea

După developarea filmului se va proceda la introducerea acestuia în jachete ținând cont ca deasupra rândului 1 să se treacă: dosar nr. ___volum____file___acte___; rândul 1 al jachetei va conține numai foaia cu nr. de dosar, tabelele existente și opisul materialelor, iar în rândul 2 se va introduce procesul-verbal (anexa nr. 8) urmat de materiale în ordinea numerotării lor.

Evidența dosarelor microfilmate se ține într-un registru destinat anume acestui scop, în care se menționează numărul dosarului, numărul de cadre executate, data, indicativul și semnătura lucrătorului care a primit jacheta.

Acest registru se află în păstrarea lucrătorului cu munca de evidență din fiecare unitate.

Actele originale din dosare (angajamente, legitimații, pașapoarte, fotografii, chitanțe, acte de studii etc.) după ce se filmează se va păstra separt într-un plic împreună cu opisul și vor fi predate la Arhivă odată cu dosarele.

Pe jacheta respectivă în dreapta în dreapta sus, se face mențiunea „ACTE”, iar pe plic se scrie numărul dosarului de care aparțin. Plicul se păstrează împreună cu jacheta dosarului.

Toate materialele care au fost microfilmate, cu excepția actelor originale, se distrug pe bază de proces verbal (anexa nr. 23) care se clasează apoi la dosarul de corespondență diversă.

Dosarele întocmite în cadrul U.M. 0503 –evidență operativă, sau clasate de unități la arhivă, se microfilmează şi înjachetaează de către această unitate pe baza aceloraşi reguli. Jachetele dosarelor din arhivă microfilmate sunt luate în primire de subofițerul arhivar care semnează în registru de primirea lor.

Distrugerea dosarelor microfilmate din arhivă se face pe baza procesului-verbal (anexa nr 9), conform normelor în vigoare.

Păstrarea, consultarea şi transferul datelor

Dosarele de toate categoriile, inclusiv jachetele dosarelor personale se păstrează în camera special amenajată a fiecărei unități (tezaur) prevăzută cu încuietori sigure şi sistem de alarmă.

Deschiderea şi închiderea tezaurului în timpul programului pentru ridicarea sau depunerea dosarelor, se face de către lucrătorul cu munca de evidență al unității sau în lipsa lui de către ofițerul de serviciu pe unitate, însoțit de un alt ofițer desemnat de şeful unității.

Accesul în tezaur al cadrelor în afara orelor de program, se va face numai cu aprobarea şefului de unitate sau locțiitorul acestuia în prezența ofițerului de serviciu pe unitate, care va consemna în registrul de procese verbale numele şi indicativul persoanelor respective, ora când au intrat, precum şi numele persoanei care a dat aprobarea. Se interzice păstrarea dosarelor, după orele de program, în alte locuri decât în tezaur.

Scoaterea dosarelor (jachetelor) din unitate, pentru analizele la casele de lucru se face numai cu aprobarea şefilor de stat, pentru fiecare caz în parte, iar după consultare se reintroduc în tezaur.

Orice relații despre persoanele care apar în dosarele (jachetele) existente la unitățile operative ale U.M. 0544 se dau cu aprobarea şefilor competenți.

Consultarea unui dosar activ de către alte persoane decât şefii ierarhici, se realizează numai pentru motive temeinic justificate cu aprobarea şefilor de unități în cadrul U.M. 0544.

Cadrele care iau cunoştință de conținutul unui dosar (jachetă) vor semna tabelul existent în acest sens (anexa nr 11 pentru dosare şi anexa nr 7 pentru jachete).

Pentru persoanele care apar în dosarele clasate la arhiva U.M.0544, unitățile interesate pot solicita pe baza unei note (anexa nr. 6), jachetele pentru consultare.

Dosarele (jachetele) existente la arhivă, cu aprobarea şefului U.M.0503 pot fi trimise unităților operative spre consultare pe timp de zece zile, pe baza unei note (anexa nr. 6).

În cazul când dosarul (jacheta) este reținut definitiv în vederea luării în lucru a persoanei respective, se comunică acest lucru la U.M. 0503- evidență operativă (tot prin anexa nr. 6 – unde se va menționa expres categoria dosarului), pentru a se opera în fişa de evidență a dosarului şi contul personal al ofițerului care va lucra cu dosarul. În

acest caz, lucrătorii operativi vor trimite şi fişa model 1 completată cu indicativul şi numărul de dosar.

De asemenea, grupele operative ale UM 0544 din judeţe pot re-activa elemente cunoscute cu material clasat la arhivă.

În cazul când elementul este lucrat pe lângă dosarul operativ al grupei, se va trimite la evidenţa operativă cererea de verificare şi fişa cartonaş anexa 1, care va purta pe verso numărul dosarului operativ deschis de grup.

Dacă elementului urmează să i se deschidă dosar individual, obligatoriu numărul acestuia va fi cel al jachetei.

În această situaţie se va înainta la evidenţa operativă cererea de verificare, cererea de înregistrare şi fişa cartonaş anexa 1, UM 0544 va comunica pe cererea de verificare numărul jachetei, precum şi pagina cu care urmează să înceapă opisarea materialelor obţinute. La solicitarea grupelor, în astfel de cazuri, evidenţa operativă poate întocmi o notă sinteză asupra materialelor existente. Dosarele (jachetele) existente la arhivă, cu aprobarea şefului U.M. 0503 pot fi trimise unităţilor operative spre consultare pe timp de zece zile, pe baza unei note (anexa nr. 6). În cazul când dosarul (jacheta) este reţinut definitiv în vederea luării în lucru a persoanei respective, se comunică acest lucru la U.M. 0503-evidenţă operativă (tot prin anexa nr 6 - unde se va menţiona expres categoria dosarului), pentru a se opera în fişa de evidenţă a dosarului şi contului personal al ofiţerului care va lucra cu dosarul. În acest caz, lucrătorii operativi vor trimite şi fişa model completată cu indicativul şi numărul de dosar.

De asemenea, grupele operative ale U.M. 0544 din judeţe pot reactiva elemente cunoscute cu material clasat la arhivă.

În cazul când elementul este lucrat pe lângă dosarul operativ al grupei, se va trimite la evidenţa operativă cererea de verificare şi fişa cartonaş anexa 1, care va purta pe verso numărul dosarului operativ deschis de grupă.

Dacă elementului urmează să i se deschidă dosar individual, obligatoriu numărul acestuia va fi cel al jachetei. În această situaţie se va înainta la evidenţa operativă cererea de verificare, cererea de înregistrare şi fişa cartonaş 1, UM 05444 va comunica pe cererea de verificare numărul jachetei, precum şi pagina cu care urmează să înceapă opisarea materialelor obţinute. La solicitarea grupelor, în astfel de cazuri, evidenţa operativă poate întocmi o notă sinteză asupra materialelor existente.

Dosarele întocmite în cadrul 0544, active sau clasate la arhivă, nu pot fi trimise pentru consultare ori în alte scopuri unităţilor din Ministerul de Interne. Şefii de unităţi pot aproba la cerere trimiterea de sinteze în cazurile active sau clasate la arhivă.

Potrivit nevoilor muncii, dosarele(jachetele) se pot transfera de la un ofiţer la altul în cadrul aceluiaşi sector pe baza procesului-verbal tip (anexa nr. 5), care va fi înregistrat şi aprobat de şeful de sector;

transferul între ofiţerii din sectoare diferite ale aceleiaşi unităţi se face cu aprobarea şefului de unitate sau a locţiitorului acestuia.

Transferul dosarelor între unităţile din cadrul UM 0544 se va face cu aprobarea şefilor unităţilor respective.

În termen de 48 ore, de la aprobare, procesele verbale se trimit la UM 0503 – evidenţa operativă, care operează schimbările intervenite în cartoteca dosarelor şi în cartoteca conturilor personale şi apoi le restituie lucrătorului cu munca de evidenţă al unităţii.

Când transferul are loc între unităţi din cadrul UM 0544 dosarele vor fi însoţite de procesele verbale (anexa nr. 5), iar după ce sunt semnate de către lucrătorii care le-au primit (menţionându-se şi indicativul acestora) vor fi trimise la UM.0503 –evidenţa operativă. După efectuarea operaţiunilor de transfer, procesul-verbal se va restitui unităţii care a predat dosarul, pentru modificări în conturi şi clasarea la dosarul corespondenţă diversă.

Când un lucrător este mutat în altă unitate, pleacă la post, este trecut în rezervă etc., acesta are obligaţia să predea toate dosarele avute în cont, comunicând despre mutaţiile survenite şi la UM 0503 –evidenţa operativă. De respectarea acestor măsuri răspund direct şefii nemijlociţi care au să asigure ca fişa de lichidare să fie semnată şi de UM 0503-evidenţa operativă.

Dosarele deschise în cadrul UM şi la grupele operative teritoriale, dacă nu mai fac obiectul muncii acestora, se clasează la arhivă în baza hotărârii de închidere aprobată, iar pentru dosarele de obiectiv, de problemă, de acţiune informativă, personale şi de caz, se va întocmi şi raportul de motivare a clasării lor. Cu ocazia clasării la arhivă a dosarelor personale (informatori, rezidenţi, surse de influenţă; elemente luate în studiu organizat), a dosarelor de caz, de acţiune informativă individuală şi de grup, precum şi a materialelor cu privire la persoanele luate în evidenţă pe lângă alte dosare se va trimite şi câte o fişă personală (anexa nr 25) cuprinzând, în sinteză, principalele aspecte operative referitoare la elementele respective, precum şi fişa cartonaş model - completată la zi.

În situaţia în care o unitate centrală a UM 0544 clasează un dosar lucrat în cooperare cu o grupă operativă teritorială, va solicita în prealabil acesteia materialele pe care le va conexa. Dacă grupa teritorială doreşte să lucreze cazul în continuare, unitatea centrală îi comunică acesteia ultima pagină din dosar pentru opisarea materialelor în vederea comasării şi face cunoscut la UM 0503, în raportul de clasare, ca elementul să fie scos din contul unităţii centrale, rămânând în atenţia grupei teritoriale care are obligaţia să întocmească formele necesare.

Predarea dosarelor la arhivă se face pe bază de condică în care se trece numărul de înregistrare al dosarului.

Dosarele deschise în cadrul UM 0544, care prezintă interes pentru activitatea Centrului de Informaţii Externe nu pot fi desfiinţate prin anularea numărului de înregistrare. Indiferent de categoriile dosa-

relor, atunci când acestea nu mai sunt necesare, se predau la arhivă cu respectarea regulilor stabilite în prezentele norme de lucru.

Excepție de la această regulă fac dosarele înregistrate car urmează să fie comasate la altele, cele asupra cărora comanda unității apreciază că nu prezintă interes operativ (altele decât dosarele de spațiu, organizatorice, financiare și corespondența diversă) precum și cele deschise elementelor care între timp au devenit membri de partid.

Pentru aceste categorii se va înainta la UM 0503 –evidența operativă- o adresă din care să rezulte motivul anulării numărului de dosar, precum și numele și prenumele persoanei luate în evidență, pentru a-i scoate fișa din cartoteca generală.

Cu privire la dosarele primite de la alte unități ale Ministerului de Interne spre studiu și analiză, se va proceda astfel: pentru informatorii care pleacă temporar în străinătate și urmează să li se încredințeze unele sarcini, unitățile care îi preiau în legătură vor confirma în scris primirea materialelor și faptul că persoanele rămân în preocuparea lor.

Dosarele din această categorie vor fi înregistrate la evidența operativă a UM.- 0544 și păstrate de unități în forma lor inițială, urmând ca la înapoierea informatorilor din străinătate, în funcție de necesități, să fie restituite unităților de la care provin, însoțite de scurte caracterizări cu privire la utilitatea și comportarea respectivilor pe timpul cât s-au aflat în legătura U.M. 0544, fără a desconspira sarcinile avute și informațiile furnizate. Toate materialele obținute pe linia U.M. 0544 de la această categorie de informatori se constituie în mape separate, care vor purta numărul de înregistrare al dosarelor respective și se clasează la UM 0503 evidența operativă.

Pentru informatorii stabiliți sau care urmează să se stabilească definitiv în străinătate, dosarele se păstrează în forma în care au fost primite până când se efectuează verificările necesare și se stabilește utilitatea lor. Dacă se aprobă luarea în legătură, acestea vor fi reorganizate în conformitate cu prezentele norme de lucru, după plecarea în străinătate a informatorului. Dacă din verificări rezultă că elementele nu corespund scopului propus, dosarele se vor restitui.

Dosarele de toate categoriile clasate, se păstrează la arhiva UM 0544, după cum urmează:

- Dosarele de obiectiv, problemă, de acțiune informativă, personale, de caz și de operațiuni A.V.S. se microfișează de către UM și se păstrează pe timp nelimitat; cu excepția acelora care se distrug în conformitate cu prevederile prezentelor norme.

- Dosarele de spațiu, organizatorice, financiare și de corespondență diversă se distrug după zece ani pe bază de proces verbal (anexa nr 21).

Când persoanele luate în evidență pe lângă dosarul de obiectiv și problemă sunt scoase din preocupare, mapele lor, numerotate și opisate, se trimit spre clasare la U.M.0503- evidența operativă –pe baza

de adresă tip, (anexa nr. 19). Fiecare mapă va avea o notă raport semnată de şeful de sectore din care să rezulte scopul luării în preocupare şi motivele scoaterii, totodată, ofiţerul care în răspundere dosarul respectiv va menţiona pe tabelul de luare în evidenţă a persoanelor numărul adresei şi data când mapele au fost trimise spre clasare.

Vor fi trimise la UM. 0503 toate datele şi informaţiile cu conţinut operativ obţinute în procesul muncii, despre persoane cu conţinut operativ obţinute în procesul muncii, despre persoane din străinătate care nu conţin suficiente elemente pentru a li aprecia valoarea sau în acel moment ele nu prezintă interes. Dacă din diferite motive, un asemenea material nu poate fi trimis în original, se trimite copie, fotocopie sau notă expres, făcându-se menţiune despre acesta pe una din filele materialului original.

U.M. 0503 – evidenţa operativă – triază, verifică şi conexează noile date la cele existente, dacă despre persoanele respective se mai deţin materiale şi ia în evidenţă elementele care prezintă interes.

VI Dispoziţii finale

Comandanţii vor lua toate măsurile pentru a asigura executarea neabătută a prevederilor acestor norme de lucru, controlând şi îndrumând permanent cadrele din subordine.

UM. 0503 - evidenţa operativă, cu aprobarea conducerii UM. 0544, va organiza periodic controale în unităţi asupra modului în care se respectă prezentele norme de lucru şi va raporta constatările şi măsurile luate.

Orice abatere de la prevederile prezentelor norme de lucru va fi aspru sancţionată, iar în cazul săvârşirii de infracţiuni acestea vor fi cercetate conform legii penale.

Lucrătorii însărcinaţi cu munca de evidenţă în unităţi vor fi instruiţi periodic cu privire la modul de aplicare a normelor de lucru.

(Arhiva C.N.S.A.S, fond CIE, dosar nr.256 filele 1-25)

Documentul nr 4

Preocupări americane privind aplicarea în continuare a "Doctrinei Reagan"

Cercuri conservatoare apropiate noii Administraţii de la Washington sunt preocupate de continuarea pe plan global a liniei politice anticomuniste iniţiate în prima etapă a preşedinţiei lui Ronald Reagan.

Pentru a da impresia unei iniţiative noi, s-a lansat în publicaţiile de specialitate aşa numita «Doctrină a eliberării» care preia sub acest nume, elemente esenţiale ale vechii «Doctrine REAGAN». Astfel:

«Doctrina eliberării» consideră că sistemul socialist «gravi-

tează» în jurul Uniunii Sovietice pe mai multe "orbite", înțelese din punct de vedere cronologic şi geografic şi anume:

a. Prima orbită ar curpinde teritoriile etnice care şi-au câştigat independența după Revoluția din 1917, dar au fost anexate apoi la Uniunea Sovietică în perioada 1919-1921, acesta fiind cazul majorității republicilor sovietice.

b. Din cea de-a doua « orbită » ar face parte teritoriile care au intrat sub controlul direct al Uniunii Sovietice după 1939 respectiv Estonia, Lituania, Letonia, Basarabia şi nordul Bucovinei.

c. Pe cea de-a treia « orbită » s-ar afla şările socialiste europene –Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România şi Ungaria, precum şi Cuba.

d. A patra «orbită» ar fi constituită din țările aflate sub influența Uniuni Sovietice începând din anii 1970, adică Uzemenul de Sud, Vietnam, Mozambi, Angola, Laos, Kampuchia, Etiopia, Nicaragua şi Afganistan.

1. Pornind de la acestă împărțire, «doctrina eliberării» prevede modalități diferite de a acționa față de fiecare categorie în parte, cât şi raporturile cu țările din aceeaşi categorie.

Linia ce ar urma să fie adoptată față de teritoriile respective şi a tensiunilor dintre ele;

- încurajarea, prin diverse mijloace, a mişcărilor care cer autonomie etnică şi politică pentru aceste teritorii;

- sprijinirea organizațiilor care militează pentru instituirea pluralismului politic.

Pentru realizarea acestor obiective, se preconizează înființarea unui organism – Agenția de sprijinire a rezistenței - menit să avanseze propuneri privind crearea şi stimularea unor acțiuni şi mişcări în teritoriile vizate. Această agenție ar urma să fie condusă de un director numit de preşedintele George Bush şi confirmat de Senat şi care să fie totodată membru al Consiliului Securității Naționale.

2. În ceea ce priveşte țările din cea de-a treia categorie în care este inclusă şi România, «doctrina eliberării» prevede:

- stabilirea unei stricte interdependențe între atitudinea S.U.A. față de aceste țări şi politica lor internă privind descentralizarea economică, introducerea unui anume pluralism politic şi « liberalizarea » activității sindicale;

- promovarea unei politici care să încurajeze atitudinea de distanțare față de Moscova a țărilor respective, dar şi neîncrederea în relațiile dintre ele;

- încurajarea apariției unor mişcări de opoziție în statele respective, instigarea şi sprijinirea acțiunilor de protest împotriva politicii oficiale;

- implicarea, în mai mare măsură, a unor instituții şi organizații americane, cum sunt Camera de Comerț, Departamentul Muncii, Departamentul Educației, în activitatea de pregătire şi îndoctrinare a lide-

rilor sindicali disidenți, a altor elemente de opoziție, precum şi în activitatea de propagandă antisocialistă;

- instituirea, cu diferite ocazii, a unor întâlniri la Casa Albă ale preşedintelui american cu reprezentanți ai grupărilor de opoziție din aceste state şi organizarea de conferințe de presă şi alte acțiuni propagandistice pentru aceştia;
- introducerea sau determinarea introducerii de rezoluții la O.N.U. menite să afecteze interesele țărilor socialiste pe plan internațional;

3. Țările din categoria a patra, în care se consideră că sistemul socialist nu este pe deplin implementat sau că guvernele lor nu dispun de maturitatea ideologică necesară pentru menținerаea acestuia, ar urma să se afle în continuare în atenția Casei Albe, inclusiv prin sprijinirea militară a acțiunilor antisocialiste şi antiguvernamentale desfăşurate de grupările din aceste state sau din afara lor.

Prin promovarea acestei politici, Administrația de la Washington urmăreşte posibilitățile Uniunii Sovietice de a exploata avantajele geopolitice şi geostrategice câştigate în aceste țări şi să le atragă în sfera de influență a S.U.A.

Ca acțiuni concrete, vizând aceste state, « doctrina eliberării » recomandă:

- elaborarea şi susținerea de către Casa Albă şi Congres a unui proiect de lege privind constituirea unui aşa zis fond de sprijinire a rezistenței de circa un miliard dolari anual, destinat mişcărilor antisocialiste din țările menționate;
- sprijinirea acestor mişcări şi prin alte mijloace deschise sau acoperite, inclusiv prin intermediul serviciilor secrete;
- preluarea sub control şi din punct de vedere ideologic a fiecăreia din aceste mişcări, precum şi stabilirea măsurilor concrete în funcție de interesele politice şi geostrategice ale S.U.A.
- între principalele obiective urmărite pentru viitorul imediat se numără: încetarea implicării militare a U.R.S.S. în Nicaragua şi instalarea unui guvern nesocialist în acestă țară;
- retragerea celor 50 000 militari cubanezi din Angola şi includerea frontului de opoziție « UNITA » la negocieri privind reglementarea situației de conflict;
- determinarea retragerii celor 140 000 militari vietnamezi din Kampuchia şi atragerea țării pe calea dezvoltării nesocialiste.

N. 71
26 martie 1989

Arhiva C.N.S.A.S, fond CIE, dosar nr. 34, vol 2, f, 10-13.

Lista documentelor

Notă internă a U.S.L.A. despre Carlos Ilich Ramirez Sancez, datată 18 februarie 1976.

Notă cu propuneri de a se aproba efectuarea unei vizite neoficiale în România a unei delegaţii a „Frontului Libanez”, grupare a partidelor creştine, document datat 22 februarie 1981.

Raport al Departamentului Securităţii Statului asupra „Stadiului şi eficienţei muncii informativ-operative în rândul străinilor aflaţi la studii în R.S.România, 22 aprilie 1982.

Lumea arabă şi Orientul Mijlociu. Notă privind unele aspecte ale relaţiilor palestiniano-iordaniene, datată 10 septembrie 1982.

Notă despre activitatea O.E.P. la Bucureşti, document datat 8 iunie 1982.

Notă-raport despre activitatea Serviciului de Informaţii Vest-german (B.N.D.), document datat 29 iulie 1982.

Notă privind dinamica de putere din cadrul O.E.P., datată 10 septembrie 1982.

Notă privind poziţiile unor organe de presă din R.S.S. Moldovenească, document datat 16 februarie 1983.

Notă a C.I.E. privind preocupările politicii S.U.A. şi a Franţei în Orientul Mijlociu, datată 20 martie 1983.

Buletin informativ privind evoluţiile strategice ale N.A.T.O. până în anul 1990, document datat 26 august 1983.

Notă privind relaţiile economice româno-saudite, datată 29 noiembrie 1984.

Orientare tematică specială a C.I.E. pentru statele Asiei de Sud şi Sud-Est; India, Gangladesh, Pakistan, Nepal şi Birmania, document datat 15 februarie 1987.

Completare la planul de măsuri „Dunărea”. Vizita lui N. Ceauşescu în R.P. Angola, Zair, R.P. Congo, evaluare datată 16 februarie 1987.

Planul de măsuri din 25 februarie 1987 privind acţiunea „Dunărea”, vizita lui N. Ceauşescu în India, Bangladesh, Uniunea Birmană, Regatul Nepal, Republica Islamică Pakistan.

Telegramă C.I.E. referitoare la politica externă a Italiei în timpul guvernării Bettino Craxi, 28 octombrie 1986.

Telegramă C.I.E. referitoare la raporturile franco-germane, datată 26 noiembrie 1986.

Telegramă C.I.E. privind conţinuturile relaţiilor italo-spaniole, datată 23 noiembrie 1987.

Plan al C.I.E. privind acţiunea „Dunărea 87”.

Raport asupra acțiunii de influență „CATEDRALA”, datat 28.08.1987.

Notă-raport privind evoluțiile din Europa Centrală, Orientul Mijlociu şi zona Maghrebului.

Notă a C.I.E. referitoare la situația politică internă din Iugoslavia şi evaluările P.C.U.S. asupra evoluțiilor de la Belgrad, 9 februarie 1989.

Notă-raport privind relațiile S.U.A. cu unele state vest-europene şi latino-americane, datată 13 februarie 1989.

Notă C.I.E. referitoare la situația politică din Ungaria şi pozițiile conducerii Partidului Comunist Cehoslovac, 27 februarie 1989, (I).

Notă C.I.E. referitoare la situația politică din Ungaria, 13 martie 1989, (II).

Notă C.I.E. asupra unor ştiri despre România din presa tunisiană, greacă, vest-germană, datată 15 martie 1989.

Notă-raport privind relațiile economice ale Suediei cu statele socialiste, prezentarea abordărilor N.A.T.O. asupra problemei germane şi evaluarea politicii israeliene în Orientul Mijlociu, 20 septembrie 1989.

Notă-raport privind situația internă din R.D.G., datată 11 octombrie 1989.

Notă-raport referitoare la evoluțiile interne din Cehoslovacia şi divergențele irakiano-iraniene, 15 noiembrie 1989.

Notă-raport referitoare la evoluțiile interne din Bulgaria şi R.D.G., datată 25 noiembrie 1989.

Notă-raport privind politicile Ligii Arabe şi pozițiile primului-ministru Itzhak Shamir asupra raporturilor bilaterale, 28 noiembrie 1989.

1. Nota internă a U.S.L.A.

Specială de Luptă Antiteroristă) despre Carlos Ilich Ramirez Sanchez "Şacalul", datată la 18 februarie 1976, dosar nr. 3345, fond «Documentar» f. 108/108 verso.

MINISTERUL DE INTERNE STRICT SECRET
UNITATEA MILITARĂ 0625/RP Ex. nr. 3
Nr. 00391 din 18.02.1976

C ă t r e
INSPECTORATUL JUDEȚEAN CONSTANȚA

Deținem date că cetățeanul venezuelean ILICH RAMIREZ SANCHEZ, alias CARLOS, născut la 12 octombrie 1949 în Caracas-Venezuela, fiul lui RAMIREZ si ELBA, cunoscut terorist fanatic, care a săvârşit multe acțiuni teroriste la Paris şi asupra sediului OPEC de la Viena, din 21 decembrie 1975, se află în țara noastră.
Este cunoscut că pâmă în prezent a utilizat următoarele nume false:
CARLOS CLARKE LEMON, născut la 20 iunie 1945 în New York.
GEB HAD GLEEN, născut la 1 august 1950 în New York.
MARTINEZ TORRES CAPOOS ANDRE, născut la 4 mai 1947 în Peru.
EUSEPI MASSINO, năsuct la 24 ianuarie 1949 în Bellegro-Italia.
MULLER BERNAL ADOLFO JOSE, cetățean chilian.

Date de identificare:

Statură atletică, 1,85 m. înălțime, părul negru ondulat.

Vorbeşte bine limbile spaniolă, arabă, rusă, engleză.

Deosebit de periculos, foarte bine antrenat, extrem de mobil, foarte rapid în mişcări, foarte bun trăgător. Prin Buletinul Informativ «ARTA» nr. 00616 din 31 iulie 1975, vi s-au transmis unele date şi acțiuni teroriste întreprinse de acesta (rugăm a se studia).

Rugăm luați măsuri imediate de verificarea la locurile şi mediile frecventate de elemente suspecte de activități teroriste pentru identificarea acestuia şi punerea lui în urmărire activă.

Să se acorde atenție deosebită verificării imediate a hotelurilor, motelurilor şi a căminelor din centrele universitare, avându-se în vedere că îşi atribuie calitatea de student şi poate fi cazat la acestea.

Să se ia măsuri severe la obiectivele « ARTA », aeroporturi, întreprinderi, prin instruirea temeinică a pazei şi apărării acestora.

Orice informație obținută să fie raportată imediat telefonic la U.M. 0625/RP.

Urmează să primiți prin poştă fotografia sus-numitului.

Comandantul Unității,
ss/Colonel, BLAGA ŞTEFAN

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond "Documentar", dosar nr. 3345, f. 108/108 verso).

*****

2. Lumea arabă – Orientul Mijlociu

Notă cu propuneri de a se aproba efectuarea unei vizite neoficiale în ţara noastră de către o delegaţie a « Frontului Libanez » - gruparea partidelor creştine de dreapta din Liban 22.01.1981

Nr. 208/1012/0045308 STRICT SECRET
Din 22.o1.1981 Ex. Nr. 1

N O T A

cu propuneri de a se aproba efectuarea unei vizite neoficiale în ţara noastră de către o delegaţie a «Frontului Libanez» - gruparea partidelor creştine de dreapta din Liban

1.- INTERESUL PENTRU R.S.ROMÂNIA ÎN MENŢINEREA ŞI DEZVOLTAREA CONTACTELOR CU «FRONTUL LIBANEZ».

a) „Frontul Libanez" alianţă politică ce grupează partidele şi organizaţiile creştine de dreapta din Liban, deţine o pondere cu totul deosebită în stabilirea obiectivelor de politică internă şi externă a Libanului.

Format din partidele creştine «tradiţionale» (P. KATAEB – FALANGELE LIBANEZE, PARTIDUL NATIONAL LIBERAL, GARDIENII CEDRULUI, TANZIM, ETC.), „Frontul Libanez" sintetizează şi impune punctele de vedere ale creştinilor conservatori în faţa conducerii statului care este nevoită să ţină seama de ele. În mod practic nu pot fi luate măsuri politico-militare majore (ex. alegerea preşedintelui, formarea guvernelor, numirea principalilor demnitari, aplicarea planurilor de dezvoltare, fixarea poziţiei libaneze faţă de principalele evenimente politice internaţionale, punerea în practică a diverselor planuri de securitate militară, acceptarea ori respingerea participării libaneze la diverse tratate internaţionale ori regionale), fără acceptul „Frontului Libanez"

Deoarece în Liban se aplică principiul repartiţiei confesionale a principalelor magistraturi şi funcţii publice, comunităţii creştine îi sunt astfel repartizate funcţiile de decizie în stat. Sunt creştini - în virtutea acestui principiu - următorii demnitari şi înalţi funcţionari de stat:
preşedintele republicii;

- ministrul de externe;
- comandantul şef al armatei;
- procurorul general al Libanului;
- şeful Securităţii generale:
- şeful serviciilor de informaţii şi contrainformaţii ai armatei;

- jumătate din guvern;
- directorii generali din principalele ministere;
- cel mai mare număr de generali şi ofiţeri superiori din armată şi securitate;
- ambasadorii Libanului în principalele ţări.

În cadrul raportat mai sus, „Frontul Libanez" deţine o putere de jure şi de facto care îi conferă atribuţii de maximă importanţă, astfel:

- preşedintele republicii nu poate lua nici o hotărâre majoră fără consultarea „Frontul Libanez"şi nu poate « ieşi » din cadrul creştin:
- „Frontul Libanez" prin cadrele superioare din aparatul de stat pe care le controlează, primeşte principalele documente ca: rapoartele ministrului de externe şi ale ambasadorilor, rapoartele şi sintezele întocmit de Securitatea generală, organele de informaţii, procuratură şi justiţie etc. „Frontul Libanez" dispune de propriul organism de informaţii şi securitate care îşi desfăşoară activitatea atât în interiorul ţării cât şi în interiorul Libanului. Principalele hotărâri de politică internă şi externă ale statului sunt analizate mai întâi în „Frontul Libanez" de poziţia căruia preşedintele, în general statul, hotărăsc în urma consultărilor cu „Frontul Libanez";
- frontul dispune de resurse umane şi financiare proprii, ceea ce îi permite să desfăşoare o politică relativ independentă, raportul de dominare fiind „Frontul Libanez" asupra statului şi nu invers;
- „Frontul Libanez" dispune direct (prin miniştrii pe care îi are în Guvern precum şi prin intermediul a circa jumătate de voturi - parlamentari proprii sau simpatizanţi - în Parlament) de o însemnată putere în stat.

b) În acest context, interesul României de a menţine şi dezvolta raporturi cu „Frontul Libanez" apare clar prin prisma creării unor legături care să asigure apărarea politicii şi poziţiei noastre faţă de conflictul din Orientul Mijlociu, asigurarea unui cadru mai bun realizării intereselor noastre economice în Liban şi zonă, promovarea punctelor de vedere româneşti la nivelul întregii structuri politico-demografice a Libanului contemporan.

Dezvoltarea raporturilor directe cu „Frontul Libanez" conduce la crearea unor condiţii mai bune de cooperare cu însuşi statul libanez şi cu emigraţia libaneză (peste 4 milioane) care, în unele state din Europa, America de Nord şi mai ales America Latină, au cucerit poziţii deosebite pe plan politico-economic (ex. actualul preşedinte al Boliviei este de origine libaneză). Sunt, de asemenea, de origine libaneză doi membri ai Senatului american, 4 membri ai Camerei reprezentanţilor etc. un număr important de libanezi deţin funcţii de conducere în mari companii şi firme economice internaţionale care, printr-o activitate corespunzătoare, pot fi atraşi la operaţiuni comerciale cu ţara noastră.

Raportăm, totodată, că dezvoltarea unor relaţii cu „Frontul Libanez" poate contribui la soluţionarea echitabilă a problemelor din Li-

ban şi, de aici, a situaţiei din Orientul Mijlociu, inclusiv în ceea ce priveşte problema palestiniană.

2.- POZIŢIA «FRONTULUI LIBANEZ » FAŢĂ DE PRINCIPALELE PROBLEME REGIONALE ŞI INTERNAŢIONALE

a) Faţă de problema palestiniană

Profund antipalestinian, „Frontul Libanez” reprezintă, pe plan intern libanez, principalul adversar politico-militar al revoluţiei palestiniene. Motivaţiile acestei politici a „Frontului Libanez” faţă de palestinieni sunt, în esenţă două:

- orientarea generală, de dreapta, a frontului, pe baza căreia palestinienii sunt consideraţi ca fiind «agenţii comunismului mondial în lumea arabă »;
- teama că problema palestiniană va fi « soluţionată » în detrimenul Libanului, respectiv prin implantarea palestinienilor în Liban, ceeea ce potrivit aprecierii frontului nu numai că nu rezolvă problema palestiniană ci, mai mult, va crea o altă problemă, cea libaneză.

Pe fond, „Frontul Libanez”» este *vital interesat de crearea unui stat palestinian independent, în Cisiordania şi Gaza*, ceea ce, în ultimă instanţă, va trebui să conducă la *retragerea palestinienilor din Liban*, în propriul lor stat. Liderii „Frontului Libanez” arată, de multe ori cu just temei, că singura forţă politică din Orientul Apropiat care doreşte în mod sincer, crearea unui stat palestinian independent este „Frontul Libanez” Desigur, arată reprezentanţii frontului, nu motivarea acestei operaţiuni (n.n crearea statului palelstinian) este importantă ci finalitatea poziţiei în sine, respectiv că „Frontul Libanez” este, în modul cel mai profund interesat în crearea acestui stat independent.

b) Faţă de prezenţa marilor puteri în Orientul Mijlociu.

„Frontul Libanez” consideră că *actuala stare de conflict din Orientul Mijlociu este creată şi întreţinută de marile puteri, în primul rând S.U.A. şi U.R.S.S.,* pentru menţinerea acestei regiuni a lumii sub controlul lor şi păstrarea accesului la sursele de petrol. In eventualitatea creării unei « lumi arabe » care să promoveze o politică coerentă şi coordonată între principalele state arabe, atât U.R.S.S. cât şi S.U.A vor avea de înfruntat mai dificultăţi.

c) Poziţia faţă de U.R.S.S. Orientarea netă de dreapta a „Frontului Libanez” a făcut ca ideologia comunistă, în general, şi U.R.S.S., în special, să constituie obiectul atacurilor permanente lansate de conducătorii „Frontul Libanez”. U.R.S.S. este considerată ca fiind principalul obstacol în soluţionarea problemelor din Orientul Mijlociu datorită “ideologiei subversive” (n.n. a se citi comunistă), pe care o propagă, prin intermediul diverselor partide şi organizaţii arabe de stânga, în vederea asigurării intereselor sovietice în această regiune.

«Deschiderea» spre U.R.S.S., inclusiv contactele «Frontului» cu Ambasada sovietică din Beirut şi proiectată vizită a U.R.S.S. a unei delegaţii a „Frontul Libanez” sunt explicate prin concluzia „Frontului Libanez” că fără o participare constructivă a U.R.S.S., problemele din Orientul Mijlociu, inclusiv cea libaneză, nu pot fi soluţionate. In acelaşi timp, este de subliniat şi aprecierea sovietică, potrivit căreia nu pot fi realizate raporturi stabile de profunzime cu Libanul fără existenţa unor relaţii cât mai bune cu „Frontul Libanez”.

d) Poziţia faţă de S.U.A.

Tradiţional punct de sprijin al S.U.A. în Liban şi regiune, „Frontul Libanez” s-a simţit lezat în interesele sale cele mai sensibile în momentul în care H. Kissinger a propus conducătorilor creştini (în timpul războiului civil 1975-1977), ca populaţia creştină să abandoneze Libanul şi să emigreze în masă, în S.U.A., Canada şi Europa Occidentală. Kissinger a promis că vase ale Flotei a VI-a americană, dislocată în Mediterana, vor asigura transportul populaţiei creştine şi a principalelor lor bunuri şi valori în Europa şi America. „Propunerea Kissinger” a constituit începutul crizei în raporturile dintre „Frontul Libanez” şi S.U.A., criză care nici acum nu este depăşită, conducătorii Frontului suspicionând în continuare S.U.A. că acţionează pentru distrugerea Libanului şi rezolvarea conflictului în Orientul Mijlociu prin implantarea palestinienilor în Liban.

Campania declanşată de „Frontul Libanez” - pentru convingerea conducătorilor americani că Libanul, fără populaţia creştină, şi-ar pierde caracterul şi rolul său în zonă - este în plină desfăşurare. De asemenea, insistă pe ideea că partidele creştine de dreapta sunt singurii aliaţi ai Occidentului în lumea arabă, fapt pentru care ar trebui să se bucure de un sprijin efectiv din partea statelor occidentale şi a S.U.A. în primul rând.

e) Faţă de principalele state arabe

Întreţinând raporturi bune cu statele arabe conservatoare „Frontul Libanez” primeşte ajutoare substanţiale din partea Arabiei Saudite şi Emiratelor din Golf. De asemenea, are bune legături cu Iordania, Marocul şi Sudanul.

Notă: «FRONTUL LIBANEZ» a întreţinut, de asemenea, foarte bune raporturi cu Iranul, până la căderea şahului. În prezent relaţiile cu Republica Islamică a Iranului sunt proaste, Frontul văzând în orientarea generală a lui Khomeiny, un pericol pentru însăşi structura actuală a Libanului, prin „islamizarea” lui forţată.

Relaţiile „Frontul Libanez” cu ţările arabe numite progresiste sunt proaste. «FRONTUL LIBANEZ » acuză conducătorii statelor în cauză de faptul că îi sprijină pe palestinieni în acţiunea lor de „distrugere” a Libanului. Totodată „Frontul Libanez” apreciază că aceste state „aşa-zis progresiste”: Siria, Libia, Yemenul de Sud, Algeria, Irakul etc.,

exercită de fapt dictaturile cele mai severe din întreaga regiune. Cu toate acestea, se menţin contacte, inclusiv cu Siria, în vederea convingerii acestor state de a acţiona în direcţia salvgardării Libanului şi asigurării actualului său caracter de legătură între lumea arabă şi exteriorul său. În acelaşi timp, liderii „Frontului Libanez" acuză conducătorii statelor arabe progresiste de „falsitate şi ipocrizie" în susţinerea cauzei palestiniene, aceştia acţionând în fond nu pentru crearea unui stat palestinian independent ci în vederea realizării – prin intermediul organizaţiilor palestiniene - a intereselor pe care ţările arabe progresiste le au în regiune.

f) Faţă de tratatul de pace egipteano-israelian şi cadrul de negocieri creat la Camp David.

Interesat în instaurarea păcii în Orientul Mijlociu pentru asigurarea condiţiilor optime de desfăşurare a activităţii comercial-bancare a burgheziei creştin-maronite (ale cărei interese le exprimă), „Frontul Libanez" a salutat iniţial încheierea tratatului de pace israeliano-egiptean. Constatând ulterior că negocierile de la Camp David nu au avut în vedere soluţionarea problemei palestiniene, „Frontul Libanez" a început să atace cadrul general fixat la Camp David deoarece acesta ar avea în vedere perpetuarea prezenţei palestiniene în Liban, ca „soluţie de schimb" la ideea statului palestinian.

Aprobându-l pe preşedintele Sadat pentru încheierea păcii cu Israelul şi fiind convinşi că lumea arabă nu este capabilă să oblige Israelul, prin mijloace militare, la retragerea din teritoriile ocupate în 1967, liderii „Frontului Libanez" reproşează Egiptului un „anumit egoism" în tratarea unilaterală a problemelor cu Israelul, lăsând la o parte şi pentru o perioadă nedefinită problema palelstiniană. Cu această remarcă făcută mai sus, „Frontul Libanez" nu formulează opoziţii de fond faţă de tratatul de pace. Singura problemă de care Frontul este preocupat constă în evitarea stabilizării (implantării) în Liban a palestinienilor, prismă prin care sunt urmărite şi negocierile în curs asupra autonomiei palestiniene.

g) Faţă de celelalte ţări socialiste

Relaţiile „Frontului Libanez" cu R.P. Chineză sunt bune. Conducerea „Frontului Libanez" are contacte periodice cu Ambasada R.P. Chineză, atât la nivelul ambasadorului cât şi prin alţi membri ai ambasadei. Contactele sunt atât publice (reflectate de presă, T.V. etc.), cât şi neoficiale. Conducătorii „Frontului Libanez" consideră că prin stimularea relaţiilor cu R.P. Chineză se poate ajunge la îngrădirea şi limitarea capacităţilor de acţiune a U.R.S.S. în Liban, implicit a forţelor de stânga - în primul rând, P.C. Libanez - de orientare prosovietică.

Frontul întreţine, de asemenea, relaţii bune cu R.S.F. Iugoslavia şi cu R.P.S. Albania. Deşi relaţiile cu celelalte ţări socialiste europene nu sunt proaste, se remarcă totuşi rezerva Frontului în a considera că ţările socialiste europene, cu excepţia R.S.România (la care ne vom referi

separat), R.S.F. Iugoslavia şi Albania, sunt purtători de cuvânt ai politicii sovietice în Liban şi Orientul Apropiat.

3.- POZIȚIA FAȚĂ DE R.S. ROMÂNIA

Atât în contactele directe cu cadre din conducerea „Frontului Libanez" cât şi din măsurile specifice întreprinse, a rezultat că „Frontul Libanez" are o atitudine pozitivă față de țara noastră.

Activitatea pe plan extern a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele republicii, este urmărită cu interes şi optimism de conducerea Frontului. Semnificativ este faptul că presa, radioul şi postul T.V. al „Frontului Libanez" nu au difuzat materiale ori ştiri necorespunzătoare despre România. „Frontul Libanez" apreciază îndeosebi eforturile României, personal ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, îndreptate în direcția soluționării pe cale politică a conflictului din Orientul Mijlociu. Este, de asemenea, semnificativ faptul că ideile de bază promovate de țara noastră în ceea ce priveşte situația din Orientul Mijlociu şi posibilitatea rezolvării negociate a acesteia, sunt considerate de Front ca fiind elementele logice ale unei soluționări raționale şi constructive a conflictului.

Pe acest fond conducerea „Frontului Libanez" consideră că România este singurul stat care dispune de posibilități reale deblocării procesului de pace în Orientul Mijlociu, având în vedere raporturile noastre cu toate părțile implicate în conflict. Această apreciere de esență constituie, de altfel, şi principala motivație a dorinței conducerii Frontului de a avea contacte cu România.

4.- EVENTUALE REACȚII FAȚĂ DE STABILIREA CONTACTELOR PROPUSE.

Este posibil ca stabilirea unor contacte oficiale cu „Frontul Libanez" să provoace reacții negative față de țara noastră ale unor partide şi forțe politice de stânga libaneze şi palestiniene, în special cele de orientare prosovietică.

Raportăm însă că prin Ambasada sa de la Beirut, U.R.S.S. menține contacte sistematice cu lideri ai „Frontului Libanez". Se prevede totodată că asemenea reacții să fie de scurtă durată şi că nu vor afecta baza raporturilor noastre cu forțele libaneze de stânga şi cu organizațiile palestiniene.

*

Față de cele raportate propunem a se aproba măsuri de organizare în țara noastră a vizitei unei delegații a „Frontului Libanez"

Acțiunea poate fi realizată într-una din cele două modalități:

a) În secret, situație în care vizita poate fi organizată prin grupul nostru operativ din Liban;

b) Invitaţie oficială, pe linia ambasadei noastre din Liban şi, în acest caz, se poate conveni cu „Frontul Libanez” ca acţiunea să rămână într-un cadru nepublic.

Pentru ambele situaţii acţiunea va fi realizată prin Georges Adouane, şeful organizaţiei TANZIM, locţiitor al lui Bechir Gemayel, comandantul forţelor libaneze unificate aparţind „Frontului Libanez”, Georges Adouane este relaţie operativă a grupului nostru operativ din Liban.

Nivelul delegaţiei libaneze va fi stabilit în funcţie de răspunsul de principiu pe care partea română îl va da dorinţei exprimată de „Frontul Libanez” ca o delegaţie a sa să viziteze ţara noastră. Vizita poate fi efectuată la invitaţia Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond Centrul de Informaţii Externe, dosar 13340, f. 69-73 v.)

*****

3. Document al Departamentului Securităţii Statului privind „Stadiul şi eficienţa muncii informativ-operative în rândul străinilor aflaţi la studii în R.S.România"

Ministerul de Interne, D.S.S., Raport nr. 001615 din aprilie 1982.

Colectiv redactori:
- General Aron Bordea (Direcţia I-a).
- General maior Aristotel Stamatoiu (Direcţia a II-a).
- General maior Florea Gheorghe (Direcţia a IV-a).
- Colonel Ştefan Blaga (comandant U.S.L.A.)

MINISTERUL DE INTERNE — STRICT SECRET
Departamentul Securităţii Statului — Ex. Nr.
Nr. 001615 din aprilie 1982

A. Intrare
Nr. 00102541
Anul 1982, luna IV, ziua 22

R A P O R T

privind „Stadiul şi eficienţa muncii informativ-operative în rândul străinilor aflaţi la studii în R.S. România"

În prezent se află la studii în R.S.România 19.247 cetăţeni străini, între care 38 lectori, 602 doctoranzi, 308 la specializare post-universitară, 18.056 studenţi şi 243 de elevi, repartizaţi în 12 centre universitare cu pondere în Bucureşti (6.856), Cluj-Napoca (3.283), Iaşi (2.963), Timişoara (2.805) şi Craiova (1.363).

Dintre aceştia 50,78 % sunt arabi, 27,55 % europeni şi asiatici, 15,20 % africani, 3,42 % latino-americani şi 3,05 % evrei.

Sub aspectul condiţiilor materiale 34,84 % sunt bursieri ai R.S.România, 64,94 % studiază pe cont propriu valutar, iar 0,22 % sunt bursieri ai unor organizaţii internaţionale pendinte de U.N.E.S.C.O.

În instituţiile de învăţământ aparţinând Ministerului Apărării Naţionale studiază 465 ofiţeri şi elevi, iar 40 în ale Ministerului de Interne. Prin Întreprinderea de comerţ exterior „COMTRANSIMEX" urmează cursuri de pregătire profesională în domeniul feroviar 96 de tineri libieni.

Din analizele efectuate, în conformitate cu prevederile Programului de măsuri adoptat în şedinţa de bilanţ din ianuarie 1982 a activului de partid şi de comandă din Departamentul Securităţii Statului, au rezultat următoarele:

I. Unitățile centrale și teritoriale de Securitate, potrivit competențelor, au acționat permanent pentru dezvoltarea capacității de cunoaștere și diversificare a măsurilor de prevenire a acțiunilor de natură să lezeze interesele statului român, puse la cale de străinii din categoriile sus-menționate. Astfel:

1. A crescut numeric și calitativ rețeaua informativă cu posibilități în rândul cetățenilor străini aflați la studii în țara noastră.

S-a acumulat o bună experiență în privința atragerii la colaborare a unor persoane din rândul acestora, astfel că în perioada 1 ianuarie 1981-15 aprilie 1982 s-au efectuat 90 de recrutări (60 pe linie de informații interne, 13 la contraspionaj, 15 la antiterorism și 4 la contrainformații militare).

Comparativ cu anii precedenți, organele de Securitate dispun de o rețea informativă mai judicios amplasată, inclusiv în conducerile asociațiilor naționale și formațiunilor politice, sporind astfel posibilitățile de sesizare a aspectelor de interes operativ. În același scop se folosește, cu mai multă eficiență, potențialul informativ format din cetățeni români cu posibilități în rândul lor.

S-a îmbunătățit conlucrarea între unitățile de Securitate cu atribuții în rândul acestei categorii de persoane, precum și cu organele de Miliție și a sporit operativitatea în realizarea schimbului de informații.

O contribuție importantă la supravegherea și urmărirea informativă a cetățenilor străini aflați la studii în țara noastră o au unitățile speciale „F”, „S”, „T” și organele de pașapoarte, care au obținut un volum sporit de date referitoare la preocupările și intențiile lor.

Urmare a măsurilor întreprinse a crescut volumul și calitatea informațiilor, s-a reușit cunoașterea în mai bune condiții a principalelor aspecte vizând starea de spirit, preocupările și intențiile referitoare la activități ostile ori acte de dezordine.

S-a asigurat o mai bună valorificare și sintetizare a informațiilor, raportându-se în mod constant și operativ conducerii Departamentului Securității Statului, principalele aspecte ale evoluției situației operative și măsuri de prevenire acțiunilor de natură să lezeze interesele statului român.

2.- Baza de lucru pe linii de muncă a fost mai bine structurată și reflectă cu mai multă obiectivitate mutațiile ce au avut loc în situația operativă pe profil.

Aparatul de informații interne lucrează 561 de străini aflați la studii, cunoscuți că în diverse împrejurări fac aprecieri și comentarii tendențioase cu privire la: politica internă și externă a statului român; realitățile social-economice din R.S.România; sistemul educațional și măsurile întreprinse în domeniul învățământului, ori exteriorizează idei

şi concepţii de dreapta şi chiar neofasciste, se declară împotriva socialismului şi comunismului ca orânduire de stat, elogiază modul de viaţă occidental etc. De asemenea, unii doctoranzi şi studenţi străini au încercat să faciliteze legături între fugari şi rudele din ţară, să scoată fraudulos pete frontieră cetăţeni români, să introducă ori să difuzeze materiale cu conţinut necorespunzător.

Aparatul de contraspionaj are în lucru 1314 lectori, doctoranzi şi studenţi străini semnalaţi că manifestă preocupări pentru: culegerea de informaţii din domeniul politic, social şi militar; studierea în vederea racolării şi influenţării negative a unor cetăţeni români; supravegherea contrainformativă a conaţionalilor; iniţierea unor acţiuni de propagandă duşmănoasă şi diversiune ideologică. Datele obţinute evidenţiază faptul că, în majoritatea cazurilor, doctoranzii şi studenţii străini, cuprinşi în baza de lucru a aparatului de contraspionaj, se află în contact permanent cu diplomaţi spioni din cadrul ambasadelor, care le coordonează acţiunile ostile desfăşurate împotriva ţării noastre. Pentru realizarea legăturii se folosesc întâlnirile la ambasade sub diferite pretexte, deplasările diplomaţilor în centrele universitare şi participarea lor la diverse întruniri studenţeşti, vizitele studenţilor în ţările de origine ori în alte state.

Unitatea specială de luptă antiteroristă şi compartimentele corespunzătoare din teritoriu execută o supraveghere informativă mai cuprinzătoare asupra străinilor suspecţi de terorism şi urmăresc peste 550 doctoranzi şi studenţi identificaţi că: înainte de a veni la studii în R.S.România au făcut parte din comandouri; au o pregătire specifică ori au participat la acţiuni cu caracter extremist-diversionist; sunt cadre sau agenţi şi culeg informaţii în scop terorist-diversionist pentru grupări sau organizaţii extremiste.

În atenţia aparatului de contrainformaţii militare se află 160 ofiţeri şi elevi străini, din urmărirea cărora rezultă că: iniţiază acţiuni pentru „apropierea" unor cadre şi personal civil din armată în scopul exploatării lor informative; pe timpul vacanţelor se deplasează în străinătate şi sunt contactaţi de ataşaţii militari ai ţărilor de origine ori ai altor state; deconspiră faţă de rudele şi cunoştinţele din ţară date privind instituţiile militare în care se pregătesc, fac comentarii denigratoare privind politica internă şi externă a statului român, condiţiile de viaţă şi de pregătire asigurate. Anterior venirii la studii în ţara noastră unii au făcut parte din organele de Securitate ori de poliţie din ţările lor şi întreţin legături permanente cu ataşaţi militari sau alţi funcţionari ai ambasadelor din Bucureşti.

Un alt aspect caracteristic situaţiei operative în rândul cetăţenilor străini aflaţi la studii în ţara noastră îl constituie frecventele stări tensionale şi conflictuale ce apar între diverse grupuri naţionale ori între formaţiuni cu orientări politice diferite care, în multe situaţii, au luat forme de manifestare violentă şi dezordine publică, cu implicaţii politice deosebite pentru relaţiile existente între R.S.România şi alte state.

Au fost situaţii când, pe fondul evenimentelor ce au avut loc în

zona țărilor de origine, al divergențelor politice dintre ei sau al nemulțumirilor de ordin personal, unele grupuri naționale ale studenților și doctoranzilor, îndeosebi arabi și africani, au inițiat și organizat acțiuni cu caracter protestatar, au difuzat materiale cu conținut propagandistic denigrator la adresa altor state, au provocat acte de dezordine publică în zona complexelor de cămine studențești ori în localuri publice, unele dintre acestea soldate și cu degradări de bunuri materiale.

În acest context reține atenția faptul că, unele reprezentanțe diplomatice din R.S.România, în special cele arabe (Irak, Siria, Sudan, Iordania, Libia, Organizația pentru Eliberarea Palestinei) au intervenit direct și au stimulat asociațiile studenților conaționali ori ai altor state, atât prin punerea la dispoziție de fonduri bănești cât și prin întocmirea, multiplicarea și difuzarea unor materiale cu caracter propagandistic, urmărind adâncirea disensiunilor dintre grupurile naționale studențești și perpetuarea stărilor conflictuale.

Unii funcționari diplomatici coordonează și dirijează activitatea cu caracter politic și poziția conducerilor asociațiilor naționale studențești în raporturile cu autoritățile universitare și de stat, iar în unele cazuri au participat direct la conflictele dintre doctoranzii și studenții de diverse orientări politice. Ca urmare, o serie de studenți străini și organe de conducere ale asociațiilor naționale adoptă tot mai frecvent poziții de respingere a măsurilor luate pe linie de învățământ.

3. S-a îmbunătățit și diversificat activitatea de prevenire și neutralizare a acțiunilor de natură să lezeze interesele statului român, din partea cetățenilor străini aflați la studii.

A sporit exigența în efectuarea verificărilor premergător aprobării de înscriere la studii și astfel, pentru anul școlar 1981-1982, nu s-a permis intrarea în țara noastră a 215 persoane, suspecte ori pretabile de a săvârși fapte contrarii intereselor statului român.

În perioada 1 ianuarie 1981- 15 aprilie 1982 s-au totalizat, în cooperare cu factorii educaționali, peste 100 acțiuni de popularizare a principalelor acte normative ale R.S.România, acționându-se concomitent cu măsuri de influențare.

Au fost avertizați 370 de cetățeni străini aflați la studii din care 170 de către organele de Securitate și 200 prin cadre de conducere ale Ministerului Educației și Învățământului, instituțiile de învățământ superior și Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România.

În _____ cazuri datele privind atitudinea și faptele antisociale au fost coroborate cu situația școlară precară a persoanelor în cauză, luându-se măsura exmatriculării din instituțiile de învățământ.

S-a întrerupt dreptul de ședere în R.S.România pentru un număr de 37 străini aflați la studii, 45 au fost declarați persoane indezirabile, iar în 470 de cazuri s-au stabilit restricții de a intra în țara noastră pe perioade cuprinse între 1-3 ani.

De asemenea, şefii unor misiuni diplomatice şi alţi membri ai ambasadelor au fost chemaţi la Ministerul Afacerilor Externe ori la Ministerul Educaţiei şi Invăţământului, fiind informaţi asupra preocupărilor, comportamentului şi intenţiilor unor studenţi şi doctoranzi conaţionali, solicitându-le să intervină pentru aplanarea stărilor conflictuale şi determinarea celor în cauză să respecte prevederile legilor ţării noastre şi ale regulamentelor universitare.

Tot pentru prevenirea acţiunilor de natură să afecteze interesele statului român, s-a acţionat şi prin organele de Miliţie, aplicându-se avertismente miliţieneşti în 530 de cazuri, amenzi contravenţionale în 371 de cazuri, iar 185 de cetăţeni străini aflaţi la studii au fost trimişi în judecată pentru infracţiuni de drept comun.

II. Rezultatele obţinute în activitatea de cunoaştere, prevenire şi neutralizare a acţiunilor ostile din partea cetăţenilor străini aflaţi la studii în ţara noastră nu se ridică la nivelul cerinţelor situaţiei operative.

Pe linie de informaţii interne, deşi în perioada analizată reţeaua informativă din rândul străinilor a cunoscut o creştere însemnată, aceasta nu satisface însă cerinţele muncii, atât din punct de vedere numeric cât şi calitativ. La securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti eforturile au fost orientate în principal pentru crearea de informatori în rândul studenţilor arabi, rămânând astfel neasigurate informativ în mod corespunzător unele grupuri naţionale (greci, latino-americani, african), precum şi locuri frecventate de către aceştia.

Securităţile judeţene, îndeosebi Hunedoara, Prahova şi Dolj nu au acţionat suficient de ofensiv în direcţia studierii şi atragerii la colaborare a unor informatori din rândul străinilor, cu reale posibilităţi de penetrare în intimitatea acestora.

Concentrând eforturile asupra nemulţumirilor care puteau genera stări de spirit cu evoluţii spre acţiuni de dezordine, nu s-a acordat suficientă atenţie contracarării influenţelor nocive exercitate în mediile studenţilor români, depistării şi neutralizării activităţilor celor veniţi cu misiuni de a incita la acţiuni ostile, de natură a leza interesele statului nostru, ori de a intermedia legături între emigraţia reacţionară sau posturile de radio străine şi cetăţeni români.

Aparatul de contraspionaj nu a asigurat în toate cazurile un control informativ sistematic al contactelor străinilor aflaţi la studii cu diplomaţii spioni, atât cu ocazia convocărilor la ambasade, cât şi în timpul deplasărilor în judeţe a diplomaţilor respectivi.

Nu se acordă încă atenţia necesară cunoaşterii străinilor în cauză în afara procesului de învăţământ, a scopurilor reale pentru care sunt preocupaţi să intre în contact cu cetăţeni români îndeosebi din rândul celor care au fost în străinătate la post, studii, specializare ori în alte scopuri.

Se manifestă deficienţe în ceea ce priveşte conlucrarea între compartimentele de contraspionaj din teritoriu, cu consecinţe negative în asigurarea supravegherii informative a celor ce se deplasează în raza altor judeţe, în special din Transilvania. Aşa a fost posibil ca unii dintre străinii în cauză, să contacteze elemente ostile de naţionalitate maghiară şi germană, care le-au furnizat date tendenţioase şi cu caracter denigrator la adresa politicii partidului şi statului român în problema naţională. De asemenea, nu se acordă atenţia necesară elementelor suspecte, originare din România, care datorită acestui fapt se deplasează cu uşurinţă în diferite judeţe şi realizează contacte cu cetăţeni români, uneori fără a-şi declina calitatea de străini.

Pe profil antiterorist munca de culegere a informaţiilor nu a fost suficient de cuprinzătoare pentru a asigura întreprinderea de măsuri ferme de prevenire asupra unor elemente suspecte ori în locurile şi mediile unde se pot produce acte terorist-diversioniste.

De asemenea, nu s-a tratat cu suficientă răspundere şi nu au fost contracarate în toate cazurile ferm şi eficient influenţele directe cu străini contaminaţi de ideologia şi practicile violenţei.

Pe profil de contrainformaţii militare se manifestă neajunsuri în activitatea de urmărire şi supraveghere informativă a străinilor aflaţi la studii în instituţiile de învăţământ militare, datorate în principal lipsei surselor de informare din rândul acestora şi aplicării în puţine cazuri a variantelor prevăzute în planurile de dezinformare.

Unităţile centrale de Securitate cu atribuţii pe linia străinilor aflaţi la studii, deşi au făcut progrese în coordonarea muncii informativ-operative în rândul acestei categorii de persoane, au axat activitatea mai mult pe prevenirea acţiunilor turbulente şi nu au manifestat exigenţa necesară pentru determinarea compartimentelor corespondente din teritoriu de a căuta în aceeaşi măsură şi informaţii specifice fiecărui profil. Din aceeaşi cauză multe din materialele prezentate pentru informarea conducerii Departamentului Securităţii statului se referă la acţiuni turbulente.

III. Având în vedere complexitatea problematicii ce caracterizează situaţia informativ operativă în rândul cetăţenilor străini aflaţi la studii în R.S.România, implicaţiile politico-sociale ale activităţilor şi acţiunilor puse la cale de către aceştia, se vor întreprinde următoarele:

1.- Direcţiile I, a II-a, a III-a, a IV-a, Unitatea specială de luptă antiteroristă, securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor analiza, în termen de 30 de zile, toate informaţiile referitoare la cetăţenii străini aflaţi la studii în ţara noastră, semnalaţi cu preocupări de natură ostilă, cu legături suspecte în rândul unor funcţionari ai reprezentanţelor diplomatice, că

aparțin sau acordă sprijin grupărilor extremist-diversioniste ori întrețin relații cu emisari ai acestora, stabilind în fiecare caz măsuri ferme de prevenire şi neutralizare.

2.- Intensificarea activității de punctare, studiere, verificare şi recrutare a unor persoane din rândul străinilor aflați la studii, prin intermediul cărora să se asigure controlul informativ al tuturor grupurilor naționale, penetrarea pe lângă elementele urmărite şi diplomații cunoscuți că le coordonează şi dirijează activitatea.

3.- Creşterea exigenței şi fermității față de străinii aflați la studii, care situează pe poziții ostile R.S. România ori săvârşesc alte fapte antisociale.

4.-Direcțiile I, a II-a, a III-a, a IV-a, Unitatea specială de luptă antiteroristă şi Direcția de paşapoarte vor elabora un proiect de plan de măsuri în problemă pe care îl vor prezenta spre aprobare Biroului executiv al Departamentului Securității statului în termen de 45 de zile.

ŞEFUL DIRECȚIEI I
General-Maior

BORDEA ARON

ŞEFUL DIRECȚIEI A III-A
General-Maior

STAMATOIU ARISTOTEL

ŞEFUL DIRECȚIEI A IV-A
General-Maior

FLOREA GHEORGHE

COMANDAMENTUL UNITAȚII
SPECIALE DE LUPTA
ANTITERORISTĂ
Colonel
BLAGA ŞTEFAN

*****

4. Mediul politic de putere arab şi O.E.P.

Notă C.I.E. privind unele aspecte ale relațiilor palestiniano-iordaniene (1982)

C.I.E. – DOSAR NR 13340

MINISTERUL DE INTERNE STRICT SECRET
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI Exemplar unic
- U.M. 0544 –

Anexă la nr.0208/0095541/10.09.1982
(Copie la UM 0282 pentru exploatare – ss/indescifrabil)

Nota privind unele aspecte ale relațiilor palestiniano-iordaniene

Deținem date din care rezultă că în viitorul apropiat, liderul palestinian Yasser Arafat, urmează să efecuteze o vizită în Iordania pentru discuții şi consultări cu regele Hussein, în legătură cu actuala situație din zonă şi, îndeosebi, cu intențiile şi planurile americane în zonă.

În direcția unei coordonări dintre O.E.P. şi Iordania au acționat chiar o serie de lideri palestinieni din Malul Vestic şi Gazza, precum Rachad Al-Chawwa, Elias Freij, Anouar Al-Khatib, a căror poziție se caracterizează prin intenția de a convinge O.E.P.-ul asupra necesității de a accepta „cel puțin în principiu, varianta iordaniană ca prim pas spre soluționarea definitivă a problemei palestiniene.

La rândul său, suveranul haşemit manifestă dorința şi interesul de a-şi coordona acțiunile politice cu Yasser Arafat, sens în care, ca dovadă de bunăvoință față de liderul palestinian a transmis acestuia că, recent, administrația americană a propus Iordaniei să fie singura negociatoare în legătură cu viitorul Malului Vestic şi al Sectorului Gazza. De asemenea, regele Husein este de acord cu primirea în Iordania a unui număr de cadre palestiniene, cu condiția însă ca acestea să adopte atitudini „moderate” în ce priveşte activitatea lor politică pe teritoriul iordanian.

ANEXA LA 0095.196/5.08.82 STRICT SECRET
Exemplar nr. 2

RELAȚIILE IORDANIANO – SIRIENE

La data de 25.07.a.c., a sosit la Damasc ALI GHANDUR, președintele Companiei de aviație iordaniene „ALIA”, cunoscut ca fiind foarte apropiat regelui HUSSEIN şi cu mare influență în viața politică iordaniană. El a fost purtătorul unui mesaj, din partea regelui, către HAFEZ AL ASSAD.

Imediat după sosire GHANDUR a fost condus, în secret, la Palatul Republicii, unde a înmânat mesajul preşedintelui.

- La Damasc se apreciază că această acțiune semnifică o încercare a regelui HUSSEIN de a atenua diferendele cu Sibia şi să arate că Ammanul este gata să contribuie la combaterea „manevrelor americane împotriva celor două țări”.

- Reprezentanții palestinieni de la Damasc au apreciat acest gest declarând: „strategia iordaniană pleacă întotdeauna de la combaterea O.E.P. şi caută un aliat în această direcție. Regele HUSSEIN va iniția reluarea relațiilor de prietenie cu Siria, dacă aceasta va saluta poziția de ostilitate față de O.E.P., aşa cum s-a întâmplat la TAL ZAATAR”.

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E., dosar nr. 13340, f. 161-162).

*****

5. LUMEA ARABĂ – ORIENTUL MIJLOCIU

Notă despre activitatea O.E.P. la Bucureşti – 08.06.1982.

MINISTERUL DE INTERNE STRICT SECRET
DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI Ex. Nr. 3.
Nr. D/00291040 din 8.VI.1982

Tov. Avram – cu sprijinul U.S.L.A.
verificaţi ce se cunoaşte şi dacă
sunt realităţi.
ss/indescifrabil

N O T A

Reprezentanţa O.E.P. la Bucureşti deţine unele informaţii şi caută să obţină probe în problema efecturării transporturilor speciale de materiale strategice care s-ar face din România, prin agenţia „LAR" pentru Israel.

Pentru facilitarea de aprobări şi determinarea unor funcţionari români de a fi „binevoitori" şi a „închide ochii la vamă" faţă de cetăţenii care emigrează în Israel, Ambasada Israelului, prin „oamenii săi", cheltuieşte lunar circa 1000 dolari S.U.A., pe diverse cadouri pe care le-ar da comandantului aeroportului „OTOPENI" pentru a le împărţi între elementele „binevoitoare" proisraeliene.

Pentru a afla dedesubturile unor afaceri şi a demasca autorităţilor române tranzacţiile ilicite, traficul de influenţă al Ambasadei Israelului, reprezentantul oficial al O.E.P. a însărcinat doi funcţionari ai săi la Bucureşti, care folosesc acum orice prilej să se deplaseze des la Aeroportul Otopeni şi să facă muncă de observaţie şi de relaţii.

Unul dintre aceştia este ZIAD ABUL AHIJA care insistă, în mod deosebit şi oarecum suspect, să i se acorde urgent un permis de acces diplomatic în aeroport, pentru a putea, chipurile, să-şi rezolve mai bine „sarcinile de serviciu". Prin mici atenţii la paza aeroportului şi folosindu-se de posibilitatea de a fi văzut în compania unor ziarişti sau persoane cu funcţii de răspundere în presă, directori la AGERPRES, acum şi-a creat o posibilitate de acces mai bună în aeroportul internaţional „Otopeni".

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond C.I.E., dosar nr. 13340, f.81-81 verso).

*****

6. Spațiul german şi activitatea informativă despre R.S.România

N O T Ă
Notă referitoare la spațiul „România" emisă de Serviciul de informații vest-german (R.F.G.). B.N.D.

STRICT SECRET
Ex. nr. 6

N O T A

Prin posibilități specifice organele noastre au intrat în posesia unui chestionar, întocmit de Serviciul de informații vest-german (B.N.D.), referitor la datele de interes prioritar despre România, pe care acesta urmăreşte să le obțină.

Cunoaştem că astfel de chestionare sunt elaborate periodic de către B.N.D., ele stând la baza instructajelor făcute unor agenți şi colaboratori ai serviciului respectiv, care ne vizitează țara sub diferite acoperiri.

Întrebările cuprinse în chestionar se referă la o gamă largă de aspecte ale vieții politico-sociale şi economice din R.S.România, dintre acestea atrăgând atenția, mai ales, următoarele:

- detalii concrete în legătură cu contactele şi discuțiile la cel mai înalt nivel avute de țara noastră cu diferite state, inclusiv conținutul documentelor bilaterale, politice şi economice, semnate cu aceste prilejuri;

- situația economică din țară, starea de spirit a populației față de unele dificultăți întâmpinate în aprovizionarea cu bunuri de consum, formele de manifestare a unor nemulțumiri şi modul în care organele Ministerului de Interne țin sub control încercările unor elemente antisociale de a comite acțiuni ostile;

- rolul organelor şi organizațiilor de partid în luarea diferitelor hotărâri cu caracter intern, aderența maselor largi la politica internă şi externă a partidului şi statului, precum şi semnificația schimbărilor care au avut loc, în ultimul timp, la nivelul unor cadre de conducere din aparatul central de partid şi guvern;

- rezonanța activității unor organizații sectante de genul „Meditației transcedentale", măsurile de contracarare luate de autoritățile române şi reacția persoanelor afectate de aceste măsuri, îndeosebi din rândul intelectualilor şi al unor cadre care au deținut diferite funcții de răspundere;

- date de caracterizare a persoanelor nou numite în posturi de conducere, la nivel central şi dteritorial, relații sau eventuale legături de

rudenie pe care acestea le au cu unii membri din conducerea superioară de partid şi de stat, competenţa lor profesională în domeniile în care sunt desemnate.

Nr. 00335
29 iulie 1982

O xerocopie se află la sectorul VI
Dosar/30 iulie 1982

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond C.I.E. dosar nr. 447811, f. 204-204 verso).

7. LUMEA ARABĂ – ORIENTUL MIJLOCIU

Notă privind mişcările la vârf din cadrul O.E.P. (10.09.1982) Dosar nr. 13340

ANEXA LA NR. 0095541/10.09.82 STRICT SECRET
Trimisă pentru exploatare la U.M.0282 Exemplar nr. 2

N O T A

1.- Deținem date că, în noile condiții politico-militare rezultând din retragerea palestinienilor din Liban, conducerea Al Fatah a luat măsuri organizatorice în vederea readaptării activităților în această nouă situație.

De menționat că aceste măsuri au fost luate într-un cadru foarte restrâns, ele fiind hotărâte într-o reuniune secretă, la care au participat nu numai principalii trei lideri palestinieni, respectiv Yasser Arafat, Salah Khalaf (Abu Ayad) şi Khalil Al Wazir (Abu Jihad).

În cadrul reuniunii s-au stabilit domeniile de activitate ale celor trei participanți, astfel:

- Yasser Arafat se va ocupa de asigurarea reprezentării oficiale a O.E.P. şi contactelor diplomatice - inclusiv cu americanii - obiectivele acestei activități fiind ajungerea la decizia de formare a unui stat palestinian independent;

- Abu Ayad va continua activitatea de coordonare a celulelor „oficiale" şi secrete ale organizației Al Fatah, prezente în toate țările arabe şi în Europa R.F.G., Italia, Franța, Austria, Elveția).

- Abu Jihad va coordona activitățile militare oficiale ale O.E.P. şi va urmări să pătrundă în Siria, cu scopul ajungerii ulterioare în Iordania.

Atât Abu Jihad cât şi Abu Ayad (acesta va încerca să intre în secret în Tripoli (Liban), vor acționa pentru o „moderare" a poziției rigide a actualului preşedinte al Siriei, Hafez Al Assad, „în caz contrar ambii având dezlegare de a colabora cu opoziția siriană, pentru înlăturarea de la putere a lui Hafez Al Assad".

2.- La reuniune s-a hotărât ca, prin Yasser Arafat, să se continue vizând reconcilierea mişcării palestiniene cu Egiptul. Ahmed Sidki Dajani - membru al Comitetului Executiv al O.E.P. - este însărcinat să definitiveze cu autoritățile egiptene un plan de măsuri pentru normalizarea treptată a raporturilor egipteano-palestiniene. Aceste contacte în derulare vizează şi organizarea oficială sau în secret a unui dialog între Hosni Mubarak şi Yasser Arafat.

3.- Deţinem date că Abu Mohammad al Omari, unul dintre colaboratorii apropiaţi ai lui Abu Ayad „a trădat" cauza revoluţiei palestiniene, retrăgându-se la Cairo, după ce a făcut unele deturnări de fonduri din conturi confidenţiale palestiniene la bănci europene.

Deşi i-a fost colaborator apropiat, Abu Ayad a ordonat lichidarea fizică a lui Abu Mohammad Al Omari.

Nota:

Abu Mohammad al Omari l-a însoţit pe Abu Ayad în ultima sa vizită în România. El a mai fost semnalat ca potenţial organizator al unor acte teroriste în Europa.

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond cie dosar nr. 13340, f.160-160 verso).

*****

FOND C.I.E. DOSAR 447811, VOL. 1
Spaţiul sovietic
Notă privind poziţiile unor organe de presă din R.S.S. Moldovenească

Data: 16.02.1983

INTRARE — STRICT SECRET
NR. 0044781/96 — Ex. nr. 3
Anul 1983, luna o2, ziua 16

N O T A

Din datele pe care le deţinem rezultă că în unele organe de presă din R.S.S. Moldovenească continuă a fi publicate diferite materiale cu caracter denigrator la adresa ţării noastre şi la trecutul istoric al Basarabiei.

Astfel, în ziarul „Moldova Socialistă" din 30 ianuarie a.c., a apărut un articol intitulat „În acele zile îndepărate", semnat de G. Botika, în care sunt redate în mod denaturat unele momente şi fapte din istoria Basarabiei, afirmându-se între altele că:

- Pământul Moldovei, unul dintre primele teritorii ale tinerei Republici Sovietice, a fost supus chiar de la început, unor atacuri din partea imperialismului mondial, guvernul regal român intrând în cârdăşie cu comandamentul alb-gardist, cu „sfatul naţionalist al ţării" şi cu reacţiunea din Chişinău, pentru a declanşa intervenţia militară antisovietică.

- Locuitorii ţinutului Basarabiei, ajutaţi de soldaţi revoluţionari şi de marinari conduşi de bolşevici, au barat însă calea intervenţioniştilor. Deşi ocupanţii români reprimau crunt orice nesupunere, populaţia paşnică le-a opus cea mai mare împotrivire.

- Autorul articolului caută să evidenţieze, chipurile, „cruzimea" ofiţerilor şi ostaşilor români care, într-unul din pasaje sunt etichetaţi

drept „călăi”, aducând în prim plan figura unui oarecare Ivan Belan din Chişinău, prezentat ca „erou”, care „timp de o viaţă întreagă a purtat stigmatul unui glonţ duşman, simbol al sorţii vitrege de odinioară”.

- Acesta, ajuns acum la vârsta de 89 de ani, ar fi transmis „ştafeta” luptei împotriva ocupanţilor români şi copiilor săi, dintre care unul, Alexandru Belan, ar fi fost condamnat la moarte prin împuşcare, în timpul celui de-al doilea război mondial, de către Tribunalul militar al Corpului III de armată român de la Bender.

- Împreună cu alţi 34 de patrioţi basarabeni, Alexandru Belan ar fi fost dus, pentru executarea sentinţei, la închisoarea din Galaţi şi apoi la cea din Aiud, de unde au scăpat cu viaţă numai datorită „înaintării glorioase a Armatei Roşii, soldată prin capitularea dictaturii antonesciene şi eliberarea Basarabiei de sub jugul fascist”.

- In încheiere, autorul articolului pretinde că, în prezent, când membrii familiei Belan se bucură de o viaţă fericită, „doar amintirile trecutului le mai răscolesc în mod dureros sufletele”.

Nr. 0064
15 februarie 1983

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond CIE dosar nr. 44781, vol.1, f. 215-215 v.)

*****

8. Notă C.I.E. privind unele preocupări actuale şi de perspectivă ale politicii S.U.A. şi Franţei în Orientul Mijlociu, datată 20.03.1983.

U.M. 0208 — STRICT SECRET
NR. 0013340/20.03.83 — Exemplar unic

N O T Ă

Privind unele preocupări actuale şi de perspectivă ale politicii S.U.A. şi Franţei în orientul Mijlociu.

Situaţia din Orientul Mijlociu a constituit subiectul unor consultări recente americano-franceze, cu ocazia vizitei în Franţa a vicepreşedintelui S.U.A., George Bush. Concluziile la care s-a ajuns precum şi elementele ce definesc atitudinea prezentă a S.U.A. în cadrul de perspectivă al acţiunilor americane au fost comunicate lui Arafat şi Kaddoumi de către Caude Cheysson, ministrul francez de externe. Cheysson le-a comunicat liderilor palestinieni menţionaţi următoarele problemele:

1.- S.U.A. nu văd o soluţionare apropiată în timp a problemei palestiniene şi instaurarea păcii în Orientul Mijlociu, potrivit planului Reagan, datorită nerealizării unora dintre elementele de fond pe care este conceput acest plan. În cadrul acestor obstacole în calea păcii, S.U.A. menţionează refuzul lui Arafat de a-l „delega” pe regele Hussein să negocieze în numele palestinienilor, fapt care face ca planul Reagan să rămână „suspendat” şi să-i confere, deocamdată, caracterul de „soluţie posibilă în viitor dar nerealizabilă în condiţiile actuale ale zonei” (detaliate în continuare), S.U.A. nu estimează că ar fi posibile progrese reale pe calea instaurării păcii globale şi soluţionarea problemei palestiniene. „Maximul” ce mai poate fi realizat în cursul acestei administraţii americane ar fi „pregătirea condiţiilor prealabile sau a unora dintre ele” în aşa fel încât noul preşedinte american să continue procesul de pace şi să încerce finalizarea lui, având ca elemente de sprijin cele realizate sau în curs de realizare de către actuala administraţie S.U.A.

2.- În pofida declaraţiilor arabe de tot felul şi a „zgomotului” provocat de diverşi lideri din Orientul Mijlociu, conducerea S.U.A. reţine - ca element esenţial – faptul că până în prezent nu s-a înregistrat nici o respingere oficială a „planului Reagan”, cu excepţia celei venind din partea R.P.D. Yemen. În acest context, vicepreşedintele S.U.A. a estimat că, „planul Reagan este acceptabil pentru majoritatea ţărilor arabe” ceeace ar

constitui a doua mare realizare a S.U.A. în Orientul Mijlociu, după tratatul de pace egipto-israelian.

3.- Referindu-se la „condițiile prealabile”, G. Bush a subliniat că, din multitudinea factorilor regionali implicați în problema palestiniană, se detaşează trei „actori” ale căror interese sunt, într-adevăr, vitale: Israelul, Iordania şi palestinienii. Până în prezent nu s-a reuşit ca aceste interese să fie armonizate şi să se atenueze antagonismul dintre ele. În concepția S.U.A. condițiile prealabile aplicării planului Reagan sunt:

a). Orientarea reală spre pace a Israelului şi conturarea unei noi politici israeliene care să „probeze” dorința acestui stat de a trăi în pace cu vecinii săi arabi. Elementele de fapt care ar putea contribui la „schimbarea imaginii Israelului” sunt, în esență două: încetarea construirii de noi aşezări în teritoriile arabe ocupate şi retragerea forțelor militare israeliene din Liban.

Notă:

De menționat că retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967 şi recunoaşterea reciprocă Israel-O.E.P. nu figurează printre „condițiile prealabile”, ele constituind, în opinia americană, probleme de fond (şi nu prealabile), soluționabile în procesul de negocieri propriu-zise.

Potrivit estimărilor americane, actualul guvern israelian nu este dispus să realizeze nici una din cele două deziderate, expuse mai sus. O eventuală preluare a puterii de către Partidul Muncii ar spori şansele unei politici israeliene mai raționale. În principiu, venirea lui Shimon Perez în fruntea Guvernului ar constitui un element pozitiv față de procesul de pace.

b). Realizarea şi consolidarea raporturilor speciale iordano-palestiniene şi investirea de către O.E.P. a suveranului haşemit cu calitatea de negociator unic constituie a doua condiție prealabilă declanşării procesului propriu-zis de tratative. Din păcate, nici această condiție nu are şanse de realizare apropiată în timp datorită divergențelor de esență existente în poziția O.E.P.. – ului şi, respectiv, a Iordaniei, pe fondul cărora se înscriu interesele presiunii venind din partea U.R.S.S. şi a unor state arabe „progresiste”.

În concluzie, S.U.A. apreciază că actualele împrejurări regionale şi internaționale nu sunt de natură să favorizeze realizarea unor paşi concreți în direcția păcii. Ca atare, actuala administrație americană se va orienta în următoarele direcții:

1.- Menținerea situației din Orientul Mijlociu la actuala stare de fapt, fără încercarea de a mai iniția acțiuni de amploare, ceea ce s-a făcut până în prezent – lansarea planului Reagan se consideră a fi suficient.

2.- Pe măsura apropierii alegerilor prezidenţiale din S.U.A. scad posibilităţile administraţiei Reagan de a face presiuni asupra Israelului, elementul principal care ar putea modifica poziţia acestui stat fiind de natură internă, israeliană.

3.- S.U.A. solicită Franţei şi, pe un plan mai larg, Europei Occidentale, să-şi coordoneze poziţiile cu cea a Guvernului american, respectiv anunţarea eventualelor iniţiative vest-europene în direcţia Orientului Mijlociu, până după încheierea mandatului actualului preşedinte S.U.A.

4.- Desfăşurarea de către S.U.A. şi aliaţii ei vest-europeni de acţiuni conjugate vizând influenţarea ţărilor arabe să accepte formula de reprezentare iordaniano-palestiniană ceea ce ar constitui un pas înainte pe care l-ar putea fructifica viitoarea administraţie americană în direcţia instaurării păcii în Orientul Mijlociu.

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond CIE dosar nr. 13340, f. 289-290 v.)

*****

9. Analiză a N.A.T.O. a tendințelor energetice, evoluțiilor geoeconomice globale şi regionale în perioada 1983-1990

DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

INTRARE NR.00044781/97 din 26.08.1983

BULETIN INFORMATIV

Exemplar nr. 8

Strict secret de importanță deosebită

Prin posibilități specifice organele noastre au intrat în posesia unui document secret elaborat în cadrul N.A.T.O., referitor la perspectivele economiei țărilor membre ale Organizației pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) şi tendințele de evoluție pe piața petrolului, până în anul 1990.

1). După opinia experților alianței Atlantice, evoluția economiei țărilor membre ale O.C.D.E., organism care cuprinde principalele 24 de state occidentale industrializate, va fi determinată de schimbările ce vor avea loc îbn următorii 7 ani în relațiile internaționale, de creştere a productivității muncii în diferite sectoare şi de mutațiile intervenite în tehnologie, în condițiile crizei energetice şi ale necesității protejării mediului înconjurător.

- Creşterea populației globului, estimată la circa 6,5 miliarde locuitori până în anul 2000, mai accentuată în statele în curs de dezvoltare, va ridica probleme serioase a căror soluționare va necesita un transfer masiv de capital în țările dezvoltate, mai ales în domeniul agriculturii, pentru a se evita extinderea fenomenelor de foamete şi subnutriție.

- Schimbările structurale şi tehnologice preconizate în economia țărilor occidentale oferă acestora posibilități sporite de a depăşi impasul actual care a generat o creştere economică lentă şi o rată înaltă a şomajului.

- Dinamica din ultimii ani a comerțului mondial a determinat amplificarea interdependenței economice dintre state cu niveluri foarte diferite de dezvoltare, făcând necesare unele „ajustări structurale”, ce pot varia de la o țară la alta.

- Fără o coordonare strînsă a politicii economice a statelor membre ale O.C.D.E. în aplicarea acestor „ajustări” există riscul să se ajungă la adâncirea disparităților şi contradicțiilor pe plan internațional.

- Până în 1985, se estimează că ritmul anual al creşterii econo-

mice pe ansamblul O.C.D.E. va continua să se menţină la un nivel scăzut, situat între 1,5 şi 3 % din care cauză soluţionarea problemei şomajului nu va fi posibilă decât parţial şi numai în acele state a căror dezvoltare va depăşi media menţionată.

- În perioada 1985-1990 se scontează, însă, pe o accelerare a creşterii economice, dimensiunile sale reale depinzând de gradul de aplicare şi de eficienţa măsurilor de „ajustare şi restructurare" a economiilor naţionale ale diferitelor ţări membre ale organizaţiei.

- Pentru ţările mai puţin industrializate, cum sunt Grecia, Portugalia, Turcia, ritmurile de creştere vor fi mai ridicate decât în statele puternic industrializate, dar se vor situa însă sub nivelul dorit. Creşterea mai rapidă a populaţiei din ţările respective şi stadiul relativ redus de industrializare a acestora ar putea avea implicaţii imprevizibile pentru situaţia lor economică şi socială.

2). Cu privire la perspectivele pieţei petrolului, studiul N.A.T.O. relevă că datorită măsurilor de economisire a materiilor prime energetice, luate de majoritatea ţărilor membre ale O.C.D.E., tendinţa de reducere a importurilor de petrol se va accentua în următorii 2-3 ani.

- După 1985, din cauza politicii de conservare a rezervelor de petrol promovată de majoritatea ţărilor exportatoare, necesităţile de consum vor depăşi producţia mondială. La această situaţie va contribui îndeosebi sporirea cererii din partea ţărilor în curs de dezvoltare, datorită accelerării creşterii lor economice şi amplificării procesului de urbanizare.

- În ceea ce priveşte importurile de petrol ale ţărilor din O.C.D.E., acestea ar putea să înregistreze şi după 1985 o tendinţă lentă de reducere, comparativ cu cele actuale, în condiţiile sporirii energiei produse prin utilizarea unor substituenţi ai derivaţilor petrolieri.

- Pe ansamblul economiei mondiale progresele realizate în domeniul înlocuirii petrolului cu alte resurse energetice sunt însă limitate şi, ca atare, se poate ajunge din nou la mari discrepanţe între cererea şi oferta de ţiţei, ceea ce poate duce la o mişcare haotică a preţurilor, greu de controlat şi de stăpânit.

- După opinia experţilor N.A.T.O., perpetuarea tensiunii politice în Orientul Mijlociu va avea repercusiuni negative asupra unităţilor de acţiune din interiorul O.P.E.C., creând riscul major ca, în perioada 1985-1990, economia mondială să fie confruntată cu o nouă criză petrolieră.

MINISTRU SECRETAR DE STAT
Ss/Indescifrabil

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond CIE dosar nr. 44781, vol.1, f. 216-217 v.)

*****

10. SPAȚIUL ARAB ŞI ORIENTUL APROPIAT. NOTĂ PRIVIND RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNO-SAUDITE (29.11.1984)

Dosar nr. 447811

MINISTERUL DE INTERNE STRICT SECRET
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI Exemplar nr. 2
- U.M. 0544 –
Nr.208/1015/oo49090/29.11.1981

C ă t r e
U.M. 0682
- În atenția şefului unității –

- O sursă de nivel a unității noastre a fost primită, recent, pentru discuții de către prințul Feycal, ministrul de externe al Arabiei Saudite.

- În cadrul convorbirilor s-a abordat şi problema relațiilor economice româno-saudite, cadru în care prințul Feysal s-a arătat îngrijorat față de greutățile pe care le traversează în prezent România, pe plan economic. De asemenea,, demnitarul saudit „şi-a manifestat îngrijorarea şi în ceea ce priveşte menținerea independenței România față de U.R.S.S., în contextul acestor dificultăți economice".

- Cunoscând că sursa noastră urmează să se reîntoarcă în Arabia Saudită, Feycal şi-a exprimat dorința de a avea „detalii şi explicații întemeiate asupra a ceea ce se vehiculează în legătură cu situația economică şi de securitate internă din România.

NOTA:

Sursa noastră este angrenată într-o serie de acțiuni pe linia dezvoltării raporturilor economice româno-saudite.

Pentru crearea unor condiții favorabile de reuşită a influenței sale pozitive pe lângă prințul Feycal şi alți factori de decizie politică din Arabia Saudită, ne este necesar un material pe linia unității dumneavoastră care să cuprindă elementele de bază ce vor fi dezvoltate de sursa noastră în viitoarele sale contacte.

Precizăm, totodată, că în presa locală din Orientul Mijlociu au fost preluate comentariile şi ştirile denigratoare transmise de diverse agenții occidentale de presă, privitoare la o pretinsă criză economică în țara noastră.

Materialul în cauză va fi utilizat în vederea contracarării acestei propagande duşmănoase şi, de asemenea,, în direcția convingerii partenerilor locali asupra inexistenței unei „situații speciale în economia română”, fapt pentru care nu există nici un fel de rațiuni în orientarea unor cercuri economico-financiare de a fi circumspecte în dezvoltarea raporturilor economice cu țara noastră.

ŞEFUL UNITĂȚII,
ss/indescifrabil

Exemplarul nr. 1
a fost predat tov. Colonel Georgescu Aureliu,
locțiitorul şefului U.M. 0682 la 29 nov. 1981.

Am primit exemplarul respectiv,
ss/col. Georgescu Aureliu

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond dosar nr. 447811, vol. 1 f. 73-74 n.)

*****

11. Orientare tematică specială a C.I.E. pentru statele Asiei de Sud şi Sud-Est: India, Bangladesh, Pakistan, Nepal, Birmania (Myanmar), document datat 12 februarie 1987

INTRARE
NR 0027755/15.02.1987

15.12.1987
STRICT SECRET
Exemplar nr.1
Xerocopie nr.4

UNITATEA MILITARĂ 0281
NR.0095389/22.01.1987

În perspectiva vizitelor pe care urmează să le întreprindă tovarăşului Comandant suprem în India, Bangladesh, Pakistan, Nepal şi Birmania, interesează date confidenţiale bine verificate, obţinute de la surse competente, cu accent pe:

1.- Aspecte mai deosebite privind relaţiile statelor ce vor fi vizitate curo şi pregătirile efectuate de autorităţile locale pentru dialogul la nivel înalt cu ţara noastră:

- Aprecieri privind politica internă şi externă a României, contribuţia ţării noastre, a tovarăşului Comandant suprem, la edificarea unui climat de pace şi securiate internaţională;

- Principalele probleme pe care intenţionează să le ridice şefii de stat şi de Guvern din ţările vizitate, în convorbirile cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu;

- Perspectiva colaborării bilaterale pe plan politic şi economic, preocupări în legătură cu extinderea relaţiilor cu ţara noastră; acţiuni concrete preconizate în acest sens.

2.- Aprecieri şi concluzii confidenţiale ale autorităţilor de resort din cele 5 ţări, aşa cum acestea sunt formulate în documentele pregătitoare întocmite de principalele ministere economice cu privire la stadiul actual şi perspectivele de dezvoltare a schimburilor comerciale cu România şi a cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice bilaterale.

Poziţii şi măsuri de politică economică preconizate a fi întreprinse în relaţiile cu ţara noastră şi modul cum acestea ar putea să influenţeze evoluţia raporturilor economice cu România:

- Posibilităţi existente şi modalităţi concrete pentru dezvoltarea schimburilor comerciale şi a cooperării economice cu România; în ce domenii şi condiţii; propuneri ce vor fi avansate pe această linie, inclusiv pentru cooperarea pe terţe pieţe sau cu alte firme occidentale în ţările respective.

- Deficiențe ce continuă să se manifeste mai ales la obiectivele realizate în comun în India şi Pakistan, precum şi eventuale nemulțumiri ale autorităților de resort şi cercurilor de afaceri față de dezvoltarea relațiilor cu România. Măsuri specifice întreprinse pentru depăşirea dificultăților întâmpinate.

- Acțiuni ale concurenței exercitată pe aceste piețe de firme occidentale şi măsuri inițiate pentru contracararea acestora.

- Care sunt problemele ce se ridică în dezvoltarea relațiilor economice dintre România cu fiecare țară în parte ce nu au fost raportate pe linie oficială, cu accent pe: orientări de politică economică şi influențe exercitate de alte state; posibilități tehnice de finanțare; structura economiilor; obiective prioritare de dezvoltare la care ar putea participa România.

3.- Elemente noi, semnificative, referitoare la politica externă a celor 5 țări, îndeosebi:

- Evoluția raporturilor indo-pakistaneze şi acțiuni preconizate pentru normalizarea relațiilor bilaterale, inclusiv pe linia continuării dialogului la nivel înalt; evoluția raporturilor dintre statele vizitate precum şi ale acestora cu R.P. Chineză, S.R.I. Lanca şi alte țări din zonă; elemente noi intervenite în poziția statelor vizitate față de problema afgană, războiul iraniano-irakian, situația din Asia de sud-est, conflictul din Orientul Mijlociu, cât şi față de alte situații conflictuale;

- Raporturile cu U.R.S.S. şi măsuri concrete avute în vedere pe linia relațiilor politico-economice cu această țară; colaborarea economică şi militară, precum şi unele acțiuni avute în vedere de sovietici pentru întărirea poziției lor, îndeosebi în India şi creşterea dependenței acesteia de U.R.S.S. atitudinea Guvernului Rajif Gandhi față de acțiunile sovieticilor:

- Relațiile cu S.U.A. pe linie politică, militară, economică; obiectivele urmărite de americani în cadrul colaborării bilaterale; strategia guvernelor indian şi pakistanez pe linia realizării unui eventual echilibru în relațiile cu U.R.S.S. şi S.U.A.; ponderea acordată celor două superputeri pe plan extern de către guvernele de la Delhi şi Islamabad;

- Perspectiva legăturilor cu alte țări socialiste din Europa, precum şi cu Marea Britanie, Franța, R.F. Germania, Italia, Spania şi alte state vest-europene;

- Eventuale acțiuni şi inițiative noi avute în vedere în cadrul mişcării de nealiniere şi pe linia dialogului Nord-Sud.

4.- Situația informativ-operativă din statele ce urmează a fi vizitate, insistând cu deosebire asupra următoarelor aspecte:

- Măsuri preconizate de premierul Rajiv Gandhi pentru consolidarea poziției personale, precum şi a Guvernului şi a partidului Congresul Național Indian-I, cât şi în vederea contracarării acțiunilor inițiate de forțele de opoziție;

- Strategia Guvernului indian în direcția neutralizării mişcărilor extremiste din diverse state şi zone ale țării, îndeosebi în Punjab şi

Kaşmir; măsuri avute în vedere pentru contracararea acţiunilor iniţiate de grupările sikşilor extremişti şi ale altor organizaţii care militează pentru crearea unor „state independente” în diverse zone ale ţării;

- Acţiuni prevăzute pentru prevenirea unor lupte confesionale între hinduşi, sikşi, musulmani şi alte comunităţi religioase, cât şi în scopul anihilării acţiunilor ostile întreprinse de grupări care acţionează din alte ţări - îndeosebi din Pakistan şi Marea Britanie - pentru promovarea intereselor lor în India;

- Măsuri avute în vedere de generalul Ershad în Bangladesh pentru consolidarea poziţiei sale şi întărirea rolului armatei în viaţa politico-socială a ţării;

- Evoluţia situaţiei din Pakistan; măsuri noi preconizate de conducerea de la islamabad pentru a menţine stabilitatea internă; atitudinea adoptată şi acţiuni ale forţelor de opoziţie; preocupări referitoare la situaţia refugiaţilor afgani de pe teritoriul naţional.

Date de interes documentar privind problemele actuale ale situaţiei politice, economice şi sociale, preocupări pe linie de terorism-antiterorism şi spionaj-contraspionaj, relevate pentru situaţia operativă de securitate din cele 5 ţări.

Unele date de caracterizare pentru întocmirea unor fişe de personalităţi: noul ministru al Securităţii interne din India – Palaniappan Chidambaram; noul vicepreşedinte al Republicii Bangladesh – Nurul Islam precum şi despre preşedintele Parlamentului; primul ministru al Pakistanului – Mohammad Khan Junejo; principalii membri ai guvernelor din Birmania şi Nepal.

Şeful unităţii
ss/indescifrabil

*****

12. DOCUMENTE C.I.E. (AFRICA)

Criteriul 1: Spațiul geografic
Criteriul 2: periodizarea cronologică.

NOTĂ A CENTRULUI DE INFORMAȚII EXTERNE
REFERITOARE LA COMPLETAREA PLANULUI DE MĂSURI ÎN
ACȚIUNEA „DUNĂREA"

Vizita N. Ceauşescu în R.P. Angola, Rep. Zair, R.P. Congo,
Document dat 16.02.1987

MINISTERUL DE INTERNE — STRICT SECRET
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI — Exempar unic
Centrul de Informații Externe — Multiplicat xerox
Nr. 208/002013/23.03.87 — U.M.0503 Ex.nr.5

INTRARE — APROB
NR.0028461/ — ss/indescifrabil

C O M P L E T A R E
La programul special de măsuri
Nr. 002007/16.02.1987, în acțiunea
„Dunărea – 87"

În perioada 28.03-05.04.1987 va avea loc vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele R.S.România şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în R.P. Angola, R. Zair şi RP. Congo.

Pe lângă sarcinile prevăzute în programul special de măsuri al acțiunii „Dunărea – 87" se vor mai întreprinde următoarele:

I.- Pe linia asigurării Securității preşedintelui R.S.România şi a desfăşurării în bune condițiuni a vizitei

- Vor fi întreprinse măsuri pentru cunoaşterea şi neutralizarea elementelor nemulțumite, pretabile să comită acte de violență în perioada premergătoare şi în timpul vizitei;
- Se va acorda o atenție sporită evoluției situației interne din Zair, îndeosebi obținerea de date privind acțiunile inițiate de opoziția internă, Uniunea pentru Progres şi Democrație Socială (UPDS) şi opoziția externă, care ar putea întreprinde acte de destabilizare, pornind de pe teritoriul Angolei (MARC şi FLEC), Tanzaniei, Ugandei, Burundi şi Rwandei (MNCL):

- Se va urmări, cu deosebită atenție, evoluția situației interne din Angola, respectiv acțiunile armate ale trupelor sud-africane, ale grupării UNITA şi ale altor forțe de opoziție şi măsurile de contracarare avute în vedere de regimul de la Luanda;

Termen: premergător şi pe durata acțiunii

Răspund: UM 0208, UM 0199, UM 0225, UM 0201,
UM 0544/R ŞI UM 0195

- În perioada premergătoare şi în timpul vizitei se va asigura cunoaşterea operativă a stării de spirit existente în rândul cetățenilor din țările vizitate, aflați la studii în țara noastră.

Vor fi obținute informații referitoare la starea de spirit existentă şi în rândul altor cetățeni, aparținând unor alte state africane, aflați temporar în țara noastră.

II.- Pe linia obținerii de date şi informații privind situația din statele africane vizitate

Se vor urmări şi raporta operativ date privind:

Relațiile statelor ce vor fi vizitate cu România şi pregătirile efectuate de autoritățile locale pentru dialogul la nivel înalt cu țara noastră;

Aprecieri privind politica internă şi externă a României;

Principalele provleme pe care intenționează să le ridice şefii de state din țările vizitate, în convorbirile cu tovarăşul Comandant Suprem;

Perspective ale colaborării bilaterale, pe plan politic şi economic şi preocupări pentru dezvoltarea relațiilor cu țara noastră;

Poziția autorităților din statele vizitate, față de politica rasistă şi agresivă a regimului sud-african, precum şi măsurile preconizate pentru contracararea acesteia;

Atitudinea față de alte situații conflictuale din Africa;

Raporturile cu U.R.S.S. şi alte țări socialiste;

Relațiile actuale de cooperare economică cu fostele metropole.

Termen: permanent

Răspund: UM 0208, UM 0201, UM 0199, UM 0225 ŞI UM 0195.

Unitățile C.I.E. îşi vor completa planurile proprii de măsuri cu sarcinile specifice ce le revin şi vor instrui potențialul informativ pentru obținerea de date şi informații, în conformitate cu tematica odonată.

Acțiunea va purta numele de cod „ECUATOR – 87” în toate unitățile C.I.E., în perioada 27.03, ora 8,00 – 04.04.1987, ora 8,00 – se va introduce situația a II-a, în conformitate cu Ordinul M.I. nr. 230/1973.

*

În funcție de evoluția situației operative din spațiile vizitate se vor prevedea şi alte măsuri.

SECRETAR DE STAT, ŞEFUL U.M. 0195,

General-maior General-maior

ss/Traian Tăulescu ss/Ioan Moț

*****

13. ASIA DE SUD ŞI SUD-EST

Plan de măsuri acțiunea „Dunărea – 87” (25.02.1987) referitoare la vizita lui N. Ceauşescu în India, Bangladesh, Uniunea Birmană (Myanmar), Regatul Nepal, Republica Islamică Pakistan

MINISTERUL DE INTERNE — STRICT SECRET
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI — Exemplar unic
Centrul de Informații Externe — Multiplicat xerox
Nr.002008/16.02.1987

INTRARE — APROB,
0027977/25.02.1987 — ss/indescifrabil

DE ACORD,
ss/indescifrabil

PROGRAM SPECIAL DE MĂSURI
Privind acțiunea „Dunărea – 87”

În perioada 09-19 martie 1987 va avea loc vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele R.S.România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Republica India, Republica Populară Bangladesh, Republica Socialistă a Uniunii Birmane, Regatul Nepal şi Republica Islamică Pakistan.

Pentru executarea întocmai a sarcinilor ordonate prin programul de măsuri al acțiunii „Dunărea – 87” şi în baza atribuțiilor specifice ale Centrului de Informații Externe, în scopul asigurării vizitelor la nivel înalt în condiții de deplină Securitate şi ordine, secțiile şi sectoarele U.M. 0544, în cooperare cu U.M. 0195 şi cu celelalte unități centrale şi teritoriale de Securitate, vor acționa cu întregul lor potențial pentru realizarea următoarelor obiective prioritare:

I.- Întreprinderea de măsuri informativ-operative destinate asigurării Securității preşedintelui R.S.România şi a desfăşurării în bune condițiuni a vizitei.

II.- Cunoaşterea, prevenirea şi contracararea în țară şi în exterior a oricăror acțiuni ostile preconizate de serviciile de spionaj şi contraspionaj, organizații extremist-teroriste, legionare, neofasciste, iredentiste, de elemente ostile din rândul autohtonilor şi ale emigrației originare din România, în perioada premergătoare şi în timpul vizitei.

III.- Obținerea de date şi informații privind poziția autorităților din India, Bangladesh, Nepal, Birmania şi Pakistan în problemele bilaterale şi internaționale ce urmează a fi abordate cu ocazia vizitei, precum şi legat de

alte evenimente internaţionale care vor face obiectul informării conducerii superioare a partidului.

IV.- Organizarea, prin mijloace specifice a unor acţiuni de influenţă pentru a sprijini realizarea obiectivelor urmărite în cadrul vizitei şi asigurarea unui climat favorabil R.S.România în ţările vizitate.

V.- Asigurarea, împreună cu celelalte ministere, organizaţii şi instituţii centrale competente, a unui climat de muncă corespunzător evenimentului, a unei ordine şi discipline desăvârşite în rândul cetăţenilor români aflaţi în misiune în ţările vizitate.

I.- Asigurarea Securităţii preşedintelui R.S.România şi a desfăşurării în bune condiţiuni a vizitei.

1.- UM 0208, UM0282 şi UM 0544/R şi în cooperare cu UM 0195 şi în cooperare cu UM 0195 şi unităţile centrale de Securitate, vor întocmi documentare privind situaţia operativă din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan şi problematica ce reprezintă interes în legătură cu vizita, care vor cuprinde următoarele:

- situaţia operativă cu accent pe datele privind serviciile de spionaj şi contraspionaj, fasciste şi altele cunoscute cu activităţi duşmănoase, elemente originare din România şi poziţia lor actuală faţă de ţara noastră;
- intenţiile şi activitatea diferitelor grupări politice sau organizaţii cunoscute cu orientări potrivnice promovării relaţiilor Indiei, Bangladeshului, Birmaniei, Nepalului şi Pakistanului cu ţara noastră, care ar putea genera evenimente deosebite în timpul vizitei;
- aspecte decurgând din relaţiile celor cinci ţări cu marile puteri, precum şi cu statele învecinate, care pot da naştere la situaţii de natură să afecteze rezultatele vizitei;
- liste cu date cât mai complete asupra elementelor periculoase pretabile la acţiuni teroriste sau de dezordine;
- caracteristicile vieţii politice, economice, sociale, militar-geografice precum şi anumite tradiţii locale sau aspecte ce prezintă relevanţă pentru vizitele oficiale la nivel înalt.

Documentarul va fi pus la dispoziţia grupelor operative oficiale şi acoperite care vor acţiona în exterior, în vederea întreprinderii tuturor măsurilor ce se impun pentru asigurarea desfăşurării vizitei în condiţii de Securitate deplină.

Termen: 25.02.1987

Răspund: UM 0208, UM 0282, UM 0544/R, UM 0195.

2.- Se va acţiona prin toate posibilităţile informativ-operative ale secţiilor, conform profilului lor de activitate, pentru cunoaşterea, prevenirea şi contracararea intenţiilor şi planurilor serviciilor de spionaj şi contraspionaj, grupărilor, organizaţiilor şi elementelor extremist-teroriste atât din statele aflate în zonă cât şi din alte spaţii, în legătură cu desfăşurarea acţiunii. O pondere deosebită se va acorda măsurilor de identificare şi localizare a elementelor din ţările vizitate, precum şi din alte

spații, în special din Sri-Lanka și Thailanda, despre care se vor obține semnalări că intenționează să comită acte de violență în cele cinci state în legătură cu vizita la nivel înalt.

O atenție deosebită se va acorda, de asemenea, elementelor din opoziție din India, Bangladesh, Birmania, Nepal și Pakistan, precum și organizațiilor extremist-teroriste sikh, tamileze, palestiniene, iraniene, armene, turce.

Termen: premergător și pe durata acțiunii.
Răspund: UM 0208, UM 0199, UM 0225, UM 0201,
UM 0544/R și UM 0195.

3.- Ofițerii UM 0544 și UM 0195 aflați la post și cei care se vor deplasa în India, Bangladesh, Birmania, Nepal și Pakistan în perioada premergătoare vizitei, vor acționa pentru obținerea de date cât mai complete privind reședințele oficiale, locurile de cazare ale membrilor delegației, localitățile și obiectivele ce vor fi vizitate, situația operativă din cadrul acestora, precum și informații referitoare la eventuala existență a unor elemente suspecte pe traseele și locurile de desfășurare a acțiunii.

Datele și informațiile obținute vor fi puse la dispoziția grupei operative oficiale pentru întreprinderea măsurilor de prevenire și contracarare ce se impun.

Termen 01.o3.1987.
Răspund: UM 0208, UM 0107 și UM 0195.

4.- Informațiile obținute de către ofițerii aflați în misiune în exterior sau sursele angrenate privind eventuale intenții, planuri și acțiuni ale elementelor dușmănoase, de natură să afecteze buna desfășurare a vizitei, vor fi verificate și comunicate comandamentului acțiunii și UM 0208, urmând să se ia măsurile ce se impun pentru prevenirea și contracararea acțiunilor respective, precum și transmiterea datelor grupelor operative din exterior.

Termen: pe toată durata acțiunii.
Răspund: UM 0208, UM 0199, UM 0225, UM 0201, UM 0l07 și UM 0195.

II. Cunoașterea, prevenirea și contracararea, în țară și exterior, a oricăror acțiuni ostile preconizate de serviciile de spionaj și contraspionaj, organizațiile extremist-teroriste, fasciste, iredentiste, de elemente și grupări ostile din rândul autohtonilor, străinilor și al emigrației române, în perioada premergătoare și în timpul vizitei.

1.- Toate secțiile UM 0544, sprijinite și de UM 0195, își vor intensifica măsurile specifice în domeniile și zonele de responsabilitate în vederea cunoașterii și prevenirii oricăror situații de natură să afecteze buna desfășurare a vizitei.

Vor fi asigurate măsuri informativ-operative vizând cunoașterea

acţiunilor elementelor aflate în opoziţie din exterior sau din interior, în contextul situaţiilor interne din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan care, prin acţiunile şi manifestările violente ce le pot organiza, ar putea afecta climatul necesar desfăşurării în bune condiţiuni a vizitei la nivel înalt.

Termen: 20.02.1987.

Răspund: UM 0208, UM 0199, UM 0201, UM 0225, UM 0544/R şi UM 0195.

2.- se va acţiona în vederea cunoaşterii şi prevenirii eventualelor acţiuni ostile puse la cale de către grupările extremist-teroriste ce acţionează în cadrul Indiei, Bangladeshului, Birmaniei, Nepalului şi Pakistanului şi care pot afecta buna desfăşurare a dialogului la nivel înalt.

Prin posibilităţile existente în zonă, vor fi întreprinse măsuri de identificare e emisarilor acestor oponenţi, organizaţii şi grupări extremiste care, în perioada premergătoare şi în timpul vizitei se vor afla în România sau pot veni din unele ţări ca S.U.A., Canada, Anglia, Iran, Sri-Lanka, Libia, Australia.

Termen: 05.03.1987.

Răspund: UM 0208, UM 0199, UM 0201, UM 0225, UM 0544/R şi UM 0195.

3.- În perioada premergătoare şi în timpul vizitei, prin unităţile interne de Securitate se va asigura cunoaşterea operativă a stării de spirit din rândul cetăţenilor din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan şi din zonă, aflaţi în ţara noastră, în scopul identificării elementelor nemulţumite din rândul corpului diplomatic, al comercianţilor, studenţilor care ar putea iniţia acţiuni de natură să afecteze desfăşurarea vizitei.

Răspunde: UM 0208.

4.- vor fi selecţionate sursele din reţeaua informativă a UM 0544 şi UM 0195, inclusiv a grupelor UM 0544 din teritoriu care, în perioada februarie-martie 1987, vor efectua deplasări în zona de desfăşurare a acţiunii, pregătindu-le diversificat şi în funcţie de posibilităţile reale ale acestora conform instructajului-cadru ce va fi elaborat de UM 0208 până la data de 10.02.1987, pentru rezolvarea unor sarcini specifice acţiunii. Se vor stabili sisteme de legătură corespunzătoare în scopul exploatării operative a informaţiilor obţinute.

Termen: permanent.

Răspunde: UM 0208.

5.- Sursele din reţeaua UM 0544 care dispun de posibilităţi de informare, influenţă şi de acţiune în obiective, medii şi locuri ce prezintă interes pentru buna organizare şi desfăşurare a vizitei, vor fi supuse spre aprobarea comenzii C.I.E. în vederea marşrutizării lor cu sarcini specifice.

Termen: 10.02.1987.

Răspund: secțiile operative.

6.- Vor fi examinate şi comunicate la UM 0208 cazurile unor elemente pentru care se fac intervenții în vederea plecării definitive în țările vizitate, inclusiv prin căsătorii şi a căror rezolvare ar contribui la prevenirea producerii unor manifestări nedorite, urmărind apoi operativ modul de rezolvare şi exploatând adecvat aceste cazuri în contextul acțiunii.
Termen: 04.03.1987.
Răspunde: UM 0208.

III. Obținerea de date şi informații asupra poziției autorităților din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan în problemele bilaterale şi internaționale ce urmează a fi abordate cu prilejul vizitei.

1.- Întregul potențial al secțiilor operative va fi instruit şi dirijat pentru a obține informații care să răspundă la tematica orientativă ce se va întocmi de UM 0208 până la 30.01.1987.
Grupele operative externe vor fi orientate permanent asupra problemelor ce prezintă interes informativ-operativ pentru acțiune.
Termen: 01.02.1987.
Răspund: UM 0208, UM 0201, UM 0225, UM 0199, şi UM 0195.

2.- Se vor urmări şi raporta operativ datele şi informațiile cu relevanță asupra desfăşurării şi rezultatelor vizitei ce decurg din situația complexă a relațiilor Indiei cu Bangladesh, cu Pakistan, China, Sri-Lanka şi Nepal, precum şi referitoare la relațiile țărilor vizitate cu marile puteri, cu statele capitaliste industrializate, influența acțiunilor întreprinse de aceste state asupra situației interne din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan, precum şi asupra climatului politic din zona Asiei de sud.
Termen: 28.02.1987.
Răspund: UM 0208, UM 0201, UM 0225, UM 0199, şi UM 0195.

3.- Vor fi analizate informațiile obținute şi prezentate conducerii Departamentului Securității statului pentru a fi raportate tovarăşului Comandant Suprem.
Răspunde: Conducerea C.I.E.

IV. Organizarea, prin mijloace specifice, a unor acțiuni de influență pentru sprijinirea realizării obiectivelor vizitei şi asiugrarea dezvoltării climatului favorabil R.S. România în India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan.

1.- Vor fi inițiate şi finalizate acțiuni de influență în cooperare cu

ministerele, organizațiile şi instituțiile centrale cu atribuții pe linia promovării intereselor R.S. România în străinătate şi cu sprijinul şefilor misiunilor diplomatice, în vederea dezvoltării climatului favorabil în India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan precum şi în alte state din zonă.

În acest scop se va asigura publicarea în ziare şi reviste şi transmiterea în emisiuni radio şi la televiziune de ştiri şi comentarii de prezentare a realităților din România şi de relevare a semnificației vizitei la nivel înalt. Asemenea ştiri şi comentarii vor fi asigurate să apară şi în presa de largă circulație internațională.

Termen: 30.03.1987.

Răspund: IM 0208 şi UM 0195.

2.- Prin surse cu posibilități vor fi difuzate în cercurile politice şi de presă din India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan materialele documentare referitoare la dezvoltarea social-economică şi culturală a României sub conducerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, poziția şi demersurile țării noastre pentru rezolvarea marilor probleme internaționale, poziția şi acțiunile României de extindere a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare.

Termen: permanent.

Răspunde: UM 0208.

3.- În perioada premergătoare şi în timpul vizitei se vor intensifica, împreună cu celelalte instituții cu atribuții pe această linie, în exterior, măsurile specifice vizând dezvoltarea cooperării economice şi a schimburilor comerciale cu India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan.

Termen: permanent.

Răspund: UM 0208 şi UM 0107.

V. Asigurarea, împreună cu celelalte ministere, organizații şi instituții centrale competente, a unui climat de muncă, corespunzător evenimentului, a unei ordini şi discipline desăvârşite în rândul cetățenilor români aflați în misiune în India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan.

1.- În perioada premergătoare şi în timpul vizitei, ofițerii UM 0544 şi UM 0195, îşi vor aduce contribuția la intensificarea, în rândul reprezentanților R.S. România şi al celorlalți cetățeni români aflați în misiune în țările ce fac obiectul vizitei______

Termen: 10.03.1978.

Răspund: UM 0195 şi UM 0208.

2.- Împreună cu M.A.E. şi celelalte ministere şi instituții centrale, care au personal muncitor în spațiile vizitate, în cooperare cu UM 0195 vor fi luate măsuri de întărire a sistemului de pază şi Securitate a sediilor

reprezentanților R.S. România în India, Bangladesh, Birmania, Nepal şi Pakistan, precum şi în celelalte țări din zonă pentru a-şi spori vigilența şi combativitatea, a respecta cu strictețe normele de comportare.

În funcție de cerințele situației operative, unii cetățeni români aflați în misiune, vor fi instruiți pentru a îndeplini unele sarcini cu prilejul vizitei.

Termen: 15.02.1987

Răspund: UM 0208 şi UM 0195.

VI.- Măsuri organizatorice

1.- În vederea executării în bune condițiuni a sarcinilor specifice pe cele cinci spații, conform aprobărilor, vor fi trimişi în țările respective unii lucrători cu acoperiri corespunzătoare, conform anexei nr. 1.

Termen: 21.02.1987.

Răspund: UM 0544 şi UM 0195.

2.- Pentru organizarea şi cooperarea activităților la nivelul C.I.E. şi al UM 0195, pe linia acțiunii „Dunărea – 87" se va constitui o grupă operativă conform anexei nr. 2, care va asigura executarea ordinelor date în acțiunea „Dunărea – 87".

Termen:20.02.1987.

Răspun: Conducerea C.I.E. şi a UM 0195.

3.- În cadrul UM 0282 va funcționa permanent o grupă de ofițeri care va asigura exploatarea datelor şi informațiilor şi va elabora materialele destinate informării tovarăşului Comandant Suprem şi conducerii Departamentului Securității Statului, sub îndrumarea comandantului acțiunii „Dunărea – 87".

4.- În termen de cinci zile de la aprobarea prezentului Plan de măsuri unitățile operative îşi vor întocmi planuri proprii de măsuri pe linia acțiunii „Dunărea – 87".

5.- În perioada 07-19.03.1987 în toate unitățile C.I.E. se va introduce situația nr. 2 din Ordinul M.I. nr. 230/1973.

6.- UM 0503 va asigura multiplicarea şi difuzarea prezentului Plan de măsuri la UM 0195 integral şi, în părțile ce le privesc, la unitățile operative din Centrul de Informații Externe.

SECRETAR DE STAT
General-maior,

s/indescifrabil

ŞEFUL UM 0195

ss/indescifrabil

ANEXA NR.2

STRICT SECRET
EXEMPLAR UNIC

GRUPA OPERATIVĂ
Pentru acţiunea „Dunărea – 87”

1.- GENERAL MAIOR MOT IOAN	- ŞEFUL GRUPEI
2.- CPT. DELIU ROMULUS	- UM 0195
3.- COL. VOICULESCU VASILE	- UM 0208
4.- LT. COL. DRAGOMIR ŞTEFAN	- UM 0199
5.- LT. COL. ALDEA VASILE	- UM 0201
6.- LT. COL. DAMIAN VASILE	- UM 0225
7.- LT. COL. TĂNASE CORNEL	- UM 0282
8.- COL. NICA SERGIU	- UM 0544/R

****

14. FOND C.I.E. DOSAR 1915, VOL. 35.

Telegramă codată referitoare la politica externă a Italiei („Rodnei”) în timpul guvernării Bettino Craxi, 28 octombrie 1986.

Termenii decriptați din document:
Periş – Republica Populară Chineză
Rodna – Italia
centru– Partidul Comunist Chinez
directorul general – prim-ministru
relațiile Vadu - Movila – relațiile S.U.A.-U.R.S.S.
Cobadin – Afganistan
Găieşti – Reykiavik
Orchestra – Comisia Europeană
unități Vadu – dolari
Baraj – N.A.T.O.

STRICT SECRET
Exemplar 2
Nr.oficial 00859/HBG-514
28.10.86, ora 23,00

T E L E G R A M Ă

EXPEDITOR – RODNA URGENȚĂ
DESTINATAR - HBG-514

Selectez că la 29.10.1986 bettino craxi, directorul general al rodnei, va pleca în periş pentru efectuarea unei vizite oficiale de 5 zile. va fi însoțit de directorul colegiului. aceasta este prima vizită în periş a unui director general rodnean şi se realizează ca răspuns la vizitele în rodna ale directorului general perişan (în 1984) şi secretarului general al centrului comunist perişan (1986), precum şi a altor personalsități perişane în rodna. b.craxi va fi şi purtătorul unui mesaj al fruntaşului rodnean către fruntaşul perişan. acest mesaj nu va conține elemente deosebite, fiind numai o exprimare a dorinței de dezvoltare continzuă a raporturilor bilaterale şi de reafirmare a pozițiilor rodnene în problemele păcii şi dezarmării.

Având în vedere că este vorba de o acțiune bilaterală în premieră, b.craxi doreşte ca vizita să fie considerată de ambele părți un punct de referință pentru raporturile bilaterale, a căror dezvoltare viitoare să fie pusă sub semnul discuțiilor ce vor avea loc cu acest prilej.

Pe agenda convorbirii (b.craxi va avea sesiuni cu directorul general, secretarul general al centrului perişan, deng xiaoping şi fruntaşul perişan) sunt prevăzute două mari puncte: schimb de vederi în principalele probleme de politică internațională şi analiza raporturilor bilaterale.

La primul punct rezultă că discuțiile vor fi concentrare pe problematica raporturilor est-vest, dezarmare, relațiile vadu-movila, zărneşti şi tei. de asemenea, rezultă că directorul general rodnean va solicita conducătorilor perişani să îi prezinte aprecierile perişului cu privire la perspectiva retragerii trupelor movilene din cobadin şi a reglementării situației din cambodgia, situația din peninsula coreeană şi situația din pacific (inclusiv considerațiile perişului referitor la acțiunile întreprinse de movila pentru penetrare şi întărire a poziției sale în această zonă).

În problema raporturilor est-vest şi dezarmare rodna nu va veni cu poziții noi. se va acorda un spațiu larg analizării perspectivelor pe care le-a deschis întâlnirea dintre fruntaşul vădean şi secretarul general movilean. b.craxi şi directorul colegiului rodnean vor preciza că, după opinia rodnei, această sesiune „nu poate fi apreciată negativ", dar că ea trebuie să se concretizeze în înțelegeri concrete în sediile de negocieri dintre cele două superputeri, respectiv la găieşti. după aprecierea rodnei există perspective pentru a se ajunge la un acord în diverse domenii, dar în primul rând, în ceea ce priveşte eliminarea eurorachetelor şi interzicerea armelor chimice. rodna consideră că obținerea de rezultate concrete la negocierile de la găieşti reprezintă punctul cheie pentru raporturile vadu-movila şi pentru realizarea adevăratei întâlniri la nivel înalt preconizată pentru vadu.

Rodna nu intenționează să se lanseze în inițiative proprii în problemele dezarmării şi ale raporturilor este-vest, ci se va menține, inclusiv în discuțiile cu liderii perişani, în limitele convenite la nivelul barajului. b.craxi doreşte să se afirme în dialogul dintre cele două superputeri dar numai prin adresarea de mesaje şi contacte directe cu persoane din conducerea celor două sectoare. în acest cadrul b. craxi declară că toate sectoarele trebuie să contribuie la realizarea unor acorduri concrete în domeniul dezarmării, poziție pe care o va susține şi în discuțiile cu partea perişană.

În ceea ce priveşte raporturile bilaterale, între cele două sectoare nu există nici un contencios, schimburile de vizite la diferite nivele, pe linie de stat şi partide cunoscând o ascensiune continuă, mai ales în ultimii ani. problema principală care se va discuta va fi dezvoltarea viitoare a schimburilor comerciale. b.craxi va acționa pentru crearea de condiții pentru a asigura obținerea unui contract de lungă durată pentru extragerea de petrol pentru firmele rodnene. în acelaşi timp se vor analiza posibilitățile existente pentru creşterea importurilor rodnene din periş, dat fiind faptul că în anul 1985 balanța de schimburi dintre cele două sectoare s-a încheiat cu un deficit de cca. 600 milioane unități

vadu pentru periş. În timpul vizitei se vor încheia documente la nivel de guvern şi numai unele contracte economice.

matei

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond CIE, dosar nr. 1915, vol. 35, f. 126/127).

****

15. Telegrama codată referitoare la relaţiile franco-germane, datată 26 noiembrie 1986

Termeni decriptaţi din document:
Rodna - Italia
Panciu – Franţa
Brateşul Occidental – Europa de Vest/C.E.E.
Antistupinist – antiterorist
Turnişor – Iran
Tei – O.E.P. (Palestina)/Orientul Mijlociu
Zărneşti – Israel/ Orientul Mijlociu
Midia – Spania
Dispecerat – Guvern
Orchestra – Comisia
Sectoare – state
Material istoric – armament
Vadu – S.U.A.
Midia – Spania
Antistupinism – antiterorism
Letea – R.F.G.
Câmpina - Anglia

STRICT SECRET
Exemplar 2
Nr.oficial 00985/HBG-514
26.11.87, ora 19,00

EXPEDITOR: RODNA - URGENTA
URGENT DESTINATAR HBG-514

Selectez că, la 28.11.1986, directorul general rodnean, bettino craxi, va efectua o vizită în panciu, în fruntea unei delegaţii dispecerale. vizita se înscrie în cadrul întâlnirilor periodice la nivel înalt rodneano-panceze.

Din datele ce le deţinem rezultă că un punct important în cadrul discuţiilor dintre b.craxi şi fr. mitterrand îl va constitui situaţia din tei şi zărneşti. la acest capitol b.craxi îl va tatona pe fruntaşul pancez despre ultimele examene ale rodnei pe această linie şi concluziile la care a ajuns dupa sesiunile pe care le-a avut în ultima perioadă cu diferiţi conducători slujbaşi. b.craxi doreşte ca în aceste acţiuni ale sale în tei şi zărneşti să atragă şi panciul. în concepţia sa intensificarea contractelor cu sectoarele din zonă este utilă pentru identificarea căilor ce ar putea

conduce la reducerea tensiunilor din regiune şi împingerea statelor aflate în conflict spre reluarea negocierilor.

După opinia lui craxi este momentul ca brateşul occidental să manifeste mai multă inițiativă în direcția redării unui nou dinamism procesului de negocieri slujbaşo-tunărean. deşi este conştient că, deocamdată, brateşul occidental nu este capabil să lanseze nici o inițiativă concretă eficientă în problema zărneştiului, b.craxi doreşte să determine ca, cel puțin teoretic, să obțină un sprijin politic pentru consultările sale cu sectoarele din zonă. prin aceasta b.craxi urmăreşte să se impună ca liderul brăteşan care a relansat problema soluționării situației din zărneşti, în cadrul orchestrei, după o perioadă inactivă de 6 ani de la declarația de la veneția.

În acest sens, b.craxi va propune lui f.mitterrand să ridice împreună problema zărneştiului şi la viitoarea reuniune a consiliului brateşului ce va avea loc în letea la 5-6.12.1986 rodna va susține că este oportună readucerea problemei zărneştiului în centrul atenției orchestrei, având în vedere că vadul trece printr-o criză pe plan internațional (cauzată de vânzarea de armament turnişorului) şi se poate angrena în astfel de acțiuni. directorul general rodnean va propune ca această inițiativă la nivelul orchestrei să fie lansată împreună cu sectoarele slujbaşe moderate. în acest scop rezultă că delegația rodneană va discuta şi oportunitatea creării a două "grupuri de sprijin" în zona tei (grupul de nord constituit din midia, panciu, rodna şi budeşti şi grupul de sud format din răchita, aluniş, toplița şi carei), care să acționeze în direcția instalării unui climat de colaborare şi dialog între sectoarele riverane. aceste « grupuri » ar trebui să acționeze nu ca organisme de mediere ci în scopul sprijinirii reluării dialogului prin intensificarea contactelor directe dintre toate sectoarele din regiune.

Din datele obținute rezultă că aceste inițiative ale rodnei în problema zărneştiului nu vor avea un efect practic imediat, fiind menite să aibă mai mult un scop propagandistic pentru directorul general rodnean. în cazul vizitei acestuia în panciu rezultă, însă, că va fi abordată şi o chestiune foarte concretă: propunerea făcută de pereş de a se institui de către orchestră un fond de finanțare a dezvoltării investițiilor în sectoarele din zărneşti. această problemă va fi discutată cu fruntaşul panciului, asupra ei urmând a se lua o decizie la nivelul orchestrei în cadrul reuniunii consiliului europei din 5-6.12.1986.

Din datele noastre rezultă că rodna este favorabilă acestei propuneri, în ideea că dezvoltarea investițiilor în regiunea zărneşti ar putea favoriza inclusiv consultările între sectoarele din zonă.

Selectez că evoluția situației din vadul, în urma scandalului cu vânzarea de material istoric turnişorului, este urmărită cu deosebit interes de către dispeceratul rodnean şi celelalte sectoare vest-brăteşene.

la nivelul conducerii unor centre politice rodnene de dispecerat (siret şi bistrița) se apreciază că această greşeală politică a fruntaşului vădean este de natură să slăbească mult din poziția vadului pe plan in-

ternațional, atât în relațiile cu brateşul occidental cât şi cu alte sectoare.

În raporturile cu bratesul occidental se consideră că efectele se vor resimți, în special, în ceea ce priveşte determinarea vadului să accepte pozițiile occidentale în negocierile cu movila asupra dezarmării. în acest sens piloți rodneni de nivel afirmă că dispeceratele cîmpinei, panciului şi letei au început deja să acționeze cu mai multă insistență pe lângă fruntaşul vadului pentru a renunța la ideea « opțiunii zero », cele trei sectoare occidentale vor să determine pe fruntaşul vădean ca în negocierile cu movila să abordeze unitar toate cele strei sectoare occidentale şi toate cele patru probleme considerate de ele ca esențiale pentru legislația brateşului occidental: rachetele cu rază medie de acțiune, rachetele cu rază scurtă de acțiune, armamentul convențional şi armele chimice. cele trei sectoare occidentale apreciază că realizarea unui acord numai asupra unei singure categorii de armament din cele patru va fi de natură să creeze un dezechilibru militar între est şi vest.

În discuțiile avute cu unul din piloții consultați, directorul general letean a declarat că, în urma recentei sale vizite în vadu, a reuşit să obțină de la fruntaşul vădean promisiunea că va lua în considerare punctul de vedere al letei, panciului şi cîmpinei.

Asupra colaborării dintre brateş şi vadu în lupta antistupinistă, rezultă că situația creată în vadu nu va avea nici o influență. piloții consultați afirmă că nici unul din sectoarele vest-brăteşene nu vor putea acuza deschis vadul pentru acțiunea sa, deoarece majoritatea statelor, în ciuda acordurilor convenite, au continuat să aibă corespondențe cu sectoarele suspectate de a susține şi promova activități stupiniste. de asemenea, sectoarele vest-brăteşene au continuat şi ele să furnizeze armament şi material de luptă acestor state.

În ceea ce priveste viitorul actualului fruntaş vădean, conducerile centrelor rodnene consideră că acesta va rămâne în funcție până la expirarea mandatului, dar scandalul creat reprezintă, practic, sfârşitul carierei sale politice şi a grupului sau.

Matei

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E., vol. 35, f. 142-143 verso).

****

16. Telegramă codată asupra conținuturilor raporturilor italo-spaniole şi întâlnirii Bettino Craxi-Felipe Gonzales

23.01.1987 CIE 1915, VOL. 35

Termeni decriptați din document:
Midia – Spania
Câmpina – R.F.G.
Baraj – N.A.T.O.
Orchestra – Comisia Europeană/C.E.E.
Literar – economic
Car de luptă - tanc

STRICT SECRET
Exemplar 1
Nr.oficial 0036/HBG-600
23.10.87, ora 10,30

T e l e g r a m ă
expeditor midia urgența urgent destinatar hbg-600+hbu

Referitor la întâlnirea dintre felipe gonzales şi betino craxi selectez:

În perioada 23-24 ianuarie a.c. va avea loc, în palma de mallorca, cea de a doua întâlnire interministerială dintre midia şi rodna, delegațiile fiind conduse de directorii generali. pe agenda convorbirilor dintre cei doi lideri figurează problemele păcii şi securității, în general, cu accent pe situația din zona mediteraneană, lupta împotriva stupinismului internațional, procesul de reformă din cadrul orchestrei, cooperarea în interiorul barajului precum şi posibilitatea cooperării bilaterale în materie de construcții de instrumente, evoluția schimburilor comerciale între cele două sectoare.

În mediile politice midiene se apreciază că relațiile dintre cele două sectoare, membre ale orchestrei şi barajului, sunt foarte bune, în special în ceea ce priveşte cooperarea în domeniul politic. cât priveşte aspectele literare, balanța de plăți fiind, în 1986, deficitară pentru midieni (de la un excedent de 55 milioane unități vadu în 1985) partea midiană va încerca în cadrul actualelor convorbiri bilaterale să găsească o soluție comună pentru frânarea tendinței de adâncire a dezechilibrului şi impunerea unor măsuri care să ducă spre diminuarea deficitului şi reechilibrarea acesteia.

Prezența în cele două delegații a directorilor apărării a permis

cercurilor curieristice midiene să aprecieze că problema colaborării istorice dintre cele două sectoare va ocupa un loc important în cadrul convorbirilor, interesul deosebit în acest sens avându-l rodna care doreşte să participe la construcția noului car de luptă midian, domeniu în care se confruntă cu concurența câmpinei şi panciului.

Din timbrele obținute din mediile menționate rezultă că cei doi directori generali vor realiza o trecere în revistă a ultimelor evoluții în problema tratativelor dintre superputeri pentru reducerea încordării şi a cursei înarmărilor nucleare. în această privință pozițiile celor două dispecerate diferă puțin în sensul că midia nu susține deschis programul inițiativa strategică de apărare vădeană, în mediile selectate mai sus apreciindu-se că betino craxi va face presiuni asupra lui gonzales pentru a se alinia întru-totul pozițiilor sectoarelor barajului şi pentru a se detaşa mai accentuat de poziția promovată de avrig. de asemenea, se aşteaptă ca directorul general rodnean să-l convingă pe omologul său de „avantajele” unei colaborări şi integrări mai depline a midiei în cadrul barajului şi de necesitatea depăşirii limitelor impuse în acest sens prin referendum-ul din 1986. în context, se apreciază că betino craxi, sub influența administrației vadu, va insista în găsirea unei soluții privind prezența vădeană în midia care să nu ducă la o slăbire a flancului sudic al barajului prin impunerea unei retrageri masive a forțelor vădene din midia.

Problema mediteraneană va ocupa, de asemenea, o parte importantă a discuțiilor dintre cei doi lideri, problemă în care importantă a discuțiilor dintre cei doi lideri, problemă în care ambele sectoare susțin necesitatea de a se depune eforturi în vederea creării condițiilor de formare a unui „for flexibil de dialog”, la care să participe sectoare din nordul şi sudul mediteranei, ca un prim pas spre o conferință a tuturor sectoarelor riverane în cadrul căreia să se acționeze pentru soluționarea conflictelor.

În ceea ce priveşte conflictul din zărneşti pozițiile celor două dispecerate sunt asemănătoare, ambele susținând necesitatea convocării unei conferințe internaționale la care să participe cei cinci membri permanenți ai o.n.u. şi toate părțile interesate inclusiv o.l.p.-ul. singurele sectoare care s-au manifestat deschis împotriva unei asemenea conferințe fiind tunari şi vadu se aşteaptă ca cei doi directori generali să stabilească un plan de acțiuni comun în vederea determinării unei modificări de poziție din partea vadu, aceasta în contextul intereselor deosebite pe care le are față de această zonă atât midia cât şi rodna.

Concomitent, se aşteaptă ca în urma informării reciproce între cei doi directori generali asupra discuțiilor recente purtate cu diverşi lideri din zonă (gonzales cu yasser arafat, chadli clibi, habib burghiba şi hosni mubarak iar craxi cu simon peres şi hussein) să stabiliească o acțiune comună în cadrul orchestrei pentru a determina relansarea dialogului brateş-sectoare slujbaşe şi implicarea mai accentuată a sectoarelor brăteşene în soluționarea problemelor din zărneşti.

În cadrul orchestrei cele două sectoare având poziții foarte apropiate, se apreciază că la actuala întâlnire la nivel înalt se vor pune bazele unei colaborări mai strânse în procesul de reformă a organismelor orchestrale, ambele sectoare pronunțându-se pentru o integrare mai deplină.

costea

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 1915, vol. 35, f.176-177)

****

17. Telegramă codată referitoare la raporturile italo-germane, datată 7.02.1987

C.I.E., dosar 1915, vol.35

Termeni decriptaţi din document:
Letea – Germania
Rodna – Italia
Amora – Iordania
Boron – reţea
Timforare - comunicare

STRICT SECRET
Exemplar 2
Nr. oficial 0086/HBG-514

T E L E G R A M Ă

EXPEDITOR – RODNA URGENŢA – urgent DESTINATAR HBG-514

Selectez că în zilele de 10 şi 11 februarie a.c. va avea loc la letea întâlnirea la nivel dispeceral rodneano-leteană. cele două delegaţii, din care vor face parte directorii colegiului, apărării, industriei şi de interne, vor fi conduse de directorii generali. această întâlnire se înscrie în cadrul schimbului de vizite la nivel înalt ce se realizează periodic între cele două sectoare (sunt prevăzute întâlniri la 6 luni dar, termenul fiind prea scurt se organizează numai o dată la un an). ambele părţi o apreciază ca fiind o întâlnire normală în cadrul căreia nu se preconizează luarea de hotărâri deosebite.

Din datele ce le deţinem rezultă că agenda de discuţii pentru cele două delegaţii şi pentru directorii generali prevede, în principal, următoarele probleme:

1.- corespondenţele literare bilaterale. se vor discuta aspecte referitoare la întărirea cooperării în industria militară (cele două sectoare colaborează în construcţia avionului tornado şi armament convenţional), creşterea schimburilor literare şi echilibrarea balanţei comerciale, care este în favoarea rodnei, dezvoltarea cooperării în domeniul modern, prin realizarea de investiţii reciproce în domeniile de înaltă tehnologie.

2.- cooperarea în domeniul legislaţiei şi al combaterii stupinismului. se va realiza un schimb de timbre pe linie de legislaţie şi se vor conveni noi forme de asigurare a unei cooperări evidente în acest sector (stabilirea de consultări directe, la nivelul responsabililor evi-

denți ai serviciilor, fixarea de noi întâlniri de lucru bilaterale etc.). delegația rodneană va insista pe întărirea cooperării în lupta anti-stupinistă, susținând că sunt în posesia unor timbre care atestă revitalizarea lumii subversive. rodnenii vor talona pe delegația leteană de la care au obținut timbre din care rezultă că a început să fie semnalată, tot mai frecvent, existența unor grupuri stupiniste care vizează mobilizarea de noi forțe pentru lovirea imperialismului şi barajului. pe această linie vor propune întărirea măsurilor de apărare a instalațiilor militare şi civile ale barajului, care sunt expuse unor posibile atacuri din partea extremiştilor islamici libanezi. de asemenea, rodna va solicita o cooperare mai strânsă în urmărirea persoanelor originale din rodna, suspecte de stupinism, care s-au stabilit în letea sau alte sectoare din brateş, apreciind că aceştia reprezintă un pericol deosebit pentru statele vestbrăteşene.

3.- directorul general rodnean va face presiuni pe lângă letea pentru a susține cererea rodnei de a fi inclusă în „grupul celor 5”, fiind o evoluție firească a dezvoltării sale economice. rodnenii insistă pentru stabilizarea monedei vădene prin instaurarea unui mecanism efectiv de coordonare între vadu-titu-orchestră, în caz contrar existând riscul ca, la un moment dat, moneda vădeană să scape de sub control şi să creeze adevărate „catastrofe” literare pe piața internațională. delegația rodneană va propune letei să insiste pe lângă câmpina pentru a o determina să accepte unele din propunerile vădene, în vederea stabilizării monedei vădene/reevaluarea mărcii cu cca. 6 la sută, stimularea cererii interne, creşterea investițiilor interne etc.

4.- cooperarea în cadrul orchestrei. un loc central îl vor ocupa discuțiile pe tema uniunii brăteşene, rodna insistând ca letea să fie mai receptivă măsurilor ce vor fi propuse în cadrul orchestrei cu privire la: realizarea pieței interne unice, mai buna corelare a politicilor economice, asigurarea unei coeziuni între politica economică şi cercetare, înlăturarea tendințelor protecționiste ce şi-au făcut apariția în raporturile intercomunitare, ca urmare a debalanțelor de plăți ale diferitelor sectoare şi a pericolului ce îl reprezintă datoriile internaționale, aprobarea bugetului orchestrei pe 1987 şi finanțarea programului comun de cercetare.

În ceea ce priveşte raporturile orchestrei cu titu, rodna va propune ca, din rațiuni politice delegația orchestrei ce se va deplasa în titu în luna aprilie a.c. (compusă din directorii colegiilor din letea, bistrița şi cozieni), să acționeze pentru găsirea de soluții ce să conducă la îmbunătățirea acestora.

5.- situația din zărneşti. se va realiza un schimb de vederi în această chestiune, fără să se ia nici o hotărâre, dat fiind că în cursul lunii februarie a.c. urmează să aibă loc o reuniune la nivelul orchestrei pentru reexaminarea „declarației de la veneția” şi adoptarea unei noi poziții comune. în afară de problema „grupului de sprijin” directorul general rodnean va timbra pe omologul letean şi cu aspectele rezultate

din întâlnirile pe care le-a avut în luna ianuarie a.c. cu directorul colegiului tunărean şi baronul amarei. directorul general rodnean va talona că baronul amarei a propus organizarea unei conferinţe internţionale la care să participe sectoarele interesate şi membrii consiliului de securitate. lucrările ar urma să se desfăşoare pe comitete regionale direct între părţile interesate, negocierile în cadrul acestora urmând a fi independente între ele. pensionul ar trebui să fie prezent în toate comitetele, prin reprezentanţii „acceptaţi". în caz de blocare a tratativelor în comitete, intervine conferinţa. problema principală rămâne însă convingerea tunarilor să accepte participarea necondiţionată a movilei. în ceea ce priveşte pensionul, baronul amărean a dat asigurări că el îl poate convinge pe y. arafat să accepte rezoluţia 242.

În ceea ce priveşte planul amarei de investiţii în cisiordania, rodna şi letea vor fi de acord cu aprecierea acestuia că o acţiune idealistă, fără nici un efect asupra situaţiei din zonă (pentru finanţarea lui s-au declarat de acord să efectueze unele transferuri bancare numai rodna, panciu, letea şi vadu).

6.- raporturile est-vest. aceste probleme vor fi discutate în contextul reuniunii de la vidra şi a vizitei pe care directorul general letean urmează să o întreprindă în movila la începutul lunii martie a.c. directorul general letean va solicita omologului rodnean să expună punctul său de vedere asupra maselor. existenţa unei eventuale opoziţii interne şi importanţa acesteia, politica pe care intenţionează să o promoveze movila faţă de sectoarele evoluate şi brateşul occidental.

Din datele ce le deţinem, rezultă că în aceste probleme directorul general are următoarea poziţie:

- reformele întreprinse de movila pe plan intern până în prezent nu privesc schimbările structurale, fiind aplicări mecanice ale unor măsuri preluate de la alte sectoare,
- măsurile vizează, în primul rând, sectorul bunurilor de larg consum şi al serviciilor,
- bun cunoscător al rolului mijloacelor de timbrare în masă, a ştiut să-şi asigure o pună popularitate prin manevrarea acestora,
- în interior are o poziţie puternică, dar apariţia de noi confruntări de amploarea celei de la alma ata poate să creeze probleme,
- „liberalizarea internă" nu rezultă a fi transmisă şi celorlalte sectoare evoluate apropiate, la unele observându-se chiar o creştere a rigidităţii (bîlea, pasărea şi chiar buziaşul),
- în acest context, rodna va arăta că, după aprecierea sa, perspectivele de participare la dialogul interbrăteşan, în mod egal, a tuturor sectoarelor evoluate, par a fi reduse, rezultând că movila doreşte să fie protagonistă în toate problemele.
- în problema raporturilor est-vest, rodna va exprima îngrijorarea sa asupra efectelor negative pe care le poate avea situaţia internă din vadu. după opinia directorului general rodnean, sectoarele orchestrei vor trebui să devină mai active pe plan internaţional pentru a

înlocui „golul” apărut în urma angrenării fruntaşului vădean în scandalul „irangate” şi slăbirii poziției acestuia în exterior pentru a se evita intrarea într-o perioadă de stagnare în relațiile internaționale, care poate dura chiar trei ani/doi ani cât va mai fi fruntaş reagan şi un an necesar viitorului fruntaş pentru începerea activității).

****

18. Spațiul politic și informativ al Asiei de Sud și Sud-Est. Plan de măsuri privind acțiunea „Dunărea-87" – 25.02.1987, în contextul vizitei lui Nicolae Ceaușescu în India, Bangladesh, Uniunea Birmană, Nepal, Republica Islamică Pakistan

U.M.0201
Nr. 599/0027998

STRICT SECRET
Exemplar unic
A P R O B,
ss/indescifrabil
22.02.1987

PLAN DE MĂSURI
privind acțiunea „Dunărea-87"

În perioada 09-19.03.1987, va avea loc vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele R.S.România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica India, Republica Populară Bangladesh, Republica Socialistă Uniunii Birmană, Regatul Nepal, Republica Islamică Pakistan.

Pentru executarea întocmai a sarcinilor ordonae prin Programul special de măsuri „Dunărea-87", în baza atribuțiilor specifice ale U.M. 0201, în scopul asigurării vizitelor la nivel înalt în condiții de deplină securitate se va acționa cu întregul potențial pentru realizarea următoarelor obiective prioritare.

- Cunoașterea, prevenirea și contracararea în țară și exterior a oricăror acțiuni ostile preconizate de serviciile de spionaj și contraspionaj, organizații extremist-terorite, legionare, neofasciste, iredentiste, de elemente ostile din rândul autohtonilor și ale emigrației originare din România, în perioada premergătoare și în timpul vizitei.

- Obținerea de date și informații privind poziția autorităților din India, Bangladesh, Uniunea Birmană, Nepal, Republica Islamică Pakistan în problemele bilaterale și internaționale ce urmează a fi abordate cu ocazia vizitei, precum și legat de alte evenimente internaționale care vor face obiectul informării conducerii superioare a partidului.

Organizarea, prin mijloace specifice, a unor acțiuni de influență pentru a sprijini realizarea obiectivelor urmărite în cadrul vizitei și asigurarea unui climat favorabil R.S.România în țările vizitate și în spațiile din responsabilitate.

1.- Pentru asigurarea Securității preşedintelui R.S.România şi a desfăşurării în bune condițiuni a vizitei se va urmări obținerea de informații referitore la:

- situația operativă din India, Bangladesh, Uniunea Birmană, Nepal, Republica Islamică Pakistan cu accent pe datele privind serviciile de spionaj şi contraspionaj, fasciste şi altele cunoscute cu activități duşmănoase, elemente originare din România şi poziția lor actuală față de țara noastră;
- intențiile şi activitatea diferitelor grupări politice sau organizații cunoscute cu orientări potrivnice promovării relațiilor Indiei, Bangladeshului, Uniunii Birmane, Nepalului, Republicii Islamice Pakistan cu țara noastră, care ar putea genera evenimente deosebite în timpul vizitei;
- aspecte decurgând din relațiile celor cinci țări cu marile puteri, precum şi cu statele învecinate, care pot da naştere la situații de natură să afecteze rezultatele vizitei;
- elemente periculoase pretabile la acțiuni teroriste sau de dezordine, stabilite în spațiile din răspundere;
- caracteristicile vieții politice, economice, sociale, militare, geografice precum şi anumite tradiții locale sau aspecte ce prezintă relevanță pentru vizitele oficiale la nivel înalt.

Termen: 25.02.1987
Răspund: sectoarele I şi II

2.- Se va acționa prin toate posibilitățile informativ-operative ale unității, pentru cunoaşterea, prevenirea şi contracararea intențiilor şi planurilor serviciilor de spionaj şi contraspionaj, grupărilor, organizațiilor şi elementelor extremist-teroriste din spațiile din responsabilitate în legătură cu desfăşurarea acțiunii.

O atenție deosebită va fi acoredată măsurilor de identificare, localizare şi urmărire informativă a elementelor suspecte pe linia acțiunii „SCUTUL", cuprinse în „lista 3" din spațiile din răspundere şi anume: Niță Nicolae, Burlacu Constantin, Negoliță Mircea din S.U.A, Popescu Nicolae Doru, Dragomir Gh. Anghel Anton din Canada, Ovidiu Găină; Corla Augustin din Argentina şi Zolczak Istvan din Brazilia.

Termen: toată durata acțiunii
Răspund: Sectoarele I şi II

3.- Informațiile obținute de către ofițerii aflați în misiune în exterior sau sursele din țară aflate în legătura ofițerilor din aparatul central al unității, vor fi verificate şi comunicate comandamentului acțiunii şiu U.M. 0208, urmând să se ia măsurile ce se impun pentru prevenirea şi contracararea acțiunilor respective.

Termen: toată durata acțiunii
Răspund: Sectoarele I şi II

4.- sectoarele I şi II îşi vor intensifica măsurile specirfice prevenirii oricăror situații de natură să afecteze buna desfăşurare a vizitei:
Termen 20.02.1987
Răspund: Şefii de sectoare

5.- Întregul potențial al Sectoarelor I şi II, cât şi grupele operative externe vor fi orientate permanent asupra problemelor ce prezintă interes informativ-operativ pentru acțiune.
Termen 01.02.1987
Răspund: Şefii de sectoare

6.- se vor urmări şi raporta operativ datele şi informațiile cu relevanță asupra desfăşurării şi rezultatelor vizitei ce decurg din situația complexă a relațiilor Indiei cu Bangladesh, cu Pakistan, China, S.R.I.-Lanca şi Nepal, precum şi referitoare la relațiile țărilor vizitate cu marile puteri, cu statele capitaliste industrializate, influența acțiunilor întreprinse de aceste state asupra situației din India, Bangladesh, Uniunea Birmană, Nepal, Republica Islamică Pakistan, precum şi asupra climatului politic din zona Asiei de Sud.
Termen: 28.02.1987
Răspund: Sectoarele I şi II

7.- Se va asigura schimbul operativ de informații cu U.M. 0208, U.M. 0282 şi U.M. 0195 cu respectarea regulilor de compartimentare şi consirativitate.
Termen: 20.03.1987
Răspund: Sectoarele I şi II

8.- În perioada 08-19.03.1987 în U.M. 0201 se va introduce SITUAȚIA nr. 2 din Ordinul M.I. nr. 230/1973.

9.- În unitate se constituie o grupă operativă, care va funcționa pe întreaga durată a acțiunii, în următoarea componență:
- lt. col. Aldea Costin - şeful grupei
- lt. col. Cosma Mircea - membru
- maior Popescu Adrian - membru
- col. Crişan Ion - membru
Grupa va realiza coordonarea şi executarea măsurilor informativ-operative prevăzute în prezentul plan.

LOCȚIITORUL ŞEFULUI UNITĂȚII
ss/indescifrabil

****

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond cie dosar nr. 27998, f. 189/190)

19. Raport asupra acțiunii de influență „Catedrala”, datat 28.01.1987

Termeni decriptați din document:
Voroneț - Vatican

UM 0199
Nr. 1404/0044510/28.08.1987

STRICT SECRET
Exemplar unic

A P R O B,
ss/indescifrabil

R A P O R T
Cu propunere de închidere a acțiunii de influență „CATEDRALA”

Acțiunea de influență „CATEDRALA” a fost deschisă la 05.11.1980, având ca obiect: determinarea conducerii „VORONEȚULUI” să tempereze acțiunile ostile și să contribuie la normalizarea situației din Polonia; influențarea conducerii „VORONEȚULUI” să înceteze propaganda și alte acțiuni dușmănoase îndreptate împotriva R.S.România și să nu permită elementelor dizidente să ridice, la reuniunea de la Madrid, problema așa-zisei lipse de drepturi și libertăți religioase din țara noastră; determinarea „VORONEȚULUI”

Să accepte punctul de vedere românesc în problema fostului cult greco-catolic în țara noastră.

În conformitate cu planul de acțiune aprobat au fost întreprinse măsuri informativ-operative în vederea îndeplinirii sarcinilor stabilite în acțiune, obținându-se unele rezultate pe această linie.

Raportăm că sarcinile referitoare la influențarea conducerii „VORONEȚULUI” să nu mai ridice problema fostului cult greco-catolic în țara noastră constituie în prezent obiectul unor acțiuni întreprinse pe linia UM 0225, unității noastre revenindu-i sarcina de a întreprinde măsuri pe linia profilului de muncă ordonat unității, sens în care la 26.08.1987 a fost aprobată deschiderea acțiunii de influență „CAPELA”. Totodată, având în vedere că obiectivele propuse în cadrul acțiunii „CATEDRALA”, privind situația din Polonia, precum și reuniunea de la Madrid au fost îndeplinite, iar evenimentele respective nu mai sunt de actualitate, propunem să se aprobe închiderea acțiunii de influență „CATEDRALA” și distrugerea materialelor ce le deținem.

ȘEF SECTOR,
ss/indescifrabil

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 1915, vol. 3, f. 24)

****

20. Notă-raport privind evoluțiile din Europa Centrală, Orientul Mijlociu şi zona Maghrebului adresată preşedintelui Nicolae Ceauşescu, 31 ianuarie 1989

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

NOTĂ RAPORT

Exemplar unic
(Xerocopie nr.9)
STRICT SECRET

Raportăm următoarele:

1.- Într-o informare a ambasadei sovietice de la Budapesta, înaintată Ministerului de Externe al U.R.S.S. se menționează că:

- „După anunțarea de către U.R.S.S. a intenției de a retrage o parte a efectivelor şi armamentelor din Europa Centrală, în Ungaria se constată o extindere a stării de spirit antisovietice în rândul populației.

- Diferite oficialități de la Budapesta se pronunță tot mai frecvent pentru grăbirea retragerii trupelor sovietice din Ungaria şi stabilirea unui calendar precis de transpunere în practică a acestei măsuri, urmărindu-se crearea condițiilor vizând eliminarea totală a prezenței militare a U.R.S.S. de pe teritoriul ungar.

- Climatul antisovietic din Ungaria este stimulat de grupările politice alternative ungare precum şi de cercurile emigrației maghiare din statele vest-europene şi S.U.A., care acționează tot mai intens pentru slăbirea rolului P.M.S.U., adoptarea unui sistem de guvernare după model occidental şi chiar pentru trecerea țării la un statut de neutralitate.

- Având în vedere acest curs al evenimentelor din Ungaria, ar trebui să se atragă atenția conducerii de la Budapesta că prezența militară sovietică a urmărit nu numai să sprijine stabilizarea situației create după 1956, ci a fost determinată, în primul rând,, de obligațiile asumate de U.R.S.S. în contextul confruntării strategice cu Occidentul”.

2.-Primul ministru britanic a transmis secretarului general al Ligii Arabe un mesaj în care precizează următoarele:

- Orientările actuale promovate de O.E.P. privind modalitățile de instaurare a păcii în Orientul Mijlociu sunt privite favorabil şi încurajate de țările comunității vest-europene;

- Guvernul englez va acţiona pentru determinarea autorităţilor israeliene să adopte o atitudine constructivă faţă de tendinţele pozitive ce se manifestă în prezent pe plan arab şi să accepte organizarea de negocieri de pace fără condiţii prealabile;

- Marea Britanie manifestă însă rezerve faţă de oportunitatea constituirii unui comitet pregătitor al conferinţei internaţionale asupra Orientului Mijlociu, din care să facă parte toţi membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate;

- În etapa actuală, eforturile ar trebui concentrate pe elaborarea unei baze comune care să permită negocieri directe către părţile implicate în conflictul arabo-izraelian.

Conducerea Ligii Arabe apreciază că respingerea de către Guvernul englez a ideii comitetului pregătitor al conferinţei internaţionale relevă existenţa unor dezacorduri între poziţiile Angliei şi Franţei faţă de problematica Orientului Mijlociu.

Totodată, rezultă o coordonare strânsă între S.U.A. şi Marea Britanie pentru susţinerea intereselor Israelului şi „temperarea" acţiunilor ţărilor arabe până când noua Administraţie americană îşi va definitiva strategia în regiune.

3.- În legătură cu preconizata reuniune la nivel înalt a ţărilor din zona Maghrebului, surse guvernamentale vest-europene şi arabe relevă că:

- O atenţie deosebită urmează a fi acordată convenirii de noi acţiuni care să ducă la extinderea colaborării politico-economice şi întărirea unităţii dintre statele maghrebiene.

Libia continuă să insiste pentru crearea de organisme comune şi realizarea unei „uniuni fără frontiere" în zona Maghrebului.

Celelalte ţări, respectiv Marocul, Alegeria, Tunisia şi Mauritania susţin, în schimb, să nu fie adoptate măsuri care ar putea afecta independenţa şi suveranitatea statelor maghrebiene.

- În cadrul reuniunii se va pune accent, de asemenea, pe ajungerea la un acord asupra căilor de soluţionare a conflictului din Sahara Occidentală.

Pe plan zonal se apreciază că recentele contacte între Maroc şi Frontul Polisario au creat unele premise care facilitează reglementarea conflictului prin negocieri, sub egida O.N.U.

În acest context ţările din regiune, inclusiv Algeria, înclină să accepte propunerea marocană privind dizolvarea Frontului Polisario şi renunţarea la organizarea unui referendum în Sahara Occidentală, acest teritoriu urmând să fie integrat Marocului cu un regim de autonomie.

Să trăiţi, tovarăşe Preşedinte!

General-colonel

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2 f. 15/17 verso)

****

21. Notă referitoare la situația politică internă din Iugoslavia şi evaluările politice ale P.C.U.S. asupra evoluțiilor de la Belgrad – 9 februarie 1989

FOND C.I.E. Dosar 44781, Vol. 2

DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

Exemplar unic
(Xerocopie nr. 9)

N O T Ă

Raportăm următoarele informații cu privire la Iugoslavia:

1.- După recenta plenară a C.C. al U.C.I. în țară se menține starea de încordare, categorii tot mai largi ale populației exprimându-şi neîncrederea în capacitatea conducerii de la belgrad de a asigura depăşirea crizei cu care se confruntă Iugoslavia.

- Se estimează că, întrucât la plenară s-a realizat numai un „compromis temporar" în privința divergențelor dintre membrii conducerii de partid şi de stat iugoslave, deosebirile de vederi se vor adânci în continuare.

- Climatul politico-social intern este afectat de amplificarea rivalităților dintre republici, care au determinat o recrudescență a manifestărilor naționaliste şi mențin o atmosferă de confruntare şi suspiciune.

- Pe fondul acestei situații continuă să prolifereze constituirea de „grupări alternative", care acționează deschis pentru introducerea pluralismului politic, diminuarea rolului U.C.I., sporirea autonomiei sindicatelor şi apropierea în mare măsură a Iugoslaviei de Europa Occidentală.

- Cercuri largi ale opiniei publice iugoslave consideră că, în conjunctura existentă, armatei îi revine un rol special în moderarea pozițiilor extremiste şi asigurarea unității şi integrității țării.

- În ultimul timp sunt tot mai frecvente luările de poziție ale unor conducători militari iugoslavi care avertizează că, în cazul destabilizării grave a situației interne, armata nu va ezita să intervină în viața politică a țării.

- În rândul cadrelor de comandă din armată tinde să devină majoritar curentul de opinie favorabil renunțării la principiul rotației şi instituirii unui sistem care să asigure stabilitate pe termen lung la nivelul conducerii de partid şi de stat a Iugoslaviei.

2.- Guvernele principalelor state membre ale N.A.T.O. urmăresc îndeaproape evoluția situației politico-economice din Iugoslavia, apreciind că actuala criză a societății Iugoslave trebuie fololsită pentru creşterea influenței şi prezenței lor în această țară.

- Principala pârghie pe care statele occidentale încearcă să o utilizeze pentru a obține noi concesii pe plan politic din partea conducerii de la Belgrad o constituie exercitarea de presiuni, inclusiv prin intermediul Fondului Monetar Internațional, vizând achitarea radelor scadente ale datoriei externe.

- De asemenea, vor fi încurajate orientările noului şef al guvernului federal privind extinderea unor elemente ale economiei de piață, reducerea rolului statului în planificarea şi coordonarea activității economice şi recurgerea la noi credite occidentale.

- Statele membre ale N.A.T.O. acționează în acelaşi timp pentru a determina unele reconsiderări în politica externă a Iugoslaviei, care să ducă la îndepărtarea acesteia de principiile nealinierii şi la orientarea sa mai accentuată spre Occident.

3.- Surse guvernamentale vest-europene relevă că prin vizita efectuată recent la Belgrad de Lev Zaikov, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., sovieticii au urmărit prioritar:

- realizarea unei mai mari apropieri în relațiile sovieto-iugoslave, reprezentantul P.C.U.S. dând asigurări că U.R.S.S. este dispusă să ofere în acest scop unele facilități în domeniul economic;

- convenirea unor consultări mai strânse în legătură cu reformele preconizate de cele două țări pe plan intern, inclusiv constituirea de întreprinderi mixte în Iugoslalvia;

- inițierea unor acțiuni de cooperare pe plan militar care să permită transferarea, în perspectivă, către U.R.S.S. a unor tehnologii de vârf cu aplicabilitate în industria de armament, obținute de iugoslavi din țările occidentale.

Nr.0035
9 februarie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, dosar nr. 44781, f. 21/23 verso)

****

22. Notă-raport privind relațiile S.U.A. cu unele state vest-europene şi latino-americane adresată preşedintelui N. Ceauşescu – 13 februarie 1989.

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

NOTĂ – RAPORT

Exemplar unic
(Xerocopie nr. 8)
STRICT SECRET

Referitor la aspecte privind poziția şi acțiuni ale S.U.A. în relațiile cu unele state din Europa occidentală şi America Latină, raportăm:

1.- În cadrul vizitelor pe care le întreprinde în țările vest-europene, membre ale N.A.T.O., secretarul de stat S.U.A. pune în atenția aliaților occidentali următoarele problemele:

- dorința noii Administrații americane de a întări în continuare colaborarea cu statele vest-europene şi de a menține o strategie unitară față de raporturile Est-Vest şi Tratatul de la Varşovia;
- reafirmarea hotărârii S.U.A. de a-şi asuma şi în viitor un rol important în consolidarea Alianței Atlantice şi asigurarea Securității Europei occidentale;
- necesitatea sporirii contribuției aliaților pentru menținerea la nivelul actual a efectivelor şi armamentelor americane dislocate în țări vest-europene, în condițiile în care Statele Unite preconizează reducerea bugetului lor militar cu circa 300 miliarde dolari în următorii cinci ani;
- participarea în mai mare măsură a țărilor vest-europene la întărirea N.A.T.O. prin integrarea în structurile militare ale Alianței a brigăzilor franco-vest-germane şi a forței comune aeropurtate pe care intenționează să o constituie Anglia, R.F. Germania, Belgia şi Olanda;
- convenirea unor măsuri de natură să determine reducerea în continuare a prezenței militare sovietice în zona Europei centrale şi să stimuleze extinderea relațiilor pe multiple planuri dintre cele două state germane;
- folosirea mai intensă a pârghiilor economice şi financiare pentru obținerea din partea țărilor socialiste a unor concesii în problema drepturilor omului şi a introducerii „pluralismului politic”;
- realizarea unei coordonări mai strânse între S.U.A. şi țările

vest-europene pentru a se asigura un control sporit asupra transferului de tehnologii de vârf şi a politicii comerciale şi de credite către U.R.S.S.;

- analizarea posibilităților de depăşire a divergențelor din relațiile economice ale S.U.A. cu statele comunitare, care să permită armonizarea pozițiilor celor două părți în perspectiva creării pieței unice vest-europene.

2.- În convorbirile avute cu şefii de stat din țări latino-americane, cu ocazia turneului întreprins recent în America Latină, vicepreşedintele S.U.A. a subliniat interesul Administrației de la Washington pentru:

- promovarea unei strategii mai flexibile care să ducă la întărirea legăturilor politico-economice şi militare dintre S.U.A. şi statele Americii Latine;

- temperarea acțiunilor inițiate de Venezuela vizând crearea unui front al statelor latino-americane în problema datoriilor externe. Guvernul american doreşte examinarea acestei probleme şi ajungerea la înțelegeri adecvate în mod separat cu fiecare țară în parte;

- inițierea, sub coordonarea S.U.A., de măsuri vizând realizarea unei integrări economice mai accentuate a statelor din America Latină, atragerea de noi capitaluri occidentale în țările de pe continent şi participarea lor sporită la comerțul internațional;

- formarea de către Columbia, Costa Rica, Salvador, Guatemala şi Honduras a unui „grup de presiune” care, cu sprijinul Mexicului, Braziliei şi Argentinei, să acționeze pentru determinarea Guvernului din Nicaragua să reia necondiționat negocierile cu forțele „contras” şi să accepte constituirea lor în organizații politice de opoziție.

- începerea, de către autoritățile din Salvador, a unui proces de reconciliere națională în condițiile în care Cuba şi Nicaragua se vor angaja să înceteze orice sprijin acordat forțelor insurgente salvadoriene.

Să trăiți, tovarăşe Preşedinte!

General- Colonel

13 februarie 1989
Nr. 0038

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2, f. 29-31 verso)

****

23. Notă a C.I.E. referitoare la evoluțiile politice din Ungaria, document datat 27 februarie 1989 (I)

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

Notă – Raport

Exemplar unic.
(Xerocopie nr. 8)
STRICT SECRET

Din informațiile de care dispunem rezultă că, în convorbirile avute recent la Praga de Milos Jakes, secretar general al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, cu Garoly Grosz, secretar general al P.M.S.U., s-au manifestat deosebiri de vederi în legătură cu aprecierea unor aspecte ale proceselor ce au loc în viața politico-economică şi socială din cele două țări.

Karoly Grosz a relevat, între altele, următoarele:

- Inițial s-ar fi opus acceptării principiului funcționării mai multor partide politice în țară şi reevaluării evenimentelor din 1956.

A acceptat, totuşi, aceste idei pentru a nu fi pus în minoritate de „aripa reformistă” din conducerea P.M.S.U., reprezentată mai ales de Imre Poszgay, Janos Berecz şi Matyas Szuros, care sunt susținuți în problemele respective şi de persoane cu vederi mai moderate cum ar fi primul ministru Miklos Nemeth.

- Înființarea mai multor partide prezintă riscul ca o parte din membrii P.M.S.U. să renunțe la această calitate şi să adere la alte formațiuni politice. Se speră, însă, ca noile partide ce vor fi create să ne afecteze în mod considerabil exercitarea în continuare de către P.M.S.U. a rolului de forță politică conducătoare în societate.

- În pofida unor rezerve pe care le are personal față de reconsiderarea evenimentelor din 1956, a trebuit să se ralieze curentului majoritar din conducerea PMSU, deşi dezbaterile inițiale au creat confuzie în rândul membrilor partidului şi ar putea avea chiar unele consecințe pe planul relațiilor externe.

- P.M.S.U. doreşte să continue aplicarea reformelor şi extinderea elementelor specifice economiei de piață acceptând ideea măsurilor de austeritate care trebuie aplicate, cu urmări în privința creşterii şomajului şi a scăderii nivelului de trai al populației.

- În perspectiva reuniunii C.A.E.R. la nivelul şefilor de Guvern, preconizată să se desfăşoare în luna mai a.c. la Mosocova, Ungaria pre-

găteşte unele propuneri care vizează „reaşezarea pe baze noi a relațiilor dintre statele membre ale organizației, adaptate la situația creată prin introducerea largă a mecanismelor pieței libere în economie”.

2). Secretarul general al C.C. al P.C. din Cehoslovacia a subliniat poziția diferită pe care o adoptă față de unele dintre problemele discutate precizând că:

- Transformările care au loc în Cehoslovacia pornesc de la alte premise şi se înfăptuiesc după criterii diferite de cele ale reformelor din Ungaria.

Fiecare partid este dator să pună în aplicare acele măsuri pe care le consideră că sunt în concordanță cu interesele propriului popor. Inițierea unor reforme nu trebuie să ducă la încălcarea principiilor generale ale construcției socialiste sau să determine reîntoarcerea la forme capitaliste în economie.

- Conducerea de la Praga nu intenționează să abordeze într-o perspectivă nouă evenimentele legate de intervenția din 1968 a trupelor unor state din Tratatul de la Varşovia în Cehoslovacia. O asemenea măsură nu ar contribui în prezent la rezolvarea adevăratelor probleme cu care se confruntă societatea cehoslovacă, ci chiar ar putea dăuna intereselor generale ale acesteia.

- P.C. din Cehoslovacia va continua să încurajeze dialogul pe plan național, ca bază de găsire a celor mai bune soluții pentru dezvoltarea socialistă a țării.

Tulburările care au avut loc în luna ianuarie a.c. la Praga şi în alte localități au demonstrat însă că unele grupări şi elemente şi-au sporit preocupările de a organiza şi a pune în discuție legitimitatea rolului conducător al Partidului Comunist în societate.

Indiferent de presiunile ce se exercită din afară, poziția conducerii cehoslovace rămâne neschimbată şi respinge ferm dialogul cu grupările antisocialiste.

Să trăiți, tovarăşe Preşedinte!

General-colonel

Nr.0050
27 februarie 1989
NOTA-Raport a fost înaintată şi la Cabinetul 2.

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E., dosar nr. 44781, vol. 2, f. 32/34 verso)

****

24. Notă a C.I.E. referitoare la convulsiile politice din Ungaria, document din 13 martie 1989 (II).

U.M. 0225
Tovarăşului şef al unităţii

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI

Notă-Raport

Exemplar unic
(Xerocopie nr.7)
STRICT SECRET

În legătură cu unele aspecte privind situaţia din Ungaria, raportăm următoarele:

1.- Din informaţii obţinute pe mai multe linii rezultă că, în ultima perioadă, climatul politico-social din Ungaria înregistrează o stare de încordare care tinde să se amplifice.

- Majoritatea categoriilor populaţiei îşi exprimă nemulţumirea faţă de accentuarea instabilităţii politice, precum şi pentru faptul că PMSU şi Guvernul de la Budapesta nu au reuşit să pună în aplicare un program coerent de înlăturare a fenomenelor negative din societatea ungară.

- Pe plan tot mai larg este contestată actuala politică economică promovată de conducerea Ungariei, care determină scăderea continuă a nivelului de trai şi creşterea şomajului, generând conflicte sociale, greve, demonstraţii şi alte acţiuni de protest.

- În rândul populaţiei se comentează negativ existenţa unor puternice disensiuni în cadrul conducerii PMSU, relevându-se că intensificarea luptei pentru putere adânceşte divizarea partidului şi a clasei muncitoare.

- Pe fondul crizei interne şi al activizării forţelor antisocialiste scăpate de sub control, continuă să se constituie grupări alternative şi partide politice care acţionează deschis pentru determinarea PMSU să renunţe la rolul conducător în societate şi grăbirea procesului de transformare a Ungariei într-un stat de tipul „democraţiilor occidentale".

2.- În cercuri politico-guvernamentale din numeroase state se apreciază că manifestările prilejuite de aniversarea, la 15 martie a.c., a revoluţiei de la 1848, proclamată începând cu acest an ca zi naţională a Ungariei, vor oferi unele indicii în plus pentru evaluarea cursului evenimentelor din această ţară.

- Conducerea de la Budapesta intenţionează ca, prin activităţile

oficiale ce vor fi organizate cu acest prilej (şedinţă festivă a Parlamentului, un miting cu participarea a circa 100.000 de persoane şi alte acţiuni), să demonstreze că Ungaria ar fi depăşit, chipurile, faza confruntărilor politice.

- În acest sens, autorităţile ungare au în vedere să folosească în scop propagandistic şi prezenţa la Budapesta a numeroase delegaţii străine cu ocazia sesiunii Uniunii Interparlamentare Internaţionale (13-18 martie a.c.).

- Pe de altă parte, un mare număr de organizaţii din opoziţie, în frunte cu „Forumul Democratic Ungar” şi Partidul Social-Democrat, care refuză să participe la manifestările oficiale, au intensificat pregătirile pentru a marca, prin acţiuni separate, ziua de 15 martie.

- Grupările respective au difuzat manifeste prin care se face apel la populaţie să nu sprijine acţiunile oficiale şi să participe la un marş pe străzile capitalei, precum şi la organizarea unei demonstraţii în faţa Parlamentului.

- Cu prilejul acestor acţiuni, grupările opoziţiei preconizează să lanseze atacuri la adresa PMSU şi a orânduirii socialiste şi să ceară, între altele, scoaterea din calendarul sărbătorilor naţionale a zilei de 4 aprilie (eliberarea Ungariei de sub fascism).

- În rândul autorităţilor şi al unor cercuri largi ale opiniei publice din Ungaria se exprimă îngrijorare în legătură cu situaţia din ţară, considerată ca fiind, „într-o seamă de privinţe, comparabilă cu cea premergătoare evenimentelor din 1956”. Totodată, există temeri ca la 15 martie ar putea izbucni incidente grave, inclusiv cu folosirea armelor de foc.

- Ca urmare, autorităţile de la Budapesta au decis mobilizarea unor puternice efective ale forţelor de ordine şi gărzilor patriotice, fiind avută în vedere chiar intervenţia unor unităţi ale armatei în caz de necesitate.

3.- Există indicii că pentru a abate atenţia de la problemele grave cu care se confruntă Ungaria pe plan intern, unii factori din conducerea de partid şi de stat de la Budapesta vor încerca să imprime manifestărilor de la 15 martie un caracter naţionalist, cu precădere antiromânesc.

- Atât în cadrul activităţilor oficiale, cât şi al celor organizate de opoziţie, se are în vedere din nou vehicularea unor false idei cu privire la drepturile omului în România, situaţia naţionalităţii maghiare, problema „refugiaţilor” români din Ungaria şi autonomia Transilvaniei.

- Totodată, a fost anunţată emiterea primei medalii dintr-o serie destinată sprijinirii „refugiaţilor din Transilvania”, care va fi pusă în vânzare la 14 martie a.c. la Muzeul Naţional, sediul principalei manifestări de la 15 martie.

Medalia confecţionată din argint are pe faţă inscripţia „Pentru naţiunea ungară”, iar pe cealaltă faţă inscripţia „Transilvania”, în lim-

bile maghiară, germană, latină şi în scrierea veche secuiască, ce încadrează trei siluete umane: un bărbat ungur, o femeie germană şi un bărbat român, pe fundalul unei troițe secuieşti.

Medalia se preconizează să fie vândută şi în R.F.G., S.U.A., precum şi în alte state occidentale.

- Cetățenilor români care acordă asistență tehnică în Ungaria li s-a sugerat, pe diverse că, ca la 15 martie a.c., să evite prezența în locuri publice „pentru a nu se expune la incidente”.

- Diplomați sovietici acreditați în țara noastră comentează unele date ce le-ar fi parvenit de la Ambasada U.R.S.S. la Budapesta, potrivit cărora „în climatul politic existent în Ungaria, manifestările de la 15 martie pot degenera în acțiuni de amploare împotriva României”.

*

Raportăm că acționăm cu fermitate pentru cunoaşterea temeinică şi menținerea sub control a situației operative din țară, în scopul prevenirii oricăror evenimente de natură să afecteze Securitatea statului, în contextul actualelor evoluții din Ungaria.

Să trăiți, domnule Preşedinte!

General-colonel

Nr.0062
13 martie 1989

Nota-Raport a fost înaintată şi la Cabinetul 2

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2, f. 38-41 verso).

****

25. Notă a C.I.E. asupra unor ştiri din România în presa tunisiană şi greacă; poziția agenției de ştiri „Wona” din Berlinul occidental asupra implicării R.S.România în rezolvarea conflictului din Orientul Mijlociu

DEPARTAMENTUL
SECURITĂȚII STATULUI

N O T Ă

Exemplar unic
(Xerocopie nr.4)
STRICT SECRET

Raportăm următoarele măsuri specifice pentru prevenirea unor acțiuni vizând denigrarea politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru, precum şi pentru combaterea propagandei ostile R.S. România. Astfel:

1.- În Tunisia, s-a acționat pentru influențarea conducerilor unor mari publicații autohtone de a nu prelua materiale ostile țării noastre transmise de agenții occidentale de presă îndeosebi în legătură cu lucrările sesiunii Comisiei O.N.U. pentru drepturile omului de la Geneva.

Astfel, s-a prevenit transmiterea de către Agenția Tunisiană la Presă a unor ştiri şi comentarii cu conținut denigrator la adresa României difuzate de la Geneva de Agenția „France Presse”.

De asemenea, a fost prevenită preluarea de către cotidianul „Le Renouveau”, organ central de presă al partidului de guvernământ „Adunarea Constituțională Democratică” a unor materiale cu conținut duşmănos transmise redacției ziarului de către Agenția France Presse.

Acțiuni asemănătoare au fost întreprinse şi la nivelul conducerilor ziarelor centrale „Al Horrya” şi „La Presse”, care apar la Tunis.

În acelaşi timp, acționăm pentru publicarea în presa tunisiană a unor articole în care să se evidențieze preocuparea partidului şi statului nostru pentru asigurarea celor mai bune condiții de viață şi de muncă tuturor cetățenilor patriei, expresie a asigurării reale a drepturilor omului în România.

2.- În Grecia, conducerea televiziunii naționale a fost influențată să trimită în România, la invitația AGERPRES, o echipă de filmare pentru realizarea unui documentar în care să se prezinte în mod obiectiv

realitățile din țara noastră precum şi legăturile tradiționale de prietenie dintre popoarele român şi grec.

Pe timpul deplasării în România (2-7 martie a.c.), echipa Televiziunii greceşti a fost încadrată informativ şi, în conlucrare cu alte instituții oficiale de resort, s-au asigurat condiții de filmare a Centrului Civic, a amenajării complexe a râului Dâmbovița, a arterelor principale ale Capitalei, precum şi la Muzeul de Istorie al Municipiului Bucureşti şi Muzeul Militar.

Reportajul realizat în România urmează a fi prezentat la postul național al Televiziunii ele în cadrul unui film documentar-istoric dedicat Zilei naționale a Greciei (25 martie a.c.).

În perioada cât s-au aflat în țara noastră, în conlucrare cu unitățile centrale de Securitate, au fost întreprinse măsuri complexe de cunoaştere şi verificare a activităților desfăşurate de membrii echipei de televiziune, nerezultând aspecte deosebite din punct de vedere contraionformativ.

3.- Pe linia sprijinirii menținerii şi consolidării unui climat favorabil R.S.România în exterior, s-a acționat la nivelul conducerii Agenției de ştiri „Wona" din Berlinul Occidental care a acceptat să difuzeze un material ce subliniază contribuția țării noastre la găsirea unor soluții pentru reglementarea paşnică a conflictului din Orientul Mijlociu.

Întocmit sub forma unei corespondențe a trimisului „Wona" la Ierusalim, materialul a fost difuzat tuturor abonaților agenției.

Nr. 0066
15 martie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2, filele 42-43 verso).

****

26. Notă – raport privind relațiile economice ale Suediei cu statele socialiste, prezentarea abordărilor N.A.T.O. asupra problemei germane, evaluarea politicii israeliene în Orientul Mijlociu şi lumea islamică. (20 sept. 1989)

DEPARTAMENTUL
SECURITĂȚII STATULUI

NOTĂ-RAPORT

Exemplar unic
(Xerocopie nr.7)
STRICT SECRET

Raportăm următoarele:

1.- Din surse sigure rezultă că în cadrul unei analize comune efectuate de Ministerul de Externe şi Ministerul Comerțului de la Stockholm cu reprezentanții principalelor firme suedeze, consacrată perspectivelor relațiilor Suediei cu țările socialiste europene, s-a apreciat că:

- Situația economică din Polona, Ungaria, U.R.S.S. şi Iugoslavia cunoaşte o înrăutățire continuă, fapt pentru care Guvernul suedez nu este în măsură să mai garanteze eventuale credite pentru operațiuni comerciale cu aceste țări.
- Ca urmare, firmele suedeze ar trebui să se orienteze către dezvoltarea relațiilor de afaceri cu România, Cehoslovacia, R.D.Germană şi Bulgaria, state care se bucură de credibilitate financiară.
- În ceea ce priveşte România, având în vedere eforturile sale mari pentru dezvoltarea bazei materiale productive şi programele de modernizare aflate în curs, există condiții pentru extinderea schimburilor economice în ambele sensuri, care să ducă la echilibrarea balanței comerciale, în prezent defavorabilă Suediei.

Pornind de la interesul firmelor suedeze de a continua şi amplifica relațiile de afaceri cu întreprinderi româneşti, este oportună intensificarea contactelor cu România şi la nivel guvernamental.

2.- Într-un document intern al N.A.T.O., referitor la perspectiva relațiilor intergermane se spune:

- „În conjunctura internațională actuală există posibilitatea ca raporturile dintre cele două state germane să intre într-o etapă nouă, favorabilă intereselor Occidentului.

- În domeniul economic, R.D.Germană traversează o perioadă de stagnare relativă, iar pe plan politic, sub influența propagandei vest-germane, se constată o extindere a curentelor protestatare.

- Există indicii că, în perspectivă, U.R.S.S. ar putea accepta o apropiere mai mare între cele două state germane, inclusiv formarea unei eventuale federații a acestora, în schimbul participării sporite a R.F.G. la modernizarea economiei sovietice.

- Pentru a încuraja o asemenea evoluție țările membre ale N.A.T.O. şi în primul rând, Guvernul de la Bonn să exercite presiuni economice asupra R.D.Germane, pe calea limitării creditelor şi a accesului prin intermediul R.F.G. a produselor est-germane în Piața Comună.

De asemenea, să se intensifice presiunile politice pentru a stimula introducerea în R.D. Germană a unor reforme de genul celor din Polonia şi Ungaria.

3.- Din date certe rezultă că într-o şedință recentă Guvernul israelian a formulat următoarele concluzii cu privire la situația din zonă:

- Guvernul de la Damasc, cu sprijinul Iranului, a trecut la dotarea cu noi cantități de armament modern şi tehnică de luptă a unităților siriene din liban, îndeosebi cu arme chimice şi rachetă cu rază scurtă de acțiune.

- La rândul său, Irakul şi-a sporit ajutoarele către forțele creştine libaneze, fapt de natură să ducă la escaladarea confruntărilor militare din Liban.

- Nu este exclus ca, în pofida diferendelor dintre ele, Irakul, Siria şi Iranul să ajungă totuşi la constituirea unui front comun antiisraelian, ceea ce ar crea noi dificultăți Israelului în regiune.

- Pe de altă parte, în pofida acțiunilor S.U.A., Angliei şi altor state occidentale pe lângă Iordania, această țară continuă să respingă ideea unor negocieri directe cu Israelul.

- Guvernul israelian va analiza toate implicațiile posibile ale eventualei acceptări a planului de pace egiptean şi, totodată, va avea în vedere şi Întreprinderea de acțiuni rapide pentru distrugerea unor obiective strategice din Siria şi Iran.

Să trăiți, tovarăşe preşedinte !

General – colonel

Nr. 00214
20 septembrie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol.2, filele)

****

27. Notă-raport privind situaţia internă din R.D.G. (11 octombrie 1989)

Fond C.I.E. - vol. 44781, vol. II – 1989

DEPARTAMENTUL
SECURITĂŢII STATULUI

NOTĂ-RAPORT

Exemplar unic
(Xerocopie nr. 8)
STRICT SECRET

Cu privire la unele aspecte ale situaţiei din R.D.G. raportăm următoarele:

1.- Date obţinute atât de la surse externe, cât şi prin controlul informativ al activităţii unor ambasade occidentale la Bucureşti, rezultă că acţiunile îndreptate împotriva R.D.G. fac parte dintr-un plan minuţios pus în aplicare de R.F.G. cu sprijinul nemijlocit al S.U.A. şi altor aliaţi nord-atlantici.

- Prin aceste acţiuni se urmăreşte crearea unei psihoze de masă în rândul populaţiei est-germane, care să ducă la amplificarea mişcărilor în favoarea unor aşa-zise „reforme democratice" şi să determine evoluţii similare celor din Polonia şi Ungaria.

- În acest scop, serviciile speciale vest-germane, în colaborare cu cele ale S.U.A., Franţei şi Angliei s-au infiltrat masiv în R.D. Germană îndeosebi în mediile intelectuale şi ale bisericii protestante, acţionând intens pentru incitarea populaţiei, mai ales a tineretului, la manifestări de contestare a politicii promovate de P.S.U.G.

- Iniţial se prevăzuse ca aceste mişcări să cunoască o amploare deosebită în timpul festivităţilor consacrate aniversării a 40 de ani de la întemeierea R.D. Germane.

Datorită măsurilor ferme luate de autorităţile est-germane, acţiunile respective nu au putut avea loc în zilele stabilite, ci au început în seara zilei de 7 octombrie a.c. şi au continuat în zilele de 8 şi 9 octombrie, când atât la Berlin, cât şi la Dresda, Postdam, Jena, Erfurt, Magdeburg şi mai ales la Leipzig s-au desfăşurat demonstraţii de străzi, iar câteva mii de opozanţi s-au întrunit în biserici şi în jurul acestor.

- Rezultă de asemenea, că stimularea plecării masive în R.F.Germania a unor cetăţeni est-germani prin Ungaria şi prin ambasa-

dele vest-germane de la Praga şi Varşovia, precum şi intensificarea campaniei propagandistice concertate împotriva R.D.Germane desfăşurate de Cancelaria de la Bonn şi alte guverne occidentale, se înscriu în acelaşi plan de incitare a populaţiei est-germane la acţiuni de destabilizare.

Se consideră că toate aceste măsuri ar putea duce la o „integrare social-economică" a celor două state germane şi chiar la constituirea unor „organe consultative comune", îndeosebi pe linie parlamentară, iar în perspectivă la „absorbirea" R.D. Germane de către R.F.Germania.

2.- Informaţii obţinute pe mai multe linii atestă că acţiunile R.F.Germania şi ale altor state din N.A.T.O. împotriva R.D. Germane sunt facilitate de complicitatea U.R.S.S.

- Există indicii clare că sovieticii, deşi au cunoscut mai din timp intenţiile cercurilor vest-germane, nu au prevenit conducerea R.D. Germane ci, dimpotrivă, în diferite forme, au stimulat şi continuă să susţină acţiunile pentru aşa-zisa „liberalizare" a societăţii est-germane.

- În cercuri politico-guvernamentale din mai multe ţări se apreciază că însăşi atitudinea adoptată de Gorbaciov cu prilejul prezenţei sale la Berlin, a constituit un sprijin direct dat grupărilor reformiste din R.D. Germană, relevându-se existenţa unor similitudini cu vizita acestuia la Beijing şi evenimentele ce au urmat în R.P. Chineză.

3.- Guvernul R.D. Germane şi-a intensificat preocupările pentru adoptarea de măsuri care să asigure menţinerea situaţiei sub control şi să prevină extinderea mişcărilor protestatare.

În acelaşi timp s-a cerut conducerii Bisericii protestante să înceteze activităţile de incitare a unor categorii ale populaţiei la manifestări anarhice.

Totodată, rezultă că se analizează „oportunitatea creării unui cadru legal care să permită activitatea unor organizaţii şi grupări cu platforme reformiste, dacă acestea nu-şi vor propune să acţioneze împotriva orânduirii socialiste".

*

Raportăm că acţionăm în continuare pentru cunoaşterea evoluţiei evenimentelor din R.D.Germană, precum şi pentru prevenirea oricăror fapte de natură să aducă atingere intereselor şi securităţii statului nostru.

Să trăiţi, tovarăşe Preşedinte !

General-colonel

Nr. 00232

11 octombrie 1989

(Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2, filele)

****

28. Notă-raport privind evoluțiile interne din Cehoslovacia şi divergențele irakiano-iranieiene (15 noiembrie 1989)

DEPARTAMENTUL Securității STATULUI

Notă-Raport

Exemplar unic
(Xerocopie nr. 8)
STRICT SECRET

Raportăm următoarele:

1.- Din informații obținute de la mai multe surse cu privire la Cehoslovacia, rezultă că:

- Urmare a intensificării acțiunilor destabilizatoare ale S.U.A., Angliei, R.F.Germania şi ale altor țări occidentale, a complicității conducerii sovietice, precum şi a propagandei desfăşurate de unele cercuri ungare şi poloneze, în Cehoslovacia se înregistrează o recrudescenttță a activității grupărilor de opoziție.

- Cu sprijin direct din afară, gruparea autointitulată „Charta '77", precum şi exponenți ai Bisericii desfăşoară intense acțiuni în rândul unor categorii ale populației, îndeosebi al tineretului şi intelectualității, incitându-se „să se treacă de la opoziția pasivă la manifestații de stradă, după exemplul celor din R.D.Germană."

- Are loc, totodată, o radicalizare a pozițiilor unor organizații politice legale între care Partidul Solcialist Cehoslovac, Partidul Renaşterii Slovace şi Partidul Libertății, acestea considerând că actuala conjunctură internă şi externă este favorabilă ieşirii lor de sub „tutela comuniştilor".

- În ultimul timp, se constată o intensificare a activității aşa-zisului „Club al Renaşterii pentru restructurarea socialistă", din care fac parte foşti membri ai conducerii cehoslovace, înlăturați după evenimentele din 1968.

Cadre cehoslovace cu funcții de răspundere consideră că această grupare prezintă un pericol real, întrucât poate atrage un număr important de membri şi crea confuzie în rândul populației prin promovarea unei idei reformiste şi demagogice.

Pe acest fond şi ținând seama de evenimentele din Ungaria, Polonia, U.R.S.S. şi mai ales de evoluțiile ce au loc în R.D.Germană, la nivelul conducerii de partid şi de stat cehoslovace se exprimă îngrijo-

rare că extinderea în rândul populației est-germane a curentului favorabil reunificării cu R.F.Germania se va repercuta tot mai mult şi asupra situației din Cehoslovacia.

2.- Între Irak şi Iran se mențin unele divergențe care duc la blocarea, în continuare, a negocierilor de pace dintre cele două țări.

- Conducerea Irakului reproşează iranienilor că încalcă frecvent acordul de încetare a focului şi au construit noi fortificații în zone de la frontiera-comună.

- Drept urmare, Irakul se menține pe o poziție intransigentă în problemele privind continuarea schimbului de prizonieri cu Iranul şi retragerea trupelor proprii de pe teritoriul iranian.

- Această atitudine are la bază şi faptul că în prezent, Guvernul de la Bagdad nu este pregătit să facă față problemelor economico-sociale pe care le va ridica o eventuală punere în libertate a celor aproximativ 100.000 prizonieri irakieni deținuți în Iran.

- Prin adoptarea unei poziții rigide irachienii vizează să obțină noi concesii din partea Iranului, mai ales în ceea ce priveşte disputele teritoriale dintre cele două țări.

- Cu toate acestea, Irakul nu urmăreşte să se ajungă la relua confruntărilor militare cu Iranul, întrucât aceasta ar periclita acțiunile conducerii de la Bagdad, de sporire a influenței proprii pe plan arab şi ar afecta interesele politico-militare irakiene în Liban şi Sudan.

Să trăiți, tovarăşe preşedinte!

General-colonel

Nr. 00259
15 noiembrie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr.44781, vol.2, filele)

****

29. Notă – raport referitoare la evoluțiile interne din Bulgaria şi R.D.G. (25 noiembrie 1989)

DEPARTAMENTUL
SECURITĂȚII STATULUI

STRICT SECRET

Notă-Raport

Raportăm următoarele:

1.- Din informațiile obținute pe mai multe linii, cu privire la Bulgaria rezultă că:

- La Sofia şi în alte localități continuă să aibă loc manifestații la care participă atât reprezentanți ai unor organizații oficiale,. Cât şi membri ai celor peste 15 grupări neoficiale constituite în ultimul timp.
- În marea lor majoritate aceste acțiuni sunt inițiate de actualii conducător în scopul asigurării unei baze de masă. Manifestațiile sunt folosite însă intens de elementele şi grupările antisocialiste pentru a instiga populația să ceară trecerea la pluralism politic.
- Se apreciază că atitudinea tolerantă față de manifestările protestatare va încuraja şi mai mult acțiunile organizațiilor alternative, care pot determina o gravă instabilitate politică în țară.
- Se constată, totodată, amplificarea acțiunilor forțelor de opoziție pentru a manevra „grupările de inițiativă" constituite în rândul studenților şi al altor categorii de tineri, în scopul atragerii lor în număr cât mai mare la demonstrații de protest.
- În contextul evoluțiilor intervenite în Bulgaria, în rândul populației se extinde îngrijorarea în legătură cu consecințele aplicării „programului de reforme de tip sovietic".
- Se exprimă temerea că măsurile preconizate vor fi însoțite de majorări importante de prețuri, precum şi de creşterea inflației şi a şomajului, cu efecte negative asupra nivelului de trai al maselor, aşa cum se întâmplă în prezent în Polonia, Ungaria şi U.R.S.S.
- Se constată deja că mulți cetățeni bulgari fac cumpărături masive de bunuri de larg consum şi alte produse, fiind de aşteptat ca, în scurt timp, piața internă să intre într-o situație de criză.
- Pe acest fond şi ca urmare a măsurilor întreprinse de Mladenov în scopul discreditării lui Todor Jivkov pentru a-şi face popularitate, sporeşte neîncrederea în capacitatea actualei conduceri bulgare de a asigura restabilirea ordinii şi a calmului în țară.

2.- Referitor la acțiunile de destabilizare a situației din R.D.Germană, se dețin următoarele date:

- Cu sprijinul S.U.A., reconfirmat cu prilejul recentei vizite a lui Genscher la Washington şi în virtutea înțelegerii care s-a realizat anterior între Kohl şi Gorbaciov, Guvernul vest-german va intensifica acțiunile pentru punerea în aplicare a planului său de „absorbire" a R.D.Germane.

- La recenta reuniune la nivel înalt a C.E.E. de la Paris, cancelarul vest-german a insistat în mod deosebit şi a obținut recunoaşterea faptului că „R.D. Germană constituie spațiul prioritar de acțiune al R.F.Germania".

- Uniunea Creştin-Democrată, Partidul Social-Democrat şi Partidul Liber-Democrat din R.F. Germania au inițiat măsuri complexe pentru consolidarea formațiunilor politice est-germane cu orientări pro-occidentale şi asigurarea victoriei acestora în alegerile preconizate a avea loc anul viitor în R.D.Germană.

- Este stimulat fenomenul renunțării de către cât mai multe persoane la calitatea de membri ai P.S.U.G., în vederea atragerii lor în acele partide şi grupări politice care se pronunță deschis pentru abandonarea căii socialiste de dezvoltare a țării.

- Sunt continuate măsurile de incitare la noi şi ample manifestații de stradă prin care să se ceară desființarea organizațiilor de bază ale P.S.U.G. din întreprinderi, „depolitizarea" armatei şi separarea funcțiilor pe linie de partid şi de stat.

- La instigarea unor cercuri din R.F. Germania se constată o recrudescență a acțiunilor unor grupări de dreapta, neonaziste, care se manifestă tot mai deschis şi promovează un climat de insecuritate în țară.

- Elemente extremiste au trecut la acțiuni de amenințare la adresa comuniştilor înregistrându-se chiar cazuri când activişti şi alți membri de partid au fost molestați pe stradă.

- În aceste condiții sprijinul de care dispune noua conducere a P.S.U.G. în rândul populației este tot mai redus, ceea ce sporeşte incertitudinea în legătură cu posibilitatea ca la apropiatul Congres extraordinar al partidului să fie adoptată o platformă de acțiune care să întrunească o largă adeziune pe teren.

Să trăiți, tovarăşe preşedinte!

General-colonel

Nr. 00265
25 noiembrie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond dosar nr. 44781, vol. 2, filele)

****

30. Notă – raport privind politicile Ligii Arabe şi poziția primului ministru izraelianYitzak Shamir asupra raporturilor bilaterale (28 noiembrie 1989).

DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

Notă-Raport

Exemplar unic
(Xerocopie nr.6)
STRICT SECRET

Raportăm următoarele:

1)Într-un document al Secretariatului Ligii Arabe privind „evenimentele în curs din Europa de Est”, în care se fac referiri şi la țara noastră, se spune:

- Evoluțiile ce au loc în Ungaria, Polonia, R.D.Germană şi U.R.S.S. sunt de natură să diminueze posibilitățile țărilor socialiste de a contribui la soluționarea unor probleme majore din viața internațională, inclusiv a celei privind criza din Orientul Mijlociu.

Evenimentele din aceste țări sunt însoțite, fără excepție, de reorientări vizibile în politica lor externă, în special în ceea ce priveşte atitudinea față de Israel a S.U.A.

Reluarea de către unele dintre aceste state a relațiilor diplomatice cu Israelul şi tendința de aservire economică față de S.U.A. şi alte țări occidentale, anihilează orice posibilitate de presiune din partea lor asupra Guvernului de la Tel Aviv, reducând serios şansele ca acestea să accepte o soluționare echitabilă a conflictului arabo-israelian şi a problemei palestiniene.

- Spre deosebire de țările respective, pe plan intern România îşi menține o linie proprie care s-a dovedit până în prezent a fi viabilă.

În domeniul relațiilor externe, România promovează de multă vreme o politică independentă, reafirmându-şi în nenumărate rânduri solidaritatea cu țările arabe şi, în general, cu lumea a treia.

Este neîndoielnic că şi în viitor această țară va contribui la soluționarea, pe cale politică a situației din orientul Mijlociu, constituind un sprijin pentru cauza arabă.

În condițiile mutațiilor rapide produse în ultimul timp în Europa răsăriteană şi în raporturile Est-Vest, este recomandabil ca țările arabe să acorde în continuare atenție relațiilor cu România care constituie un partener sigur pentru dezvoltarea unor raporturi de lungă durată.

2) Surse cu posibilități relevă că, în cadrul unei ședințe a Guvernului Israelului, consacrată analizării relațiilor cu statele socialiste, primul ministru Yitzhak Shamir a făcut următoarele aprecieri cu privire la țara noastră:

„Deşi Israelul a reluat relațiile diplomatice cu Ungaria şi Polonia, existând perspective de a se restabili legăturile şi cu alte state est-europene, aceasta nu înseamnă că vor fi neglijate raporturile cu România.

Cu această țară am avut în mod constant relații bune, datorită mai ales consecvenței şi realismului politicii promovate de preşedintele Nicolae Ceauşescu.

Nu trebuie să uităm nici un moment că, după 1967, în pofida unor presiuni exercitate asupra sa de U.R.S.S. şi alte țări socialiste, România a întreținut raporturi normale cu noi pe baza principiilor independenței şi respectului reciproc.

Şeful statului român are merite incontestabile în ceea ce priveşte acordurile de pace dintre Israel şi Egipt şi manifestă, în continuare, disponibilitate pentru sprijinirea reglementării echitabile a situației din Orientul Mijlociu.

În condițiile evoluțiilor dinamice şi imprevizibile din unele state est-europene, situația din România ne oferă garanții că vom putea să colaborăm, în continuare, atât pe plan politic cât şi economic ''.

Să trăiți, tovarăşe Preşedinte!

General-colonel

Nr.00268
28 noiembrie 1989

(Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond C.I.E. dosar nr. 44781, vol. 2, filele)

****

CUPRINS